LIBRARY EDITION.

శ్రీజ్ఞాన ప్రసూనమాలిక. ప్రథమ ప్రసూనము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమన్మహాకవిధూర్జటిచే

రచియింపఁబడిన

శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యము.

క్రొత్తపల్లి - అన్నపూర్ణమ్మచేఁ

ప్రకటింపఁబడియె.

శివుఁడు.—"* * మణి కొనువాని వెతక

దననిఁ గొనువాఁడె రత్నంబు నరయుఁ గాదె?"

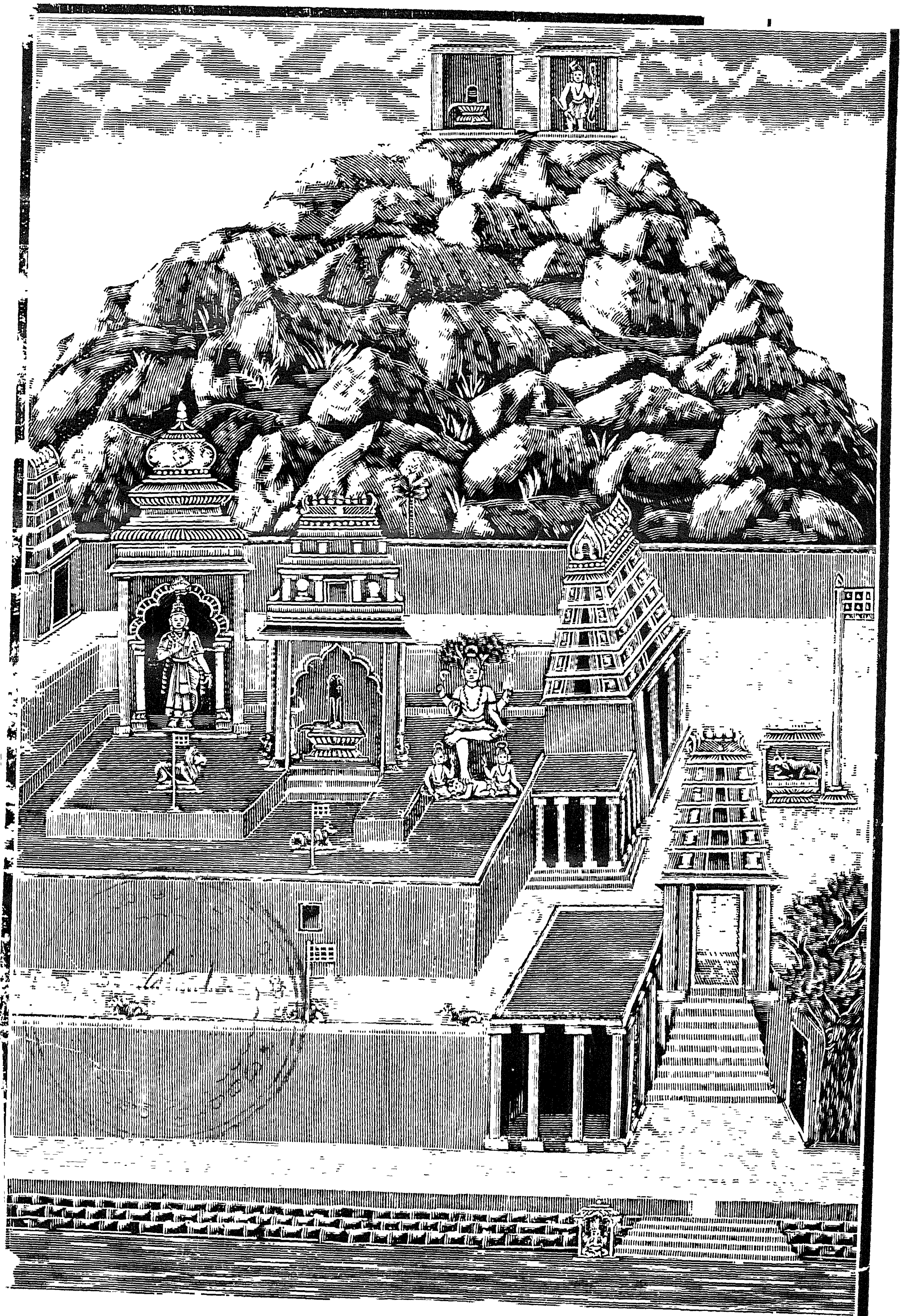

Madras:

PRINTED AT THE VAIJAYANTI PRESS,

32, Mount Road.

191

క్రొత్తపల్లి - వేంకట పద్మనాభశాస్త్రులు.

శ్రీరామ.

తాళదళగహనంబున రోసి ద్రవ్వి యీ గ్రంథరత్నము వెలికిఁ దీసినవారు బ్రహ్మశ్రీ కొత్తపల్లి - వేంకటపద్మనాభ శాస్త్రులవారు. వీరు దీని విషయమై పడిన పాటింతంతని చెప్ప సాధ్యపడదు. వీరెట్టెట్టో గ్రంథముల సంపాదించి మ-రా-రా-శ్రీ, ఆర్. వేంకటసుబ్బయ్యగారి తోడ్పాటుచేఁ దొలుత నీ గ్రంథము ముద్రించి ధూర్జటికవి నామము లోకమున శాశ్వతమొనర్చి బుధజనాహ్లాదము గావించిరి. దొరకిన తాటియాకు పుస్తకము లసమగ్రములుగా నుండుటచేఁ దొలుతటికూర్పున దోషములు మెండుగా నుండఁ గారణమయ్యె. పద్మనాభశాస్త్రులవారు దీనిని సంస్కరించి మరల ముద్రింపఁ బూనిరి గాని గ్రంథము సాంతముగ ముద్రితమగుట కన్నులారఁ జూచు భాగ్యములేనివారై నిజస్వామిభక్తి, దైవభక్తి, సత్యవ్రతాది సద్గుణములచే జయించిన పుణ్యలోకముల సుఖ మనుభవింపఁ జనిరి. తరువాతఁ బద్మనాభశాస్త్రులవారిపత్ని అన్నపూర్ణమ్మగారు నన్నుఁ జేరఁబిలిచి "తండ్రీ! నాభర్తకు నీవు ప్రాణమిత్రుఁడవు. నాకుఁ దండ్రి వంటి వాఁడవు. కావునఁ జెప్పుకొనుచున్నదానను. శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యము ముద్రింప నాభర్త యెంత యుత్సాహము వహించి యుండెనో యాయనకుఁ జేదోడు వాదోడుగా నుండిన నీకుఁ దెలియని విషయముగాదు. కావున నాయన కోర్కె వ్యర్థపఱుపక నీ వాకార్యమునకుఁ బూని దానిని సాంతమొనర్చి నా భర్తపేరు లోకమున శాశ్వతముగ నిలువఁజేయుము" అని చెప్పిన నేను నీయకొనితిని. దీనిని సంస్కరించుటయం దాంధ్రసాహిత్య పరిషత్తు వారు సేకరించిన యొక కాళహస్తిమాహాత్మ్య పుస్తకము జీర్ణము నసమగ్ర మయ్యు నాకు మిక్కిలి యుపయుక్తమయ్యెఁ. గావున వారికిఁ గృతజ్ఞతచే నమస్కరించుచున్నాఁడను. పద్మనాభశాస్త్రులవారు కోరినట్టు నేను వ్రాసియిచ్చిన లఘుటీకయు దీనికిఁ జేర్చితిని. అన్నపూర్ణమ్మగారి కోరికచొప్పున నామె భర్తపటమును, నేతత్కార్యార్థముగఁ జిత్రలేఖకుని గాళహస్తికినంపి వ్రాయించి సిద్ధము చేయించిన కాళహస్తిపటమును, దిన్నఁడు శివలింగపూజచేయు పటమును నిందుఁ గూర్చితిని. శ్రీ కాళహస్తీశ్వరుఁడు పద్మనాభశాస్త్రులవారి కవ్యయానందమును, ఆయన కుమారున కాయురారోగ్యైశ్వర్యములును బ్రసాదించును గాత.

వావిలికొలను సుబ్బరావు.

శ్రీరామ.

ఈ గ్రంథమును దొలుత ముద్రించి ప్రకటించిన శ్రీ॥ పద్మనాభశాస్త్రిగారు నామేమగారు.

ఆ కారణముచే నీ గ్రంథరత్నమునకు విపులముగ విమర్శనము వ్రాయఁ దలంపు గలిగియు గ్రంథవిస్తరభీతిని విరామములేమిని విరమింపవలసి వచ్చెను. ఇది యుత్తమ

వచ్చును. ఇది భక్తిరస ప్రధానము. కవియో రాజయోగియని చెప్పుట కనేక నిదర్శనములు కలవు. కావున ననేకోపమానములు యోగశాస్త్రమునుండి గ్రహింపఁబడినవి. ఇది యెంతయు సముచితము. శ్రీ కాళహస్తి దక్షిణ కైలాసమని చెప్పుచో నందలి పదార్థములు కైలాసమున నుండువానితోఁ బోల్చుట సమంజసము గదా. కావుననే కాళహస్తియందలి వేశ్యలను వర్ణించునపుడును వారి కన్ను ముక్కు కాలు వర్ణింపక "కామినీ జనులు పొల్తురు యోగిజనంబు పోలికన్" అని కవి వర్ణించెను. ఈ ప్రకారమే యనేక స్థలములందు నౌచిత్యము పోషించి వర్ణించియున్నాఁడు.

నేటి కాలమునఁ గవిత్వాభ్యసనమం దభిలాషగలవారు చక్కని కవిత్వము చెప్ప నేర్చుకొనఁదగిన విషయము లిందుఁ బెక్కులు గలవు. చేతి కడియములు మెడకును, మెడలోని హారములు పాదములకును దగిలించి తమ్మిపూల మాఱు తుమ్మపూల నలంకరించి కవితాకన్యకకు నలంకారమున నూతన పథకము కల్పించుచున్నామను కొనువారును, గ్రామ్య ముపయోగించినఁగాని గ్రాంథికభాష సుబోధము గాదనువారును, సంస్కృతపద భూయిష్ఠమైనఁగాని గ్రంథమునకు గౌరవమురా దనుకొనువారును, పాత్రోచిత భాషయను భ్రాంతిని నన్యభాషాపదములు స్వేచ్ఛగాఁ బ్రయోగించి నియమ మేతువుఁ ద్రెంచువారును, అలంకారములు ఘోరములని భయపడువారును, బూతులు వ్రాసినఁగాని శృంగారరస ముత్పన్నము గాదనువారును, నేర్చుకొనఁదగిన విషయము లందందుఁ గలవు. గుణరత్నాకరమైన యిట్టి గ్రంథముచే గ్రామ్యవాదులు తమ పక్షమును బలపఱిచికొనఁ జూచుట యెంతయు శోచనీయము. షోడశకళా పూర్ణుఁడైన చంద్రునందు మచ్చవలె నీ గ్రంథమునఁ జ్యుతసంస్కార దోషములు రెండుమూఁడు గానవచ్చుచున్నవి. ప్రమాదపతితములు గాని యజ్ఞానకృతములు గాని ప్రమాణములు గావనియు నపవాదములు విధులుగావనియు నెఱుంగక ధూర్జటి యంతటివాఁ డొకటి రెం డసాధుప్రయోగము లేకారణముచేతనో యుపయోగించెఁ గావున మేము గ్రంథమంతయు నపశబ్దములతోనే వ్రాసెదమను వారెట్టి బుద్ధిమంతులో! ఈ దోషములు కవికృతములో లేఖక కృతములో యెవ్వఁ డెఱుఁగును. ధర్మరాజునంతటి వాఁ డొక యసత్య మాడెను గావున మేము బ్రతికినంతకాలము కల్లలతోనే కాలక్షేపము చేయుదుమనుట యెట్టి తెలివి? కొన్ని యౌషధముల నణుమాత్రము పాషాణము గలసెనని విషమే తినెద ననెడు వాఁడు వివేకియా? ధూర్జటి కవీంద్రుని కవితయందుఁగల గుణమొక్కటియైనఁ దమ వ్రాఁతల నుద్ధరించుశక్తి లవమైనను లేక దోషము మాత్రము ననుకరించెదమని చెప్పిన లోకులు నవ్వకుందురా యని యైనవారికిఁ దోఁపదేమో. ఎట్టివాఁడు చేసినను దోషము దోషమే. గుణబాహుళ్యముగలకృతి దోషలవకారణమున నీసడింపఁబడక గ్రాహ్యమగునుగాని దోషము లనుకరణీయములు మాత్రము గావు. ఈ గ్రంథ

ప్రకటనమునందు దొరలిన [illegible]

శ్రీ

శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యము

మొదటి కూర్పు.

పీఠిక.

"శ్రీజ్ఞాన ప్రసూనమాలిక" యను పేరం బ్రకటింపఁబడు గ్రంథరాజిని మొదటిది యగు శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్య మిపుడు సిద్ధమైనది. ఈగ్రంథరాజముఁ బ్రకటించు భాగ్యము మాకబ్బుట శ్రీజ్ఞానప్రసూనాంబాసమేత ప్రమథగణసహిత శ్రీకాళహస్తీశ్వరుని కృపాతిశయమహిమయె యని యెన్ని యెంతయు నుబ్బుచున్నారము. దీని ప్రతి చిక్కుట యరుదు. బ్ర. శ్రీ. మ. రా. రా. శ్రీ. పూండ్ల రామకృష్ణయ్యగారు సదయులై తమయొద్దనున్న ప్రతి నొకటిని మా కొసంగిరి. దొరతనమువారి లిఖితపుస్తకభాండారంబునందు మెస్తరుబ్రౌన్ దొరగారిచే సేకరింపఁబడి కడుహెచ్చరికతో వ్రాయింపఁబడిన ప్రతియొకండును మాకు దొరకె. ఇవి రెండును దోడుగా మఱియును రెం డసమగ్రగ్రంథములం బరిశీలించి యొకప్రతిని వ్రాసికొని దానిని ముద్రింపించినారము. మాయదృష్టవశంబున నిట్టిగ్రంథతల్లజంబు దొరకినది యట్లుండఁగా దానికనువుగ నతిమనోహరంబుగ ముద్రాక్షరములం గూర్చు యంత్రశాల దొరకినదియు మాభాగ్యవశమ యగును.

ఈ గ్రంథమును రచియించినకవి ధూర్జటి. ఇతని కులగోత్రాదులం దెలుపఁదగు సాధనము లెవ్వియు నీగ్రంథమునం గానరావు. ఈతని పౌత్రుఁడగు వేంకటార్యకవి రచియించిన కృష్ణరాజవిజయంబునందలి యీపద్యముచే వానిఁ దెలియనగును:-

సీ. నను భరద్వాజగో ♦ త్రుని సదాపస్తంబ-సూత్రుని బాంధవ ♦ స్తోత్రపాత్రుఁ
బాకనాటార్వేల ♦ వంశప్రసిద్ధుని-ధూర్జటిపౌత్రు బం ♦ ధురచరిత్రు
సద్గురుకారుణ్య ♦ సంప్రాప్తవిద్యావి-హారుని శ్రీకాళ ♦ హస్తినిలయ
చిత్ప్రసూనాంబికా ♦ శ్రీకరానుగ్రహ-సాదితకవితార ♦ సజ్జహృదయు
సారరచనాధురీణుఁ గు ♦ మారధూర్జ, టిప్రధానాగ్రగణ్యుఁ బ ♦ టీరహీర
మహితసత్కీర్తిఁ గాళియా ♦ మాత్యపుత్రు, వేంకటార్యుని బిలిపించి ♦ వేడ్కననియె.

ఈ కృష్ణరాజవిజయంబుననే:—

చ. స్తుతమతియైన యాంధ్రకవి ♦ ధూర్జటి పల్కులకేల కల్గెనో
యతులితమాధురీమహిమ ♦ నా ముసు మీపెదతాత చాల స

అని తను నార్వేటి చినవేంకటావనీంద్రుఁడానతిచ్చినట్లు కవి వ్రాసియున్నాఁడు. ఇందుచే శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యము రచించిన ధూర్జటికవి కృష్ణదేవరాయలకాలము వాఁడగునని తెలియుచున్నది. కావునఁ గ్రీస్తుశకము 16 వ శతాబ్దాదిని అనఁగా నించుమించుగ 370 ఏండ్లక్రింద నీకవి బ్రతికియుండెనని చెప్పవచ్చును. కృష్ణదేవ రాయల సభలో నష్టదిగ్గజములనఁ బ్రఖ్యాతిఁజెందిన కవులలో నీతఁడు నొకఁడు. కుమారధూర్జటినాఁ బ్రశస్తిఁగాంచి పైకనిన కృష్ణరాజవిజయమను గ్రంథంబును రచి యించిన వేంకటార్యుండు తనగ్రంథమును శ్రీరామచంద్రున కంకితమిచ్చినను దన యజమానునియందుఁ గృతజ్ఞతఁగలవాఁడై యార్వేటి చిన వేంకటావనీంద్రు నానతిఁదా నాగ్రంథము రచియించినదిగా వ్రాయుచు నాతనిపేరును షష్ఠ్యంతములలోనను గూర్చియున్నాఁడు. ఈచిన వేంకటావనీంద్రునికాలముఁబట్టి చూచినను ధూర్జటి కాలము పైకనినట్లె 16-వ శతాబ్దాది నుండవలయు. మఱియు నీకుమారధూర్జటి పుత్రుఁడు లింగరాజకవియనునతఁడును శ్రీకాళహస్తి మాహాత్మ్య మనునొండొక గ్రంథమును రచియించినాఁడు. దీనిని మామిత్రులొకరు మాకియ్యఁగాఁజదివి చూచి తిమి. అది యీ కాళహస్తిమాహాత్మ్యముకన్న గ్రంథబాహుళ్యంబున నాల్గింత లెక్కువయై 12 ఆశ్వాసములు కలదియై యొప్పుచున్నది. అదికాళహస్తిని బాలించు చుండిన యక్కరాజు వేంకటపతిగారి కంకితమీఁబడియున్నది. అందలి పద్యములు గొన్ని యీ క్రింద వ్రాసి వానివలనఁ బ్రస్తాపగ్రంథకాలనిర్ణయాదుల కెంతమాత్ర ముపయోగపడునో విచారింపవలసియున్నది:—

సీ. శ్రీకాళహస్తిగౌ ◆ రీనాథపదపద్మ-సద్భక్తియుక్తి ని◆శ్చలతఁగాంచి
సారసుధాసార ◆ సరసోక్తిగుంభనఁ-గాళహస్తిమహత్త్వ ◆ కథనొనర్చి
కృష్ణరాయకిరీట ◆ కీలితమణిగణా-ర్చితపదాబ్జద్వయ ◆ శ్రీ వహించి
యాసేతుకాశీత ◆ టావనీవిఖ్యాత-సత్కీర్తివిస్ఫూర్తిఁ ◆ జాల వెలసి
ధరణిఁ జెలువొందె నేకవీ◆శ్వరవతంస, రత్నమమ్మహనీయు ధూ◆ర్జటిసుధీంద్రుఁ
దలఁతు జలనిధివీచికా ◆ కలకలాను, కారిభూరికవిత్వవా ◆ క్పటిమ గులుక.

అనుపద్యముచే ధూర్జటికవి కృష్ణరాయలసన్మానముఁ బొందినవాఁడనుట మొదల గాఁ గలయంశములు దృఢపడియె.

సీ. శ్రీకాళహస్తీశ ◆ సేవనాన్వితచిత్త-చిత్తజాకార ల◆క్ష్మీవిహార
రమణీయశీల భా ◆ రద్వాజగోత్రప-విత్రయాపస్తంబ ◆ సూత్రమహిత
ధూర్జటివంశపా ◆ థోధిచంద్రకుమార-ధూర్జటినామవి ◆ స్ఫూర్జితాంక
స్తుతమతి వేంకట ◆ పతితనూభవలింగ-రాజకులేంద్రధై ◆ ర్యాచలేంద్ర

అనుపద్యముచే నాకవియొక్క గోత్రాదులఁగూర్చినయూహ నిజమయ్యె.

[illegible]

గీ. బహుపురాణమథిత ♦ భవ్యార్థశివతత్త్వ, సారమెల్ల నైక్య ♦ సరణిఁబొదలి
జగతి శివరహస్య ♦ సంగ్రహమనునితి, హాసమొనరు విబుధు ♦ లభినుతింప.

సీ. ఆయితిహాసంబు ♦ నందలియుత్తర-భాగంబునందు భా ♦ స్వన్నిరూఢిఁ
గాళహస్తిమహత్త్వ ♦ కథనూటయిర్వది-యధ్యాయములఁజెలు ♦ వమరుచుండుఁ
దత్కథఁదెనుఁగున ♦ ద్రాక్షరసోర్మికా-పరిపాకవిస్ఫూర్తిఁ ♦ బరిఢవిల్లఁ
గృతియొనర్పుముమదం ♦ కితముగశబ్దచ-మత్కృతిఁబండితు ♦ ల్మది గణింప.

అనుపద్యములచే నీ రెండు గ్రంథంబులకు నాదిగ్రంథంబులు సూచింపఁబడియె. నత్కీరునిచరిత్రము లింగరాజకవికృత గ్రంథంబునఁ గానరాదు. తక్కిన వసిష్ఠాదులచరితలు భేదముగఁ గన్పట్టుచున్నవి.

సంస్కృతమునం దొకకాళహస్తిమాహాత్మ్య మున్నది. అది వేంకటగిరిలోనుండు శ్రీమన్మహారాజరాజశ్రీ రాజా వెలుగోటియుద్ధుకృష్ణయాచేంద్ర బహదర్వారిచే ముద్రింపింపఁబడియున్నది. అందలికథలు నీలింగరాజకవికృత కాళహస్తిమాహాత్మ్యమునందలికథలు నొకతీరున నున్నయవి.

ధూర్జటికవితయందు లక్షణవైపరీత్య మెచటను గానరాదు. ఇత్వసంధియుఁ, గాచుక, చేసుక, ఇత్యాదిప్రయోగములు నీకవికి సమ్మతములు. "కఱవు" శబ్దమును బ్రాసస్థానమున లఘురేఫముగఁ బ్రయోగించియున్నాఁడు. ఒకవేళ లఘువ్వలఘురేఫములకు యతిప్రాసములయందు మైత్రిఁగూర్చుట యీతని మత మనుకొందమనిన నట్టి ప్రయోగము లీగ్రంథమునందొండుకడం గానరాకున్నయవి. కావునఁ గరవు అని వ్రాయుటయె యీయన కిష్టము కాఁబోలు. "ఔకారాక్షరమంత్రి మర్మమునకాద్యంబైన వర్ణంబుతో నేకగ్రీవమునేసి పల్కెడుతురంగేంద్రంబు" "జీవులంగొట్టురట్టున కొండిగట్టువేలుపుగట్టివాయిదెస వెండిగట్టు" ఇత్యాదిప్రయోగములీయనకు మంచినీళ్లప్రాయముగ నున్నయవి. శైలి చదువఁజదువఁ జవుల్గొలుకుచుండును. ప్రతిపద్యము నొకరసముగలదియై మెలఁగునీ గ్రంథంబున నీయీపద్యములు మేలని చెప్పఁజాలమైన నిట మేముసూచించు పద్యములఁ బ్రత్యేకముగఁ జదివి వానియందలి సారస్యముం గ్రహింపఁ జదువరులం బ్రార్థింతుము.

1 ఆ. 23, 25, 26, 63, 83,	3 ఆ. 30, 41, 65, 69, 110, 165, 169, 208,
2 ఆ. 84, 96, 120, 127,	4 ఆ. 40, 43, 63, 91, 112, 116,

ఈకవి శివభక్తాగ్రేసరుండు. కాళహస్తిపురవాసియయ్యుఁ గృష్ణదేవరాయలయాస్థానమునందు గౌరవమువహించియుండె. ఇతనిసంతతివారికిఁ గాళహస్తిని గౌరవము కలిగెను. ఇప్పటికిని గాళహస్తిరాజుగారి దర్బారులో ధూర్జటివారిదని యొకయాసనము కవిస్థానములలో నేర్పడియున్నది.

చ. "స్తుతమతియైనయాంధ్రకవి ♦ ధూర్జటిపల్కుల కేలకల్గెనో
యతులితచాతురీమహిమ"

అనికృష్ణరాయ లడుగఁగా దత్సభాసదులలో నొకరు,

"♦హా తెలిసెన్ భువనైకమోహనో
ద్ధతసుకుమారవారవని ♦ తాజనతాఘనతాపహారిసం
తతమధురాధరోదితసు ♦ ధారసధారలు గ్రోలుటంజుమీ♦"

అని దానిం బూర్తిచేసిరనియుఁ బల్కుచు దానిచే నీతఁడు వేశ్యారతుఁడై యుండెనని యూహించెదరు.

ధూర్జటికి నిజముగనో యబద్ధముగనో యీయపయశస్సు వచ్చియుండవచ్చుఁగాని యిక్కావ్యంబుఁ జదివిన వారి కీతనిభక్తివైచిత్ర్యంబు దెల్లంబుగాకుండదు. అటుగాక యీపద్యమందలి ప్రతిపదంబును బ్రమాణంబుగ గ్రహింతుమేని యసమానకవితాధోరణి కల్గుటకు వారకాంతల యుచ్ఛిష్ట మా సాధనంబు !! అదియునుగాక యిట్టిసమస్యం బూర్తిగావించిన కవియాకాలపుఁ బ్రతికవీశ్వరునియందు నేదోదోషమారోపించి నవ్వుగలుగఁజేయు హాస్యకాఁడని విందుముగాన దీనివల్లనే ధూర్జటి నిజమైన భక్తుఁడుకాఁడనియు బాహ్యచిహ్నములచే భక్తాగ్రేసరుఁడని పొగడ్తగాంచిన వేషధారియనియు నెన్నఁజాలము. "ఉమెతః కయఁదిని సెపిన" కవిత్వమునకు గౌరవము తగ్గెనా? హాస్యకానిమాటల కేమి? అందుఁగల్పితములెన్ని? కుమారధూర్జటి కృష్ణరాయవిజయమునందుఁ బై సమస్య నుదాహరించియుండుటచే నది కల్పితమని త్రోసివేయుటకు వీలులేదు. సమస్యాపూరణ ముక్తరీతిం గావింపఁబడియుండునాయను సంశయంబు విద్వద్గ్రేసరుండయిన కృష్ణదేవరాయలు తామెచ్చినకవిపట్టున నిట్టియసంబంధాలాపమున కెడమిచ్చియుండునా? కుమారధూర్జటియు లింగరాజకవియు నీతఁడు కృష్ణరాయల సభయందుఁ గడుగౌరవముఁ జెందినవాఁడని ప్రస్తావించియున్నారు. ఇట్టివార్తజరిగియుండిన నదిగౌరవావహమెట్లగు? విద్యచే మించినవాఁడును దనగ్రంథము నేమనుజునకు నంకితమీయని ఘనుఁడునైన యీకవి దానికోర్చి యొకనిముసమైన నచటనుండియుండునా?

వేంకటగిరిస్థానములోఁ గారూరు, ధూర్జటిఅమ్మపాళెము, అనుగ్రామములున్నవి. కారూరులో ధూర్జటివారనియింటిపేరుఁ గలవారిప్పటికిని నున్నారు-వారియొద్దఁగొన్ని శాసనములేవో యున్నవఁట. వానినెల్లఁ బరిశీలించి సాధ్యమైనంత యీకవియొక్క చరిత్రమును సాధించి క్రమంబుగఁ బ్రకటింతుము. దొరతనము వారిపుస్తకభాండారమునందే కాళహస్తిశతక మొక్కటి ధూర్జటికృతమని వ్రాయఁబడియున్నదిగాని దానిం జగివిచూడఁగా నదియీధూరటిచే రచియింపఁ బడియుండుననునూహఁ బుట్టించు నంశము

విషయసూచిక.

పుట.	విషయములు.
	ప్రథమాశ్వాసము.
1	ఇష్టదేవనుతి.
2	షష్ఠ్యంతములు.
3	శ్రీకాళహస్తిపురవర్ణనము.
4	మాయాజంగమస్వరూపము.
5	కపటజంగమరూపి యైనశివుఁ డొకదాసియింట విడియుట.
6	దాసిని రాజు శిక్షించుట.
7	శిక్షఁజెందినదాసికి శివుఁ డనుగ్రహ మొసఁగుట.
8	మాయాజంగమును యాదవరాజు దర్శించుట.
,,	శివుఁడు యాదవరాజునకుఁగాళహస్తి మాహాత్మ్యం బుగ్గడించుట.
9	వసిష్ఠునకుఁ బరమేశ్వరుఁడు ప్రసన్నుఁడగుట.
13	సువర్ణముఖరీజననప్రకారము.
	ద్వితీయాశ్వాసము.
23	బ్రహ్మకు సరస్వతివలనఁ గుమారు లుద్భవిల్లుట.
25	బ్రహ్మకొడుకులదుష్టచేష్టలు.
27	బ్రహ్మకు నుగ్రుఁడను కొడుకు కలుగుట.
27	బ్రహ్మపంపున నుగ్రుఁడు తనయన్న లగురక్కసులఁ జంపుట.
31	బ్రహ్మ పుత్రహత్యాదిదోషపరిహారార్థము తపంబు సేయుట.
32	ఈశ్వరుఁడు ప్రత్యక్షమై బ్రహ్మకు వర మిచ్చుట.
33	ఋభువునిజననము.
34	చెలఁదిపురుగు శివైక్యముఁ బొందుట.
36	కాలసర్పము నేనుఁగును శివసాయుజ్యము నొందుట.
	తృతీయాశ్వాసము.
44	కన్నప్ప యనుతిన్నని జన్మభూమివర్ణనము.
46	తిన్ననిజననము.
48	తిన్నఁడు విలువిద్య నభ్యసించుట.
50	తిన్నఁడు పరిజనంబులతోడఁగూడి వేటకు వెడలుట.
51	స్వప్నముచేతను వేట మిషను నీశ్వరుఁడు తిన్ననివశకృతుంజేసికొనుట.
52	తిన్నఁడు శివలింగమునకు సేవఁజేయుట.
53	తిన్ననిఁ గని బోయలు దుఃఖించుట.
54	తిన్నఁడు శివుని కనుదినంబు నాహారం బొసంగుట.
55	శివబ్రాహ్మణుఁడాలయ మందలిరోఁతలఁగని చింతించుట.

శ్రీరామచంద్రాయనమః.

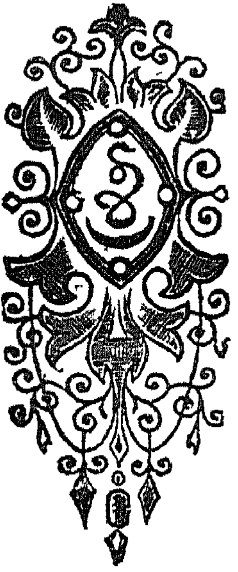
శ్రీమహాగణపతయే నమః.

శ్రీజ్ఞానప్రసూనాంబా సమేత ప్రమథగణ సహిత

శ్రీకాళహస్తీశ్వరాయ నమః.

శ్రీ కా ళ హ స్తి మా హా త్మ్య ము.

ప్ర థ మా శ్వా స ము.

విద్యానిధి యై మహామహిమచేఁ ♦ జెన్నొంది వసిష్ఠాజ లూ
తా వాతాశన సామజాటవిక గో ♦ త్రాదేవ నత్కార గ్రా
జీవాత్మీయుగ యాదవాధిపులకు ♦ న్శ్రేయస్కరం బైనయా
ర్యావామాంగము దివ్యలింగము మదీ ♦ యాభీష్టము ల్సల్పెడున్.

సీ. హిమధరాధగమండ ♦ లేశ్వరకులపాలి, కామణితనువల్లి ♦ కాప్రసూన
యసితకంధరసింధు ♦ రాజనాంబరఘోర, గంధబంధనకర ♦ గంధలహరి
సంతతశివభక్తి ♦ సామరస్యజ్ఞాన, సారమరందని ♦ ష్యందధార
పరమహంసోత్తంస ♦ భావభృంగవ్రాత, తన్మయావస్థప్ర ♦ దానకేళి

తే. నిఖిలవిద్యారహస్యవా ♦ ణీపరాగ, పాలికాపూరితాఖండ ♦ పద్మజాండ
పేటి యై యొప్పు చంద్రార్ధ ♦ జూటకోటి, జోటిఁ గొల్చెద జ్ఞానప్ర ♦ సూనకలిక. 2

శా. వ్యాకీర్ణస్థితి నాలకించి నకులీ ♦ వారాహు లూటాడఁగా
నాకారాక్షర మంత్రమర్మమున కా ♦ ద్యం బైన వర్ణంబుతో
నేకగ్రీవము సేసి పల్కెడుతురం ♦ గేంద్రంబుపై నెక్కువి
ద్యాకల్పుం బ్రణుతింతు భైరవుని లీ ♦ లాహార్యలీలాలయున్. 3

సీ. కాసరాసురరాజ ♦ కంఠనిర్గతరక్త, పంకంబు శ్రీపాద ♦ పద్మలాక్ష
చండముండాహవ ♦ సంభ్రమస్తనజాత, ఘర్మవాఃకణరాజి ♦ కంఠమాల
రక్తబీజాదిమ ♦ ర్దనసమయాట్టహా,సము మోమునకు లోధ్ర ♦ సుమరజంబు
శుంభనిశుంభర ♦ క్షోవీరసంహార, వేళఁ గప్పిన ధూళి ♦ మేలుముసుఁగు

తే. [illegible]

శా. సర్గస్థిత్యపహారకర్మనవధి♦న్బ్రావేళ బ్రహ్మాస్వభూ
భర్గుల్ విఘ్నములేక సాగుటకునై ♦ ప్రార్థింపఁగాఁ దత్క్రియా
దార్గత్యంబు నడల్చి సంస్మరణమా ♦ త్రంబ్రాప్తిఁ గావించు దృ
ఙ్నిర్గచ్ఛత్కరుణాకదంబుఁ గొలుతు ♦ న్నిత్యంబు హేరంబునిన్.

క. ఈరీతి నిష్టదేవత,మారాధన మాచరించి ♦ యస్మత్కృతిక
న్యారత్నమునకు విద్యా,పారంగతుఁడైన వరునిఁ ♦ బరికించి మదిన్.

శా. వాగర్థంబులు శ్రోతృవక్తలు జగ♦ద్వంద్యుండు నద్వైతవి
ద్యాగోష్ఠిన్ వివరింప నీశ్వరుఁడు కాఁ♦దా మత్ప్రబంధాధిప
త్యాగణ్యార్హుఁడు వేఱొకండు గలఁడే ♦ యామాట లేలంచుఁ జే
తోగమ్యుం డగు కాళహస్తిపతి నా♦థుంగా సమర్థించితిన్.

ఉ. ఈశుభకావ్యరత్నమున ♦ కీశు నధీశునిఁ జేసినన్ మహా
దేశికసార్వభౌముఁడు మ♦దిం బ్రమదంబు వహించి ధూర్జటీ!
నీశివభక్తి కావ్యసర♦ణిం గడు ధన్యతఁ బొంద నవ్యభా
షాశతధానిగుంభనర ♦ సస్థితి నొప్పు దలిర్పఁ జెప్పుమీ.

క. అని గురుఁ డనుపమకరుణా,వనధి యనుగ్రహముసేయ ♦ వరమానిమనో
వనజవనరాజహంసము, ననుభవగోచరుఁ గృతీశు ♦ నభివర్ణింతున్

మ. తనయిల్లా లఖిలైకమాత, తనసం♦తానంబు భూతవ్రజం,
బనులాపంబులు వేదము, ల్దనవిహా♦రాగారము ల్మానిహృ
ద్వనజంబు, ల్దనసేవకు ల్గమలజా♦తశ్రీధరు, ల్గాఁ జెలం
గిన దేవోత్తము నమ్మహాత్ముఁ దరమే ♦ కీర్తింపఁగా నేరికిన్ ?

షష్ఠ్యంతములు.

క. ఏతత్కళ్యాణగుణో,పేతున కఖిలప్రపంచ♦భిన్నాభిన్న
జ్యోతికిని నాదబిందుక,ళాతీతేశునకుఁ గాళ♦హస్తీశునకున్.

క. బహుముఖసువర్ణముఖరీ, లహరీశీతలశిలాత♦లస్థితమునిహృ
ద్బహిరబహిఃపరిపూర్ణున, కహరహరుదితునకుఁ గాళ♦హస్తీశునకున్.

క. పంచేంద్రియమత్తద్విప, పంచాస్యకిశోరమునకు ♦ భవఫణిఖగరా
ట్చంచూకోటికి సదయదృ, గంచలనటునకుఁ గాళ♦హస్తీశునకున్.

క. జ్ఞానప్రసూనకలికా, పీనకుచగుళుచ్ఛమత్త♦భృంగమునకు సం
ధ్యానటనపటువిహారమ,హానటహంసునకుఁ గాళ♦హస్తీశునకున్.

వ. సమర్పితంబుగా నాయొనర్పం బూనిన శ్రీమత్కాళహస్తి మాహాత్మ్యంబను మహా ప్రబంధంబునందుఁ దదీయ కథాసంవిధానంబునకుఁ బ్రధానస్థానంబైన మహాపురం బెట్టి దనిన.

శ్రీకాళహస్తిపుర వర్ణన

సీ. సంసారపారదో♦చ్చాటనానలకీల, కలుషసంచయతామ్ర♦గంధకంబు
కామలతామూల♦కందకుద్దాలంబు, సంకల్పపాషాణ♦టంకముఖము
రాగశాలివనాంకు♦రకడంగరీయంబు, శంకాకళంకభు♦జంగనకులి
నవమనోగోరాజ ♦ నాసికారజ్జువు, కోపనేత్ఱణవిశి♦ఖోపలంబు

తే. దివ్యదేశికహంసోప♦దిష్టమార్గ, నిర్గుణధ్యానసంధాన♦నిరుపమాన
సౌఖ్యసంపన్నసాధక♦జననివాస, మమృతలింగాకరము కాళ♦హస్తిపురము. 17

శా. ఆడం జిత్రము వాడవాడ ఘనకు♦డ్యస్వర్ణరత్నద్యుతుల్
చూడం జూడఁగ షణ్ముఖీకరణ తే♦జోరూఢి చిత్తేక్షణ
క్రీడాదుస్తరమార్గసౌఖ్యరసవా♦ర్థిం దేల్చుఁ దత్పట్టన
క్రోడక్షోణి నటన్న నున్నపురముల్ ♦ గొండాట కర్హంబులే? 18

మ. అతులైశ్వర్యపరంపరావిలసితం ♦ బైనట్టి తత్పట్టన
ప్రతిబింబం బనఁ జంద్రకాంతరచిత ♦ ప్రాకార మొప్పారు న
ద్భుతమాయాబహువిభ్రమభ్రమితవ ♦ స్తువ్రాతలోకోదయ
స్థితి లోఁగొన్న శివుం డనంగ హృదయా♦చింత్యప్రభావంబునన్. 19

మ. జనలోకోన్నత మైన తత్పురము తూ ♦ చా తప్పకుండంగ వ
ర్ణన సేయన్ వశమానె? గీటమునకై ♦నం జక్రికైనన్ మదాం
ధునకైనన్ బహుజీవహంతకయినన్ ♦ దుర్వాసనం బాసి మో
క్షనిధిం గొల్ల గొనంగవచ్చునఁట పై♦జాడ న్విలోకించినన్. 20

మ. ఎలదోఁట ల్వనము, ల్వధూకుచము ల♦ద్రీంద్రంబు,లాకంటికి
న్ఫలము ల్వాతెర, లంగజాగమకళా♦బంధంబు లిచ్ఛాసనం
బులు, కోపంబునఁబాయుటల్ తపము, సం♦భోగంబు కైవల్య మం
దుల లీలారతి నుండు మానవుల కెం♦దుం గాన మీచిత్రముల్. 21

చ. అమితములైన జంతువుల ♦ కక్కడ నుత్తమ మధ్య మాధమ
త్వము లరయంగఁ గాన మప♦వర్గరమాసతిఁ బెండ్లియాడుచో
సమతయెకాని తత్పురము♦సాటిగ నన్యపురంబు లెన్నఁగా
నమరు నటన్న హస్తిమశ♦కాంతర మింతియ వాసి చూచినన్. 22

ప్రబలమహార్ధప్ర♦భాసమానస్థితి, కోశంబు లుండెడు♦కొలఁదు లరసి
యాతప శీత వా♦తాదుల సమముగా, నాత్మప్రయత్నంబు♦లందుఁ దలఁచి

తే. సంచరింతురు బ్రాహ్మణ♦క్షత్ర వైశ్య, శూద్రు లవ్వీట సంతత♦భద్రహృదయ
నిరుపమానందవిహరణో♦న్నిద్రులగుచు, రాజయోగైకసామ్రాజ్య♦రతులభంగి. 23

చ. పరిచితబంధనైపుణి, న♦పారకళానుభవప్రసక్తి, నా
దరసవివేకసంపద, స♦దాశుకవాక్యసుధానుభూతి, మో
హరహితవృత్తిఁ, బ్రస్ఫురద♦నంగరహస్యవిచారబుద్ధి, న
ప్పురమునఁ గామినీజనులు♦పొల్తురు యోగిజనంబుపోలికన్. 24

మ. అరగంటం గనుగొంట మందగతిఁ బూ♦ర్ణాహంకృతిం బ్రార్థనా
కరభుక్తిస్థితి ముక్తలోకభయశం♦కావృత్తి నున్మత్తన
వ్యరతి న్సత్త్వసమగ్రత న్మృదితప♦ద్మాభ్యున్నతి న్గంధమం
థరదంతావళకోటి యొప్పు నవధూ♦తప్రక్రియం దత్పురిన్. 25

క. ఆపురి తేజుల వేగ, వ్యాపారము గెలువ నోప♦ మనసిబ్బితిఁబో
చాపలవిరహితసౌఖ్యం, బాపాదించుకొను మాన♦వావళిమనముల్. 26

వ. అప్పురంబున కధీశ్వరుండు. 27

సీ. తనయాజ్ఞ జంగమ♦స్థావరజంతుసం, తాన మెన్నఁడు జవ♦దాఁట వెఱవఁ
దన తేజమున నర్క♦దన్యర్కదోషర్క, తారకాచంద్రములైన♦ నడఁగిపోవఁ
దనదు శక్తిత్రయం♦బున సమస్తప్రపం, చంబుల కభివృద్ధి♦ సంభవిల్లఁ
దన మహాప్రకృతిపె♦ద్దల చిత్తవృత్తికి, నగణితాశ్చర్యంబు♦ నావహింపఁ

తే. జెలఁగె విశ్వేశ్వరుఁడు రాజ♦శేఖరుండు, కమఠ శఠ కిటి పరివృఢ♦ కరటికుధర
విషధరాధీశ హరిముఖ♦ వివిధభువన, భారవహులకుఁ బ్రాణంబు♦ప్రాణ మగుచు.

క. శ్రీకాళహస్తినాయకుఁ, డీకైవడి జగము లెల్ల♦ నేలుచు నొకనాఁ
డాకస్మికంబ యాదవ, భూకాంతుని భక్తిఁ దెలియఁ♦ బూని కడంకన్. 29

మాయాజంగమస్వరూపము.

సీ. అడుగునెత్తమ్ముల♦ నపరంజిపావాలు, కరమునఁ గేదార♦కంకణంబు
బంగారుపాత్రచె♦ అంగులగోణాము, గళమున రుద్రాక్ష♦కంఠమాల
యొకకేల భసితభ♦స్త్రికతోడిబెత్తంబు, సందిగట్టిన తరు♦ణేందుధరుఁడు
మాణిక్యరుచులయొ♦డ్డాణంబు భూతిపైఁ, బెట్టినకస్తూరి♦ బిళ్లబొట్టు

తే. సార్వకాలిక తాంబూల♦చర్వణార్ద్ర, రాగసౌభాగ్యమునఁ బద్మ♦రాగమణులఁ
దృణముగాఁ జూచు దంతపం♦క్తియునుగలిగి, యంగజారాతియొకమిండ♦జంగమగుచు.

మ. తన సౌందర్యముఁ జూచి కామశరసం♦తాపంబునుం బొందకుం
డినకాంతామణిఁ, దాల్మిదూలని వధూ♦టిం, గౌఁగిలింపం దలం
పని శంపాలలితాంగిఁ, బోటులకుఁ జె♦ప్పంబోని పంకేరుహా
ననఁ, గీర్తింపని లేమ, మందునకునై♦నం గాన మూహింపఁగన్. 32

—కపటజంగమరూపియైన శివుఁ డొకదాసియింట విడియుట.—

శా. ఆవేళం బురపల్లవప్రకరనే♦త్రానందబాష్పాంబుధా
రావర్షాగమచంచలాలతికదు♦ర్వారప్రసూనాస్త్రతే
జోవైశ్వానరసామిధేనిరశనా♦సూత్రస్థితస్వర్ణపే
టీవిన్యస్తకపర్ది నొక్కకలకం♦ఠీరత్న మేతెంచుచున్ 33

చ. కపటకుమారజంగమవి♦కారమునం జనుదెంచు శైలజా
ధిపుఁ గని భక్తిపూర్వకమ♦తి న్శరణార్థి యొనర్చి యొక్కచేఁ
బ్రపదము లంటి తన్మృదుల♦పాణిసరోరుహదత్తభూతి ని
ద్దపునుదుటం ధరించి ప్రమ♦దామణి యిట్లనియెం బ్రియంబునన్. 34

సీ. బిజమాడుదేవరు ♦ నిజకృపాదృష్టిఁ జె,న్నారునాయిల్లు బి♦డారమీకు
నాకు మీపాదార్చ♦నము సేయ నడలింగ,మూర్తి చేకుఱె వచ్చి ♦ మూర్తమాడి
యొడయ చిత్తేశ నా♦యునికిని మజ్జనం,బాడి శివార్చన ♦ మాడబేకు
విచ్చేయుఁడు విభూతి ♦ వీడియంబందుకో,జంగమస్వామి నా ♦ సదనమునకు
తే. నోగిరంబులు మంచివే ♦ లోగిరములు, నావటించెదఁ బదఁడు మీ ♦ రారగింపఁ
బ్రతిదినంబును జంగమా♦ర్చనము లేక, తనివుపడనొల్లవిజితకం♦దర్ప యనుచు.

శా. సంతోషించి మహాత్మురాలిది శివా♦చారైక సంశీల, య
శ్రాంతాపాదితజంగమార్చనకళా♦సామర్థ్య, కందర్పశు
ద్ధాంతశ్రీపరిహాసకృన్నిఖిలలో♦కాతీతసౌందర్య, యి
క్కాంతారత్నము, దీనిభక్తికి మనః♦కంజంబు రంజిల్లెడిన్. 36

క. అని కాంతా! నీయింటికేఁ, జనుదెంచెద నీదు గుబ్బ♦చనుఁగొండలసం
దునఁ దెరు వెఱుఁగక తిరిగెడి, మనసను తెరువరికి దప్పి ♦ మాన్పం గలవే? 37

క. అనవుడు నొడయని కిట్లను, వనజానన నీదు మనసు ♦ వచ్చినరీతిం
బనివినియెద మాటల కికఁ, బనిలే దీతలఁపు నాదు♦భాగ్యముగాదే? 38

ఉ. నావుడు సంతసిల్లిన మ♦నంబున జంగమలింగమూర్తి పా
రావతకంఠి కోకిలవి♦రావయు ముందరఁ బోవఁ జంద్రికా

క. ఆజలజేక్షణ సేసిన, పూజలు గైకొనుచు మెఱుఁగుఁ♦బోఁణి న్వదనాం
భోజమునం జిఱునగవులు, రాజిల్లఁగ సన్న సేసి ♦ రతి కెలయింపన్. 40

క. అంతకు మునుపే మరువిరి, కుంతంబులఁ జిక్కువడ్డ♦ కోమలి మిగులన్
సంతోషమంది యొకయే, కాంతగృహములోని కరిగి♦ యలరుల సెజ్జన్. 41

ఉ. తానుఁ గుమారజంగమసు♦ధాకరమౌళియుఁ గూడిమాడి యిం
పైనరతిప్రసంగముల ♦ నర్ధనిమీలితనేత్రపద్మముల్
మానని చుంబనంబులును ♦ మాటలచొక్కులు వీడివీడిపో
నీనికవుంగిలింతలు న♦నేకవిలాసములుం జెలంగఁగన్. 42

ఉ. ఎక్కడఁ బట్టినం గళల♦యిక్కువ, లెక్కడనోరుసోఁకినన్
జక్కెర లప్ప, లేమనిన ♦ సారసుధారస, మెట్టు లుండినన్
జక్కఁదనంబు పెన్నిధులు ♦ సంభ్రమ మొప్పఁగ నేమిసేసినన్
మక్కువ చెయ్వులై మెఱయు ♦ మన్మథకేళి యొనర్చునంతటన్. 43

దాసిని రాజు శిక్షించుట.

క. ఆనీలవేణి యాదవ, భూనాయకుఁ డారగింపఁ ♦ బోయెడు వేళన్
దానయి పళ్లెర మిడియెను, దానఁ గదా యనక తపసి♦తగులున నుండెన్. 44

క. భూపాలరత్న మంతటఁ, గోపంబునఁ బళ్లెరంపుఁ♦గోమలిఁ బిలువన్
బోపొండు పట్టి తెండన, నాపడఁతుకకడకు వేత్ర♦హస్తులు కడఁకన్. 45

ఆ. ఒకరిఁ బట్టఁ బలువు ♦ రుద్ధతి నేతెంచి, పిలువ నదరిపడుచు♦ బెదరి లేచి
భయము రాజుకడకు♦రయమునఁ దివియంగఁ, దగులు తపసికడకు♦మగుడఁ దివియ. 46

సీ. వడికొల్పి యొకకేల ♦ ముడిచినకొమ్ముడి, గొబ్బునఁ గటిఁ జుట్టు♦కొన్న చేల
మొండొంటఁ బెనఁగొని ♦ యున్నహారంబులు, నిద్రదేఱెడునేత్ర♦నీరజములు
వాడఁబాఱినతీఁగ♦వంటిచక్కని మేను, చిన్ని కెంపులతోడి ♦ చిగురుమోవి
పిఱుఁదుభారంబున ♦ బెణఁకెడు పదములు, చనుఁగవవ్రేఁగున ♦ జడియు కౌను

తే. కలిగి కలఁగని మనముతోఁ ♦ గాళహస్తి,విభునిఁ దలఁచుచు దిక్కునీ♦ వేయటంచు
సరగ నేతెంచి యూర్పులు ♦ సందడింప, రాజుముందర నిలిచె నం♦భోజవదన. 47

చ. నిలిచినఁ జూచి మండి ధర♦ణీపతి నిష్ఠురభాష లాడి వే
ల్పుల భ్రమయించు నీచిగురుఁ♦బోఁడి మనోహరమూర్తిరేఖకున్
వెలితి యగుం గదా యనక ♦ వేగమ నిర్దయచిత్తవృత్తిమైఁ
దల గొఱిగింపఁ బంచె; నొక♦తప్పును గావరుగా నృపాలకుల్. 48

క. [illegible]

చ. పడి బిగువైన పీనకుచ♦భారమువంక ధరిత్రి మోవకుం
డెడుతనువల్లితోఁ గటికి♦డెందము భూపతి దూఱుచున్ వడిన్
వెడలుదృగంబుపూరములు ♦ వెల్లిగొనం బలవించె దైవమున్
దడవుచుఁ బంచమధ్వనుల♦ దానము లీనుపికాంగనాగతిన్. 50

శిక్షితదాసిని శివుఁ డనుగ్రహించుట.

సీ. ఓయనురోదనం ♦ బోంకారమనువుగాఁ, గనుఁగవనీరు మ♦జ్జనము గాఁగ
నిడువాలుఁగన్నులు ♦ నీలోత్పలములుగా, నెమ్మోము గ్రొత్తనె♦ త్తమ్మిగాఁగఁ
గమ్మని నిట్టూర్పు♦గాడ్పుధూపంబుగా, దంతకాంతులు దీప♦తతులుగాఁగ
నధరోష్ఠ మమృతోప♦హారంబుగాఁ బదాబ్జంబులఁ బడుట దం♦డంబుగాఁగ
తే. నవధరించెనొ కాకలో♦కైకవిభుఁడు, భక్తజనముల ముంగిటి♦పారిజాత
మేలయేడ్చెదు మానవే♦చాలు ననుచు, హస్తమస్తకసంయోగ♦మాచరించి 51

ఉ. ఎత్తిన నింద్రజాలగురుఁ♦ డెత్తిన బర్హమనంగ మన్మథుం
డెత్తినపువ్వువింటిమద♦మెత్తినతుమ్మెదపిండునారి నాఁ
జిత్తజరాజ్యలక్ష్మి కభి♦షేకము సేయ శివుండు కాంతకై
యెత్తిననీలకుంభరుచి♦హిండన మో యన నద్భుతంబుగన్. 52

క. నెఱిమిగులఁ గలిగి నలుపై, తఱచై మదన ప్రతాప♦దావాగ్ని శిఖల్
మెఱయు నవధూమ మనఁగాఁ, దెఱవకుఁ గచభరము వచ్చె ♦ దేవునికరుణన్. 53

సీ. వచ్చిన నానంద♦వారిధిలోఁ దేలి, జంగమయ్య పదాంబు♦జముల కెరఁగి
యతని యానతిమీఁదఁ ♦ జతురలంకారంబు, లాచరించి మహేశ్వ♦రార్చనంబుఁ
జేసి యెప్పటియట్ల ♦ చిత్తజాతునిఁ బాసి, చనుదెంచు రతియన ♦ మనుజవిభుని
సన్నిధికే తెంచి ♦ సముచితస్థితి మ్రొక్కి, లేచిన వెరఁగంది ♦ చూచి విభుఁడు
తే. ఆజ్ఞ వెట్టించి చేతడి ♦ యార దిపుడు, దీని కెబ్భంగి మోహనం ♦ బైన వేణి
గలిగె? నీమాయ మంగలి ♦ కతనగాదె, వానిఁ దెమ్మన్నఁ గ్రమ్మఱ♦వనిత మ్రొక్కి. 54

ఉ. విన్నప మాదరింపు పృథి♦వీవర ! మంగలి మాయ లేవియుం
బన్నఁడు, మీమహాజ్ఞకొక♦భంగము గల్గునె? సర్వమంగళా
సన్నమనోహరాంగ మొక♦జంగమలింగము నాగృహంబులో
నిన్నటినుండియుం గరుణ ♦ నివ్వటిల వసియించి యుండుటన్. 55

ఉ. నీకృపలేక భంగపడి ♦ నేఁ జని యాతని దివ్యపాదనా
ళీకయుగంబులం బడి ఫ♦లించె మదీయ తపం బటంచు బా

మాయాజంగమును యాదవరాజు దర్శించుట.

వ. అనవుడుఁ గనుంగొనలఁ గొనలుసాఁగుకనలున కనుకూలంబైన హృదయంబు సదయం
బుగా నొనరించి చతురుదధి వలయిత క్షితిపతి కతిపయ హితపురోహిత సచివసహి
తంబుగా నమ్మచ్చెకంటి యింటికిం జని జంగమలింగంబు పదాంభోజంబులఁ గరాం
భోజముఖాంభోజములం బూజించి వినయవినమితోత్తమాంగుండై యిట్లనియె. 57

శా. అయ్యా! యెక్కడనుండి యిక్కడికి లీ♦లార్థంబు విచ్చేసినా?
రియ్యజ్ఞానమీఁద నింతదయ మీ ♦ కెట్లయ్యె? నేఁ డెద్ది నేఁ
జెయ్యంగాఁ గల యూడిగం బని ప్రశం♦సింపన్ ఫణిగ్రామణీ
శయ్యాస్త్రుండు ప్రసన్నమూర్తియయి రా♦జన్యు న్విలోకించుచున్. 58

ఉ. జంగమనామధేయము ని♦జంబుగ నిచ్చఁ జరించి కాళహ
స్తిం గల చోద్యము ల్బుధులు♦ సెప్పఁగ వచ్చి కనుంగొన న్మహా
లింగనివాస మేమియును ♦ లేమికిఁ జొక్కి 'నమశ్శివాయ' సే
యం గల కార్య మెద్దియొకొ ♦ యంచు విచారముఁ జేసి యాత్మలోన్. 59

ఉ. నీకెనయైన భక్తవరు♦నిం బొడగానను గాన నీకు నే
నీకథఁ జెప్పవచ్చి జల♦జేక్షణ భక్తికి మెచ్చి పాయఁగా
లేక నిను న్మహాకపట♦లీల వశీకృతుఁ జేసినాఁడ రా
జా! కలధౌతశైలశిఖ♦రాలయ గేహముఁ గట్టఁ బంపవే. 60

చ. అనవుడు భూవరుండు విన♦యంబున నిట్లను మీర లానతి
చ్చినగతిఁ గాళహస్తి శశి♦శేఖరు దివ్యనివాసపంక్తి మో
హనముగఁ గట్టఁబంచెదఁ త♦దాదిపురాణకథాప్రసంగముల్
వినవలతుం గృపాంబుధి! స ♦ విస్తరవైఖరిఁ జెప్పవే యనన్. 61

శివుఁడు యాదవరాజునకుఁ గాళహస్తిమాహాత్మ్యం బుగ్గడించుట.

మ. అగుఁగాకంచుఁ బ్రపంచభర్త యనుకం♦పాలింగితస్వాంతుఁడై
జగతీనాథునితోడ నిట్లనియెఁ ద♦చ్చారిత్ర మాలింప నిం
పగునేని న్వినుమమ్మహత్త్వము పురా♦ణాబ్ధి న్మథింపంగఁ బూ
ర్ణగతిం బుట్టిన మోక్షలక్ష్మికి విహా♦రస్థానమై యొప్పగున్. 62

చ. జముదెస వెండికొండ ఘన♦సాల మగస్త్యధరాత్మజాలలా
మము, పరిఖాబ్ధి, రాజ్యగరి♦మం బపవర్గసుఖంబు, రాజర
త్నము పరమేశ్వరుండు, వటు♦నాథుఁడ కావలికాఁడు, తన్మహ
త్త్వముఁ గొనియాడఁగా హరిపి♦తామహశేషుల కైన శక్యమే? 63

ద్రమయూరాఖ్యసహస్రలింగపదభా♦రద్వాజ తీర్థంబులై
యమరున్ ముక్తివధూటి కన్నగరమా♦హాత్మ్యంబు సామాన్యమే? 64

ఉ. అక్కడఁ దొల్లి సింహశర♦భాదిమృగాళులమై పునఃపునః
పక్కణనిక్వణశ్రవణ♦బంధుర మై శబరీకిరాతస
మ్యక్కృతమన్మథశ్రమవి♦హారమహాఖురళీకుడుంగమై
వాక్కబళీకృతేతరద♦వజ్వాలనొగ్రవనంబు చెల్వగున్. 65

ఉ. వారణకుంభము ల్బబర♦వల్లభు లమ్ములఁ బ్రక్కలించి ర
క్తారుణమౌక్తికావళిఁ గు♦చాంతరవీథు లలంకరించి నీ
రేరుహపత్రనేత్రలకుఁ ♦ బ్రీతి యొనర్తురు తీఱ నింక వ
క్షోరుహసామ్యగర్వ మిభ♦కుంభయుగంబుల కంచు నచ్చటన్. 66

వ. అవ్వనాభిధానంబు గజకాననం, బందుఁదొల్లి వసిష్ఠునకుం బరమేశ్వరుండు ప్రసన్నుం
డైనవిధంబుఁ జెప్పెద వినుము. 67

వసిష్ఠునకుఁ బరమేశ్వరుఁడు ప్రసన్నుఁడగుట.

చ. తనయులు గాధినందనుక♦తంబున నూర్వురుఁ జచ్చినన్ మనం
బునఁ గడలేని దుఃఖమును ♦ బొంది వసిష్ఠుఁడు గొండ యెక్కి కూ
లినఁ బడకుండఁగాఁ బుడమి♦లేమ కరంబునఁ గందుకంబుఁ బ
ట్టినగతిఁ బట్టి నిల్పి ముని♦డెందము గుం దెడలింప నిట్లనున్. 68

శా. ఓ వెఱ్ఱీ! సుతు లందఱుం దెగిన న♦య్యో దుఃఖవై యీగతిన్
జావం బుట్టువుదీఱునే? మనములో♦సంసారమున్ రోసినన్
దేవోత్తంసునిఁ బార్వతీరమణు భ♦క్తిం గొల్వుమీ చేకుఱున్
జీవన్ముక్తి యటంచు ధాత్రి యుపదే♦శింపం బ్రమోదంబునన్. 69

క. నానాముఖవాసనలకుఁ, దానక మగుచున్న హృదయ♦తామరస ముమా
జానికి నర్పించి తపో, ధీనుండై యతఁడు బ్రహ్మ♦తేజము మెఱయన్. 70

సీ. శ్రీగురుపాదరా♦జీవయుగాతప,త్రచ్ఛాయ నెండకుఁ ♦ దల్లడిలక
తరుణేందుభూషణ♦ధ్యానసుధాధార, ఘోరక్షుధాబాధఁ ♦ గుటిలపడక
సకలాంగభసితకం♦చుకమున విషపుచ్ఛ, విషధరాదుల భీతి ♦ వెగడు వడక
ఘనభక్తిగర్త ని♦ర్ఘాతచిత్తస్తంభ,తను గేహమునఁ గాలి ♦ దలఁకులేక

తే. బహువిధోపాయములఁ జిక్క♦పడక తిరుగు,ప్రకటసంసారమోహాజం♦బుకముఁబట్టి
యుద్దవిడిఁ జంపుటకు రాజ♦యోగజాల, మానపడి చేసె నత్యుగ్ర ♦ మైనతపము.71

పీవం గ్రోఁతులు పండ్లు గానుకలు గా♦వింపం గిరాతాంగనల్
సేవ ల్సేయఁ జెలంగె నమ్ముని తప♦స్సింహాసనాసీనుఁడై. 72

శా. శుండాలార్భకషండగండతలఖ♦ర్జూభర్జనోపార్జనా
ఖండగ్రావము చండకుండలివిశం♦కవ్యాప్తి కింపైన శ్రీ
ఖండస్థాణువు శారికాశుకవిహం♦గవ్రాతపుండ్రేక్షుకో
దండక్రీడకు నీడమై తప మతి♦స్థైర్యంబునం జేయఁగన్. 73

ఉ. వాకిటఁ గాచియున్న హరి♦వారిజసంభవముఖ్యదేవతా
నీకమునుం దలంప కవ♦నీధరజాదరహాసలోలతం
బోక సమీపవర్తులగు♦పుత్రులఁ జూడక భక్తభక్తిక
న్యాకరపంకజగ్రహణ♦నైష్ఠికుఁడై కడుసంభ్రమంబునన్. 74

వ. మనోదృష్టిదురభివేశ నిరవకాశీకృత దశదిశాప్రదేశంబగు దివ్యప్రకాశంబునఁ బంచభూత పంచేంద్రియ పంచవిషయ పంచక్లేశ పంచకోశాది పంచవర్గప్రాయ ప్రపంచంబుఁ బంచుకొని భక్షింపం బాలువడినపంచముఖంబులతోడి ముక్తకంచుకాకారంబునఁ బంచశరభంజనుండు పరమశివలింగరూపంబునఁ బశ్చిమాభిముఖంబునం బ్రసన్నుండై

మ. మునిచూడామణి! నీతపంబునకు సం♦మోదంబునం బొందినాఁ
డ, నను న్వేఁడుము నీమనంబునకు ని♦ష్టంబెద్ది నే నిత్తు న
న్న నిజస్వాంత విచింత్యమానగిరిజా♦నాథస్వరూపంబు వ
ల్కినయట్లైన భయంబు భక్తియుఁ బిసా♦ళింపం బ్రహర్షంబునన్. 76

ఉ. కన్నులు విచ్చి చూచి పుర♦ఘస్మరు దిక్పరిపూర్ణదీప్తిసం
పన్నతనున్ భయాకులిత♦పద్మనిరీక్షణుఁడై వడంకు పై
కొన్న శరీరమంతయు గ♦గుర్పొడువంగఁ బ్రమోదసంభ్రమ
స్విన్నలలాటభాగమునఁ ♦ జేతులు చేర్చి మునీంద్రుఁ డిట్లనున్. 77

క. విశ్వపతి విశ్వకల్పక, విశ్వాత్మక విశ్వసాక్షి ♦ విశ్వంభర యో
విశ్వజనిస్థితిలయకర, విశ్వాధిక యనఁగ నిన్ను♦ విందు మహేశా. 78

క. ఇరువదినాలుగుతత్త్వము, లరయఁగ నీయంద పుట్టి ♦ యణఁగె నన జగ
త్పరిపూర్ణుఁడ వన దృశ్యే, తరమూర్తి వనంగ విందుఁ ♦ దత్త్వజ్ఞులచేన్. 79

క. స్వానుభవంబునఁ దథ్యము, గానంబడుఁగాని మాయ♦ఖండాద్వైత
జ్ఞానమయాకృతి బహుభా, షానైపుణిఁ దెలియునది య♦శక్యముఁట శివా. 80

తే. భక్తవత్సల కాలసంభవములగుచుఁ, గాలభుక్తంబు లయ్యెడి కమలజాది
పదవులే నొల్లఁ గాలంబుఁ బట్టి మ్రింగ, నోపు మీచిన్మయాకృతిఁ జూపుమీశ.

ఉ. ఆదిగృహస్థశేఖరుఁడ వైననినుం భవతాపనక్షుధా
వేదనచేఁ దపఃకుతపవేళఁ గనుంగొనఁ గల్గె, బ్రహ్మవి
ద్యాధనభిక్ష నామహృదయం బనుపాత్రమునందుఁ బెట్టవే
యాదర మొప్పఁగాఁ బునరయాచితవృత్తి సుఖింతు నీశ్వరా. 83

క. మన్ననతో నాకిచటఁ బ్రసన్నుఁడ వైనట్ల ఘోరసంసారగదా
పన్నౌషధఘుటికామహిమోన్నతిఁ బూజఁ గొనవయ్య యుగముల నెల్లన్. 84

క. ఈక్షింపుము నాదిక్కుం, గోరం దగినయవి నేత్రకోణములఁ గృపా
పూరంబు దొరఁగ నీవే, బోరున నన భక్తకల్పభూరుహ మగుటన్. 85

సీ. తన్నులోనుగఁజుట్టు కొన్నవటచ్ఛాయ, నిజదీప్తి మొగులునా నింగిఁ బర్వ
బ్రహ్మసంహననామరద్రుపల్లవశిఖా,చ్ఛటలునాఁ గుఱుచకెంజడలు దనర
నీశ్వరోహమ్మను నీరహస్యము దెల్పు, మురువున సుజ్ఞానముద్ర మెఱయ
మనము చిద్రసములో మునిఁగిన మాటాడ, నెఱుఁగఁడో యనమౌన మెసక మెసఁగ
తే. నమ్మహాలింగ మధ్యంబు నందునుండి, దక్షిణామూర్తిరూపంబుఁ దాల్చి శివుఁడు
యౌవనశ్రీసమేతుఁడై యవతరింప, శక్తితండ్రియు నత్యంతభక్తితోడ.

క. పౌనఃపున్యప్రణతివిధానుండై మ్రోలనిలువఁ దడయక కారు
ణ్యానూనాపాంగుండై, యానిఖిలేశుఁడు భవార్తి యడఁచెడుకొఱకై 87

శా. చింతాంతస్థలమై ప్రకాశితజగచ్చిత్తక్రియాభోగమై
భ్రాంతిప్రాపితజీవితప్రథితమై పద్మప్రసూతాదికీ
టాంతవ్యాపకమై మనోవిషయదూరానందమై సంహృతా
ద్యంతంబై నరహస్యముం దెలిపి పాశానీకముం గోయుచున్. 88

వ. ఆక్షణంబ దక్షిణామూర్తియు నంతర్హితుం డయ్యె. వసిష్ఠుండును నిజప్రతిష్ఠితదివ్యలింగోపకంఠంబున నకుంఠితానందంబున నెందేనియుం దిరుగుచుండె. పరమేశ్వరియుఁ బరమేశ్వరచిరవిరహభారంబు సహింపఁజాలక 89

ఉ. ప్రమథు ల్గాంచనదండము ల్గొని చతుర్భాగంబులం గొల్వఁ ద
ద్రమణుల్ దగ్గఱి సేవఁ జేసి నడువన్ బ్రహ్మాచ్యుతుల్ దేవబృం
దముతో దూరమునందు ముందటఁ బిఱుందన్ సందడింపంగ వ
చ్చె మహాదేవి విమాన మెక్కి విభునిన్ సేవింప నచ్చోటికిన్. 90

గంబులఁ జిన్మరందరస♦గాఢసుఖాత్ములఁ జేసి జ్ఞానసూ
నాంబ యనంగఁ గీర్తిఁ గని ♦ యవ్యయభూభువనైకవాసనన్. 91

క. ఆదిమదంపతు లీగతి, సాదరత వసిష్ఠతాప♦సాశ్రమవనలీ
లోదవసితు లగుటయు సవి,పాదస్వాంతమున రజత♦శైలం బంతన్. 92

క. జననీజనకులఁ బాసిన, తనయునిగతి నొంటినుండఁ ♦ దగవగునె జగ
జ్జననీజనకుల హిమగిరి, తనయేశులఁ బాసి దీన♦తామతి ననుచున్ 93

శా. కైలాసం బగజేశులం గొలువ రాఁ♦గా భక్తితో దేవతా
శైలంబుం జనుదెంచెఁ గూడి ధనదా♦శం బుట్టి జోడై యమా
శాలీలాగమనంబునన్ శశిదిన♦స్వాముల్ వియద్వీథి రాఁ
గాలం బిట్లగు శేలాకో యనుచు లో♦కం బద్భుతం బందఁగన్. 94

క. ఆదంపతులకుఁ బూర్వాది,శాదేశంబున విహార♦సదనం బగుచున్
దా దక్షిణకైలాసము, నాదేవప్రమదసేవ♦నప్రథ నిలిచెన్. 95

క. ఆగిరివరునకు నుత్తర, భాగంబునఁ బసిఁడికొండ ♦ భైరవ దుర్గా
నాగ ముఖ రక్షితం బై, యోగిజనాకీర్ణవైభ♦వోన్నతిఁ దనరెన్. 96

మ. అణిమాదిప్రదమై పురాణకథితం♦బై మోక్షదం బైన ద
క్షిణకైలాసముమీఁదికూరిమి వితర్కింపన్ శివాజానికిన్
గణనాతీత మనంగ నేల? గిరిజా♦కర్ణోత్పలధ్వంసితో
ల్బణగండస్థలఘర్మవారియయి త♦త్ప్రాంతంబునం దిమ్మరున్. 97

సీ. విహరించు నొకవేళ ♦ విపినామ్రపల్లవ, చ్ఛాయల గిరిజాస♦హాయుఁ డగుచుఁ
గ్రీడించు నొకవేళ ♦ గిరిదరీ నిర్ఝర,ధారాపనీతని♦దాఘుఁ డగుచుఁ
జరియించు నొకవేళ ♦ శబరవేషవిశేష, మృగయావిహార స♦మీహుఁ డగుచు
విచ్చేయు నొకవేళ ♦ విధురితరతిపరి, శ్రమచంద్రికావృతో♦త్సంగుఁ డగుచు

తే. మందరాచల హిమనగా♦నందవిపిన, రజతగిరి నీలకంఠాది♦నిజనివాస
వైభవోన్నతి మఱచి దే♦వతలతోడ, హరుఁడు దక్షిణకైలాస♦ధరమునందు. 98

చ. తన కెటువంటివేడుకయొ♦ తద్గిరిమీఁద వినోదకేళి స
ల్పునపుడు పార్వతీచరణ♦పుష్కరము ల్గఠినాశ్మఘట్టనం
బునఁ గసుగందకుండ నవ♦భూరుహపల్లవరాజి మెత్తఁగా
ధనదసఖుండు దేవవని♦తాతతిచేఁ బఱపించు ముందటన్. 99

మ. అలరుందీఁగెలు పువ్వుగుత్తులు కురం♦గాలోకము ల్పల్లవం
బులు పంచాననమధ్యము ల్మధుకరం♦బు ల్బింబము ల్దాడిమీ

సీ. శిష్టనీవారము♦ష్టింపచాశ్రమముల, మెలఁగు సంయమిగృహ♦మేధియగుచుఁ
గాంతారమధ్యప♦క్కణవిహారంబులఁ, జలువుఁ గిరాతసం♦సారి యగుచు
సంతతాంతర్యాగ♦సాధకస్థలముల, నలరారు సిద్ధగృ♦హస్థుఁ డగుచు
లలితచతుర్విధా♦లంకారములఁదాల్చి, నవభోగరతిగృహ♦నాథుఁ డగుచు
తే. మంచుగుబ్బలిరాజుకు♦మారిఁ గూడి, వేలుపులపెద్ద జముదెస♦ వెండికొండఁ
దన్నుఁ దెలిసిన వారికి♦ నన్నిదెసలఁ, దాన యగురీతి బహువేష♦ధారి యగుచు. 101

ఉ. ఆసగణేశవాస మగు♦నగ్గిరి నద్దైన నామడర్ యము
గ్రాసమహోర్ధ్వదేహులకుఁ♦ గాలము సేరువమైన దీర్ఘని
శ్వాసము హంసమంత్రమణి♦ చక్షులు మూయుట యోగనిద్ర, మూ
ర్ఛాసమయంబు దత్పరవ♦శత్వము, సచ్చుట మోక్షమాఁ దుదిన్. 102

చ. జడలు ధరింప, రంగజునిఁ♦ జంపరు, పూయరు బూదిపూఁత, మై
నడుగరు భిక్ష, కట్ట రజి♦నాంబరము, ల్చరియింపఁ బోరు పే
రడవుల, నగ్గిరీంద్రమహి♦మాతిశయం, బిఁక నేమిసెప్పుదుర్
బడయుదు రూరకుండియును♦ బ్రాణులు చిత్రముగా శివత్వమున్. 103

మ. భవదావాగ్ని విదాహముం జెఱుచు నా♦పై జాడ నేతెంచినర్
బవమానంబులు నిర్ఝరోభయతటీ♦పాటల్యశోకాటవీ
నవమల్లీ నవమాలికా వకుళ పు♦న్నాగామ్రచాంపేయ గా
లవనీవ ప్రసవాది గంధలహరీ♦లక్ష్మీమదప్రోద్ధతిన్. 104

చ. అమరమనుష్యదైత్యభుజ♦గాదులు గూడి చరింతు రగ్గిరీం
ద్రమున నఖండసౌఖ్యరస♦దాయకమైన శివాగమప్రభా
వముఁ దమలోనఁ దాము సరి♦ వచ్చెఁ గదా యని శంక దీర భా
వముల మథించి చూచి తరు♦వాత సమాధినిమీలితాక్షులై. 105

ఉ. వేలుపుఁగొమ్మ లందుఁ జల♦వృక్షములర్ వివరింపలేక యు
య్యాలలు గట్టియాడ నవి♦యల్లన దవ్వుగఁ బోయినర్ మహాం
దోళనమంది మున్నుదమ♦తోడనె కొప్పులనుండి చాలుగా
రాలిన దివ్యపుష్ప నిక♦రంబుల చొప్పున వత్తు రిండ్లకున్. 106

వ. తదనంతరంబ సువర్ణముఖరీజననప్రకారంబు సెప్పెద వినుము. 107

సువర్ణముఖరీజనన ప్రకారము.

సీ. తనపెండ్లిఁ జూడంగ♦ దక్షిణదిక్చరా,చరభూతములు హిమ♦శైలమునకుఁ
జనుదేర నుత్తరా♦శాభూమి గ్రుంకి ద,క్షిణభూమి కడునొడ్డ♦గెడవు గాఁగ

తే. వింధ్యపర్వత గర్వంబు♦విఱుగఁ ద్రొక్కి, గౌతమీ కృష్ణవేణ్యవ♦గాహనములు
చేసి శ్రీశైలనాథు ద♦ర్శించి జ్యోతి, సిద్ధవటనాథుఁ గొల్చి వి♦చ్చేయునపుడు. 108

మ. పరిణతు ల్సేయుచుఁ గాంచె కుంభజుఁడు లో♦పాముద్రతోఁ గూడి ద
క్షిణకైలాసము, నంబికాహరకృత♦శ్రీపాదుకాన్యాసముం
మణిమంత్రౌషధ వాసముం, భవమహా♦మాయావిపర్యాసముం,
గణనాతీతనటీవిలాసము, సమ♦గ్రశ్రీ సముల్లాసమున్. 109

క. కాంచి మునీంద్రుఁడు జలనిధి, కాంచీవలయప్రసిద్ధ♦ కాశీమధురా
కాంచీముఖపురలక్ష్మీ,కాంచీమణి యామ్యభాగ♦కైలాసగిరిన్. 110

క. డగ్గఱి పెనఁగొను దురితపుఁ, బగ్గంబులఁ ద్రెంచివైచి ♦ ప్రమదాశ్రుతతుల్
దృగ్గోళంబులఁ దొరఁగఁగ, దగ్గుత్తికతోడఁ దనదు♦దయితయుఁ దానున్. 111

శా. కాంచెం వంచితపాంచభౌతిక సుఖా♦కారాంగముం, జిన్నటీ
సంచారాంచితరంగముం, మునిమన♦స్సమ్యక్పరిష్వంగముం
బంచాస్త్రాసుమరుద్భుజంగము, కృపా♦పాణింధమాపాంగముం,
బ్రాంచన్ముక్తికళత్రసంగము, ఫణా♦రాజన్మహాలింగమున్. 112

క. కాంచి వధూయుతుఁడై పుల,కాంచిత దేహమునఁ బ్రణతుఁ♦డై ధ్యానించెం
గించిన్ముకుళితనయనయు,గాంచలుఁడై మౌని దర్శ♦నానందముతోన్ 113

సీ. అర్చించె శివుని స♦హస్రనామంబుల, వివిధవాక్ప్రౌఢిఁ గా♦వించె నుతులు
చేసెఁ బెక్కులు ప్రద♦క్షిణములు జపియించెఁ, బంచాక్షరంబు స♦ప్రణవముగను
ధ్యాన నిష్ఠాబుద్ధి♦మౌనముద్ర వహించె, నానందపరవశుం♦డయ్యెఁ బిదపఁ
దలఁగి పోఁజాలక♦ నిలిచిచూచుచు నుండెఁ,దలయూఁచి వెరఁగందెఁ ♦దనకుఁదానె

తే. కాశికానాథ విప్రయో♦గవ్యథావి,దూరుఁడగుచు వసిష్ఠత♦పోరమాను
భావ మాత్మవధూటితోఁ♦బ్రణుతిఁ జేసె, మునిశిఖామణి దక్షిణా♦మూర్తిఁగొలిచె

స్రగ్ధర. పంచాశద్వర్ణమూర్తిం ♦ బరశివరమణిం ♦ బంచభూతాత్మపీఠం
బంచక్లేశప్రణాశ♦ప్రఘటనచతురం ♦ బంచవిద్యాస్వరూపం
బంచాశత్కోటిపృథ్వీ ♦ భరణచణమహా ♦ భాగ్యలక్ష్మిప్రదాత్రీం
సంచారాగారయోగీ ♦ శ్వరజనహృదయం ♦ జ్ఞానపుష్పాంబఁ గొల్చెన్. 115

తే. ఎక్కె దుర్గాంబకొండ ము♦నీశ్వరుండు, మ్రొక్కెఁ దత్పాదనీరేజ♦ములకుభక్తిఁ
జొక్కెఁ దద్దివ్యరూపంబుఁ ♦ జూచినపుడ, దక్కె నతనికి ముక్తితా♦టంకవతియు.

వ. మఱియు నమ్మునీశ్వరుండు గణేశ్వర భైరవాదులఁ గొల్చి మునీశ్వరులసన్నిధిని నిల్చి
[illegible]

యది. పరమేశ్వరు నుద్దేశించి తపం బొనర్చి యిక్కడ నొక్కనదిఁ బ్రవహింపఁ
జేయవలయు నని యాసంకల్పంబు నిర్విఘ్నంబుగా ననుగ్రహింపుఁ డని వారలచే
ననిపించుకొని దక్షిణకైలాస గోత్రంబునకుం జతుర్యోజనమాత్రంబున రాత్రిం
చరదిశాభాగంబున నొక్కమహాశైలంబుఁ గని 117

ఉ. చేరఁగఁ బోయి యాత్మసర♦సీరుహలోచన కేలు వట్టి వ
క్షోరుహకుంభభారమున ♦ సూక్ష్మవలగ్నము పీడఁ బొందఁ బొం
దారయువృత్తి రమ్మనుచు ♦ నాదరణంబునఁ దోడుకొంచు విం
ధ్యారి తదగ్రభాగమున ♦ కల్లన యెక్కి ఝరాంబుధారలన్. 118

క. స్నానంబు సేసి నిజకర్మానుష్ఠానంబు దీర్చి ♦ యభిమతపుణ్య
స్థానమునఁ దపము సేయఁగఁ, బూనిసుఖాసనదృఢత్వ♦మునఁ గూర్చుండెన్. 119

చ. తప మొనరింతుఁ గాక హిమ♦ధామకిరీటునిఁ గూర్చి తన్మహా
కృపఁ బ్రవహించుఁ గాక భవ♦కిల్బిషవిద్విషదభ్రసింధు వీ
విపుల జనంబు లెల్లఁ గడు ♦ వేడుకఁ బొందఁగ నంచుఁ బల్కె న
త్తపసి కభీష్టసూచనవి♦ధాయకవాక్యము నభ్రవాణియున్. 120

శా. శంకాతంకము మాని మానియు సహ♦ర్షస్వాంతుఁడై చంద్రమో
లంకారుఁ, జగదేకనాయకు, మహా ♦ శ్లాఘావరస్థాను, మీ
నాంకధ్వంసకు, నీశ్వరుఁ, హృదయపీ♦ఠాసీనుఁ గావించి సా
యంకాలానలమూర్తియై తపము సే♦యం జొచ్చె ధైర్యంబునన్. 121

సీ. దూరీకృతస్తన♦భారకంచుకవధూ,జనము మానవకరాం♦చద్వ్యజనము
గంధసారాచల♦గంధవాహారిరంసు, జన్య ముష్ణీకృత♦శ్వాసచయము
విక్షిప్తజలసమా♦విర్భూతబాష్పభూ,తల మధ్వగాయాస ♦ దాయకంబు
ప్రాణేశ్వరీపరీ♦రంభణప్రత్యూహ,కారి ఘర్మోదకో♦ద్గమనకర్త
తే. యంబరాంతరవిశ్వంభ♦రాంబుపూర, సంచరిష్ణుపరస్పర ♦ స్థలవిహార
సమభిలాషప్రవర్ధిష్ణు♦చటులతాప, మంత నేతెంచె దారుణో♦ష్ణాగమంబు. 122

ఉ. ఎండెఁ గొలంకు లెల్లను, మ♦హీధరముల్ దవవహ్నికీలలన్
మండె, ధరాతలం బినుప♦మంగలముం బలె నుండెఁ గాలి, యా
యెండల నేమి సెప్పఁ బర♦మేశ్వర యావరణాంబురాశి లే
కుండిన నాఁడె పొక్కినడ ♦ కుండునె పద్మభవాండభాండముల్. 123

సీ. దేవతాచక్రవ♦ర్తిత్వంబునొందిన, నహుషుఁ గోపించెఁ బ♦న్నగముగాఁగ
నూర్ధ్వాండకర్పరం ♦ బొరయు వింధ్యాద్రికూ,టంబులు నేలమ♦ట్టంబు సేసె

తే. నితని తెరు వేలపో నని ♦ యినుఁడు వెఱచి, తన్నుఁజెనకఁడో యాతప♦స్తంభనంబు
నేర్చెనో కాని యమ్ముని ♦ నిమ్మళంక, చిత్తుఁడై నిండువేసవిఁ♦జేసెఁదపము. 124

శా. ఆతీవ్రాతపవేళఁ బంచశిఖ మ♦ధ్యక్షోణిఁ గూర్చుండి ఖ
ద్యోతన్యస్తనిరీక్షణుం డగుచుఁ ద♦ద్ద్యోతప్రతాపప్రభా
స్ఫీతుండై తప మాచరింపఁగ దిశా♦బృందారకాధీశ్వరుల్
భీతిం బొందిరి స్వాధికారగరిమల్ ♦ వేడెత్తునం చాత్మలోన్. 125

శా. అంతం బూర్వపువైరముం దలఁచి విం♦ధ్యాగ్రావకూటంబు ల
భ్రాంతం బంతయుఁ గప్పెనో, జలధి యా♦త్మారాతిపైఁ బోయి ని
ర్జింతుం గాకని యెత్తివచ్చెనో, తనుం ♦ జెండాడు భాస్వంతు మా
యింతుం గాకని నిల్చెనో యిరులు, నా ♦ నేతెంచెఁ గాలాభ్రముల్. 126

తే. మొగులుమొగులున మెఱుఁగులు ♦ నిగుడఁ దొడఁగె
మెఱుఁగుమెఱుఁగున నుఱుములు ♦ మెండుకొనియె
నుఱుము నుఱుమునఁ బిడుగులు ♦ నుప్పతిల్లె
నింతకంటెను వర్షంబు ♦ నెక్కుడయ్యె. 127

సీ. ప్రళయవేళాసము♦ద్భవ పుష్కలావర్త, కాది పయోదవ♦ర్షాంబు వనఁగ
నూర్ధ్వాండకర్పరం ♦ బుఱుములచే వ్రక్క, లైకాఱు నావర♦ణాంభ మనఁగఁ
జండాంశుకరములు ♦ జలరూపమైధరా, భువనంబు నొక్కటఁ ♦ బొదివె ననఁగ
ధరణిపైఁ బాఱఁగ ♦ సురలు దీర్చిన యభ్ర,గంగాప్రవాహంపుఁ♦గాల్వ లనఁగ
తే. వాయువును మిన్ను తేజంబు♦వసుమతియును, జీవనాకారముగను వ♦ర్షింపఁదొడఁగె
నీరు నేలయు మెఱుఁగును♦నింగి గప్పుఁ, దానయై ముని యొడల♦తపముసేసె.

మ. తెలుపుం దేజము నంత నంతటఁ దటి♦త్తీవ్రప్రభాపుంజమై
తలచూపుం ధర మేదినీధరశిఖా♦దంభంబునన్, గర్జగా
నెలుఁగిచ్చున్ గగనంబు, వర్షసఖుఁడై ♦ యేతెంచు గాడ్పున్, దమం
జలదాసార మణంచెనో యని జను ♦ ల్శంకింపకుండ న్మదిన్. 129

ఉ. ఆతరువాత జంతునివ♦హంబు వడంక నణంకువేది యో
షాతతి ప్రాణవల్లభుల ♦ సంతతముం బరిరంభణంబులన్
బ్రీతులఁ జేయ సూర్యశశి♦బింబ మటంచుఁ జకోరదంపతుల్
భీతిఁ దొఱంగ వచ్చె నతి♦భీకరశైత్యము శీతకాలమున్. 130

ఉ. నిండుమనంబుతో విజిత♦నీరధి గుత్తుకబంటినీటిలో
నుండి తదుగ్రశైత్యమున ♦ కోర్చి తపం బొనరింప నంత నా

శా. క్రోడాకారముఁ దాల్చి పోత్రమున వై♦కుంఠుండు భూభేదన
క్రీడాలంపటుఁ డయ్యు మీపదము వీ♦క్షింపంగ లేఁడయ్యె, నేఁ
జూడం గంటి, ఫలించె నాతప మటం♦చున్ మ్రొక్కి కన్నీరు దో
డ్తోడం జెప్పలఁ జిప్పిలంగఁ బునరు♦క్తుల్ గాఁగఁ బ్రార్థించుచున్. 132

శా. ఓదేవోత్తమ! భక్తవత్సల! యగ♦స్త్యుం డుగ్రవృత్తిం దపం
బేదేవాధిపతిత్వముం బడయనో ♦ యేకాంతియై చేయ నిం
ద్రాదుల్ నా కెఱిఁగింప విన్నపము సే♦యన్ వచ్చితిన్, మాకుఁ జిం
తాదుఃఖంబులు దీఱ నమ్మునికిఁ జే♦తఃప్రీతిఁ గావింపవే. 133

చ. అనవుఁడు శంకరుండు దర♦హాసము మోమున నంకురింప న
వ్వనజభవాదిదేవతల♦వంకఁ గనుంగొని మీకు భీతిఁ బొం
దను బనిలే, దగస్త్యముని ♦ దక్షిణరాష్ట్రధరాధరంబుదా
పున నది లేనిదుఃఖమునఁ ♦ బూనె మహాతప మాచరింపఁగన్. 134

క. ఇది నే నెఱుఁగుదు నమ్ముని, మది నుండినయట్ల నాదు♦మనమున నుండున్
జదలేఱని పెద నీబడి, నది యాతని కొసఁగి మరలు ♦ మంబుజగర్భా! 135

ఉ. ఏమిటి కింతమాత్రమున ♦ కే నరుగన్ జని నీవు సంయమి
గ్రామణితోడ నే ననుపఁ♦గాఁ జనుదెంచితి నంచుఁ బల్కి త
త్కామితవస్తు విమ్ము చిర♦కాలకృతోగ్రతపస్సమాధిని
ష్ఠామితఖేద మెల్ల నిమి♦షార్ధములో నుడివోవ గ్రక్కునన్. 136

వ. అని కృపారసతరంగితాంతరంగుండై మహాదేవుం డనుపుటయును. 137

సీ. దేవతాపతి శచీ♦దేవిఁ గూడఁ దలంచె, హవ్య మాహరింప ♦ నగ్ని గోరె
జముఁడు ధర్మాధర్మ♦సరణి విచారించె, నరభోజనాపేక్షఁ ♦ బొరలె నసుర
దేశకాలము లెన్నఁ ♦ దివిరె నంభోభర్త, కరువలి తనయిచ్చఁ ♦ దిరుగఁ దొడఁగె
ధనపతి సంతత♦త్యాగ మీఁ దలపెట్టె, నీశానుఁ డేకభూతి ♦ కేన యనియె

తే. నఖిలలోకైకనాథుని♦యాజ్ఞ వలన, నిరుపమానందవిహరణ♦గరిమ మెఱయ
వారియుల్లాసమునకు భా♦వమునఁ బొంగి, యజుఁ డగస్త్యునియెదుటఁ బ్ర♦త్యక్షమగుచు

ఉ. ఏ నజుఁడన్ మునీంద్ర! పర♦మేశుఁడు నీకు నభీప్సితంబు న
న్నే నియమించి పంచె, వర♦మెయ్యది వేఁడు మటన్న నభ్రగం
గానదిఁ దెచ్చి యిచ్చుట న♦ఖండగతిం బ్రవహింపఁ జేయవే
దాన మనోరథంబు ఫలి♦తం బగు నాకుఁ బయోజసంభవా. 139

దేవనదీర్ఘురంబు సను◆దెంచినఁ గాంచి విరించి తద్గుణ
శ్రీ వెలయన్ సువర్ణముఖ◆రీప్రథ దానికిఁ గల్గఁజేయుచున్. 140

శా. అంతర్ధానము సేసె; సంయమికులా◆ధ్యక్షుండు సంతోషిత
స్వాంతుం డయ్యె; వహించె నగ్గిరి యగ◆స్త్యగ్రావవిఖ్యాతి; నా
శాంతంబుల్ పగులంగ మ్రోయుచు నభం◆బాద్యంతమున్ శీకరా
క్రాంతంబై మెఱయన్ సువర్ణముఖరీ◆గంగానదీరత్నమున్ 141

వ. పవనాశనభవనభువనం బోరయుచుం బ్రవహింపం దొడంగె; నప్పుడు హరినఖరముఖ వినిర్దళిత కుంభికుంభగళిత ముక్తాఫలంబులు నిజగర్భ శుక్తిముక్తముక్తాఫలంబులుఁ గాలపరిపక్వ సమాగతమగణచమరీమృగా నీలవాలంబులు శైవాలంబులు వళక్ష చామరజాలంబులు డిండీరికాధవళితకల్లోలంబులుఁ గుసుమశరపరితాప పరవశవశా నిమిత్త మత్తవేదండభండన క్రీడాఖండిత దండకాండంబులు బిసకాండంబులుఁ బ్రవాహవేగంబునం గూలి తేలు పుష్పితరసాలసాలశాఖాకదంబంబును గాదం బాడంబరంబునుం గలిగి కరిగిరివజ్రపాతమహానినదంబునం బెకలిపను కొండల చప్పుళ్లకు నప్పటప్పటికిఁ బెదరి యుప్పరం బెగయు జలపక్షుల పక్షవిక్షేపంబులం బరఁగు తుంపరలపరంపరల నిలింపదంపతులకు రతిలంపటంబున మోములు చెమరింపకుండ నింపుసేసి పూర్వదుర్వాసనాసక్తులై ముక్తులుగాక లోకంబులవారు రారో యని చీరు తెఱంగున నభంగభంగ పరంపరా ఘోషంబున నుద్రేకించి యరుణ ధరణీభాగ యోగంబున శోణభద్రాకారంబును శ్వేతభూతల సమేత స్రోతంబుల వలన క్షీరతరంగిణీ శృంగారంబును నీలక్షోణీతల ప్రవాహశ్రేణివలనఁ గృష్ణవేణీ విలాసంబును నడ్డంబుగ నుండుకొండలఁ దాఁకి తిరిగితిరిగి యరుగుదెంచుటం జేసి పునఃపునః ప్రవాహమోహనంబునుం దనరఁ దనయందు నివి మొదలయిన తీర్థంబులు గలవని యవనీజనంబులకుఁ దెలుపు మెలపున వెలుంగుచు యోగీశ్వరభావ స్వభావంబునుంబోలె యమంద బిందుసముదయంబును నిరంతర నాదప్రసాద మేదుర హృదయంబును సంసారవారాకర తరణకారణకళాప్రకాశంబును లంఘితాలంఘ్య విషయప్రదేశంబును యథేచ్ఛవ్యాపార జీవనంబును లోకైకపావనంబును నై వాసుదేవ లీలావిలాసంబునుంబోలె మత్స్యకచ్ఛపాద్యవతారవిహారంబును శంఖ చక్రశోభితాకారంబును బర్వతోత్పాటన పాటవాటోపంబును వినిర్మూలితపలాశ కలాపంబును నపారగోరక్షణ హేతుభూతంబును విదళితనరకసంజాతజనఖేదన సన్నిపాతంబును నై మహాదేవ విభ్రమవిహారంబునుంబోలె నిరవశేషీకృతార్జున శరనమూహంబును మథితమన్మథ సముత్సాహంబును గగనతరంగిణీ సంగతస

వాడమునను వసువునఁ బుడమి నడుగిడ నోడుపడంతుల వెఱపుసుపు నెపంబున నుపనాథులెత్తుకొని గుత్తంపుంజనుగుబ్బల యొత్తునఁ జిత్తంబులు చిత్తజాయత్తంబులై తత్తఱపడఁ గొండనెత్తంబుల కెక్కిన మక్కువలం గలసి మెలసి వినోదించుటకు నిధానంబగుచు రాజహంస రథాంగ సంకులంబునకుఁ బ్రతిఘటించు నుభయతటాటవికరిఘట బృంహితంబు లసహ్యంబు లగుటయు గహ్వరంబులనుండి మ్రోయు సింహనాదంబులం బ్రోదిసేయు తరంగతురంగ గళగళారావంబు నొండొండ రోదసీకుహరంబులు నిండం జండతరంబులైన దురితంబులపై దండువెడలు చందంబునఁ గనుపట్టుచు వేంకటాచలాలంకారంబై పరశురామేశ్వర క్రీడారంగంబునకు రంగవల్లికయై కాళహస్తిపుర లక్ష్మీబాలికామణికి మణిమాలికయై యోంకారపుటభేదన భాగ్యదేవతాలలామంబై పరస్పరవీచీకరోత్క్షిప్తశీకరమౌక్తికాక్షత జాలంబుల వారాకరవరుం బరిణయంబయ్యె. ఘటసూతియుఁ దత్తటినీతటంబుల శివలింగప్రతిష్ఠలు సేయుచు దక్షిణకైలాసంబుఁ జేరం జనుదెంచి 142

శా. లోపాముద్రయుఁ దాను హేమముఖరీ♦లోలోర్మిడోలాంతర
వ్యాపారంబులఁ దేలి భూతియును రు♦ద్రాక్షంబులుం బూని వి
ద్యాపుంరూపములో యనంగ నతిశాం♦తాకారులై దివ్యలిం
గోపాంతంబున నిల్చి తాపసజనం ♦ బోహో యనన్ భక్తితోన్. 143

క. పంచేంద్రియపథముల వర్తించుమనోధ్వగుని శివుని♦ తెఱవునఁ బో బో
ధించిరి వంచించిరి ప్రాపంచకసౌఖ్యములఁ బరమ♦పరవశులగుచున్. 144

తే. ఎట్టకేలకుఁ జూపు బ♦హిర్గతంబు, గాఁగ నిట్లని వినుతించెఁ ♦ గలశభవుఁడు
దేహ ముప్పొంగ వాక్యప్ర♦వాహసరణి, దివ్యమును లెల్ల నిది యుప♦దేశ మనఁగ.

దండకము. శ్రీమన్మహాదేవ! దేవాదిదేవా! నిమగ్నీకృతాజాండభాండప్రకాశా! మహేశా! మహాయోగిపుంయోగ నిద్రాసమున్నిద్రితానందరూపా! భవార్ణోనిధానాంతరాపన్నరత్నాంతరీపా! జగద్దీప! నిర్లేప! బ్రహ్మాండపిండాండబాహ్యాంతరాళంబులం బూర్ణమై సూక్ష్మసూక్ష్మార్థమై స్వార్థమై యున్న నిన్నున్ మహామాయచే జీవునిం జేసి మహ్యాదితత్త్వాత్మకంబైన దేహంబు గేహంబుగా నిల్పి త్రైగుణ్యమున్ గణ్యమున్ బుద్ధ్యహంకారచిత్తంబులున్ జ్ఞానకర్మేంద్రియంబుల్ షడంతర్విరోధుల్ ఘనక్లేశముల్ పాశముల్ కోశముల్ జన్మనాశాద్యవస్థల్ వృథా నీకుఁ గల్పించి సత్కర్మ దుష్కర్మబంధంబులం జిక్కి తా మైహికాముష్మికానందదుఃఖంబులం బొంది నిన్నాత్మ భావించుచో నిన్నియున్ లేమి యూహింపఁగా లేక లోకుల్ దమోంధీకృతాలోకులై పోవఁ బోవం గృపామూర్తివై కాలదిగ్భాగ

దర్శనం బిచ్చుకుఁ వచ్చు దానిం బ్రతిష్ఠించుచుఁ మంత్రశాస్త్రార్థ చింతాపరి
శ్రాంతిమైఁ గొంతకాలంబు నానావిధారాధనల్ సేయుచుఁ సిద్ధ నీరేజకూర్మాసనా
భ్యాస నాడీసదాశోధనా యాసముంబొంది యాధారజాలంధరోడ్డీన బంధంబులఁ
బట్టుచుం గుండలీశక్తివక్త్రం బవక్రంబుగాఁజేసి షట్చక్రికావీథిఁ జేతస్సమేతంబుగా
వాయువుఁ గ్రోలుచుం, దన్మనోగంధవాహంబులఁ బ్రహ్మరంధ్రోపరివ్యాపకం
బైనసంవిన్మయాకాశదేశాంతరోద్యత్పర బ్రహ్మచంద్రోదయజ్యోత్స్నఁ దాదాత్మ్య
ముం బొందఁగాఁజేయుచుంబుత్రపుత్రీకళత్రంబులఁ శత్రుమిత్రంబులఁ శీతవాతా
తపాది వ్యవస్థాదిభేదంబు ఖేదంబు మోదంబు కృత్యం బకృత్యంబుహేయం బహే
యంబునుఁ లేక లోకంబు లెల్లం బరబ్రహ్మరూపంబుగాఁ జూచుచుఁ స్వేచ్ఛఁ
గ్రీడించువారల్ దుదింబొందు లాభంబు నీవై హరిబ్రహ్మకీటాంతజంతువ్రజంబుల్
వినోదంబుగా మిమ్ము దర్శించినఁ ముక్తులంజేయుచుఁ సత్యమై నిత్యమై జ్ఞానమై
జ్ఞేయమై జ్ఞాతవై యున్ననిన్నుం బ్రశంసింప నేనెంతవాఁడఁ మదీయాపరాధంబు
లేపట్టునఁ బట్టకే పూర్ణ కారుణ్యదృష్టి న్ననుం జూడవే భక్తవత్సానుగచ్ఛన్మరు
న్నైచికీ! భక్తలీలావనీకల్పకా! భక్తసంతానచింతామణీ! భక్తసంతోషవారాశి
చంద్రోదయా! భక్తకోటీవిపద్గోత్రవజ్రాయుధా! భక్తసందోహసంతాపహా!
భక్తసంకల్పసంసిద్ధిరూపా!నమస్తే నమస్తే నమః 146

మ. అని కీర్తించి తపస్వికేసరి యఖం♦డానందదుగ్ధార్ణవం
బునఁ గ్రీడించుచు ఫాలభాగమున మో♦డ్పుంగేలు గీలించి యం
గనయుం దాను బ్రదక్షిణంబులు నమ♦స్కారంబులుం బెక్కు లీ
శునకుం జేసి సువర్ణపర్వతధను♦శ్శుద్ధాంతకాంతామణిన్ 147

క. జ్ఞానప్రసూనకలికఁ, మానస మత్యంతభక్తి♦మగ్నంబుగఁ గ
న్గోనల బాష్పోదకములు, సోనలుగాఁ గురియఁ గుంభ♦జుఁడు దర్శించెన్. 148

క. అపిమ్మట నక్కడఁ గల, తాపసబృందంబుతోడ♦ దంపతు లాశై
లోపాంత హేమముఖరీ, ద్వీపవతీతటశిలాప్ర♦దేశమునందున్. 149

క. కూర్చుండి మునుల కభవునిఁ, గూర్చి తపం బాచరింపఁ♦ గోరిక లవుడీ
డేర్చిన విధంబు వీనులఁ, జేర్చి వినఁగ వినయగరిమఁ♦ జెప్పఁగ వారున్. 150

సీ. నీ వీశుమహిమంబు♦ నిశ్చయింపఁగ నిశ్చ, యించు నీమహిమ మి♦హేమవర్ణ
నీవు శంకరపాద♦నీరేజములఁ గొల్వఁ, గొలుచు నీపదము లీ♦ కులవధూటి
నీవు సర్వేశ్వరు♦నిత్యంబు భావింప, భావించు నిన్ను నీ♦పరమసాధ్వి
నీవు శివైక్యంబు♦నిర్వహింపఁగ నిర్వ,హించు నీయైక్య మి♦యిందువదన

క. నీతపము కల్పధరణీ,జాతము తత్ఫలము నీదు♦సాధ్వీవిలస
త్పాతివ్రత్యము లోక,వ్రాతమునకు మిమ్ముఁ బొగ♦డ వశమే మాకున్ ? 152

క. శితికంఠుఁ డద్రికన్యా,పతియై సుఖి యయ్యె భువన♦భవనంబులఁ ద
త్ప్రీతిగా లోపాముద్రా, పతివై సుఖివైతి వీవు ♦ పరమమునీంద్రా. 153

క. మీ కిరువురకే దొరయుం, గాక భవత్సదృశు లెన్నఁ♦గలరే నానా
లోకంబుల? మీమహిమము, మీకే తెలియు న్వశంబె♦మిమ్ముం బొగడన్. 154

చ. అన విని కుంభజుండు విన♦యంబున నిట్లను మీ రనుగ్రహిం
చినఁ దృణమైన మేరువగుఁ ♦ జిత్తము వేఱొకరీతి నున్న న
య్యనిమిషశైలమైనఁ దృణ♦ మౌ నటుగాన ఫలించె నాతపం
బనఘచరిత్రులార! నను ♦ నాదరణంబున మీరు గన్గొనన్. 155

క. అది యట్లుండఁగ నిండీ, నదియిక్కడ నుత్తరంబు♦నకు నభిముఖమై
నదియును శివునకుఁ గృహమై, నదియుం దలపోయ నిదియ♦ యవిముక్తంబున్. 156

క. కీటం బయినను నీనది, నీటం దొరఁగుటయుఁ గాల♦నియతి మృతంబై
యాటవికాధిపు పుక్కిటి,నీటం దోఁచును బురాణ♦ నిశ్చయ మెందున్. 157

ఉ. ఏమని చెప్ప నిచ్చటియ♦హీనమహత్త్వము దోమ చచ్చినన్
సామజపూజఁ గాంచు,మఱి♦సామజ మీల్గిన సామజారియై
సేమముఁబొందుఁ, గాముకుఁడు♦ చెల్వొకఁగా మరుచేతఁ జచ్చినన్
గామునిఁ జంపుఁ దా మగుడఁ ♦ గామినితో నొడఁగూడి యుండియున్. 158

క. ఇటువంటిచోట నెప్పుడు, నుటజంబుల నధివసించి♦యుండెడు మీయు
త్కటభాగ్యం బేమని చెప్పుట దేవుం డెఱుఁగు మౌని♦పుంగవులారా! 159

తే. పోయి వచ్చెద దక్షిణ♦ పుణ్యతీర్థ,రాజములు చూడ న న్నను♦గ్రహము సేసి
యనుపుఁ డనుటయువారలు♦ననుపఁ దపసి,యిందువదనయుఁ దాను ని♦జేచ్ఛఁ జనియె.

మ. అనఁగా వీరనృసింహ యాదవుఁడు మా♦ యాజంగమాకారభ
ర్గునకుం గ్రమ్మఱ మ్రొక్కి భక్తనిధి! నా♦కుం జెప్పవే విశ్వనా
థునియారాధన సేసి యగ్గిరిని జం♦ తుశ్రేణిలో మున్ను గో
రినయర్థంబులు గాంచి రెవ్వరన గౌ♦ రీనాథుఁడున్ రాజుతోన్. 161

శా. పాశక్లేశగుణేషణేంద్రియ తను♦ ప్రత్యర్థితాహోర్మికా
కోశాదివ్యతిరిక్తమూర్తి! త్రిజగ♦ త్కూలంకషాకార! మా

క. శాంతాకార యిదంతా, హంతాచింతావిదూర ♦ యపవర్గరమా
కాంతాకాంత దిగంతా, భ్రాంతాభ్రాంతాంతతాండ♦వాభినయకరా. 163

పంచచామరము. అపారతా గభీరతా మృ♦తాదిహేతుభూతతా
తపస్విసంగృహీతతా వి♦ధాతృముఖ్యదేవతా
ధిప ప్రమథ్యమానతా న♦దీమహానుజీవన
ప్రపాతజాతమగ్నతాభి♦రామచిత్పయోనిధీ. 164

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కాళహస్తీశ్వర చరణకమల సేవాపరాయణ
సింగమరమానారాయణ జక్కయ నారాయణ తనూ
భవ భవపరాఙ్ముఖ ధూర్జటి ప్రణీతంబైన
శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యంబునందుఁ
బ్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరామార్పణమస్తు.

శ్రీరామాయనమః

శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీఖండాచలమారుత
లేఖాస్పర్శాది విషయ ♦లీఢాకృద్వి
ద్యాఖని మునిజనకల్పక
శాఖీ శ్రీకాళహస్తి♦సదన మహేశా!

ఆ. అవధరింపుఁ డిట్లు ♦ భవదీయకథ విన్న,వింతు భక్తజనుల ♦వీను లలర
మీరు యాదవునకుఁ ♦ గారుణ్యరసపూరి, తేక్షణముల నాన♦తిచ్చినట్లు. 2

ब्रह्मకు సరస్వతివలనఁ గుమారు లుద్భవిల్లుట.

వ. తదనంతరంబ యొక్కనాఁడు 3

సీ. అఖిలవిద్యారహ♦స్యములశంకలు దీర్ప, సరస నుండెడు మునీ♦శ్వరులు వాగడ
స్వస్తికహస్తులై ♦సమ్ముఖంబున బరా, బరిగాఁగ సర్వసు♦పర్వు లుండఁ
గరతలయుగళి వ♦క్త్రిములు గప్పుక విన్న,పంబులకొఱకు ది♦క్పతులు సేరఁ
బూర్వదేవతలు కిం♦కుర్వాణులై తన, కనుసన్న వలసిన♦పనులు సేయ

తే. గరుడ గంధర్వభుజగ కి♦న్నర పిశాచ, భటులు చావడి ముంగటి♦బట్టబయలఁ
జటులతరవృత్తిఁ గోటుల♦ సంఖ్య లెసఁగ,నబ్జగర్భుండు గొలువున్న ♦యవసరమున. 4

మ. నవలావణ్య రసాలయంబు గుణర♦త్నస్థాన మాస్యత్కృపా
ధవబింబోదయ మున్నత స్తనగిరీం♦ద్రవ్యక్తి వాచాసుధా
భవ దేశంబు వళీతరంగము తనూ♦భద్రప్రభా ఫేనదీ
ప్తివిలాసం బగుతత్కళత్రము సుధా♦బ్ధింబోలి సద్భక్తితోన్. 5

మ. చెలికత్తె ల్గయిదండఁ బట్టఁగ సుర♦స్త్రీ లెందఱైన న్గెలం
కుల సేవింపఁగ వజ్రనిర్మితతులా♦కోటిద్వయంబుల్ ఝళం

సీ. బ్రహ్మకుఁ బట్టంపు♦రాణివాసం బయ్యు, రాజసక్రీడాభి♦రతులఁ బోక
జగదేకసౌందర్య♦సౌభాగ్య యయ్యును, నణుమాత్రమును గర్వ♦గుణము లేక
సంపూర్ణ యౌవన♦సంపద గలిగియు, మదవికారస్ఫూర్తి♦పొదలనీక
వ్యాహారసింహాస♦నారూఢ యయ్యును, బహువిధవ్యావృత్తిఁ♦బ్రౌఢ గాక
తే. మగనిముందఱఁ దన మహా♦మహిమ లెల్లఁ, గానఁబడకుండ నడఁకువ♦గలిగి కించి
దవనతాననయై పొలు♦పారఁ గన్ను,గండుమీలకు నిలుకడఁ ♦ గఱపి కదియ. 7

క. ఏతెంచునపుడు పాదుక, లాతలికతూర్యాంతరమున ♦ నటు విడిచి కరా
నీత విపంచీ మదశుక,పోత స్ఫటికాక్షసూత్ర ♦ పుస్తక యగుచున్. 8

క. పరిజనుల ననిపి నాథుని, పరిసరమున కేగి యతని♦పంపున మణిపిం
జరిత ధగద్ధగితం బగు, సరిగద్దియ నుండునట్టి♦సమయమునందున్. 9

సీ. మోమువున్నమచంద♦మామ వెన్నెలఁ గాయ, డెందంపుఁగెందమ్మి♦గ్రిందుపడునో-
వాలుఁజూపనిమెఱు♦వేలుపుతేనికై, దువచాయగట్టుగ♦ట్టవియఁబడునో
కొప్పునుచీఁకటి♦గుంపు గప్పుకొనంగఁ, దలఁపు తెర్వరిత్రోవఁ♦దప్పి పడునో
రాయంచనడపులఁ♦ రాయడిఁ దాల్మి తా,మరతూఁడు దుమురుగా ♦ మరలఁబడునో
తే. నలువ తనుఁగొల్వ వచ్చిన♦పలుకుఁజెలువ, చెలువమరయుచువలరాజు♦చిలుకుములికిఁ
దలఁకిమిన్నకయొకకొంత♦తడవునిలిచె,మునులుదమతమమొగములు♦గనుఁగొనంగ

తే. అదియుఁ దాఁగాంచి సభ్యులా♦హ్లాదమందఁ, దగవుఁ దలపోసి చిత్తంబు♦బిగియఁబట్టి
స్వస్వరూప వికారైక♦సౌఖ్యదృష్టి, మఱుఁగు వెట్టుచు నొకకొన్ని♦మాటలాడి. 11

తే. సరస సల్లాపములఁ బ్రొద్దు♦చాలఁబోయె, ననుచు వేల్పుల మునుల నె♦య్యమున ననిపి
తాను వాణియు లోని సౌ♦ధంబుమీఁది, కరిగి యచ్చట నిట్లని ♦ యానతిచ్చె. 12

శా. వాచాగోచర మప్రతర్క్యము విని♦ర్ద్వంద్వం బసాధారణం
బాచోద్యం బతిలోక మప్రతిమప♦ర్యాయంబు వర్ణింపఁగా
నీచెల్వం బిది నిక్క మట్లయినఁ గా♦నీ నాకు నీవంక వాం
ఛాచాపల్యము దీరనేరదు మనో♦జక్రీడలం గోమలీ. 13

క. నాకోరిక లీడేరఁగఁ, గైకొనవలె నీవు ప్రేమద♦గౌరవకృతభా
షాకృతులు నూటి నటువలెఁ, గైకొంటివయేని చెప్పఁ♦గలదేమనినన్. 14

క. తనపాతివ్రత్యమునకు, ననుకూలముగాఁగ మగని♦యాజ్ఞకు లోనై
కనుపట్టె వాణి శతవా,గ్వనజానన లగుచు నలువ♦వడి దేరంగన్. 15

ఉ. అందున కెంతయుం బ్రబ మద♦మందుచుఁ బుష్పితవల్లులందు నిం
దిందిరశాబకంబు పువు♦దేనియఁ గ్రోలెడు రీతి నూర్వరక

శా. ఆరామంబులఁ గేళిశైలముల సౌ♦ధాగ్రంబులన్ స్వర్ణదీ
తీరోపాంత నికుంజ పుంజములలో ♦ దేశంబుఁ గాలంబు నా
చారంబు న్వివరింపఁగా మఱచి హృ♦జ్జాతాంధకారాంధుఁడై
నీరేజాసనుఁ డిచ్చ నుండె శతవా♦ణీభోగ నిర్మగ్నతన్. 17

సీ. మ్రొక్కిన నొకలేమ♦మోమెత్తఁగాఁజేయుఁ, దిట్టుఁ గూరిమి నొక్క ♦ తీఁగఁబోఁడి
తలపట్టుకొను నొక్క ♦ తరుణీలలామంబు, హుమ్మని యదలించు ♦ నొక్కయింతి
పట్టకు మని యాన♦పెట్టు నొక్క వధూటి, యేడుచు నొక్క పూ♦ర్ణేందువదన
ముసుఁగు వెట్టుచు నొక్క ♦ ముద్దియ పవళించు, సిగ్గులేదను నీకుఁ♦జెలువ యొకతె
తే. మఱియుఁ గోపించి వలసిన ♦ మాడ్కి నుండు, వారిజాక్షులఁ దగినట్లు ♦ గారవించి
రతిసుఖంబులఁ జొక్కనో♦రంతప్రొద్దు, నజుఁడు మన్మథ రాజ్యసిం♦హాసనమున. 18

క. తరుణీశతకము బింబా,ధరమాధుర్యంబు లాను♦తఱిఁ దమలోనన్
బరమేష్ఠి నాల్గుమోములు, వరుసలు వెట్టుకొనుఁ జెప్ప♦ వశమే కూర్మిన్. 19

సీ. అధరపల్లవ మాన♦ నంగంబు మఱచు దం,తక్షతంబునఁ గొంత ♦ తలఁపు గలుగుఁ
బరిరంభణంబునఁ ♦ బరవశుఁడగు నఖం,బులు నాటఁ జెనకినఁ ♦ దెలివినొందు
బహుబంధరతికి లో♦పడిచొక్కు గళరవ, శ్రవణంబుచేత నె♦చ్చరికనొందు
సురతాంత సుఖమున♦సోలుఁ దాంబూలంబు, సేయింప నించుక ♦ సేదదేఱు
తే. జలకమాడును దివ్యవ♦స్త్రములు గట్టు, దివ్యగంధంబు లలఁదును ♦ దివ్యపుష్ప
మాలికలు దాల్చు నమృతంబు♦గ్రోలు మగుడ, బాలికాసంగ సౌఖ్యాబ్ధి♦నోలలాడు.

ఉ. తోరపుఁగోరిక, ల్నగవు♦ తోడిమొగంబును జిక్కవడ్డ శృం
గారపుఁ గొప్పు, క్రొంజెమట♦ గాఱెడు గండము, సందడించు ని
ట్టూరుపు గాడ్పు, వేడుకల♦ నుబ్బెడు దేహము, సోలఁ జూపు, నొ
ప్పారుట గాని నల్వ కొక♦యప్పుడు నూరట లేదు కూటమిన్. 21

క. ఈమాడ్కి నిదియ పనిగాఁ, గామాంధుం డగుచు నున్న♦ కార్యము లెల్లన్
బోమొత్తి పుణ్యపాపము, లేమియుఁ దలఁపక సుఖించు♦నెడ వారలకున్. 22

శా. క్రూరు ల్ధూర్తులు దోషకారులు జగ♦ద్ద్రోహు ల్మహాభీషణా
కారు ల్ధర్మవిరోధు లన్యరమణీ♦ కామాంధకారాంధు లా
చారభ్రష్టులు లోకకంటకులు శ♦స్త్రవ్యగ్రబాహు ల్కృపా
దూరు ల్ముప్పదివేల రక్కసులు దో♦డ్తోఁ బుట్టుచుం దండ్రితోన్. 23

బ్రహ్మకొడుకులదుష్టచేష్టలు.

బన్నగకులసార్వభౌము నాడింతుమో, పెకలింతుమో ధాత్రిఁ బెకలిపడఁగఁ
దన్నుదుమో మృత్యుదంష్ట్రిలు విఱుగంగ, సరగునఁ జెఱుతుమో జమునిలజ్జ
తే. నేఁడుకొండలుఁ బెఱికి వేఁటాడి కడిమి, గగనమండల మొరయంగ నెగరవైచి
బంతులాడి చరింతుమో పనుపుమమ్ముఁ, దండ్రి! వలసిన పనికన్నఁ దమ్మిచూలి.

వ. నెమ్మనంబున నుమ్మలించి కమ్మవిల్తుని యలరమ్ములం జిమ్మచీఁకట్లు గ్రమ్ముటం జేసి దుర్మదులుఁ గ్రూరకర్ములగు కొడుకులం గంటినే యని కటకటంబడి భువనంబులకు వెక్కసులగు రక్కసుల దిక్కుఁ గనుంగొని గగనకర్పర పరివేధి తుంగ శృంగ శృంగాటకంబును నుదీచ్యవాచీ ప్రాచీప్రతీచీ సమీచీన పరిక్షీభూత గంగా గౌతమీ సముద్ర ముద్రిత దుర్గంబును నిరర్గళ నానామృగ సంకులమధ్యంబును నగు వింధ్యంబునకుం బొండని నియమించిన. 25

ఉ. మించినవేడ్క రక్కసులు మీసలు దీటుచు, దిక్కడుంగముల్
చించుక పాఱ నార్చుచు మషీమలినాంగ విసీలిమ చ్ఛటా
వంచిత భానులై కయిదువల్లళిపించుచు లోకమెల్ల భ
క్షించెద మంచు వింధ్యగిరిఁ జేరఁగ వచ్చిరి దండ్రి పంపునన్. 26

ఉ. అందొక దుర్గమస్థలమునందు నివాసముఁ జేసి జంతురా
శిం దెగటార్చి మ్రింగుచు ఋషిప్రమదావళిఁ బట్టుకొంచు సం
క్రందనముఖ్య దేవనగరంబులఁ గాల్చుచు నాత్మబోధ ని
ష్ఠం దపమాచరించుముని సంహతి డెందము గందఁజేయుచున్. 27

మ. పురుషుం డన్న వధించి, కాంత యనిన న్భోగించి, యర్థంబులన్
సరగం జేకొని, మత్తచిత్తు లగుచున్ సర్వంబు నేకంబు సే
సిరి వర్ణాశ్రమ ధర్మము, ల్బుధుల గాసింబెట్టి చార్వాకమా
ర్గరతుల్వోలె శరీరసౌఖ్యపరతం బ్రత్యక్షసిద్ధాంతు లై. 28

మ. కులశీలంబులు జాతిభీతులు ననుక్రోశత్రపాహేయశం
కలు దూరంబులు సేసి యిచ్ఛల సమగ్రస్ఫూర్తి వర్తించువా
రలవై పోయిరి గాని రక్కసు లసారక్రూరసంసారమో
హలతాబద్ధులు గాక యున్న నపవర్గానందముం జెందరే. 29

శా. భాండాగారము లెల్ల నన్యధనము ల్బందీగృహప్రాపితా
చండాలావధికాంత లాత్మకులయోషారత్నముల్, సత్క్రియల్
చండక్రీడలు, సర్వజంతువులు భోజ్యశ్రేణి, కాదంబరీ
భాండవ్రాతము పేయమై, దనరఁ బాపస్వాంతులై త్రిమ్మరన్. 30

శా. ఆబాధల్పడలేక భూరమణి శోకా...

తూబుద్ధిఁ బివరింపు నీసుతులచేఁ ♦ గాలెంజుమీ యంచు భా
షాబద్ధుం డగు బ్రహ్మదేవుఁగని వి♦జ్ఞాపించె ఘోషించుచున్. 31

క. ఆయార్తనాదమునకుం, దోయజగర్భుండు కరుణ♦తో భూదేవిఁ
డాయంగఁ బిలిచి యోడకు,మీ యీనిమిషమున నీకు ♦ మెచ్చొనరింతున్. 32

—బ్రహ్మకు నుగ్రుఁ డనుకొడుకు కలుగుట.—

క. అని కొడుకులపైఁ బుట్టిన,కినుక సహింపంగలేక♦ కెరలినఁ గోపం
బున నుగ్రుం డనుతనయుఁడు, జనియించె సమస్తభూత♦జాలము బెగడన్. 33

చ. అతనికి నుగ్రసింహరథ ♦ మస్త్రిచయంబును వజ్రకంచుకా
న్వితముగ నిచ్చి నాసుతులు ♦ నీసహజన్ము లటంచుఁ జూడ కు
ద్ధతగతి నందఱం దునిమి ♦ దైవతకోటులు నింగిఁ బొంగ భూ
సతికిఁ బ్రియం బొనర్పు మని ♦ సారసగర్భుఁడు పంప నాతఁడున్. 34

—బ్రహ్మపంపున నుగ్రుఁడు తనయన్నలగురక్కసులఁ జంపుట.—

ఉ. కోవన నార్చినం దెసలఁ♦గుంజరము ల్సెదరెం, ధనుర్గుణా
రావమునం గలంగె జల♦రాశి, వడంకె రథాంగతీవ్రసం
రావమునం గులక్షితిధ♦రంబులు,రథ్య మృగేంద్ర సాంద్ర హే
షావలి రక్కసులయ్యె హరి♦దంతము, లేమని చెప్ప నత్తఱిన్. 35

తే. తన్ను ధరణికిఁ బొమ్మన్న♦ధాత నోటి,మాట నోరనె యుండ భూ♦మండలంబుఁ
జేరఁ జనుదెంచె సింగంపుఁ♦దేరిజోదు, వింధ్యగిరినున్న రాక్షస♦వితతిమీఁద. 36

శా. ఆఘోరాసురు లంతయుం దెలిసి గం♦ధానేకపానేకవా
హౌఘ స్యందన బృందము ల్గొలువఁ జి♦త్తాయత్తమై, కార్ముకా
మోఘాస్త్రింబులు దాల్చి హేమరథము ♦ ల్మోదంబుతో నెక్కి గం
గౌఘం బెత్తిన ధూళిచే నడుసుగా ♦ నత్యంత గర్వాంధులై 37

క. బలములు దీర్చిరి నడిచిరి, బలవంతుం డైన యుగ్రు♦పై నేచి బలా
బలచింత లేక రాక్షస, బలములు రఘురాము మీఁదఁ♦బై కొనురీతిన్. 38

క. ముందటఁ గాలుబలంబు పి,ఱుందం దురగంబు లాపి♦ఱుందం గరుల
స్యందనము లందుపిఱుఁదం, గ్రిందుకొనఁగ నిలిపి నడుపఁ♦గా వెఱగయ్యెన్. 39

మ. గరళం బుద్ధతి నారగింపఁ జనును♦గ్రవ్యగ్రవిస్ఫూర్తి, సా
గర మాపోశన మెత్తుకుంభజుని రే♦ఖ ధ్వాంతసంతాన సు
[illegible]

క. చదిపెం గాలుబలంబులఁ, గదిమెన్ గుఱ్ఱంపు పౌఁజు ♦ గగ్గులకాడై
చెదరంగ గంధగజముల, మదమడఁచెం జండవీర♦మండలిఁ దాఁకెన్. 41

క. విడువక పట్టిన మునుమున్, గడదేఱిచి బలము రెండు♦గా నొనరించెన్
వడి నారెంటికి నడుమన, వెడలెన్ మఱిసోమసూర్య♦వీథులుగాఁగన్ 42

క. చెదరిన సేనల నన్నిటిఁ, గుదురుకొనం దోలి చుట్టు♦కొని వడి నేసెన్
మదకరుల హరుల భటులను, గదనంబున మడిసి చాప♦కట్టుగఁ గూలన్. 43

శా. ఆ యోధాగ్రణిచేత నిట్లు తమసై♦న్యంబు ల్చటాపంచలై
పాయల్వాఱియు నేటుపోటుల భయ♦భ్రాంతంబు లయ్యెన్ సమి
ద్ఘాయుక్తాంగములయ్యుఁ దమ్ము శరణం♦బు ల్వేఁడియుం దూలఁగా
సాయంసూర్య సమాన వక్త్రములతో ♦ సక్రోధులై రక్కసుల్. 44

క. విఱిగిపఱచు సైన్యంబుల, వెఱపెల్లను దీర్చి చటుల♦విక్రమగరిమల్
మెఱయంగ నుగ్రుఁ దాఁకిరి, యురవడి నార్పులును జొబ్బ♦లుఱుములఁ దెగడన్.

క. ఆ తుములమునకుఁ దెమలక, భూతలము దలంక నలువ♦పుత్రుం డెదురై
యాతెఱఁగున నసురులు ని, ర్ఘాతసదృశ శరపరంప♦రలు వడిఁ గురియన్. 46

క. ఏసిన శరములు దుమురుగఁ, జేసి యరణ్యంబు దావ♦శిఖి వోదివినయ
ట్లాసుర సైన్యము వీరా, గ్రేసరుఁ డుగ్రుండు విశిఖ♦కీలలఁ బొదివెన్. 47

క. తా నేసిన శరములు దా, వానలమునఁ బడ్డమిడుత♦లట్లు శరనిధిన్
సోనలుగా వర్షించిన, వానలక్రియ వారిమీఁద♦పమ్మె పోవన్. 48

శా. క్రోధాగ్ని ప్రభ రీతి శోణరుచిదృ♦క్కోణంబులం జిందఁగా
వేధోండంబు గలంగ నార్చి శరము♦ ల్వేవేగ కోదండవి
ద్యాధౌరేయత మీఱ నేసె మనుజా♦హారౌఘదేహాస్త్రధా
రాధౌతక్షితిధూళిపాళిగ మృగేం♦ద్రస్యందనుం డుద్ధతిన్. 49

క. కోణపవరు లవ్వీరుని, బాణపరంపరల నొవ్విఁ ♦ బడలైరి కుల
క్షోణీధరములు కుంభ, ద్రోణాసారమునఁ గలఁగి♦తొలఁగని భంగిన్.

వ. మఱియును. 50

శా. దిక్కుల్గ్రిక్కదలంగఁ జక్రగుణసం♦దీప్తధ్వను ల్మ్రోయఁగా
రెక్కల్వచ్చిన కాలసర్పముల పే♦ర్మిం గంకపత్రంబులన్
జొక్కంబైన నిశాతబాణముల నా♦జో దేసె బేతాళముల్
గ్రుక్కిళ్లింగఁగఁ గ్రొత్తనెత్తురుల వాఁ♦గు ల్పాఱఁ గ్రవ్యాదులున్. 51

న్నా? సమరంబు సేయుటకు♦నై నియమించినవార లెవ్వరో
దోసముగాదు రాఁ దొలఁగఁ ♦ ద్రోయుచుఁ బోఁజనదంచు నుక్కునన్. 52

శా. అవ్వీరాగ్రణి బాణపాతముల మాం♦సాహారవీరు ల్వయిం
బువ్వుల్ చల్లిన యట్లుగాఁ దలఁచి యా♦ర్పుల్ నింగిముట్టంగ నీ
క్రొవ్వెక్కె యడఁగింతు మంచు వడి ను♦గ్రుం దాఁకి రున్మత్తులై
గువ్వ ల్డేగ నెదిర్చి పేర్చినగతిం ♦ గోలాహలం బొప్పఁగన్. 53

క. ఒక్కమొగి నసురు లందఱుఁ, బెక్కుతెఱంగుల నిశాత♦భీకరశరముల్
గ్రిక్కిఱియనేయ నెత్తుట, నక్కంఠీరవరథాంగ♦మంతయుఁ దోఁగెన్. 54

ఉ. అప్పుడు నేల పెల్లగిల ♦ నార్చి మహోగ్ర నిరీక్షణంబులన్
నిప్పులు రాలఁ గోపమున ♦ నిష్ఠురశాతశిలీముఖావళిన్
ముప్పదివేల రక్కసుల ♦ ముంచె విరించితనూజుఁ డీశ్వరుం
డప్పురదైత్యవీరనివ♦హమ్ముశరమ్ములఁ గ్రుమ్ముకైవడిన్. 55

ఉ. కప్పిన యంపవానలకుఁ ♦ గంపమునొందక మానవాశనుల్
ముప్పిరిగొన్న రోషమున ♦ మోమునఁ గంఠమునన్ భుజమ్ములన్
జిప్పిలి వేఁడి నెత్తురులు ♦ జేగుఱు లేఱులు కొండనుండి జా
ఱొప్పునఁ గాఱ వీరరస ♦ మొల్కెడు చందము దోఁప నుగ్రుఁడై. 56

శా. చెక్కల్సేసె రథంబు, లశ్వములఁ గూ♦ల్చెన్, ఖండఖండంబులై
టెక్కెంబు ల్వడనేసె, రత్నమయకో♦టీరంబులుం దూణముల్
వ్రక్కల్గా నొనరించె, ధూళిఁ గలపె ♦ న్వర్మంబులన్, సూతులన్
జక్కాడెం, దునుమాడె విండ్లు, నసురుల్ ♦ సంక్షోభముం బొందఁగన్. 57

క. అరదములు విడిచి రక్కసు, లరిగలుఁ బట్టెములుఁ గొనుచు ♦ నాకసమునకున్
బోరిఁబోరి నెగయుచుఁ గల్పిం,చిరి కాటుకప్రోవువంటి ♦ చీఁకటి నంతన్. 58

శా. ఆమాయాతిమిరంబులోపల నదృ♦శ్యాకారులై పోరు ర
క్షోమాతంగముల న్మృగేంద్రరథుఁ డు♦గ్రుం బోలి శాతాంధకా
రామిత్రాంబక మేసి చీఁకటులఁ బా♦యం దోలి యాకాశఘం
టామార్గంబున నుండకుండఁ గడికం♦డ్లాఁగఁ బెల్లేసినన్. 59

శా. తూలం బాఱియు బీరువోక సురనా♦థు ల్చేవమీఱన్ సమి
త్కేళీలోలతఁ గాలమేఘములమా♦డ్కిం జూడ్కికిన్గా శిలా
జాలాసారముఁ బైపయిం గురియ రో♦షస్వాంతుఁడై తీవ్రవా
తూలాస్త్రంబున నందఱన్ గెడపి శాం♦తుండయ్యె నవ్వీరుఁడున్. 60

నాగకులంబులు నిద్రవోయె, ని

స్థిరత వహించె ధాత్రియు, ఋషివ్రజ మిచ్చఁ జరించె, రాక్షసో
త్కరము రణంబునన్ హరిరథప్రదరాహతిచేతఁ గూలినన్. 61

వ. అమ్మహారణస్థలంబున వారణంబులయట్టలు కట్టలు వడుటం జేసి తొట్టిన నెత్తురు మడువులం దెట్టువలు గట్టిన యంపకట్టియలం దెప్పలుగట్టుకొని యాడం దలపెట్టు బిడ్డల యెడ్డెతనంబునకు మనంబున ఘనంబగు వేడుక వొడమఁ బెద్దయుం బ్రొద్దు ముద్దాడు శాకినీ ఢాకినుల కలకలంబును విచ్చలవిడిం బచ్చిపొలసుఁ దిని వెగటగుటం జేసి తొడవులనెడలి పడిన పద్మరాగంపుఁ గుప్పలు నిప్పులనుచుఁ గండలు బరికట్టి యల నగ్గట్టి కఱకుట్లు గాలుపం బొలువడి తిరుగు భూత బేతాల బాలికాకులకోలాహలంబును మిట్టకోలల గులగులలైన కిరీటంబులనుండి రాలిన వజ్ర మౌక్తిక రజోగుణంబు లవణంబు చవి మరగి ముఱుగకుండ నుప్పుకండలు పెట్టఁ జూచు పిశాచ మందగామినుల క్రందును బదడునం బొదవిన మెదడునుం బ్రదరంబులం జదిసి కదిసిన మాంసంబును బ్రేవులప్రోవులు మొదలుగాఁ గూడఁబెట్టి కట్టలుగట్టి యేనుఁగు తుండంబులం దూము లమరించి చెమరించిన మోములతోడం జెఱువులు గట్టుకాడ నిట్టవొడిచిన రక్తంబుల నట్టనడుమ వేసినఁ జెలంగు కూశ్మాండ కుమారోద్దండ హాసనవ్యసనంబును గాకఘూకజంబుక వనశునకంబులు వచ్చి వందఱలాడి యవ్వలవ్వలికి వెడలివచ్చు నేనుఁగు పీనుఁగుల డొక్కలలో దుక్కిడాఁగిలిముచ్చులాడు దయ్యంపుదొయ్యలుల సయ్యాటంపుఁగయ్యంబును, వీరరసావేశంబున విజయాశాపరవశత్వంబును జేసి మునుపడిప్రోవుదప్పక ధరణిం బడియున్న మానవాహార హరిశాబక కళేబరంబులం జూచి సజీవశంకాతంకంబునం గొంకి వెనుకపదంబులం గ్రమ్మకొనం జిమ్మిన దుమ్మునఁ గదలకుండినఁ జెండి పండువు సేయు గోమాయు పరంపరారావంబును, విగతవీరులైన తేరులును, జర్ఝరితాంగంబులైన తురంగంబులును, శరీరప్రోతశరవ్రాతులైన సూతులును, ఖండఖండంబులైన కోదండంబులును, రంధ్రనికేతనంబులైన కేతనంబులును, విదళిత సూత్రంబులైన తనుత్రంబులును, రజోజాలంబులైన శూలంబులును, విదారితకూటంబులైన కిరీటంబులును, ఖండితవేణుశలాకంబులైన పుండరీకంబులును, విధ్వంసితముఖంబులైన శిలీముఖంబులును, భంగభంగంబులైన మాతంగంబులును, రుధిరసమాక్రాంతులయిన మావంతులును, యమకింకరాయత్తులయిన రాహుత్తులునుం, గల కలనిఁ గనుంగొని చని వీరాగ్రేసరుండగు నుగ్రుండు పితామహాగ్రభాగంబున నిలిచి గెలిచినవిధంబు విన్నవించిన విని విరించి పుత్రవధవిధాకర్ణన గ్రథితశోకానలదందహ్యమానమానసుండై మ్రందిపడుచుం జూచిన నతండును

బ్రహ్మ పుత్రహత్యాదిదోషపరిహారార్థము తపంబు సేయుట.

ఉ. ఇంతట దేవదేవుఁ గరు♦ణేక్షణు దక్షిణరౌప్యశైలశృం
గాంతరవాసు భక్తజన♦తామరభూజము నద్రికన్యకా
కాంతునిఁ గొల్వకున్న సుత♦ఘుస్మరతా సుతహీనతాఘదు
ర్దాంతపయోధిపాతమునఁ ♦ దప్పిమనంబు సుఖంబునొందునే? 63

వ. అని వితర్కించుచు 64

ఉ. అంచలఁగట్టినట్టి రథ ♦ మాత్మవధూటియుఁ దాను నెక్కి చిం
తించినయంతలోఁ గదలి ♦ తీవ్రత దక్షిణరౌప్యశైలముం
గాంచె విరించి ముక్తికల♦కంఠవధూపదవీరసాలముం
బంచముఖానుకూలము వి♦పద్విపినోగ్రదవాగ్నికీలమున్. 65

తే. కాంచి కాంచనమాణిక్య♦ఖచితమైన, యంచకొదమలఁ బూన్చిన ♦ యరదము డిగి
దేవియును దాను మొగలేటఁ♦దీర్థమాడి, యభవుదర్శించి జ్ఞానపు♦ష్పాంబఁగొలిచి.

వ. దక్షిణకైలాసగోత్రంబునఁ గూర్చుండి కమలాసనుండు కమలాసనస్థుండై హృదయక
మలంబునఁ బరమేశ్వరు చరణకమలంబులు నిలిపి పంచేంద్రియసౌఖ్యంబుల వంచించి

సీ. కందమూలాదిభ♦క్షణములఁ గొన్నిది,నంబులు ఘోరత♦పం బొనర్చి
యంబుకణంబు లా♦హారంబుగాఁ గొన్ని, నెలలు దప్పక భ♦క్తి నిర్వహించి
పవనాశనంబునఁ ♦ బరితృప్తుఁడై కొన్ని, ఋతువుల నద్భుత♦వ్రతము సలిపి
సతతోపవాసని♦ష్ఠాపరాయణబుద్ధిఁ, గొంతకాలము తపో♦దాంతి నెరపి

తే. భువనభవనభయంకర ♦ పవనవర్ష, శిశిర తీవ్రతర వ్యథఁ ♦ జెదరనీక
హృదయధైర్యంబుమిక్కిలి ♦ పదిలపఱిచి, నలువయుబ్బంగిఁ బెక్కేండ్లు♦ సలిపెఁదపము.

సీ. గాంగేయముఖరీత♦రంగసంగతసదా,గతి సుమహాగ్రీష్మదుః♦ఖము హరింప
సతతవాచంయమీ♦శ్వరకృతక్రతుహవి, ర్జ్వాలదగ్నికీలలు ♦ చలి నడంప
నికటద్రుమస్థిత♦నీలకంఠంబులు, పురులొడ్డి వానల♦బిఱుసు మాన్ప
నాగంబు లాభోగ♦భోగంబు లడ్డంబు,పట్టి ఝుంఝూనిల♦పంక్తి నుడుప

తే. నఖిలభూతాత్మమూర్తియై♦యతిశయిల్లు,కొడుకుఁబడయంగ సర్వేశుఁ♦గూర్చితపము
సేసెనటు కానఁ బవనాగ్ని♦శిఖిఫణీంద్రు, లాదిగాఁ గూడి విధికి స♦హాయులైరి.

సీ. తల్లిగానని లేడి♦పిల్లకుఁ జన్నిచ్చి, పెంచు బెబ్బులి తన♦బిడ్డయట్ల
దైవికంబున గూఁడు♦దప్పి నేలను బడ్డ, రాచిలుకబోదలఁ ♦ బ్రోచుఁబిల్లి
యెండచేఁ గ్రాఁగిన ♦ క్రొండకోయిలఁ దెచ్చి, యెలమావినీడల ♦ నిలుపుఁ గ్రోఁతి
యెడఁబాసి పోయిన ♦ ఖిడియేనుఁగులఁగూర్చి, కరివిరహంబు కే♦సరి హరించు

తే. [illegible] శరభసములను [illegible] గాతిపెఁ♦ బెటికాచు

ఉ. ఆడ విధాతకుం జదువు♦లమ్మ సదా పనిపాట సేయఁ జే
తోషగఁ జెంచెత ల్పలుకు♦తోడుగ రాజశుకీకదంబముల్
గూడి చరింపఁగా నదియుఁ♦గొంత వినోదము గాఁ దపస్వినీ
క్రీడ వహించె నాత్మపతి♦కిన్ మదిగోర్కి ఫలించు నంతకున్. 71

తే. భారతీదేవియును దానుఁ♦ బద్మభవుఁడు, భువనములకెల్లఁ జోద్యంబు♦పుట్టునట్టు
లాత్మవిద్యాధురంధరుం♦డైనకొడుకుఁ, బడయఁగాఁ గోరి ఘోరత♦పంబొనర్చె. 72

మ. కరుణాధారలు నేత్రకోణములవం♦కం జింద నానందబం
ధురమై మానస ముబ్బఁగాఁ బ్రమథపం♦క్తుల్గొల్వ గోరాజునె
క్కి రటన్మంగళవాద్యముల్ సెలఁగ ల♦క్ష్మీనాథముఖ్యామరుల్
పరివేష్టించి భజింపఁ బద్మజునకుం ♦ బ్రత్యక్షమై యీశుఁడున్. 73

ఈశ్వరుఁడు ప్రత్యక్షమై బ్రహ్మకు వరమిచ్చుట

శా. ఏ నీకేమి యొనర్తుఁ జెప్పుము సుర♦జ్యేష్ఠా! యనన్ భక్తి భా
షానాథుండు ధరిత్రిఁ జాఁగిల నమ♦స్కారంబు లర్పించుచున్
నానారీతుల సన్నుతించి నిటల♦న్యస్తాంజలిత్వంబునన్
మేనం గంపము రోమహర్షణము స♦మ్మిశ్రంబుగా నిట్లనున్. 75

తే. దేవ నీవంటి దేవుండు♦దివ్యతీర్థ, రాజములలోన దక్షిణ♦రజతశిఖరి
వంటి క్షేత్రంబు నావంటి♦వాంఛితార్థ, సిద్ధుఁడు నరుదు ధర విమ♦ర్శించి చూడ.

శా. కాన న్వచ్చియుఁ జూడరాదు భవ♦దాకారంబులో నొక్కమే
నైనం బారముముట్ట నింకెటులు లో♦కాతీతమై దృష్టికిన్
లోనై యుండని మీఁచిదాకృతి నుప♦శ్లోకింపఁగా నేర్చెదన్
నానాభంగుల నూరకుండుటయ ధ♦న్యత్వంబు నాబుద్ధికిన్. 76

సీ. భారతీదేవితోఁ♦ బాయక కాలధర్మము విచారింపక♦మదనకేళి
దేలంగ ముప్పది♦ వేలరక్కసు లుద, యించి వింధ్యాద్రికి ♦ నేగి వారు
ప్రజలఁ బీడింప స♦ర్వంసహాదేవత, చెప్పిన నేను రో ♦ షించినపుడు
పుట్టె నుగ్రుం డను ♦ పుత్రుండు వానిచే, నందఱఁ జంపించి ♦ యతనిఁ జంపు

తే. కొంటి నజ్ఞానమునఁ గట్టుకొంటిఁ బుత్ర, హత్య సంతానహీనుండ ♦ నైతి దేవ!
రెండుదోషంబులనుమాన్చి♦నిండువేడ్క, నన్ను రక్షింపుమనుచుఁ బ్ర♦సన్నుఁడగుచు.

వ. దక్షిణకైలాసగోత్ర వీక్షణమాత్రంబునం బుత్రహత్యాది దోషంబులు వాసె మాఘ
మాసంబున మఘానక్షత్రంబున నుషఃకాలంబున సువర్ణముఖరీస్నానం బాచ
రించి మాసంబున నీ మహాలింగంబునకుఁ (1)దక్షిణంబులఁ (2)[illegible]

నొక్కసంవత్సరంబు నడిపిన సుపుత్త్రుండు గలుగు నీవేకా వెవ్వరీవ్రతంబు నడిపిన నిట్ల యౌ నని యానతిచ్చి సర్వేశ్వరుం డంతర్ధానంబు నొందె నరవిందనందనుండు నట్లు సేయం దొడంగిన. 78

ఋభువునిజననము.

మ. నెలరెణ్డెల్లకుఁ జీరచిక్కెఁ ద్రిజగ♦న్నిర్మాతయిల్లాలికిన్
జెలఁగెం జిట్టుము, లంకురించె నరుచుల్♦ చెక్కుల్ప్రభా తేందుమం
డలతేజంబున నొప్పెఁ, గౌను బలిసెన్ ♦ డాసెం గుచాగ్రంబులన్
నలు, పాయాసము దోఁచె నెన్నడ నభి♦న్నంబయ్యె నిట్టూర్పులున్. 79

తే. తెల్ల నగుమేను కుసుమిత♦వల్లిగాఁగ, గురుకుచంబులు పుష్పమం♦జరులుగాఁగ
నందునుండెడి నలుపు నిం♦దిందిరములు, గాఁగఁ జెలువొందె వాగ్దేవి♦గర్భమహిమ.

తే. ఆత్మలోనున్న పుత్రహ♦త్యాకళంక, మాత్మజాభావతాదోష ♦ మాత్రరూప
మైన పిండంబు గర్భస్థ♦మైనబైట, వెడలె ననఁ జన్నుమొనలందుఁ♦ బొడమె నలుపు.

సీ. సౌఖ్యలేశములేని♦సంసారదేహాభి,మానముల్ విడిచి త్రి♦మ్మరఁగఁ గోరు
ముక్తిసామ్రాజ్యాభి♦షిక్తులై విహరించు, యోగసిద్ధులలోన♦నుండఁ గోరు
మానముద్రిసక్తి♦మదికి నింపగు చోట, నేకాంతమున వసి♦యింపఁ గోరు
నప్రార్థితప్రాప్త♦మగు పదార్థంబుల, దీపనాదివ్యథ ♦ దీర్పఁ గోరు

తే. విష్టపవ్యాపకంబు స♦విస్మయంబు, నైనబ్రహ్మంబు పిండమై ♦ యాత్మగర్భ
గోళముననుండఁ దన్మహా♦గుణములెల్లఁ, దెలుపు మెలపున నంతటఁ♦ బలుకు వెలఁది.

ఉ. భారతి గోరుకోర్కులకుఁ ♦ బద్మభవుం డనుకూలుఁడై మఖా
తారకయందు సువ్రతముఁ ♦ దప్పక సల్పఁగ నొక్కయేఁటిలో
నీరజవైరిశేఖరుని♦ నిత్యకృపం గల పుత్రజన్మముం
జేరువ యయ్యె దంపతుల♦చిత్తమునం బ్రమదం బిగుర్పఁగన్. 83

తే. వాఙ్మయంబైన వేదాంత♦వార్ధియందు, నర్థమయుఁడైన చిద్విధుం ♦ డవతరింపఁ
దన్నుమఱచిన తెఱఁగునఁ♦దమ్మిచూలి, ప్రమదమునఁజొక్క వాణిగ♦ర్భముననుండి.

మ. ఉదయించెం బరమార్థరూపము మహా♦యోగీశ్వరోత్తంస మీ
శదయావర్ధితదివ్యతేజము సదా♦శాంతస్వరూపంబు దుః
ఖదసంసారవిదూరమానసము లో♦కం బుత్సవక్రీడలన్
బొదలంగా సుతరత్నమంత జననీ♦పుణ్యప్రభావంబునన్. 85

[illegible]

వ. ఖండపరశుండును నఖండదయామండితకటాక్షవీక్షణంబులఁ బ్రత్యక్షంబై కమలజత
నూభవునకు ఋభువనియెడునామంబొనరింపననుగ్రహించియవగ్రహరహితంబును
గలుషాహితంబునునైన బ్రహ్మోపదేశంబు సేసి యంతర్హితుండయ్యె నంత. 87

శా. కోరెన్ వెండియుఁ గన్నవారలకు సంక్షోభింపకే మ్రొక్కి యా
త్మారామత్వమునం జెలంగి యిఁక నేయర్థంబు వర్జింపఁగా
లే రాత్మజ్ఞు లనంగ నాఋభువు దల్లిందండ్రి వీడ్కొంచుఁ బు
ణ్యారణ్యంబులఁ బుణ్యశైలముల బ్రహ్మజ్ఞానియై త్రిమ్మరన్. 88

ఉ. వచ్చి నిదాఘుఁ డాఋభువువంకఁ బరాపరవస్తుదర్శనం
బచ్చుపడంగఁ జేసి సనకాదుల కంతయుఁ జెప్పి చూప నా
సచ్చరితుల్ సమస్తమునిచంద్రులకుం గరుణార్ద్రచిత్తులై
యిచ్చిరి బ్రహ్మవిద్య, వెలయించిరి వారు జగంబు నిండఁగన్. 89

శా. ఈచందమ్మునఁ దమ్మిచూలికథ గౌరీశుండు చెప్పంగ ధా
త్రీచక్రేశుఁడు సొక్కి మ్రొక్కి యనియెన్ శ్రీకాళహస్తీశ తా
ప్రాచుర్యంబు పురాణసిద్ధముగ నెప్పాటన్ జగన్నాయకుం
డాచంద్రార్కముగా ధరించె నిది నాకాద్యంతముం జెప్పవే. 90

క. అనవుడుఁ గుహనాజంగమతనువు ధరించిన సుధాంశుధరుఁ డిట్లనియెన్
మనుజేశ్వరుతోఁ గరుణావననిధియై విను మటంచు వాచాప్రౌఢిన్. 91

క. తొలియుగమున శ్రీనామముఁ గలచెలఁదియుఁ ద్రేతయందుఁ గాళంబనుపా
ముల ఱేఁడును దానికి నీతలియుగమున హస్తియున్ వ్రతంబునఁ గొల్వన్. 92

శా. గౌరీశుండు చెలందిఁ బాము గజముం గైవల్యసామ్రాజ్యల
క్ష్మీరూపంబగు తన్నుఁగూర్చుకొనఁగా శ్రీకాళహస్తీశ్వరుం
డై రాజిల్లెఁ దదీయభక్తిగరిమం బాద్యంతము న్నీకు వి
స్తారప్రౌఢి వచింతు రాజ! వినుమా దత్తావధానుండవై. 93

చెలఁదిపురుగు శివైక్యముఁ బొందుట.

చ. కృతయుగవేళ మర్కటకకీటక మొక్కటి పూర్వవాసనా
గతమతి దేవదేవు గరకంధరుఁ గొల్వఁ దలంచి కుంభజ
క్షితిధర కన్యకాంబు పరిషిక్తశరీరముతోడ నాత్మని
ర్గత బహుతంతుపంక్తి గృహకల్పన శిల్పకళాప్రవీణతన్. 94

సీ. ప్రాకారములు గోపురమ్ములు కొలువుకూటములు సద్రత్నమందిరములు కోశ
గేహము ల్పందిళ్ళు కేళీనివాసంబు లంతఃప్రదక్షిణాయతనవీథి
యుపహారభోగమంటపము గర్భగృహంబు [illegible]

తే. నిభముఖానలజాతచం•డీశవుండ,రికలోచన మాతృకా•లోకనయన
దక్షిణామూర్తి వటుకాది•దైవతముల,నిలయములు గట్టెనత్యంత•నిష్ఠతోడ. 95

శా. ప్రాతఃకాలతుషారశీకరచయ•ప్రాప్తిన్ లసన్మౌక్తికో
పేతాగారములట్లు చెల్వెసఁగుత•ద్బిందుచ్ఛటాజాతఖ
ద్యోతచ్ఛాయలఁ గొంతసేపు బహుర•త్నోద్దీప్తగేహంబులై
లూతాకల్పితతంతుసద్మములు వా•ల్పుం జెప్పఁ జిత్రంబులై. 96

క. తీరుగ నీగతి నిండులు, తీరఁగఁ గట్టియును గాలిఁ•ద్రెవ్వినపోఁగుల్
జాఱిన పోఁగులు నదుకం, దీరుపనే కాని నిలువఁ•దీరక దినమున్. 97

శా. సేవింపంగఁ జెలందినేమముఁ బరీ•క్షింప న్లలాటాక్షుఁ డా
త్మావాసంబుననున్న దీపశిఖకీ•లాభీలతీవ్రప్రభా
వ్యావిద్ధాంబరమై తగుల్కొని తదీ•యాగారముల్ ధూమమై
పోవం జేసిన లేచి కీటకము హృ•ద్భూతవ్యథాక్రోధమై. 98

క. ఇదిపెక్కేఁడులు పట్టెన్, సదనంబులు గట్ట నాకు•శంభునికొఱకున్
దుదిఁ గుమ్మరి కొకయేఁడును, గుదె కొకపెట్టన్న మాట•కున్ సరివచ్చెన్. 99

చ. కటకట నేఁ బ్రయాసమునఁ•గట్టిన యిండ్లను గాల్చె దీప మిం
తటఁ బడి దీని బ్రింగక వృ•థా వసియించినఁ గోపమాఱునే
యటమటమైన జీవనము•నందలి మోహము చాలునంచు ను
త్కటగతి దీపికానలశి•ఖావిసరంబులఁ ద్రావఁ బోవఁగన్. 100

శా. దేవోత్తంసుఁడు భక్తవత్సలుఁడు చి•త్తేశస్వభావుండు గౌ
రీవామాంగుఁడు శంకరుండు దయ మూ•రిం బోవఁ గెంగేలునన్
జావ న్వచ్చిన పుర్వుఁ బట్టి తగునీ•సద్భక్తికిన్ మెచ్చితిన్
నీ వేయర్థము నన్ను వేఁడెదవు దా•నిం జెప్పుమా నావుడున్ స్మఁ జేసె. 118

క. చెలఁదియు నాతప మింతట, ఫలియించె నటంచుఁ బ్రమథ•పతికి
బులు పెక్కు సేసి సంభ్రమ, కలితహృదయమగుచు భక్తి•గడ

శా. దేవా! నిన్ను నుతింపలే, నధమబు•ద్ధిన్, వేదశాస్త్రంబులున్
రా వేపాటియు, వచ్చినన్ శ్రుతులుశా•స్త్రంబు ల్మిముఁ 119
లే వాద్యంతము లన్నఁ దద్విధులకుం•లెక్కింపఁగా శక్య
సేవాధర్మము మేలు గాకనుచు మీ•శ్రీపాదము ల్గొల్చితి

క. నా కీభవదుఃఖంబులు, లేక మహాజ్ఞానరసవి•లీనుఁడ నగుచున్
లోకం బెన్నఁడు నెఱుఁగని, యాకైవల్యమె యభీష్ట•మ్మాల్? 120

[illegible] శివార్చన [illegible]

సనఁబడి పొర్లువారు తమ♦జన్మముఁ దిట్టుకొనంగ, నన్యద-
ర్శనరతు లెల్ల మానసమయ♦సంగతి చాలునటంచు, నెంచఁగన్. 105

ఉ. ఎక్కడఁ జూచినన్ సురము ♦ నీశ్వరదానవమానవాహిపుల్
మ్రొక్కుచు సన్నుతించు రవ♦ముల్ ధ్రువమండలవీథి నిండఁగా
దిక్కులు ముంచుకొన్న తన♦తేజములోపల నూర్ణనాభముం
గ్రక్కునఁ గూర్చెఁ దన్మయము ♦ గా శివలింగము భక్తిలోలతన్. 106

క. లూతాధీశ్వరు కథ యిది, వాతాశన హస్తికథలు ♦ వాక్రుత్తు మహా
పాతకధాత్రీధరని, ర్ఘాతములై యమృత మొల్కఁ ♦ గా వీనులకున్. 107

కాలసర్పము నేనుఁగును శివసాయుజ్యము నొందుట.

శా. త్రేతాంతంబున నొక్కకాలఫణి భ♦క్తిన్ దివ్యమాణిక్యముల్
పాతాళంబున నుండి తెచ్చి దినముం ♦ బాలేందుచూడార్చనల్
ప్రాతర్వేళలఁ జేయు ద్వాపరయుగ♦ప్రారంభమైన న్గుణా
తీతున్ శంకరుఁ గొల్వ వచ్చె నొకహ♦స్తిశ్రేష్ఠ మచ్చోటికిన్. 108

సీ. వచ్చి కేతకినది ♦ వారిలోపల దోఁగి, కానలు గొలఁకులు ♦ కలయఁ దిరిగి
మాలూరశాఖలు ♦ నాళీకకహ్లార, కుముదపుష్పంబులు ♦ గోసి తెచ్చి
ఫణి సమర్పించిన ♦ మణులెల్లఁ బోఁద్రోచి, తొండానఁ గ్రోలిన♦తోయములను
దక్షిణకైలాస ♦ ధరణీధరావాసు, సద్భక్తితోడ మ ♦ జ్జనము సేసి

తే. పూజలొనరించి యేనుఁగు ♦ పోవుటయును, భవునిదర్శింప మఱునాఁడు♦పాఁప వేఁడు
నిజఫణాగ్రసమగ్రమా♦ణిక్యదీప్తి, తపనునకుఁ దోఁచుచుఁ గాల♦తమముఁ జెఱుప. 109

శా. ...యెవ్వఁడో కటక♦టా శివలింగముమీఁదిరత్నముల్
దై రాజిల్లెఁ గప్పి ములు♦కంపలు తీవలు వెట్టె నేఁడు, నా
స్తారప్రౌఢి పోయె, నిఁక ♦ నేమననేర్తు మదీయ భాగ్య మి
ట్లేసినమ♦దాంధుని నంచు విషాదచిత్తుఁడై 110

చ. కృతయుగవేళ వెట్టిన, వెల్లం బోఁద్రోచి యెడఁద ♦ నీసును భక్తిన్
గతమతి దేవదేవుగౌరీ, వల్లభుఁ బూజించి చనియె ♦ వాతాశనమున్. 111
క్షితిధర కన్యకావునకు ♦ నగ్గజరాజును వచ్చి రత్నసం
గత బహుతంత్రరునిఁ ♦ గన్గొని యెవ్వఁడో నేఁడునజ్ఞతా

సీ. పారికారములు ప్రయెక♦నక్కుఁబూజ లొనర్చెఁ గాక యే
గేహము ల్పంద్వర్ణముల ♦ తాలు కపర్దికిఁ బెట్టెఁ జూతురే. 112
యుపహారభోగ; నెప్పటి, యనువున శివపూజఁ జేసి ♦ ...

మ. శివుఁ బూజింపఁగ వచ్చి బిల్వవిటప • శ్రేణీసనాళాబ్జభే
దవిలీనాంగము దివ్యలింగము సఖే • దస్వాంతమై చూచి నా
ది వృథాజన్మము గాదె! నాతపము భ • క్తిం బాడుగా కున్నె యే
ల విచారింపఁగ నెల్లియర్కవ్రతము కొ • ల్లంబోయినం జూచెదన్. 114

ఉ. ఎక్కడి దుర్మదుండొ తన • కేనొనరించినరత్నపూజనల్
దిక్కులఁ బాఱఁ జల్లి జగ • తీరుహశాఖలుఁ దమ్మికాఁడలున్
బెక్కులు గొంచువచ్చి పయిఁ • బెట్టిన నూరకయుండె శంకరుం
డక్కట యేమి సెప్ప నహ • హా పగవారినిఁ గూడె దైవమున్. 115

ఉ. కంటక మెట్లునాక సుము • ఖత్వము నొందితి వయ్య పార్వతీ
కంటకితాంగ బాహులతి • కాయుగసంగతిఁ బోలె దుఃఖకృ
త్కంటకబిల్వికాకమల • కాండము లెత్తిన మోచిమోచి ము
క్కంటి! యెఱుంగవే నొసలి • కంటిమహత్త్వము నీకుఁ గల్గుటన్. 116

మ. అని దుఃఖించుచు నెట్టకేలకు దృఢం • బై చిత్తమాత్మేశు న
ర్చనసేయం దలపోయ దంతికృతపూ • జల్ ద్రోచి పైదుమ్ము భు
స్సనఁ బోనూఁది యనర్ఘ్యరత్నములఁ జ • త్పుశ్శ్రోత్ర మర్చించి యా
త్మనివాసంబు తదంతరాయజనితో • న్మాదంబునం దూఱుచున్. 117

సీ. భోగవతీర్థురం • బునఁ జొచ్చి బోటుల,తోడ నాడెడు జల • క్రీడ లుడిగి
పువ్వుఁబోణులుఁ దాను • బొత్తుల భుజియించు, మధురసుధాహారవిధిఁ దొఱంగి
బహువిధతానసం • పన్నగానంబుల,నిక్కి చొక్కెడు తన • నేర్పు వదలి
ప్రాణనాయికతోడఁ • బర్యంకసీమల, మనకానఁ బెనఁగుసం • భ్రమము విడిచి
తే. నిద్రవోయెడు సుఖమెల్ల • నేలఁగలిపి, ప్రతిదినంబును దాఁ జేయు • రత్నపూజ
శివునిపై నుండకుండినఁ • జింతనొంది, రాత్రి శివరాత్రిగా జాగ • రమ్ముఁ జేసె. 118

శా. తా నర్చించి తొలంగినట్టి తరువా • తన్ శంభుఁ బూజింపఁగా
దానానేకప మేగుదెంచి శివుమీఁ • దన్ నిన్న మొన్నం బలెన్
నానారత్నముఁ లుండఁ జూచి కడుఁజి • న్నంబోయి నాతోఁ జలం
బో నేఁ డీశిల విశ్వనాయకునిపైఁ • బొందించినాఁ డెవ్వఁడో. 119

ఉ. అచ్చపునీలవర్ణ దృష • దావళి నల్లని కల్వలే? కడుం
బచ్చనిరాలు బిల్వనవ • పత్రములే? యరుణాశ్మభంగముల్
విచ్చిన యెఱ్ఱదామరలె? • విశ్వపతీ! విరసోపలంబు లె
ట్లచ్చుపదలయ్యె? నీకు నవి • యందునె గంధ మృదుత్వ శైత్యముల్? 120

[illegible]

మనమున శిలాశకలమండన మెట్లు ప్రియంబుఁ జేసె? నే
మనఁగలవాఁడ నిన్ను వ్రతహానియొనర్చు దురాత్ముఁ డుండఁగన్. 121

శా. పోనీ నేఁటికి నాయెఁ బోయెఁ గడుదుర్బుద్ధిన్ విచారింప నే
లా నిత్యంబును నీశ్వరుం గొలుచు వేళంగాక రేపాడి రాఁ
గా నర్చావ్రతహంతఁ గన్న నదిభాగ్యంబే వివేకింప వాఁ
డో నేనో నొకజాడఁ బోయెదము లేదా జీవ మింకేటికిన్. 122

ఉ. ప్రాణము లిచ్చువాఁడ నిఁక భర్గున కెల్లియుఁ బూజవోయి ప్రా
ణము లున్న నిందునకు నందియ మేల విచార మేటికిన్
బ్రాణముమీఁదఁ దీఁపుగల ప్రాణులకున్ బిరుదున్ వ్రతంబు క
ల్యాణకరంబులే యనుచు నర్చన సేసి మదేభరాజమున్. 123

సీ. పిడియేనుఁగుల వెంటఁ బడిపోక యుండఁగని, పెడవిల్తు వేఁడిమి విడువఁ జూపఁ
గరమున నుదకంబు కడుఁ జల్లుకొనకున్నఁ, దెమలని మిహిరదాహము దొలంగ
సరసునఁ జొచ్చి తామరతూండ్లు మెసఁగక, మానని యాఁకటిమంట లేక
సింహపోతములు ఘోషింపఁ బుట్టినభయాతంకాగ్ని తహతహ గ్రుంకఁబాఱ

తే. కట్టివెట్టలుఁ దనమీఁద నెక్కలేక, పంచబంగాళమై పోవఁ బ్రాణలింగ
పూజనావిఘ్నమున యందుఁ బుట్టినట్టి, చింతయున్ వేఁకి దనలోను చేసికొనియె.

తే. ఏమినేయుదు ననియాత్మ సీసుమునకుఁ, బోయి తనలోనఁ దలపోఁత బ్రుంగుడయ్యె
నెవుడు పడమటికొండపై నెక్కు భానుఁ, డెప్పుడుదయించు నేఁబోదు నెప్పుడనుచు.

వ. అయ్యవసరంబున. 126

సీ. ప్రాగ్వధూమణి చిమ్మఁ బశ్చిమదిక్కాంత, పట్టిన చెంగల్వబంతి యనఁగఁ
గాలవిష్ణుం డంధకారదైత్యుని వ్రేయఁ, జరమాద్రిఁ బడిపోవు చక్ర మనఁగ
దినమహీరుహమునఁ దేజోమయంబుగాఁ, బండిరాలిన పెద్ద పం డనంగ
దివినుండి దేవదానవయుద్ధరక్తార్ద్రమై నేలఁ గూలు రథాంగ మనఁగఁ

తే. బద్మినీసంగమశ్రాంతిఁ బరిహరింప, నపరజలనిధి జలకంబు లాడఁబోవు
కరణి నెఱసంజచందురుఁ గావిపచ్చడంబు ధరఁ బెట్టి భానుబింబంబు గ్రుంకె. 127

శా. తారాలోకమునం బ్రకాశ మొకచందంబై ప్రసాదింప సం
ధ్యారాగావృతమై తమఃపటల సంతానంబు గప్పంగ నం
భోరేఖల్ గళదశ్రుధారలగతిం బొల్పారఁగాఁ బోయెఁ గ
ఘోరవ్రాతము నవ్వ లోకనయ~~నానం~~ మంద ధీకృతప్రాణియై. 128

చ. తిమిరపుఁగాలసర్పవితతిన్ గుహ లీఁగి చనంగఁ దోలి య

ట్లమరఁ బతంగ దేవుఁ డప♦రాంబుధిఁ గ్రుంకెఁ దదీయ సేన తు
త్తుముఱుగఁ బోరియుఁ గ్రమ్మఱ♦ దోడ నెదాత్రినిఁ గూడ ముట్టఁగన్. 129

మ. విపులావాలము నిండి శైలగుహలన్ ♦ వేళ్ళాఁటి శాఖల్ దిగం
తపదమ్ముల్ పొదువన్ వియ త్తలము మీఁ♦దన్ మించి యొప్పారు ద
ట్టపుఁ జెంజీఁకటి చెట్టుఁ జుట్టుకొని యుం♦డం బొల్చెఁ దారల్ తదీ
య ఫలాశాంతర దర్శితోర్ధ్వ భవనో♦ద్యద్దీప్తి ఖండక్రియన్. 130

మ. సకలాపూర్ణుఁడు నీలవర్ణుఁ డనుటల్ ♦ సత్యంబుగాఁ దెల్పుపో
ల్కిఁ గఁ జెంజీఁకటి నిండఁ దారకలు వా♦ల్చెన్ నిర్జరాధీశ్వరా
దికు లర్పించిన పువ్వుల ట్లభవుఁ డ♦ద్దేవుండు భేదంబుగా
మికిఁ దెల్లంబుగ నల్పు దెల్పుగ ధరన్ ♦ మించెన్ శశాంకాకృతిన్. 131

మ. ఉదయగ్రావము పానవట్ట మభిషే♦కోదప్రవాహంబు వా
ర్ధిః ధరధ్వాంతము ధూపధూమము, జ్వల♦ద్దీపప్రభా రాజి కౌ
ముది, తారానివహంబు లర్పితసుమం♦బుల్ గాఁ, దమోదూరసా
ఖ్యదమై శీతగభస్తిబింబశివలిం♦గం బొప్పెఁ బ్రాచీదిశన్. 132

మ. గగనాహార్యమృగేంద్ర శాబకము న♦క్షత్రాంబుజారణ్య మ
ధ్యగహంసంబు నిశావధూకరతలో♦ద్యన్మల్లికాగుచ్ఛ మ
ధ్వగబాధావహ చిత్తభూకటక యా♦త్రామార్తికచ్ఛత్ర మొ
ప్పుగతిం జంద్రుఁడు దోఁచె దంపతుల కిం♦పుల్ మీఱఁగాఁ దొల్దెసన్. 133

మ. గరుడానీతసుధాఘటంబు గొని పోఁ♦గా నిర్జరశ్రేణి వెం
ట రయం బారఁగఁ బాఱు నాగముల చూ♦డారత్నసందోహ మం
బరవీథిం బరఁగింపఁ జంద్రుఁ డుదయిం♦పం, దోఁచెఁ దోడ్తో నుడూ
త్కరముం జిందమృతంబు బిందువులశం♦కం గ్రమ్మఁగం జేయుచున్. 134

చ. కుముదవనాళికిన్ బలుపు ♦ కోకములాటకు నిల్పు, దిగ్వధూ
సమితికిఁ బూఁత, మేత నవ♦శాబచకోరకరాజి, కిందు కాం
తములకు ద్రావకం, బగుచు♦ దర్పక శాస్త్రనిరూపితౌషధ
క్రమములఁ బండు వెన్నెలలు ♦ గాసె ధరాస్థలి మోహనంబుగన్. 135

ఉ. అప్పుడు పాము నేనుఁగు మ♦హావ్రతవిఘ్న విషాద వేదనన్
ముప్పిరిగొన్న చింతఁ గను♦మూయ నెఱుంగక నెమ్మనంబులో
నెప్పుడు తెల్లవాఱును స♦హింపఁగరాని విరోధవహ్ని నే
చొప్పున నార్తుమొక్కొ యను♦చుం దమలోఁ దలపోయుచుండఁగన్. 136

రజనీసుధాకర ♦ రతివియోగనిధాన, కామప్రతాపాగ్ని ♦ ధామ మనఁగఁ
సంధ్యాధిదేవతా ♦ చారుపీతవ్రాత, పద్మరాగప్రభా ♦ పటలఁ మనఁగఁ

తే. గాలరసవాది బ్రహ్మాండ ♦ గోళమెల్లఁ, జిత్రబుద్ధి సువర్ణంబు ♦ సేయఁ దలఁచి
ద్యుమణిశిఖిమీఁదఁ జల్లుసిం ♦ దూరరాజి, యనఁగ నొప్పారె నరుణశో ♦ ణాంశురాజి.

(అ) పన్నగంబు గజము ♦ బలమునఁ జలమునఁ, బోరుపెట్లొ శివునిఁ ♦ బొందుపెట్లొ
చూడవలయు ననుచు ♦ వేడుకతో వచ్చు, కరణి నంతఁ దోఁచెఁ ♦ గర్మసాక్షి. 138

వ. అంత. 139

ఉ. భానుఁడు పూర్వపర్వతము ♦ పై నుదయింపక మున్నె లేచి కుం
భీనసవల్లభుండు మదిఁ ♦ బేర్చిన రోషభరంబున న్నిజ
స్థానము నిర్గమించి పగఁ ♦ జంపఁగ వచ్చు కటారుకాని చం
దాన మహేశ్వరుం గదిసి ♦ తానొనరించిన పూజ లేమికిన్. 140

క. కటకటఁబడి యిఁక నెటువలె, నటుకానీ వానిఁ దీర్తు ♦ నటు కాదేనిన్
నిటలాక్షున కర్పింతుం, జటులగతిం బ్రాణములు ని ♦ జంబుగ ననుచున్. 141

ఆ. పిన్నరూప మగుచు ♦ బిల్వశాఖాంబుజ, నాళమధ్యసీమఁ ♦ గాళనాగ
మడఁగియుండ దంతి ♦ యతివేగమున వచ్చి, శివునిపూజఁ జూచి ♦ చిత్తమలర. 142

ఉ. ఈసకలేశ్వరుండు కరు ♦ ణేక్షణుఁ డయ్యెనో విఘ్నకర్త సం
త్రాసము నొందెనో వ్రతము ♦ ధన్యతఁ బొందెనో పూర్వజన్మ వే
ళాసుకృతంబు పండెనో క ♦ ళానిధిశేఖరమౌళి నేఁడు నేఁ
జేసినపూజ నిల్చె నని ♦ శీఘ్రమున న్మదమంది క్రమ్మఱన్. 143

ఆ. డాఁగియున్నపాము ♦ డాయకపోయెఁగా, దాయ యనుచు రోష ♦ దహనశిఖలు
కన్నుగొనలఁ గ్రాలఁ ♦ గా నుండ నాకీను, గాన కిభవరుండు ♦ గాన కేగి.

వ. నీరేరుహ మాలూర దళభరంబులు కరంబునఁ జుట్టి పట్టుకొని సమీరంబున జడియు
నడలచప్పు డప్పు డినుమడింపఁ గంపించి గుంపు విచ్చి మృగంబులు మొగంబు
లెత్తుకొని పాఱం గారుణ్యరసతరంగం బగు శివలింగంబుఁ జేరం జనుదెంచి డించి
పాపహృదయశల్యం బగు నిర్మాల్యంబుఁ దుడువం దలంచి 145

శా. శుండాలంబు కరంబు సాఁప ఫణిరా ♦ జు న్మెచ్చి నాపూజ భ
గ్నం బీవేళ ననుగ్రహించె నని ము ♦ క్కుం గ్రొల్లలో నెక్కి యు
ద్దండక్రీడఁ దదీయకుంభకుహర ♦ స్థానంబునం ద్రిమ్మరన్
గొండ ల్గూలఁగ నెత్తి మొత్తుకొని ది ♦ క్కు ల్మట్ట గీఁపెట్టుచున్. 146

సీ. మొగలేటి మడుఁగున ♦ మునిఁగి తుండమ్మున, సుదక మాకర్షి[illegible] ♦ యూఁది [illegible]

యిలమీఁదఁ దలదాఁక♦నీఁ ప్రక్కనాఁ ప్రక్కఁ, బెడమర్లుగాఁ బొడ♦పెట్టిపెట్టి
యుడివోని వేదన♦నున్నచో నుండక, పనిలేనిపరువులు ♦ పాఱిపాఱి

తే. పెద్దప్రాఁకులతోఁ గుంభ♦పీఠయుగముఁ, దోముకొనుచును జెట్టులు♦దూఱిదూఱి
పాము సేసిన దుఃఖంబు ♦ సామజంబు, దీర్చుకొను వెర వెఱుఁగక ♦ ధీరబుద్ధి.

శా. ఏనా చచ్చుట తప్పదిప్పుడు నుమా♦ధీశోపకంఠంబునన్
దానుం జావక చంపనోవ దురగేం♦ద్రం బెక్కుడీదుఃఖమే
లా నాకున్ సరి చంపి చచ్చుట జనా♦హ్లాదంబు గాదా యవా
చీనస్థాణునగంబె వధ్యశిలగా ♦ సేవింతుఁ గా కింతటన్. 148

మ. అని మత్తేభము చిత్తజాహితుని ది♦క్కై క్రొక్కి యిక్కాళ మే
కనుమం బోవునో యంచుఁ దుండ మిఱియం♦గాఁ జుట్టి వక్త్రస్థలం
బునఁ గీలించి పిఱిందికిం జని శిరం♦బు న్వంచి యకొండ భ
గ్గునఁ దాఁకె న్వడిఁ గుంభము ల్వగులఁ ద♦త్కూటంబు లూటాడఁగన్. 149

ఆ. కొండకొండతోడ♦గుంభులుఁగూలంగ, దాఁకినట్లు దోఁచె ♦ దళితకుంభ
సీమయన్న పాము ♦ చిదిసె నేనుంగును, బడియె నెత్తురచటఁ ♦ బడియెఁ గట్టి 150

వ. తదీయ మరణస్థానంబు నవాచీనకైలాసనికటంబును సువర్ణముఖరీతటంబు నగుటం జేసి కాద్రవేయ భద్రగజంబులు రుద్రగణాకారంబులుదాల్చిరి. అమ్మహాలింగమధ్యంబునం దుండికొండల తేనికూరిమికూఁతుతోడం గూడి చంద్రచూడామణి వృషభవాహనారూఢుండై హృషీకేశ పితామహ ప్రముఖ బర్హిర్ముఖులు గొల్వం బ్రత్యక్షుం బై మీకు భీష్టంబు లెయ్యవి యని యానతిచ్చుటయు సాష్టాంగదండప్రణామంబులు గావించి యిట్లని సన్నుతించిరి.

రగడ జయజయ కలశీసుతగిరికన్యా, శైవలినీతట కల్పమహీరుహ
జయజయ దక్షిణ రజత క్షితిధర, సంయమి సేవిత పాదసరోరుహ
జయజయ పీన జ్ఞానప్రసవా, చలకన్యాకుచ దృఢ పరిరంభణ
జయజయ కృత మర్గాధరణీధర, సాను వినోద విహార విజృంభణ
జయజయ భారద్వాజాశ్రమ వన, సరసిజ కేళీ వన పరితోషిత
జయజయ నీలత్మాధర పుణ్యా, స్థలకాపాలిక భాషితభూషిత
జయజయ మోహన తీర్థాలోకన, సంభ్రమరత భవబంధ విమోచన
జయజయ శిఖితీర్థాశ్రిత యోగీ, శ్వరమానస సంవిత్సుఖ సూచక
జయజయ సహస్రలింగాలయ ద, ర్శనమాత్రస్థిత మోదాపాదక
జయజయ ఘనమార్కండేయమునీ, శ్వరతీర్థనిషిక్తవిపచ్ఛేదక

దేవా నిను వర్ణింప రమావా,గ్దేవీ వల్లభు లైనను శక్తులె?
నీవిధ మెఱుఁగక నిఖిలాగమముల, నేర్పరు లైనను జీవన్ముక్తులె?
కొందఱు సోహమ్మని యద్వైతా, కుంఠితబుద్ధి న్నిను భావింతురు
కొందఱు దాసోహమ్మనిభక్తిని, గుణవంతునిఁ గా నిను సేవింతురు
కొందఱు మంత్రరహస్యమ వని నిను, గోరి సదా జపనియతి నుతింతురు
కొందఱు హఠయోగార్థాకృతివని, కుండలిచే మారుతము ధరింతురు
తుది నందఱుఁ దమయిచ్ఛల నేయే, త్రోవలఁ బోయిన చిద్రూపమ్మును
గదియక గతిలేకుండుట నిజముగఁ, గని చాలింతురు మది సంతాపము
నిను సేవించిన కృతకృత్యుఁడు మఱి, నేరఁడు తక్కిన నీచులఁ గొల్వఁగ
నిను శరణం బని నిలిచిన ధీరుఁడు, నేరఁడు తక్కిన చోటుల నిల్వఁగ
నీ వనియెడునిధిఁ గాంచిన ధన్యుఁడు, నేరఁడు తక్కినయర్థము గోరఁగ
నీవే గతియని యుండెడు పుణ్యుఁడు, నేరఁడు తక్కిన వారలఁ జేరఁగఁ
భవదుర్వాసన పాయదు మీపద, పంకజముల హృదయము వాసింపక
చవులకుఁ గలఁగవు సకలేంద్రియములు, సతతమ్మును మిమ్ము నుపాసింపక
జనన మరణములు ధరలో మిమ్మును, సమ్మతితో సేవింపక పాయవు
మనమునకును మీ చిన్మయరూపము, మరగింపక యణిమాదులు డాయవు
మీమహాత్మ్యము మేమింతంతని, మితిచేయఁగ మది నెంతటివారము
మామీఁదను గృప గల్గి మహేశ్వర, మన్నింపుము మీకు నమస్కారము. 152

శా. ఈసంసారపయోధిలోనఁ బడి మే♦మీఁదీఁది దేహంబుపై
నాస ల్మానక తేలుచు న్మునుఁగుచుం♦బ్రాణప్రయాణోన్ముఖా
యాసంబుల్ శతసంఖ్య లోర్చితిమి దే♦వా మమ్ము రక్షించి మి
థ్యాసౌఖ్యంబులు చాలు నిత్యసుఖ మి♦మ్మా యంచుఁ బ్రార్థించినన్. ✓ 153

శా. డాయం బిల్చుచు వారి నిద్దఱ నఖం♦డజ్ఞానరూపంబునన్
వ్యాయామంబు నదృశ్యవస్తువు నమా♦యాకారముం బుష్కర
ప్రాయంబున్ విమలంబునైన తన♦సర్వవ్యాపకజ్యోతిలో
సాయుజ్యం బొనగూర్చె దేవతల కా♦శ్చర్యంబు సంధిల్లఁగన్. 154

క. ఆలిం గూడుచుఁ గ్రమ్మఱ, నాలింగమునందుఁ గలసె ♦ నదిమొదలుగఁ జం
ద్రాలంకారుఁడు జగతీ, పాలక శ్రీకాళహస్తి♦పతి యనఁ బరఁగెన్. 155

క. నావుడు విని యాదవ ధర,ణీవిభుఁ డీఁక నెవ్వ రందు ♦ నీలగ్రీవున్
సేవించి ముక్తికాంతా,జీవేశ్వరు లై రటన్న ♦ శివుఁ డిట్లనియెన్. 156

శా. కామక్రోధ మదాంగకాగ ...

శ్రీమాహాత్మ్యహర ప్రభావ దశదిక్కేళిప్రభేద స్ఫుర
ద్దామా కాలజయేందిరా మదవతీదాంపత్య నిత్యోదయా 157

క. లుంటీకృతాఘుఁడు ముక్తిచిరంటీ గాఢోపగూఢరత చిద్విద్యా
ఘంటాపథచర తారక,ఘంటారవ హృతమనోమృగవ్యాధేశా. 158

పంచచామరము. దివానిశోదయావసాన దిగ్విహీనఖండితా
జవంజవాంధకారసత్వ సంవిదభ్రమండితా
దివాకరాదిక గ్రహాగ్రదీధితి ప్రసాద వా
గ్విడాండభాసకాదితత్త్వ తారకక్షుపాధవా. 159

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కాళహస్తీశ్వర చరణకమల సేవాపరాయణ సింగమనామా
నారాయణ జక్కయనారాయణ తనూభవ భవపరాఙ్ముఖ
ధూర్జటిప్రణీతం బైనశ్రీకాళహస్తిమాహా
త్మ్యంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

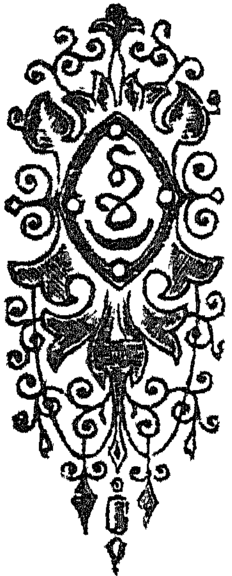
శ్రీ రా మా ర్ప ణ మ స్తు.

శ్రీ రామాయనమః.

శ్రీ కాళహస్తిమాహాత్మ్యము.

తృతీయాశ్వాసము.

ధరతనయనాబ్జసమా
రాధితదివ్యాంఘ్రిశోణ♦రాజీవ! మనో
బాధావహసంసార
వ్యాధివ్రజవైద్య! కాళ♦హస్తీశ! శివా!

ఆ. అవధరింపుఁ డిట్లు♦భవదీయకథ విన్న, వింతు భక్త జనుల♦వీను లలర
మీరు యాదవునకుఁ♦ గారుణ్యరసపూరి, తేక్షణముల నాన♦తిచ్చినట్లు. 2

కన్నప్పయను తిన్ననిజన్మభూమివర్ణనము.

ఉ. పొత్తపినాటిలో విపిన♦భూమిఁ గిరాతుల కాటపట్టు లో
కోత్తరవన్యవస్తు వుడు♦మూరను పక్కణ మొప్పుఁ, దద్ర మో
దాత్త మహత్త్వ మద్భుతర♦సావహ మూహ యొనర్ప మేదినీ
భృత్తట నిర్ఝరాంబురుహ♦బృంద సుగంధ సగంధవాహమై. 3

సీ. స్తబ్ధరోమవిషాణ♦లబ్ధమౌక్తికములఁ, బాటింపుదురు రేఁగు♦పండ్లపాటి
ముక్తకంచుకమస్త♦ముక్తాఫలంబుల, మందలింతురు కురు♦విందలట్లు
సమద సామజకుంభ♦జములైనముత్తియం, బులఁ జూతు రుసిరికా♦యల విధమున
వేణుజాతములైన♦ యాణిపూసల నెంతు, రూడుగపండ్లకు ♦ నీడుగాఁగ

తే. గంధసారాగురుద్రుమ ♦ కాష్ఠఖండ, చయము దమయింటి వంటక♦ట్టియలుగాఁగఁ
జేయుదురు కాఁపురంబులు♦ సేయునపుడు, చెంచెతలు చెంచులను గూడి♦చిత్రలీల. 4

ఉ. సంకుమదంబునుం బునుఁగుఁ ♦ జాఁదును గస్తురియుం ఘటంబులం
బంకముఁ జేసి యిండ్లలికి ♦ ప్రత్యహము న్వెలివైవ మార్గహా
లంకష గోమయప్రతతు♦లం బుడిడించుచుఁ నుండు గుప్పలై
యింకఁ దదీయభూతి నిద♦మిత్థ మటంచు నుతింప శక్యమే? 5

సీ. పట్టుచీరలఁ గట్ట ♦ భాగ్యంబు గల్గియుఁ, బొఱుటాకులఁ గట్ట ♦ భార మనరు
రాజాన్నభోజన♦ప్రాభవశ్రీ గల్గి, యును వన్యధాన్యంబు ♦ నొల్ల మనరు
మాణిక్యభూషాస♦మాజంబు గలియు, నెఱని

తే. ఎంత సంపద గల్గియు ♦ నెట్టివారుఁ, దమ కులాగత ధర్మక ♦ ర్మములు విడువఁ
జాల రటుకాన నత్పురి ♦ శబరసతులు, మహిమ గలిగియు మానరు ♦ సహజవృత్తి. 6

మ. అగురుక్ష్మారుహ కాష్ఠఖండముల స ♦ ర్వాంగంబులం జేసి మై
మృగనాభి న్మసిఁ బూసి, చామరము ధ ♦ మ్మిల్లంబుగాఁ జుట్టి, యే
నుఁగుకుంభమ్ములలోని ముత్యములఁ గ ♦ న్గ్రుడ్డు ల్వినిర్మించి, భి
ల్లగజేంద్రు ల్వెఱబొమ్మలం దవిఁదచే ♦ లం జేయుదుర్ గాపుగన్.

క. ఏనుఁగుల తలలు కొమ్ముల,తో నారబములకు దృష్టి ♦ దోషము వాయం
గా నెత్తుదు రెఱుకులు దమ, చేనికిఁ బసరంబుతలల ♦ చెలువం బెసఁగన్. 8

క. కొండలలోఁ జేసిన తమ, పండినచేలకు వరాహ ♦ పంక్తులు చొరరా
కుండం దెల్లని చామర, ఖండంబులు ప్రోఁగుఁ ద్రాళ్ళఁ ♦ గట్టుదు రెఱుకుల్. 9

ఉ. మంచెల మీఁద నెక్కి కటి ♦ మండలిఁ జుట్టిన పాఱుటాకు లిం
చించుక చంచలించి మరు ♦ నిల్లు బయల్పడఁ జేయఁ బిట్టలన్
జెంచెత లార్చి వ్రేయుదురు ♦ చిత్రముగా నొడిసెళ్ళ బాహుమూ
లాంచిత దీధితు ల్చిఱుత ♦ మైనచనుంగవమీఁదఁ బర్వఁగన్ 10

మ. మదపుంస్కోకిల మాత్మజాతికృతస ♦ మ్యఙ్నాద శంకామతిన్
వదరంగా నలవేఁటలాఁ డెఱుకుగో ♦ వాళుల్ ప్రసూనాశుగ
ప్రదర ప్రేరిత చిత్తవృత్తులగుచుం ♦ బ్రాంతమ్ములం ద్రిమ్మరన్
బెదరం దోలుదు రార్చి పక్షివితతిన్ ♦ భిల్లాంగనల్ చేలలోన్. 11

తే. శబరకాంతా ఘనస్తన ♦ శాతకుంభ, కుంభ యుగములఁ గరకరి ♦ కొనలుసాఁగె
మానుపఁగ వచ్చునే చంప ♦ రాని పగయు, నన్నదమ్ముల పోరాట ♦ మజునకైన. 12

క. గుబ్బచనుంగవ తేనియ, లుబ్బెడు మోవియు మెఱుంగు ♦ లొలికెడు మేనుల్
నిబ్బరపుం గబరీభర, మబ్బురపుం గొను చంచ ♦ లాక్షుల కొప్పున్. 13

క. తేనియలు గ్రోలి పిదపన్, మానవతుల యధరమాని ♦ మఱతురు శబరుల్
తేనియ తియ్యఁదనంబు స, మానం బనఁ దగునె యధర ♦ మధురిమ కెందున్. 14

సీ. కఱకుజుంజురువెండ్రు ♦ కలకొప్పు గాఢత, రంబుగా నెమలి పిం ♦ ఛంబుఁ జుట్టి
తట్టుపున్గున వన్నె ♦ పెట్టినట్టి లలాట, పట్టిక జేగుఱు ♦ బొట్టు వెట్టి
కురువింద పేర్లకుం ♦ దెరుపీని పాలిండ్లఁ, బాఱుటాకులు గూర్చి ♦ పైఁటఁ దీర్చి
జమలి యొడ్డాణంబు ♦ సందున నిఱియంగ, బర్హాంబరముఁ గటిఁ ♦ బదిలపఱిచి

ఆ. వీఁకఁగల కుఱుచగనుప్పుల ♦ వెదకువింటఁ, జాఁగపురిఁ దాల్చి నారిగా ♦ సంతరించి
గసికకోలలు గొని భిల్ల ♦ బిసరుహాక్షు, లడవిఁ దిరుగుదు రాత్మనా ♦ యకులఁ గూడి. 15

హా మయూరీ హరిణేభశాబముల నా♦హా! పెంతు రాశంకఁ ద
ద్రమణీ మధ్య కచేక్షణ స్తనము లు♦త్పాదింపఁ గాకుండునే. 16

వ. ఇట్లఖిల విభవాభిరామంబున కాలవాలంబగు నప్పుళ్కణంబున కధీశ్వరుండు 17

సీ. తన విక్రమక్రమ♦దర్పంబు హర్యక్ష,శిక్షావిచక్షణా♦క్షీణగరిమ
తన బాహుబలము కాం♦తారదంతావళ,దయితా నవీన వై♦ధవ్యకరము
తన జనంబు కురంగ♦దంపతీపుంజాజ,వంజవ భంజనా♦ఖంజయశము
తన ప్రతాపము మృగా♦దనసార్వభౌమను, ర్వార గర్వాపహా♦దారుణంబు

తే. గాఁగ నానా మృగప్రాణ♦గంధవాహ, దందశూకేంద్ర నారాచ♦బృందవర్ష
కంధరోద్దండ కోదండ♦కరుఁడు మించె, నాథనాథుం డరణ్యభూ♦నాథుఁ డగుచు.

తే. ఎఱుకుఱేఁడైన సర్వలో♦కేశుఁ గూడి, చెంచుపూఁబోఁడియై సంచ♦రించుగౌరి
చందమున నాథనాథపు♦ళిందవిభుని, మందగామిని చెలువొందెఁ ♦ దందె యనఁగ

—— తిన్నని జననము. ——

క. ఆనాథనాథకానన,భూనాథుఁడు తండెచిగురుఁ♦బోఁడియు సురతే
చ్ఛానందము గిరికంధర,సానువనీనిర్ఝరముల ♦ సలుపఁగఁ బ్రీతిన్. 20

క. తండెకు మందస్మితజిత,కుందకుఁ బ్రాణేశ్వరోప♦గూహనరచితా
నందకు వచనామృతని,ష్యందకు నెల మసలె శై♦లజాధిపుకరుణన్. 21

సీ. భసితాంగరాగశో♦భావిలాసంబుతోఁ, బ్రతివచ్చు నానన♦పాండుగరిమ
కంఠహాలాహల♦కాళిమచ్ఛవితోడ, నెనవచ్చు గుబ్బచ♦న్నొమనలనలుపు
పరశివాకృతితోడ ♦ సరివచ్చు నణుతరం,బనఁజాలి ఘనతరం ♦ బైననడుము
స్వస్వరూపవిచార♦సంప్రాప్తశాంతితో,మార్పడుఁ జిత్తైధ♦మానజడిమ

తే. సరభసానంగసంక్రీడ ♦ జరుగనీక, దౌహృదము గర్భముననున్న♦తనయుఁ డీశుఁ
డై ప్రకాశింపఁ గలఁ డని♦యపుడు తెలుపు,కరణిఁ బెంపొందె నమ్మంద♦గామినికిని.

తే. గంధగజకుంభ కాఠిన్య♦గర్వరేఖ, చారుమృగరాజ మధ్య♦శృంగారగరిమ
చెఱుపఁగలఁ డల్లశిశు వని♦చెప్పునట్లు, సుదతిచన్నులు నడుమును ♦ సొబగు దప్పె.

సీ. పంచాననానేక♦పవ్యాఘ్ర కోలాది,మృగములఁ జంపఁ గాం♦మించె లేమ
శైలోపకంఠని♦ర్ఝరసైకతస్థలి,శివుని దర్శింపఁ గాం♦క్షించె నబల
ఖండేందుశేఖరు ♦ గండూషితాంబుధా,రల మజ్జనము సేయఁ ♦ దలఁచె నింతి
చవిమైన ఘోణిమాం♦సమ్ము దొప్పలఁ బెట్టి,యభవున కర్పింప ♦ నతివ గోరె

తే. [illegible]

ఉ. ప్రొద్దులు చొచ్చె నంత పువు♦బోఁడికిఁ బెంపుడుచిల్కపిల్లకున్
సుద్దులు చెప్ప, వస్త్రములు♦సొమ్ములు దాల్ప, నిజేశుపాన్పుపై
నొద్దిక నుండ, నిత్యము గృ♦హోచితకృత్యము లాచరింప, మైఁ
బెద్దయు శ్రాంతి గాఁ దొడఁగె ♦ బిడ్డఁగనన్ సమయంబు గావునన్. 25

చ. చెలువకు బిడ్డఁగుట్టు విల♦సిల్లఁగ భిల్లపురంధ్రు లంతలోఁ
బిలువరె మంత్రసానిఁ దల♦పెట్టరె కాయముఁగూర్ప లేమకున్
జలకముఁ గాఁపరే కొలను ♦ చయ్యనఁ ద్రవ్వరె మందగామినిన్
నిలువఁగనీకురే యనుచు♦నేర్పరులై కడు సంభ్రమింపఁగన్. 26

సీ. శుభముహూర్తంబున ♦ నిభరాజగామిని, శివభక్తి మునుపైన♦శిశువుఁ గనియె
సంసారమోహపా♦శముఁ గోసినటువలె, బొడ్డు గోసిరి పిన్న♦బిడ్డనికిని
సర్వేశు భక్తిల♦క్షణముఁ దెల్పెడు రీతిఁ, బెట్టిరి భూతితోఁ♦ బట్టెపట్టెఁ
బాపకదంబజం♦బాలంబుఁ గడిగెడు,పగిది నీళ్ళార్చిరి ♦ పావనికిని

తే. యంతరంగమలాపహం ♦ బైనచిత్సు, ధారసము వోనిచిట్టాము♦దంబు దెచ్చి
బాలకు కడుపునకుఁబెట్టి♦పద్మముఖులు, పవ్వళింపఁగఁజేసిరి ♦ పాన్పుమీఁద. 27

క. జ్ఞానప్రసూనకళికా,జాని పదధ్యానపరమ♦సౌఖ్యసుషుప్తిం
దైనగతిఁ గన్నుదెఱవం,గా నేరకయుండి కొన్ని♦ఘస్రంబులకున్. 28

క. ఈలోకవ్యాపారం, బేలాగో యనుచుఁ జూడ♦నింపైనగతిన్
బాలకుఁడు దెఱచెఁగన్నులు, లాలితముగఁ దల్లిదండ్రు♦లకు ముద మొదవన్. 29

సీ. శివభక్తిరహితమై♦ చెడియె జగం బని,నవ్వినట్లొయ్యన ♦ నవ్వసాగె
ధృతి మోహబంధంబు♦ దెగఁ దన్ను గతి ముద్దు,టడుగులెత్తి విదుల్చు♦ కాడఁజొచ్చె
భవపరాఙ్ముఖుఁడైన♦పగిది సత్త్వముఁగూడి,పొత్తులపాన్పుపైఁ♦బొరలఁబడియె
శ్రేయోమహారాజ్య♦సింహాసనంబున, నుండుచందమునఁ గూ♦ర్చుండఁదొడఁగెఁ

తే. దడవియాడె వసుంధరా♦స్థలమునందు, విశ్వపతి తత్త్వ మనుమణి♦ వెదకురీతి
దర్పకారి జగత్పూర్ణుఁ♦ దాఁకుభీతి, నడుగు వెట్టెడుగతిఁ దప్ప♦టడుగువెట్టె. 30

వ. ఇట్లు ప్రతిదిన ప్రవర్ధమానంబులగునతనిగుణంబులకు శివభక్తిలక్షణోపమానంబులు సమానంబులై చెలువొందఁ దండియుఁ బుళిందబృందారకుండును నందను తిన్నదనంబున కానందకందళితహృదయారవిందులై తిన్నఁడని పేరు వెట్టిన నప్పుడవ్యక్తమధురకల్యంబగు బాల్యంబున. 31

మ. జలకంబార్చి,విభూతిఁబెట్టి,కటిగుం♦జాబీజసంకీర్ణ మే
ఖల బంధించి మయూరపక్షలతికా♦కాండంబులం జేసి సం
[illegible]

సీ. చిట్లబొట్లా కాయ♦సిరిసింగణావత్తి,గుడుగుడుగుంచాలు ♦ కుందెనగుడి
డాఁగిలిముచ్చులాఁ♦టలు గ్రచ్చకాయలు, వెన్నెలకుప్పలు♦తన్నుబిల్ల
తూరనతుంకాలు♦గీరనగింజలు,పిల్లదీపాలంకి♦బిల్లగోడు
చిడుగుడువ్వలపోటి♦చెండుగట్టినబోది,యల్లియుప్పనఁబట్టె♦లప్పళాలు
తే. చిక్కనాబిల్లలోటిల్లు♦చిందఱాది, యైన శైశవక్రీడావి♦హారసరణిఁ
జెంచుకొమరులతోడ ను♦ద్దించుకాడుఁ, దిన్నఁడభినవబాల్యసం♦పన్నుఁడగుచు. 33

తిన్నఁడు విలువిద్య నభ్యసించుట.

ఉ. కొంచెపువింటిబ్రద్ద బరి♦గోలలు గైకొని చాపవిద్య సా
ధించు నెడన్ సలంఘనగ♦తిం జను లేడిని నింగి నిచ్చ వ
ర్తించు ఖగంబు నేయఁగని ♦ తిన్నఁడు దేవునిపాలుగాక సి
ద్ధించునె తల్లిదండ్రులకు♦దృష్టిగుణంబున నండ్రు లుబ్ధకుల్. 34
తే. విల్లుపట్టిన నెలపది♦నాళ్ళలోన, వీఁక కలిగిన తడవిల్లు♦వెదురువిల్లు
సెలసువిల్లును మొదలైన♦చేఁగవిండ్లు,చులుకగాఁదీసి శబరేంద్ర♦సూనుఁడేయు. 35

వ. ఆసమయంబున నవయౌవనం బాసన్నం బగుటయుఁ దిన్ననికి బహువిధమృగయా విహారంబుల తెఱంగెఱుక పఱుపవలయునని వనచరు లెఱుకు తేనికిన్ విన్నవింప నింపెసలార నాతం డాటవిక పుటభేదనంబునం గాటి తేనిజాతరకుం జాటం బనుపనను పమేంద్రనీలనీలకుటిలకుంతలజాలఫాలపట్టికలఁ జిగురుఁబోండ్లు మంజరీమంజుళ స్తనభారంబులు, బిసకాండమండితదోర్దండంబులు, నెమలిపురిదండలు, కర్ణంబుల నవతంసీభూత మయూరపర్ణంబులు, ఘనంబులగుజఘనంబుల మీఁదఁ బొఱుటాకుల చీరలు, కొప్పులఁ గురువకప్రసవగుళుచ్ఛంబులు, నచ్ఛంబులైన యరుణచరణకమలపక్షభాగంబుల లాక్షారసంబులును, సాటువలేని లేడిచూపులం దుటారించు కటారిమిటారి చూపులుగల కనుఁదమ్ముల మరునమ్ములం జమరుబాసటంబువోని కాటుకయుఁ బునుఁగును బచ్చికస్తూరియు జవ్వాదియు వాసించి పరిమళించు నడవిపసుపు నునుఁబూఁతయుం దనర వనచరవనరుహనయనలు తిరుగం జాటిన మఱుసటి మంగళవారంబున నివ్వరిబియ్యంబునఁ బువ్వులవలె నుండ వండివార్చిన యుపహారభాండంబులు చమరీమృగంబులపాలకు ననుకూలంబైనగునుకుంబ్రాలపాయసంబులకుండలు కీచకతండులంబులం బిండిగొట్టి కొట్టఁబోసి యుప్పి గొప్పలుగాఁ జేసి యావించినకుడుముల బానలు కాళింగభంగసంగతలశునవాసనాపిశితంబులగు పిండికూరలచట్లును బచ్చగందనీక పరిపాకంబులుచేసిన వనీశాకంబుల వెసళ్లును నానావిధమాంసంబులయటికలు గుడాగుడగుడపుష్పతాలహింతాలతండులజనితాసవకలశంబులును గంపలను గావిళ్లను బెట్టి

సారకాయల బుఱ్ఱలం గట్టిన సరకట్లకిన్నరలు మెఱయ మొరయించు మ్లేచ్ఛులపాటల తానమానంబులును గుమ్మెటల చటులరవమును గొమ్ముల నిమ్మును జెలంగె నయ్యవసరంబున. 36

తే. ఒక్కప్రొద్దుండి సెలయేట♦నుదకమాడి, నాథనాథుండు తండెయు♦ నైజమైన
చతురలంకారములు దాల్చి♦సహజభక్తి, నాత్మజునిఁ జూచి కైసేయు♦ మన్న నతఁడు 37

మ. జలకం బాడి విభూతి పెట్టుకొని ర♦క్షామూలికామాలికా
వలయంబుల్ దొడి దట్టిగట్టుక శిరో♦వర్ధిష్ణునీలాలకం
బుల లేఁదీఁగను జుట్టి కేల విలున♦మ్ములూని కాట్రేనిపూ
జలు సేయన్ వెడలెం గుమారుఁడు పితృ♦స్వాంతంబు లుప్పొంగఁగన్. 38

చ. చని మృగయాధిదైవతము♦సన్నిధి బాణశరాసనాదిసా
ధనములు నిల్పి యెఱ్ఱవిరి♦దండల నివ్వరిప్రాల రక్తచం
దనమున గుగ్గిలంపుఁబొగ♦దట్టుపునుంగున నెత్తుఁజోతులన్
ఘనవివిధోపచారములఁ ♦ గానుకలన్ శబరాళి గొల్వఁగన్. 39

తే. తల్లిదండ్రులుఁ దాను న♦ద్దైవమునకుఁ, బ్రణతు లొనరించి వేఁటలు♦పట్టి పిదపఁ
బక్కణములోని శబరదం♦పతులతోడ, నన్నపానాదు లొనరించు♦నవసరమున. 40

సీ. మాటలాడఁదలంచి♦మఱచిపోయెడువారు, నడవఁబోవుచుఁ దొట్రి♦పడెడువారు
నూరకుండెదమని ♦ యుండనోపనివారు, లేచెదమని లేవ♦లేనివారుఁ
బనిలేని పనిబట్టి♦బయలుదిట్టెడువారుఁ, బాడనేరకయును ♦ బాడువారు
నెదురైనవారికి ♦ నెల్ల మ్రొక్కెడువారు, వ్రీడావిహీనులై ♦యాడువారుఁ

తే. జాలఁ ద్రావియు మగుడఁ జే♦సాఁచువారుఁ, దొడరియుపదంశభాండము♦ల్దొడుకువారు
నైరి మృగయాధిదైవత♦యాత్రయందుఁ, బానములు చేసి శబరదం♦పతులు రతుల

ఉ. నాతియొకర్తు చిత్తముప♦నాథునిపై నిడి సారెసారె మో
హాతిశయానఁ బోలె నధి♦కాసవ మిచ్చి నిజేశుఁ గూర్చి య
ల్లాతని నాథుపేరనె ప్రి♦యంబునఁ బిల్చుచుఁ గౌఁగిలించి హా
లాతురతాత్మికాగతి వి♦లాసము చూపుచుఁ గూడె వేడుకన్. 42

చ. పుడిసెఁడు గానిలేదిపుడు♦పుచ్చుక త్రాగిన మద్య మింతలో
నొడలెఱుఁగం డటంచు నొక♦యుగ్మలి నాథునిఁ దిట్టి యన్యునిన్
జడియఁడు చూడు మంచు సర♦సంబున మెచ్చు తెఱంగు దోఁప న
ప్పుడు బిగికౌఁగిటం గఠిన♦పుంజనుగుబ్బల నొత్తె మక్కువన్. 43

గ్రొత్తలుగావె యీమధువు • కుండల మాటలు నూటిపోసి రో
యత్త యటంచు నొక్క శబ • రాంగన వల్లభు దూఱె సారెకున్. 44

ఉ. మంకెనపువ్వులో విడిసి • మత్తిలియుండెడు తేఁటిరీతి మీ
నాంకసరోజరాగకలి • తాభరణాంతరనీలలీల హా
లాంకురితారుణచ్ఛవిస • మంచిత లోచన తారకద్యుతుల్
బింకముఁ జూపఁ బానముల • పెక్కువఁ జొక్కిరి భిల్లదంపతుల్. 45

తిన్నఁడు పరిజనంబులతోడఁ గూడి వేఁటకు వెడలుట.

వ. ఇవ్విధంబున మధుర మధు రసాస్వాదనామోద మేదుర వినోదంబులం గేలిసలిపి నిషాదమిథునంబులు సదనంబులకుం జనునప్పు డయ్యాటవికాధిపతనయుం డాఖేటకంబునకుం గాటితేనిపాటియగుంగాక! యని యొనరించు దీవనలుల్లసిల్లఁ బల్లియం బ్రవేశించి చెంచుతేఁడు మఱునాఁడు రేపకడఁ గొమకుం గూర్పఁదగిన వారలం గూర్చి వేఁజకుం జను మనవుడుఁ దెరచీరకట్టలు ప్రోఁగుచుట్టలు దొడ్డివల లేటివల కుందేటివల పందివల సవదండవల మకరివల మెలికవల మొదలుగా వలయు వలలును, సివ్వంగులుఁ గుక్కలుఁ గృష్ణకురంగంబులు ముంగిసలు నెద్దులు మొదలుగా వేఁటకు దిద్దిన జంతువులు, నోరణంబులు సెలకట్టెలు సాళువంబులు గిద్దలు వేసడంబులు మున్నుగా విడివేఁటకు నెన్నందగిన విహంగంబులును, బూరేడు కారుకోడి కేరజంబు కొంజు కక్కెరచింద లాదిగాఁగల పాదివేఁటకుం బ్రోదిచేసిన పతంగంబులు, నురులు నురిగోలలు బోనులుఁ జిక్కంబులు జిగురుఁగండెలుఁ దీపుఁద్రాళ్ళు నాడిత్రాళ్ళుఁ దలముళ్ళును గొని శరశరాసనప్రభృతిసాధనంబులతోడ నడవి కేతెంచి నిశ్శంక సకలమృగసంకుల సంకలితంబగు వేంకటాచలంబువంకం డెంకి వెట్టుకొని. 46

సీ. ఒకనాఁడు తెరవేఁట • నుగ్రసత్త్వంబులఁ, బుడమిపైఁ బడఁ గాళ్ళ • పడ వధించి
యొకసారి సారమే • యోద్ధతి నుద్ధుర, స్తబ్ధరోమంబుల • సంహరించి
యొకమరి దీమంబు • లొడ్డి పాదులుదీర్చి, బహువిహంగంబులఁ • బట్టి తెచ్చి
యొకవేళ డేగవేఁ • టకుఁ జని మెగజొపి, నానాండజముల ప్రా • ణములు గడపి

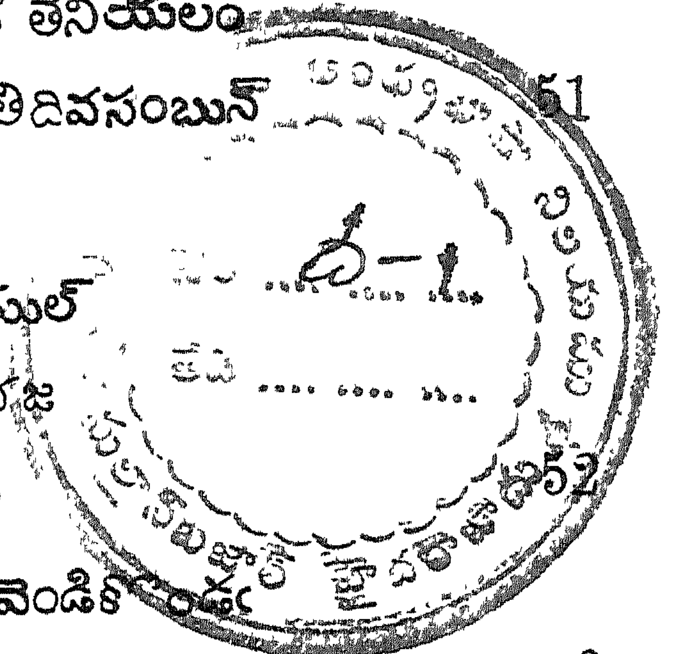
తే. ముంగివేఁ టేఁడువేఁట సి • వంగివేఁట, యుఱ్ఱివేఁటయు గంటవేఁ • టెద్దువేఁట
మొదలుగాఁగల వేఁటల • యదనెఱింగి, తిన్నఁ డొక్కొక్కతూకువ • ర్తింపఁ దొడఁగె.

చ. పులులు కురంగము ల్కరటి • పోతము లేదులు మన్నుబిళ్లు దు
ప్పులు కణుఁతు ల్కిటు ల్చెవుల • పోతులు కొర్నవగండ్లు భల్లుకం
బులు చమరీమృగంబు లెను • పోతులు కస్తురిపిల్లు లాదిగాఁ
గలమృగరాజిఁ బెక్కువిహ • గంబులఁ గానుక లంపెఁ దండ్రికిన్. 48

ఆ. మునుపు వడిన మెకముఁ • గొనివచ్చి మిడిగుడ్డు, • పొడిచి [illegible]

ఉ. క్రొవ్విన యేకలంబులను ♦ గొన్నిటిఁ గూల్చి కమర్చి పెంచులం
జివ్వఁచు నెత్తుమ న్నలఁది ♦ చివ్వన నీరివురంగ నేర్చి నో
ళ్లువ్విళులూరఁ బ్రేల్చి చము♦రుట్టిపడం గఱుకుట్లు గాల్చి క
ల్జువ్వలనీడ నొక్క పరి♦శుద్ధ శిలాతల భూమి నందఱున్. 50

క. అట్టు కఱుకుట్లు గాల్చిన, పిట్టల నింజెట్ల మఱియుఁ ♦ బెర తేనియలం
బెట్టుక మెసఁగుచు నాథుని, పట్టికి నింపెసఁగ నిట్లు ♦ ప్రతిదివసంబున్. 51

ఉ. ఆవనవీథిలోఁ గలమృ♦గావళిఁ బఱుల సంహరించి పూ
ర్వావనిభృత్తటాటవుల ♦ నాటవికుల్ మృగయావిహారముల్
చేవ దలిర్పఁ జేయుటకు ♦ శీఘ్రమ పాళియ మెత్తి కుంభజ
గ్రావసుతాప్రతీర గిరి♦కాననమధ్యమున న్వసించుచున్. 52

ఆ. అంజనాటికొండ♦లందు సదాశివు,కొండ జమునిదిక్కు ♦ వెండికొండ
జండ సత్త్వ చండ♦సంహార తాండవం, బాడఁ గోరి వేఁట♦లాడు నపుడు. 53

క. ఒకవేళఁ దిన్నఁ డాఖేటక ఖేలా వ్యసన రతుల ♦ డస్సినవాఁడై
వికచప్రసూనవకుళ,ప్రకరంబుల నీడ నొంటిఁ ♦ బడి నిద్రింపన్. 54

స్వప్నముచేతను వేటమిషను నీశ్వరుఁడు తిన్నని వశీకృతుం జేసికొనుట.

మ. ఒడలం దెల్ల విభూతిపూఁత పులితో ♦ లొడ్డాణ మల్లాడు కెం
జడ లాత్మైకవిచార నిశ్చలదృగ♦బ్జాతంబు లచ్చైన క
చ్చడ మంసంబున రుండమాల గళదే♦శస్థాణువుం గ్రాలఁగా
నొడయం డొక్కరుఁ డక్కుమారుకలలో ♦ నుద్యత్కృపామూర్తియై. 55

క. బాలక! యిచట శిలావట,మూలంబునఁ గొండదండ ♦ మొగలేటి దరిన్
శైలసుతాపతి భక్తుల,పాలిటి పెన్నిధి వసించు ♦ భక్తిం గొలుమీ. 56

క. అని యంతర్ధానము సే,సినఁ దిన్నం డదరిపడుచు ♦ శీఘ్రంబున మే
ల్కని నలుదిక్కులు వెదకుచు, మనమున నాశ్చర్యరసని♦మగ్నుం డగుచున్. 57

శా. ఈల ల్పీఁకెలు దిక్కులం జెలఁగఁగా ♦ మెచ్చొ మృగశ్రేణిపై
* గాలిం బోవక సన్న దప్పటయు రొ♦క్కారొక్కముల్ దిట్టి, శా
ర్దూలక్రోడ మృగాదుల న్వలలకుం ♦ దోలంగఁ దిన్నండు త
త్కేళీలోల రవంబు దన్నుపుడు బో♦ధింపంగ నేతెంచినన్. 58

మ. వలకుం జేరక ప్రోఁగులుం దెరలు ద్రె♦వ్వం ద్రొక్కి యాఖేటక
స్థల ముల్లంఘన సేసి లుబ్ధకుల య♦త్నం బెల్ల వారించి ది
[illegible]

మ. జవ మొప్ప న్వేను వెంట నంటి తఱుమన్ ♦ సంవర్ధితశ్రాంతి ను
ద్దవిడిం బాఱంగలేని చందమునఁ జెంతం జేరఁగా నిల్చి యే
య విచారించిన దాఁటి దాఁటుకొని త♦న్నా ళాశలం ద్రిప్పి పా
శవిముక్తుం డగు యోగిభావన యదృ♦చ్ఛావృత్తి వర్తించుచున్. 60

క. అలయించుచుఁ దిన్నఁడు దన, కలలోపలఁ గన్న శివుని ♦ గనఁగోనుదాఁకన్
జలమునఁ గొని చని య య్యే, కల మప్పు డదృశ్యమైనఁ ♦ గడుఁజోద్యమునన్. 61

క. కలలోఁ జెప్పిన యొడయం, డెలయించుక వచ్చినట్టి♦యేకలము హిమా
చలతనయాధిపమాయా, విలసనములు గాఁగ నపుడు ♦ వివరించి మదిన్. 62

శా. సంతోషంబునఁ గాంచెఁ దిన్నఁడు సమ♦స్తవ్యాపకానంత వే
దాంత స్థాపిత చిన్మయాంగము నవి♦ద్యాధ్వాంత సంతాన సం
క్రాంత స్వాంత నిశాంత జంతు సుఖమా♦ర్గప్రాపకాభంగరు
క్కాంతాపాంగము దివ్యలింగము వివి♦క్తధ్యేయ నిర్లింగమున్. 63

తే. కాంచి రోమాంచకంచుకో♦దంచితాంగుఁ, డగుచు నానందబాష్పంబు♦లతిశయిల్ల
నమ్మహాలింగమునకు సా♦ష్టాంగనతులు, నేసి ముకుళితహస్తుఁడై ♦ చేరఁబోయి. 64

తిన్నఁడు శివలింగమునకు సేవఁజేయుట.

శా. ఓసామీ! యిటువంటి కొండదరిలో ♦ నొంటిం బులుల్ సింగముల్
గాసిం బెట్టెడు క్రూరసత్త్వటవిలోఁ ♦ గల్గువివ్రేక్షీనీడ నే
యాసం గట్టితి వేటిగడ్డ నిలు? నీ♦ వాఁకొన్నచోఁ గూడు నీ
కేసుట్టంబులు దెచ్చి పెట్టెదరు? నీ ♦ కిం దేటికే లింగమా? 65

ఉ. కొండలఁ గానలం దిరిగి ♦ క్రొవ్విన పందుల లేళ్ళ దుప్పులన్
జెండినఁ బెక్కుచందములఁ ♦ జిన్నక పెద్దక గాఱుకమ్మఁగా
వండుదు రట్ల పిట్టలను ♦ వండుదు రిచ్చట నుండనేల? నా
కొండొక టానతిక యుడు♦మూరికి రాఁగదవయ్య లింగమా! 66

క. ఓలింగమ! విను నివ్వరి, ప్రాలును నోడిపిల్లు గునుకుఁ♦బ్రాలును వెదురుం
బ్రాలును సవరపుమెకముఁ, పాలును గల వచట నీకుఁ ♦ బాయసమునకున్. 67

తే. పుట్ట తేనియ పెరతేనె ♦ పుట్టజున్ను, తొఱ్ఱతేనియ గలవందుఁ♦దోఁచితోఁచి
కాలి దులదులనై పిండి♦పోలెరాలు, నట్టి నింజెట్లు గలవు నీ♦ కారగింప. 68

సీ. నేరేడుపండులు ♦ నెలయూటిపండులుఁ, గొండమామిడిపండ్లు ♦ దొండపండ్లుఁ
బాలపండులు నెమ్మి♦పండులు బరివంక, పండులుఁ జిటిమిటి♦పండ్లుఁ గలి/వె
పండులుఁ దొడి వెంద♦పండుఁ దుమికిపండ్లు

తే. బీరపండ్లును బిచ్చుక♦బీరపండ్లుఁ, గొమ్మిపం డ్లీఁతపండ్లును♦గొంజిపండ్లు
మేడిపండ్లును మొదలుగాఁ♦గూడిమూడి, చెంచెతలు దెత్తు రిత్తువి♦చ్చేయవయ్య.

శా. ఇల్లో ముంగిలియో యనుంగుఁజెలులో ♦ యీడైన చుట్టంబులో
యిల్లాలో కొడుకో తరింపవశమే ♦ యేపోఁడుము ల్లేక ? మా
పల్లెం గోరినవెల్లనుం గలవు తె♦ప్ప ల్గాఁగ నీకిచ్చెదన్
జెల్లంబో యిట నొంటినుండ కటు వి♦చ్చేయంగదే లింగమా ! 70

తే. చుఱుకుఁజూపునఁ గాలిన♦కొఱఁత నుఱుకు, నుఱుకుఁజూపులఁబుట్టించు♦నెఱుకువారి
యిఱుకువలిగుబ్బపాలిండ్ల♦యిగురుఁబోండ్ల, సేవకిచ్చెద నీకు వి♦చ్చేయవయ్య. 71

మ. నను మన్నించెదవేని నీ విపుడు రా ♦ నా వెంట, రాకుండినన్
నిను నేఁ బాసి చనంగ నోప,నిచట ♦ న్నీతోడిదే లోకమై
మనువాఁడం,గనువాఁడ నీకరుణ,నీ♦మానంబు చిత్తంబు వ
చ్చినచో మానుదుగాని నిన్నిపుడు క♦స్తింబెట్ట నాకేటికిన్. 72

వ. అని యమ్మహాదేవు నుడుమూరికి రమ్మనుచుం బ్రార్థించినం బలుకకుండినం దదీయభ
క్తిపరవశుండై సంపెఁగతావి గ్రుంగిన భృంగంబుతెఱంగున నున్న యవసరంబునం
దిన్నం డొంటిపంది వెంటందగిలి యొంటి నెక్కడఁ బోయెనో యని బోయలు చొ
ప్పరయం దివిరి యడుగుల వెంబడిం బడితప్పక చనుదెంచి కాంచి యిట్లనిరి. 73

తిన్ననిఁ గని బోయలు దుఃఖించుట.

శా. అన్నా! నిన్నలయించి తెచ్చిన వరా♦హం బెందుఁ బోయె? న్నమున్
గన్న న్నన్ననఁ జూడవేటికి? వడిన్♦గన్నీరు గాఱంగ నే
మన్నన్ బల్కవదేమి కారణమొ? వేఁ♦టాడంగ నేతెంచి యి
ట్లున్నం దల్లియుఁ దండ్రియు న్మఱఁగరే ♦ యుల్లంబులో నక్కటా ? 74

తే. నీదు గాలికిఁ బసివట్టి ♦నిట్టనీల్గి, పట్టెడల బిగఁబట్టిన♦మట్టువడక
నిలువకే తెంచి వేఁటకు♦క్కలు కుమార, చుట్టుక గునిసియాడంగఁ ♦ జూడవేమి.

సీ. వలలునుఁ దెరలుఁ బ్రోఁ♦గులఁ జుట్టఁగా లేదు, పోటుకో లొకటియుఁ♦బుచ్చలేదు
తెగిన మొకంబులఁ ♦ దేలేదు విడివేఁట, పిట్టలకును మేఁత♦ పెట్టలేదు
చెంచు లేరికి నేమి ♦ సేద దేఱఁగలేదు, చెడకుండ మొకములఁ♦ జేయలేదు
కుక్క లిట్టులు సివం♦గులు మేపుఁగొనలేదు, బలివెట్టి కాట్రేనిఁ♦గొలువలేదు
తే. వేఁటలాడంగ వచ్చిన♦వేడుకెల్ల, నక్కటా తండ్రి కెఱఁగింప ♦నంపలేదు
ప్రమానుపడియుండ నేటికి♦మేనుమఱచి, యేల మాజాలి మాన్పవే♦యెఱుకపఱచి.

[illegible]

మాతిన్నం డిపు డెందుఁ బోయె ననిన ♦ న్మాప్రాణము ల్వోవె? రా
వే తిట్టింపక పల్లెలోన మముఁ, దే♦వే వన్నెయు న్వాసియున్. 77
తే. ఎంత యలమటఁబడిన మ♦న్మేలచూడ, వింతయు నెఱుకుఁజేనికి ♦ నెఱుకపఱుపఁ
బోయెదము చెప్పవలసిన♦బుద్ధి చెప్పి, యనుపుమని పాదములు పట్టు♦ కొనిన నతఁడు.
వ. ఎట్టకేలకు శివలింగసంగతాభంగురహృదయాంతరంగుఁడగు శబరపుంగవుండు కృపా
పాంగుండై చిఱునవ్వు నవ్వి యవ్వనచరుల కిట్లనియె. 79
క. ఈలింగములోఁ బ్రాణము, కాలముగడదాఁక నోడఁ ♦ గట్టినదూలం
బై లంకె నుండఁ జేసితి, నేలా తుందుడుకు? పల్లె♦ కేఁగుఁడు మీరల్. 80
క. నావెంట నితఁడు వచ్చిన, నే వచ్చెద మిమ్ముఁ గూడి ♦ యిప్పుడు లేదా
యేవంక నభవుఁ డుండిన, నావంకనె తోడునీడ ♦ యై వసియింతున్. 81
శా. నాకుం జుట్టముఁ దల్లిదండ్రులుఁ జెలు ♦ ల్నాథుండు నీదైవమే
మీ కిచ్చోఁ బనిలేదు కస్తిపడఁగా ♦ మీపల్లెకుం బొండు, కా
రాకూరంబులు చేసినం గదలి నే♦రా, నిచ్చటం బ్రాణముల్
పోకార్తుం దుది నాదువేలుపునకై ♦ బొంక న్నిజం బింతయున్. 82
క. అని శివుఁ గ్రమ్మఱఁ దిన్నఁడు, మనమున నిలుపుకొని తనువు♦ మఱచిన బుద్ధిన్
మునుపటి తెఱఁగున నుండిన, వనరుచు వనచరులు చనిరి ♦ వలసిన రీతిన్. 83
వ. తదనంతరంబ. 84

తిన్నఁడు శివుని కనుదినంబు నాహారం బొసంగుట.

క. ఎన్నేండ్లనుండియో ప, స్తున్నాఁ డీయడవిలోన ♦ నొంటి మహేశుం
డిన్నిగులు మాన్ప వలదా, కన్నారం గనినబంటు♦ గలఫల మనుచున్. 85
శా. తిన్నం డంతట దేవదేవునకు భ♦క్తిం దృప్తిఁ గావింప నా
సన్నగ్రావ మహాటవు ల్దిరిగి దం♦ష్ట్రాటంక కోటీ పుట
చ్ఛిన్నక్ష్మాజ వరాహము న్గడపి కా♦ల్చె న్వ్రేల్చెఁ బ్రేల్చెం జవిన్
జెన్నై యుండెడు మాంసఖండముల ని♦చ్చెం దొప్పలం జొప్పడన్. 86
ఉ. విల్లొకచంక నంపపొది♦ వీఁపున దొప్పలు కేలుదోయి పు
క్కిళ్ల పవిత్ర కాంచనము♦ ఖీజల మొప్పఁగ వచ్చి భక్తిరా
జిల్లఁ ద దంబుమజ్జనము♦ సేయుచు దొప్పలనంజు డదిరా
జిల్లుని నారగింపు మన ♦ నాపరమేశ్వరుఁ డూరకుండినన్. 87
క. కాలవో క్రొవ్వవో మాఁడం, గాలెనో చవిగావొ♦ కమ్మగావో నీకుఁ
జాలవో యలవడవో తిన, వేలా కఱుకుట్లు పార్వ♦తీశ్వర! చెపుమా? 88
క. ఆఁకలిగాదో భ కిం, దేకువ గలాఁగానో [illegible]

క. నెప మొకటి గలదె నాపై, నుపవాసముతోడ బడలి♦యుండఁగ? నీకే
యపరాధము సేయంగదె, కృపతోఁ గఱుకుట్టు లార♦గింపం గదవే. 90

క. నీ వారగింపకుండిన, జీవన మేమిటికి నాకు♦శివ! నీ పదరా
జీవముల మీఁదఁ బ్రాణము, వే విడుతు నటంచు వ్రాలి♦యేడ్వం దొడఁగెన్. 91

క. తిన్నని భక్తికి శివుఁడు ప్ర,సన్నుండై యేమ పుడిపి ♦ సరగునఁ గఱుకు
ట్లన్నా! తినియెద లేలె, మ్మన్న న్ముదమంది లేచి ♦ యవధానమునన్ 92

క. అందియ్య శివుఁడు తగ నా,నందించుచు నారగించి♦న న్ముదమున మి
న్నంది పుళిందేంద్రుఁడు కా,నం దిరుగుచు నిట్లు దినది♦నంబును గొల్వన్. 93

శివబ్రాహ్మణుఁ డాలయమందలి రోఁతలఁ గని చింతించుట.

సీ. పంచాక్షరీ పూత♦భసిత త్రిపుండ్రాంకి,తాంక భాగములు స్నా♦నార్ద్రశిఖయుఁ
గ్రమకృతగ్రంథిసూ♦త్రవ్రాత రుద్రాక్ష,భూషణంబులు శైవ♦భాషణములు
నాగుల్ఫలంబమా♦నాంబుశోణంబైన,తోత్రంబు నుపవీత♦సూత్రములును
గరగృహీతాభిషే♦కక్షీరసంపూర్ణ,భాండంబుఁ బుష్పక♦రండకంబుఁ

తే. గుండబొజ్జయు నొకపాటి♦గుజ్జురూపు, నుత్తరీయంబుఁ దనరంగ ♦ యోగిహృదయ
గోచరునిఁ గొల్వ శివచిహ్న♦గోచరాంకు,డొకఁడువచ్చె శివబ్రాహ్మ♦ణోత్తముండు.

తే. వచ్చి గుడిచొచ్చి యీశ్వరే♦శ్వరుని నిర్మ,లాంగ మేటికిఁ జాతిక♦లయ్యె నకట
యిచటి కెంగిలి పుల్లియ♦లేల వచ్చె,నొక్క యీదుఃఖ మెటువలె♦నోర్చువాఁడ.

మ. కులదైవం బని యల్క పూసి ♦ గుడి ముగ్గు ల్పెట్టి కైసేయ లో
పలికి కెంగిలి మంగలంబులగు దో♦ష్పల్రాఁ గతం బేమి? ని
ర్మల తోయ స్నపనం బొనర్చిన శరీ♦రం బేటికి న్నీరువ
ట్టులు గట్టెం భవదాత్మశుద్ధి కిది గూ♦డుంగా మహాహేయముల్. 96

క. దేవా! యీకుసుమాలము, దేవెడు కేల్దోయి నీదు♦దేహం బంటన్
గా వెఱపయ్యెడు నెంగిలి, కీ వెట్లోర్చితివి పార్వ♦తీశ్వర చెపుమా? 97

క. నేఁడేడు దినములయ్యెన్, బోఁడిమి చెడసాగి నీదు♦బూటకమో యె
వ్వాఁడైనను జేసెనొ యిది, వేఁడెద సత్యంబుఁ జెప్పు♦వే కరుణాబ్ధీ. 98

ఉ. నీసఖుఁడో సుతుండొ తరు♦ణీమణియో నిజసేవకుండొ నీ
వో సకలేశ శుద్ధమగు♦చున్న నిజాలయసీమ రోఁతఁగాఁ
జేసిన వారు నీకెఱుక సేయక♦ సేయ సమర్థులెవ్వ రీ
దోసముఁ జెప్పవే కరుణ♦తో మదిఁ దుందుడుకెల్లఁ దీఱఁగన్. 99

... గ♦పామతి నొరిగి, నీచుపొత్తునన్

పూఁత యొనర్చుకొంటి శివ♦భూతిఁ, గపాలమునం భుజించి తీ
రోఁతలు పెక్కులుండ నిట ♦ రోయుదువే యికఁ భక్తవత్సలా. 100

క. నీకిష్టం బిదిగానీ, నా కాపాపాత్ముఁ జెప్పి♦నం బదిలక్షల్
లేకున్న విమతుఁ బాప్రిణము, నీకై కూడుగ్గఁబట్టి ♦ నీలగ్రీవా. 101

క. అని తా నూరక యుండినఁ, గని తారాధిపకళాశి♦ఖామణి చేతో
జనితాదరమున నతనికి, విని తాత్పర్యంబు సంభ♦వింపఁగ ననియెన్. 102

శివుఁడు తిన్ననిభక్తిని శివబ్రాహ్మణునకుఁ జూపుట.

క. శవత నపడ నేటికి మది, శివగోచర ! నీకు నన్నుఁ♦ జెంచొకఁడు శృతి
వ్యవహారేతరమతమునఁ, దవిలి మహాభక్తిఁగొలున ♦ దయ పుట్టుటయున్. 103

తే. ఆకిరాతుని పూజ నంగీకరించి, నాఁడఁ దద్భక్తి నీవును ♦ నేఁడు చూతు
గాని నా వెన్కదిక్కునఁ ♦ గానకుండ, నడఁగియుండుము తడయక♦యతఁడు వచ్చు.

మ. అన మోదించి హరద్విజుం డొదుగఁ జెం ♦ చవ్వేళ నేతెంచి పా
వననిర్మాల్యముఁ జెప్పుఁ గాలఁ గొని పో♦వంద్రోచి గండూషజీ
వనసేకం బొనరించి పత్త్రిరిడి త్రో♦వ ల్గాచి తా నేసి కా
ల్చిన కోలామిషఖండముల్ దనకు భ♦క్షింపంగ నందిచ్చినన్. 105

క. తినకున్న నేమొకో యని, యనుమానముఁ బొంద నభవుఁ ♦ డంతటిలోనఁ
గనుదమ్మి గ్రమ్మి పొటపొటఁ, జినికె న్గన్నీరు శబరు♦చిత్తం బదరన్. 106

క. ఒకమరి కొకమరి కించి, ద్వికచారుణపద్మ పత్ర ♦ వీథివిగళ
న్మకరంద ధారగతిఁ దన, ముకుళిత నేత్రమున బాష్ప♦ములు ఘనమైనన్. 107

క. అంతనతఁడు దందెనందనుఁ, డాందోళము నొంది కంటి♦నంటిన నొప్పిఁ
బందికఱుకుట్లు దినఁ డిఁక, సందియ మేమిటికి మందు ♦ సమకూర్పఁదగున్. 108

వ. అని తిన్నం డెన్నఁడు లేని హానిం బూనినవాని తెఱంగున నంతరంగంబునం దరంగం
బులైన దుఃఖంబునం గరంగుచు. 109

తిన్నఁడు పరమేశ్వరు నేత్రరోగమునకుఁ జికిత్సలం జేయుట.

సీ. కోశపొట్లం బావిఁ♦ గొననూఁదియొత్తుచుఁ, గమణోష్ణ కరభభా♦గమునఁ గాఁచి
నెత్తితంగేడాకు♦మెత్తి రేచకి నిమ్మ, పంటిపుల్పున నూఱి ♦ పట్టువెట్టి
తెల్ల దింటెనపువ్వుఁ ♦ దెచ్చి తద్రసమిడి, కలివెపువ్వులు గోసి♦నిలిచి పిడిచి
పేరిన నెయివెట్టి ♦ పెరుఁగువత్తులువైచి, చనుఁబాలతో రాచి♦ సంకు చమిరి

తే. విన్నమందులు తానరి♦ కన, మందు, లడిగి తెలిసిన [illegible]

A.R.P

తే. మాటిమాటికిఁ జేసిన ♦ మందులెల్లఁ, జెల్లెఁబో వెల్లిఁగలిపిన ♦ చింతపండు
నీటవ్రాసిన వ్రాలునై ♦ నెరయవఱదఁ, బోవుఁగా కేమి నెత్తురు ♦ పుట్టనేల. 111

క. పట్టపుదేవిన్ హిమగిరి, పట్టి న్మాయమ్మఁ జూచి ♦ పదరినకతనన్
నెట్టవిసెనొ? నేమందుల, మట్టెఱుఁగనొ? కంటికిం బ్ర♦మాదం బొదవెన్. 112

క. కాముని జంపి మనంబున, నేమోహము లేని వేల్పు ♦ నిటువలె నన్నున్
స్వామిద్రోహము గాదే, యేమిటి కిట్లంటిఁ గంటి ♦ కిక నెటువలెనో. 113

ఆ. వేఁకివెచ్చమైన ♦ వెచ్చనిమందులఁ, గాదె మాను నట్లు ♦ గంటి కింకఁ
గంటికంటె మందు ♦ గలదె ముక్కంటికిఁ, గంటి ననుచుఁ బోయ ♦ గదియఁబోయి. 114

ఉ. ప్రాణముపోవునో తనువు ♦ భంగమునొందునొ నాక తూణికా
బాణము జిఱ్ఱునం దిగిచి ♦ భల్లముఖాగ్రము రక్తపద్మ దృ
క్కోణముఁ జేర్చి గ్రుచ్చి యొక ♦ గ్రుడ్డు వడిం బెకలించి శోణిత
ద్రోణికమైన దైవతశి ♦ రోమణికంట నమర్చె నంతటన్. 115

ఉ. మున్నిటికంటికంటెఁ గడు ♦ మోహనమై తనకన్ను వచ్చినన్
మన్ననఁ జూచి మెచ్చక యు ♦ మాపతి రెండవ కంట శోణిత
క్లిన్నతఁ జూపిన న్నగి పు ♦ ళిందుఁడు నీకృపచేతఁ గన్నమం
దున్నది దీనికి న్వెఱవ ♦ నొక్కటి నావ్రత మింక శంకరా! 116

క. లాలాటలోచనంబునఁ, గీలాలము దొరఁగనేని ♦ కేవలభక్తిన్
గీలించి మనోదృష్టికి, మూలంబగు నాదుప్రాణ ♦ ములు నీ కిత్తున్. 117

క. అని చెప్పఁగాల నిటలా, క్షునికన్గొనఁ దన్నిపట్టి ♦ సునిశితబాణం
బునఁ దన రెండవ కనుగ్రు, డ్డునుఁ బెకలింపంగఁ బూను ♦ చును సదయుండై 118

ఆ. కన్నుఁ దివియఁ బూను ♦ కన్నప్పతీవ్రత, కన్న మున్నుగాఁగ ♦ ఖండపరశు
వాశుగంబుఁ జేత ♦ నంటంగఁ బట్టుక, నిలువు నిలువు మనెను ♦ నెలుఁగుతోడ. 119

శివుఁడు తిన్ననికిఁ బ్రత్యక్షమగుట.

చ. హరి యరవిందసూతి మును ♦ లష్టదిశాపతు లాదిగా వియ
చ్చరు లిరువంకల న్గొలువ ♦ సత్వరత న్నిజలింగ నిర్మలాం
తరముననుండి శీతవసు ♦ ధాధరకన్యక ముద్దుఁగేలుఁ దా
మర కడవ్రేలు వట్టుకొని ♦ మన్ననఁ దిన్ననికిం బ్రసన్నుఁడై. 120

క. శివగోచర! యీభక్తుని, యవిరళతరభక్తిమహిమ ♦ యాద్యంతము గం
టివి గద సద్భక్తుం డితఁ, డవుఁగద నీమనసువచ్చు ♦ నా యిఁక ననుచున్. 121

క. గగనాసనము నెరపుచుఁ దన, పరిసరమున కాటవికుని ♦ బ్రాహ్మణభక్తున్

శా. మీపూర్ణం బగు దివ్యతేజము జగ♦న్మిథ్యాత్మకత్వ ప్రతి
ష్ఠాపారీణతఁ జూపి మమ్ముఁ బొదవం ♦ జాంచల్యదూరంబులై
చూపుం జిత్తము మిన్నకున్న యవి యి ♦ చ్చోఁ బాసె దేహంబుపైఁ
దీవుం జీఁకటి యింతకంటె వరమే♦దీ యిట్లు మన్నింపవే.

చ. జగములు నంతరాత్మయును ♦ సాక్షియు నీ వనుచు న్నిజంబుగా
నిగమము లాడఁగా వినియు ♦ నేఁ డితరంబుగ మాకభీప్సితం
బగువర మెట్లు వేఁడఁగలమయ్య ♦ భవన్మయమైన పూర్ణచి
ద్గగనములో మముం గలిపి ♦ క్రమ్మఱఁ బుట్టెడు బాధ మాన్పవే.

క. ఇతఁడు కిరాతుం డేదు,ర్మతి మమ్మడిగియె మహేశ ♦ మన్నించి ప్రస
న్నతఁ జూపితి రీతెఱఁగున, హితలీల భవప్రయాస ♦ మెడలింపఁగదే.

క. మీతలఁపుకన్న నధికమె, మాతలఁ పిట్లుమగ నేల ♦ మము మీచిత్తం
బే తెఱఁగున వెలుఁగొందెడు, నా తెఱఁగున నుండఁజేయు ♦ మది గాక శివా.

క. ఆనందామృతవారిని, ధ్యానంబున మనము మగ్న♦తం బొందె వరం
బీనమరినఁ దాదాత్మ్యం, బో నిరుపాధికదయాస♦ముజ్జ్వల! యీవే.

మ. అని శైవద్విజుఁడుం గిరాతుఁడును సా♦ష్టాంగ ప్రణామంబు లీ
శునకుం బెక్కు లొనర్చి తద్విమలతే ♦ జోధ్యాననిర్మగ్నభా
వనులై యుండఁ బ్రపంచబుద్ధి మగుడ ♦ న్వర్తింపఁగా నీక వా
రి ననంతం బగునాత్మరూపమునఁ గూ♦ర్చెం దీర్చె బంధంబులన్.

శా. ఓహో! వీరలు భక్తిఁ గన్న యపవ♦ర్గోదగ్రభాగ్యంబు లా
హా! హాలాహలభక్తభోక్త్ర నిజభ♦క్తాగణ్యకారుణ్య మం
చా హేరంబ సితాంబుజాంబక విధా♦త్రాశాప యోగీశ హా
హాహూహూప్రభృతు ల్నుతింప నభవుం ♦ డంతర్ధి నొందె న్వడిన్.

క. అనవుడు యాదవ భూపతి, పునరభివాదనముఁ జేసి ♦ భూతేశు కృపం
గని రెవ్వ రింక మోక్షం, బనఘా! యచ్చోట నన్న ♦ నతఁడిట్లనియెన్.

నత్కీరునికథ, మధురాపురవర్ణన.

సీ. కపటచతుష్షష్టి♦గతుల నాడిన వాల, వాయిచొక్కేశుని♦వాసభూమి
యతని పట్టపుదేవి ♦ యైన మీనేక్షణా, ధరతనూభవకుఁ బ్ర♦ధానగృహము
ద్రవిడభాషాపీఠ♦తలశంఖఫలకంబు, గల కనకాబ్జపు♦ష్కరిణి కిరవు
దక్షిణాంబుధి వధూ♦తామ్రపర్ణి నది, నవతు వైఘుకు నెన్నఁ ♦ జాలు నునికి
తే. నిజదృగబ్జప్రపూజిత ♦ నీలకంఠ, కూడలళఘుయ నై కుంఠ♦కుంఠితాఘ

తే. ఏపురంబునఁ బెంపొందు ♦ నిందుధరుఁడు, పాండ్యభూపాలు నల్లుఁడై ♦ ప్రజలకెల్ల
నుల్లముల్లలోన నుల్లాస♦ముల్లసిల్ల, నట్టి మధురకు సరియె యే♦పట్టనంబు. 132

క. గంగాధరుని మహోగ్రా,పాంగము రతి విధవఁ జేసె ♦ నాలోపల మా
యంగయకన్యాంబ కృపా,పాంగం బంగజుని దేవి ♦ నైదువఁ జేసెన్. 133

సీ. మాణిక్యవల్లియు♦మరకతవల్లియు, నానందవల్లియు♦ నమృతవల్లి
కర్పూరవల్లియుఁ♦ గల్పకవల్లియు, నంగయకన్య యు♦నంగ నాది
యైననామంబుల ♦ ననుకూల మగుమోహ, నాకారసౌందర్య ♦ మతిశయిల్లఁ
బొత్తామరనిమొడు ♦ నెత్తమ్మికొలనిప, శ్చిమతటనికటకూ ♦ లమున నుండి

తే. లోకమాతృక పాండ్యధా ♦ త్రీకళత్ర, పుత్రికామణి యువతి సం♦పూర్ణచంద్ర
వదన రక్షింప సంపదం ♦ బొదలుమధుర, కితర పురములు సరిసేయ ♦ నెల్లువచ్చు.

కం. ఇట్టిమహత్త్వంబునఁ గను,పట్టెడు తల్లిఁ గల ప్రజల ♦ భాగ్యం బిల నే
పట్టున నున్నది పురముల, నెట్టు నుతింపంగ వచ్చు ♦ నిందున కెనగాన్. 135

క. తన పేళ్ళుం దనసేవయుఁ, దనదుప్రసాదంబు నొసఁగి ♦ దయ నంగయక
న్య యగజ పెంపఁగఁ బురి మను,వనితల వైభవముఁ బొగడ ♦ వశమే వసుధన్.

శా. ఏమే కల్పకవల్లి రావమృతవ♦ల్లీ పోవ కర్పూరవ
ల్లీ మాణిక్యలతా యిదో మరకతం ♦ బెందుండు నానందవ
ల్లీ మీనాక్షులు రండటంచుఁ దమలో ♦ లేమ ల్శివాభోగవే
ళా మంజూక్తులఁ బిల్చు సంభ్రమ మన♦ల్పం బెప్పుడుం దత్పురిన్. 137

ఉ. ఆపుర మేలు భూవిభుఁ డ♦నంతపరాక్రముఁ డప్రతర్క్యధా
త్రీపరిపాలనప్రథిత♦ధీనిధి వైరినృపప్రతాపసం
జ్ఞాపతి వాసవాధిపయ♦శస్సముదీర్ణుఁ డుదీర్ణదానవి
ద్యాపరకర్ణుఁ డర్ణవస♦మగ్రగభీరుఁ డుదారుఁ డెంతయున్. 138

చ. అళఘుయ చొక్కనాథశివుఁ ♦డల్లుఁడు మూర్తి హిమప్రభాసము
జ్జ్వలఘునకీర్తి ధైర్యమును ♦ శౌర్యము భూభరణప్రభావముం
దలఁప నశక్యమై వెలయఁ ♦ దత్పురి పాండ్యనృపాలుఁ డేలు ని
చ్చలు మిహికామహీధరము♦ చందమునం గులగోత్రపాత్రుఁడై. 139
140

వ. తదనంతరంబ.

శంఖఫలకముపుట్టిన క్రమము.

సీ. మలయాచలంబునఁ ♦ గలశతనూజుండు, ద్రావిడశబ్దశా♦స్త్రము నిఘంటు
వయ్యలంకారంబు♦ నందుఁ గవిత్వంబుఁ, జెప్పెడు లక్షణ♦స్థితియు మొదల
[illegible] ♦ యపాదశాక్షుర,మాతృక వ్రాసి ని♦ర్మలిన శంఖ

తే. భారతీదేవి కెనయైన♦వార లెంద, ఱైనఁ జోటిచ్చు నొక్కరుఁ♦డైన నతని
కిచ్చుఁ దగినట్లు కూర్చుండ♦నెడము దీని, వరుస నర్చించి మనుఁడు మీఁ♦తరతరంబు.
క. అని కుంభజుఁ డిచ్చిన వెను,క ననేకులు పాండ్యనృపులు♦ గడచిన పిదపన్
జనియించెఁ గలియుగంబున, జనవల్లభుఁ డొక్కఁ డతని♦ సద్వంశమునన్. 142
క. ఆరాజు పాండ్యధాత్రీ,ధౌరంధర్యప్రమోది♦తగ్రామహరి
ద్వారణభుజంగపతిభూ, దారకమఠపరివృఢప్ర♦ధానిధి యగుచున్. 143
క. ద్రావిడభాషాదేవీ,గ్రైవేయక మనఁగ గీర్తిఁ♦ గని తత్కవితా
శ్రీవిపుల శంఖఫలకము,పై వసియింపంగఁ దగు వి♦భాసితమతులన్. 144
శా. నత్కీరాది కవీంద్రులన్ దివిషద♦న్నప్రాయవాగ్గుంభసం
పత్కావ్య ప్రతిపాదక ప్రతిభులం♦బన్నిద్దఱన్ శైవసం
విత్కాసార మరాళరత్నములఁ ద♦ద్విద్యారసాపేక్ష భూ
భృత్కంఠీరవుఁ డుంచె సంపదలఁ దృ♦ప్తిం బొందఁగాఁ జేయుచున్. 145
క. ఆసభ మెచ్చఁ గవిత్వం, బేసరసుఁడు చెప్పిన న్మ♦హీశుం డిచ్చున్
జేసేత న్మాడలువే, యేసి దెసలఁ గీర్తిలతిక ♦ లెలమి వహింపన్. 146
చ. అడిగిన దిచ్చు నర్థులకు♦నాప్తుల కిచ్చు మనంబుఁ, గూటమిం
బడఁతుల కిచ్చు సౌఖ్యములు ♦ బంధుజనంబుల కిచ్చు సంపదల్,
పుడమి సమస్తజాతులకు♦బొంకమి నుత్సవ మిచ్చు, శత్రులన్
బొడవడఁగించి సాధుజన♦పుంగవకోటికి నిచ్చు వేడుకల్. 147

దుర్భిక్షవర్ణనము.

క. ఆభూవిభుఁ డిబ్భంగిని, భూభాగం బేలుసవుడు ♦ పుట్టెన్ గ్రహవ
క్రాభద్రత్వామమహా, క్షోభంబు జగంబు వర్ష♦శూన్యము గాఁగన్. 148
సీ. చనుదెంచె శని మీన♦మునకుఁ దూర్పున, ధూమకేతువు దోఁచె♦జీమూతడంబ
రం బేచె మధ్యంది♦నంబుల రేపాడి, చినికెఁ దుషారంబు♦దినదినంబు
రాత్రుల మిన్ను ని♦ర్మలభావమును బొందె, వెలిమెండగాసె గ♦ర్వాలిదారంగ
వర్షగర్భము నడ♦వకపోయె విదియలఁ, గుముదాప్తధారణ♦కొమ్ము దఱిగె
తే. కన్య భిన్నింపదయ్యె మ♦ఘాప్రవేశ, కాలమున నుఱుముదయ్యె న♦ఖండగర్జ
లెసఁగె జముదెసఁ దొలకరి♦నేమి సెప్ప, నెల్లజనములమనములు♦దల్లడిల్ల. 149
వ. మఱియును. 150
తే. గునుకు లూదర్లు బరపటల్♦గోళ్ళగొండు,లల్లి బియ్యంబు వెదురుబి♦య్యంబు గొట్టె
చెట్లు నింజెట్లు తుంగము♦స్తియలు నీఁత,గుంజు మొదలుగఁదినదొరఁ♦కొని యొజనము
క. అఱువదు గంటె తవిందియు, లఱువది దినములకుఁ బండు♦ నని బదుకాసన్

ఉ. తోలును నెమ్ములు న్మిగిలి ద్రోసిన దొంబది చోట్లఁ గూలువా
రాలిని బిడ్డల న్విడిచి యాఁకటిచిచ్చున వెచ్చపోవువా
రేలికబంటువాసి యొక యించుక లేక కృశించువారునై
తూలె జనంబు మీనకేని దోషము దాఁకి నిరస్తసస్యమై 153

క. నవయుచు నుండియు నొక్కొక, దివసంబున నశన మబ్బఁ దిని దగ మిగులక్
భువి నొరగి లేవ నోపక, శివశివ! జనకోటి విడుచు జీవానిలముల్. 154

క. కఱవంతంతకు నొత్తఁగఁ, గరవెరుక తినంగనోపఁ గలుగక మనుజుల్
సురసుర స్రుక్కిరి కొందఱు, పరదేశంబులకుఁ జనిరి బ్రతుకులకొఱకున్. 155

క. మానిసి మానిసిఁ దినుకఱవై నం దరియింపలేక యాపురిమూల
స్థానహరద్విజుఁ డొకఁడెం, దేనియుఁ బోఁదలఁచిన న్మహేశుఁడు కరుణన్. 156

ఈశ్వరునిపద్యముఁగొనిచనిన హరద్విజుని నత్కీరుఁడుతూలనాడుట.

వ. అతనికిఁ బ్రసన్నుండై యన్నగరంబేలుమన్నుఁ జేనిమీఁద నఱవబొసఁబద్యంబు శృంగార రసానుబద్ధంబుగా నొకటి చెప్పియిచ్చి యిది చదివిన మెచ్చి వేయిమాడల ముడుపిచ్చు వెచ్చంబునకొదవు నీవు నెవ్వగ నొవ్వక బ్రతుకంగలవాఁడ వంతటఁ గఱవుం దీరు జగంబునఁ గృతహర్షంబగు వర్షంబుఁ గురియంగలదు సస్యంబులు పండుఁ బండు జనంబులకవునని యనుపుటయు నతండును నారాజ సమ్ముఖంబునకుం బోయి శ్రీపరమేశ్వర ప్రణీతంబైన కవితాచమత్కారంబు వచించిన నందలియర్థంబు "సింధుర రాజగమనాధమ్మిల్లబంధంబు సహజగంధం" బని యుండుటం జేసి 157

క. దానికి నవ్వుచు నృపసభ, లో నత్కీరుండు పలికె లోకము నగదే
పూనుకొని సహజగంధము, వేనలికిం గలదటన్న వేయు తెఱఁగులన్. 158

ఉ. తప్పిది, చెప్పరాదు, కవి తానసమయంబున కొప్పుగాదు, నీ
విప్పగది ప్రచింపఁ దగు నే? యన విప్రుఁడు చిన్నవోయి నా
కప్పరమేశ్వరుండు వసుధాధిపుపై రచియించి యిచ్చినాఁ
డొప్పును దప్పు నే నెఱుఁగ నుత్తములార! యటంచుఁ గ్రమ్మఱన్. 159

ఖిన్నుఁడైన బ్రాహ్మణుని శివుఁడూరార్చి నత్కీరునితో వాదునకుఁ గడంగుట.

ఆ. వచ్చి పార్వతీశు వంకఁ గనుంగొని, యతని పద్య మతని కప్పగించి
నిన్ను నమ్మి పోయి నిండిన సభ సిగ్గు, చెడితి నున్నకథలు చెప్పనేల. 160

క. సర్వజ్ఞత్వము బహుముఖ, నిర్వాహకశక్తిగుణము నీకుఁ గలుగఁగా
శర్వ! నినునమ్మి పౌరుష, గర్వముఁ బోనాడుకొంటిఁ గడపట సభలోన్. 161

క. తా నెఱిఁగిన విద్య న్పా, సానములో నెరపఁ గీర్తి సమకూరుం గా

క. నీమాట నమ్మి పోయిన, నామోసముఁ జెప్పనేల♦ నత్కీరునిచే
నేమాట పడ్డ దుఃఖము, క్షామవ్యథ కొలఁదిగాదు ♦ సద్భక్తనిధీ! 163

వ. అని మఱియు నిట్లనియె. 164

శా. నాభాగ్యం బిటు లుండఁగాఁ దుది నిను ♦ న్నత్కీరునిం దూఱఁగా
నేభావ్యం బిఁకఁ జాలు; నిక్కఱువుచే♦ నిల్లైతి, నెందైనఁగా
నీ భైక్షంబునఁ గుక్షిఁ బ్రోచుకొని దీ♦నిం దీర్చి నేవత్తు, దే
వా! భద్రం బగు నీకు నన్ను నుపవే ♦ యన్నం గృపామూర్తివై. 165

క. కటకట నన్నత్కీరుం, డఁట కవితయుఁ దప్పువట్టె♦నఁట యటు పదమీ
యెటువలెనో తెలిసెద నని, నిటలాక్షుఁడు వచ్చి కుంభి♦నీపతి సభలోన్. 166

శా. ఈరాజన్యునిమీఁద నేఁ గవిత సా♦హిత్యస్ఫురన్మాధురీ
చారుప్రౌఢిమఁ జెప్పి పంప విని మా♦త్సర్యంబు వాటించి న
త్కీరుం డూరకె తప్పువట్టెనఁట యే♦దీ లక్షణంబో యలం
కారంబో పదబద్ధమో రసమొ చ♦క్కం జెప్పఁడా తప్పనన్. 167

క. అనవుఁడు నానత్కీరుఁడు, మునుపటివలెఁ దప్పటన్న ♦ ముక్కంటియు నా
తని కనియె న్గిరితనయా,ఘనకచభారంబు సహజ♦గంధం బనుచున్. 168

క. అగజకునైనం దగు నిల, మగువలకుం దగదు ♦ మాను మత్సర మింకన్
గగనప్రసూనవాదము, జగతిం బ్రత్యక్షమునకు ♦ సరియనఁ దగునే. 169

క. లూలామాలపు మాటలు, చాలు ననిన నలిగి తనని♦జం బగు రూపం
బాలోనఁ దెలుప వలెనని, నీలగ్రీవుండు నిటల♦నేత్రముఁ జూపన్. 170

క. తలచుట్టువాఱఁ గన్నులు, గలిగినఁ బద్యంబు దప్పు♦గాదన వశమే?
వల దిచ్చట నీమాయా,విలసనములు పనికిరావు♦ విడువు మటన్నన్. 171

శివుఁడు నత్కీరుని శపియించుట.

క. శపియించెం బ్రతిభాషలఁ, గుపితుండై రుద్రుఁ డతనిఁ ♦ గుష్ఠవ్యాధిం
దపియింపు మనుచు దానికి, నపరిమిత భయంబు నొంది ♦ యతఁడిట్లనియెన్. 172

శా. స్వామీ! ద్రోహముఁ జేసితిం, దెలుపవే ♦ శాపాంత ముద్యత్కృపా
ధామా! నాకనుచుం బదాబ్జముల మీఁ♦దం బడ్డ నాభక్తర
క్షామందారుఁడు శాంతిఁ బొంది యనియెం ♦ గైలాసశైలంబుఁ గం
టే మానుం బదమన్న నందునకుఁ దా♦ డెందంబునం గుందుచున్. 173

శివుఁ డిచ్చినశాపమునకు నత్కీరుఁడు దుఃఖించుట.

సీ. ఈకవితాభిమానము వ♦హించితి నేటికి? శంఖపీఠిపై

ర్వాక మొనర్చితిం? గడుభ♦రంబగు కుష్ఠరుజావిషాదమే
నే కరణిం ధరింతు? నిఁక♦నెన్నఁడు చూచెద వెండిగుబ్బలిన్? 174

ఉ. ఎన్నిమహానదు, ల్వనము♦లెన్ని, గిరీంద్రములెన్ని, బోయవీ
ళ్లెన్ని, మృగంబులెన్ని, జన♦హీనములైన పథంబులెన్ని, నే
నిన్నియుఁ దాఁటి యేకరణి♦నీశ్వరు శైలముఁ జూడఁ బోయెదన్?
గన్నదికాదు విన్నయది♦గాని సదాశివ! యేమి సేయుదున్. 175

మ. హరి శార్దూల మదేభ ఖడ్గ శరభ♦వ్యాకీర్ణము లాఋక్షసో
త్కర సంచార నివాసముల్ హిమపయో♦ధారాళవర్షంబు లు
ద్ధుర సంఘర్షణ బాధకోపలము లా♦త్రోవల్ సనన్ శక్యమే
కరుణాసాగర! భక్తవత్సల! శివా♦గౌరీశ! యెట్లో గదే. 176

సీ. తివిరి యంగమ్మునఁ♦దిమ్మిరెత్తకమున్న, యొడలెల్ల మచ్చలఁ♦జెడకమున్న
దళమెక్కి గాత్రంబు♦చెలువుదప్పకమున్న, బుడుపులు మేన నే♦ర్పడకమున్న
యలఁత విగ్రహమున♦నంకురింపకమున్న, కాయంబు వెడమావు♦గాకమున్న
తనువునఁ జీము ర♦క్తములు గాఱకమున్న, దేహ మీఁగలు మూఁగి♦తినకమున్న

తే. భైక్షమడుగంగఁ బోయిన♦పట్ల జనులు; చూడ రోయకమున్న కా♦లాడినపుడ
నడవవలెఁగాక కైలాస♦నగముఁ జూడ, హరుని వాక్యంబు శక్యమే♦పరిహరింప. 177

నత్కీరుని తీర్థయాత్ర.

తే. అనుచుఁ జింతాపరంపర♦లనెడు వర్ష, ముడిగి నత్కీరుఁడను మేఘుఁ♦డుత్తరంబు
నడచెసంతోషమున దక్షి♦ణమున నున్న, కవుల ముఖపంకజములు వి♦కాస మొంద.

వ. కతిపయ ప్రయాణంబులు చని చని ముందట 179

శా. చెవ్వందీశ్వరు నీశ్వరేశ్వరునిఁ గాం♦చెన్ భీషణాంహోజాలతల్
దెవ్వం దీవ్రతరాంగసంభవశర♦శ్రేణీ విదాహవ్యథల్
వివ్వం దీరని భక్తితో హృదయ మా♦విర్భూతమోదంబునన్
నవ్వం దీఁగయుఁ బోలెఁ జూడ్కులొదవ♦న్నత్కీరుఁ డుత్కంఠతన్. 180

ఉ. చెంగట నుండఁ గాంచెఁ గవి♦సింహము పోయి హిమాచలాత్మజో
త్తుంగకుచోపగూహనవి♦ధూతమనోభవభూతిలేపన
ర్వాంగము, లోచనీకృతసు♦ధాంశుకృశానుపతంగము, న్విని
ర్లింగము, జంబునాథశివ♦లింగము, భక్తమనోబ్జభృంగమున్. 181

చ. చని చని దాఁటె నంతఁ గవి♦చంద్రుఁడు ధన్యఁ గవేరకన్య, జీ
వనశితఖడ్గఖండితభ♦వప్రభవాఘవిరోధిసైన్యఁ, బా
వననిజనానుసంస్మరణ♦వారితమానసవద్దైన్య, నిత్యను

వ. ఇట్లుత్తటినీరత్నంబు నుత్తరించి యుత్తరాభిముఖుండై కొన్ని తీర్థంబులుదర్శించి. 183

చ. అరుణగిరీంద్రకూటముఁ, గృ♦తాఘకపోలచపేటమున్, నిరం
తరభవదావపావకవి♦దాహకృపీటము, పుణ్యకోశమం
దిరవిలసత్కవాటముఁ, బ్ర♦దీపితముక్తివధూకిరీటమున్
బరిహృతసంతతభ్రమణ♦ భారపదశ్రమభానుఘోటమున్. 184

క. ఉణ్ణాముల జగదంబిక, నణ్ణామల విశ్వనాథు♦ నారాధించెన్
మణ్ణాసయుఁబొన్నాసయుఁ, బెణ్ణాసయు లేనివారి♦పెన్నిధు లగుటన్. 185

క. తదనంతరంబ యక్కడ, కదలి నడిచి యెదుట విష్ణు♦కాంచనగర్భుల్
మొదలైన దేవకోట్లం, జదివించినయొజ్జఁ గాంచె♦సజ్జనసురభిన్. 186

మ. తిరువత్తూరి పురాధినాయకు మహా♦దేవున్ శివున్ముక్తివా
రిరుహాక్షీపతి నోదిపిచ్చ నయనా♦ రింగొల్చి యాపిమ్మటన్
బరశంభుం బరమార్థమూర్తిఁ గరుణా♦పాథోనిధానంబు నే
కరసాలేశ్వరుఁ గాంచి కారమణు లో♦కస్వామిఁ దర్శించుచున్. 187

వ. అనర్గళాపవర్గంబగు నప్పురంబు నిర్గమించి కొన్నిపయనంబులు చని విక్రమసింహ
నగరాసన్నయగు పెన్నయుఁ, దీర్ఘయాత్రాపరులకు సురతరువుకొమ్మయగు గుండ్ల
కమ్మయు, సుకృతిభూతపాతకశ్రేణియగు కృష్ణవేణియుఁ, గమలాచలోత్తుంగసంగ
తతరంగయగు గౌతమగంగయుఁ, గుక్కుటేశ్వరపీఠంబగు పీఠికాపురంబును, సం
హృష్టమతంగసింహం బగు సింహాచలంబును, విదళితోభయకర్మం బగు శ్రీ
కూర్మంబును, గలుషానీక మండూకగోకర్ణంబగుగోకర్ణంబును, తీర్థోత్తమంబగు పురు
షోత్తమంబును, గృత్తివాసోనివాసం బగుకృత్తివాసంబును, ముక్తివధూచరణ
కటకం బగుకటకంబును, దుఃఖదహన జలేశ్వరంబగు జలేశ్వరంబును, గృతవందన
నందనేశ్వరంబగు నందనేశ్వరంబును, జిద్గగనేశ్వరంబగు గగనేశ్వరంబును, బితృ
ముక్తినివాసంబగు గయాస్థానంబును, సేవించుచు నత్కీరుండు సనునప్పుడు
ముందట. 188

శా. కాంచెం గాంచనపంకజాత విలస♦ద్గంధాంధసారంగ, ఫే
నాంచత్తుంగతరంగ, వారినిధిశీ♦తాగాంతరాభంగ, రో
మాంచస్వేదజలాశ్రుపూరజనకా♦త్మానందసంపన్మనో
మంచాగ్రస్థితవిశ్వనాథపదస♦మ్యక్సంగ, గంగానదిన్. 189

ర. కాంచి చేరం జనుదెంచి 190

శా. గంగాస్నానముచేసి విశ్వపతి మో♦క్షస్వామి దర్శించి పా

ర్తిం గాలాంతకుఁ గాలభైరవపతిం♦ గీర్తించి ధుండీద్విపా
స్యం గల్యాణగుణాలయుం దలఁచి యా♦త్రోత్సాహ మొప్పారఁగన్. 191

క. కాశీనగరీ పంచక్రోశక్షేత్రంబు విడిచి♦ గుహ్యకసద్మా
డాశాగమనాభిముఖుం, డై శంకరశైలదర్శ♦నాశాబుద్ధిన్. 192

సీ. ఒకకొన్ని పయనంబు♦ లొయ్యనొయ్యనఁబోయి, నడువ నోపిక లేక♦నడుమనడుమ
నడుమఁ బట్టుక నిల్వఁ♦బడియుఁగూర్చుండియుఁ, దొంగిదోఁగియుఁగొన్ని♦జంగలరిగి
పొడలు పెట్టుచుఁ దన♦ కడు గామడై యుండఁ, జీము నెత్తురు మేనఁ♦జిప్పిలంగ
నీఁగలు మూఁగియు♦ రేఁగియు ఝుమ్ఝుమ్మనఁగ నుత్తాల శై♦లాంతరంబు

తే. నిర్మనుష్యంబు బహుసత్త్వ♦నిష్ఠురంబు, నైన కానన మధ్యంబు♦నందుఁ జిక్కి
దిక్కుఁ గానక దీనతా♦ధీనహృదయుఁ, డగుచు నత్కీర కవిచంద్రుఁ♦ డగ్రభూమి.

ఉ. తమ్ములు కమ్మఁదెమ్మెరలఁ♦ దల్లడమందఁగ ఝుమ్ఝుమ్మనన్
దుమ్మెద పిండు పుష్పపుల♦తో నెగయం బిసినీలతాంగి కే
శమ్ములు ధూపధూమముల♦ సౌరభము ల్గొలువంగ విచ్చిన
ట్లమ్మెయి నొప్పఁ దమ్మికొల♦ నక్కడ నొక్కటిఁ గాంచె వేడుకన్. 194

తే. హంససంసదభీష్టవి♦హారహేతు, వై బహూదకహృద్యమై♦ యప్రతర్క్య
మగుచునద్వంద్వమైపంక♦జాకరంబు, పొలిచెబ్రహ్మంబు తెఱఁగునఁ♦బూర్ణమగుచు. ✓

క. తమ్ముల రజోవికారము, గ్రమ్మెడు వాసనలు దళము♦గా నెసఁగెడుకో
శమ్ములు నూర్ములుఁ జెలఁగఁగఁ, దమ్మికొలను భవముఁబోలెఁ♦దద్దయునొప్పెన్. 196 ✓

చ. దళములలో రథాంగనిన♦దంబు పరాగము రాజహంస సం
కులము శిలీముఖభ్రమణ♦ ఘోషము నవ్యకదంబము ల్సము
జ్జ్వలతర పుండరీకములుఁ♦ జాలఁగఁ గల్గి మహాహవస్థితిన్
బొలుపు వహించు నక్కొలని♦ పొంతకు నొయ్యనఁ జేరి యచ్చటన్. 197 ✓

నత్కీరుఁ డొకభూతమునకుఁ జిక్కుట.

సీ. తన పలాశశ్రేణి♦ ధర కంతటికిఁ బచ్చ,పట్టుఁబుట్టంబు మే♦ల్కట్టు గాఁగఁ
దనయూర్ధ్వశాఖావి♦తానంబు సురలకు, మరకతరచితహ♦ర్మ్యములు గాఁగ
దనప్రేలుఁగొమ్మలు♦ మునులకుఁ గల్పిత, పర్ణశాలాకలా♦పములు గాఁగఁ
దన దిశాంతభ్రాంత♦ఘనవిటపచ్ఛాయ, వలయాద్రి హరిణశా♦ద్వలము గాఁగ

తే. వాలఖిల్య మునీశ్వరా♦వాసమైన, రోహణము రీతి పిత్రుముక్తి♦దేహ మగుచు
గయఁ బ్రసిద్ధి వహించున♦క్షయవటంబు, చందమున నున్నయొక మఱ్ఱి♦క్రింది కేగి.

వ. తదీయ శాఖాశైత్యంబున కత్యంతసంతోషంబు నొంది కూర్చుండి తద్వటంబున నుండి గాలిన పండుటాకులు బట్టబయటఁ బడినయవి విహంగంబులు జలంబులం

దటప్రదేశంబున సగంబును బడి మీనపక్షిత్వంబులఁ గైకొని లోపలికి న్వెలపలికిం
దివియు చమత్కారంబు నత్కీరుండు చూచి యద్భుతరస పరవశుండై
యుండె నంత. 199

ఉ. క్రూర నిరీక్షణ ప్రభల ♦ గ్రుడ్డులుఁ గోఱలు నూర్ధ్వకేశముల్
నీరదనీల గాత్రమును ♦ నిష్ఠురవాక్యము లట్టహాసముల్
ఘోరవకంఠనిస్వనము ♦ భీకర హేతియు మానవాస్థిహా
రారవము ల్సెలంగ వికటాకృతితో నొకభూత మాతనిన్. 200

క. పట్టికొని తనదు గుహకుం, బెట్టిదముగఁ దెచ్చి మునుపు ♦ పెట్టిన మనుజుల్
దట్టిఁబడిన పుఱుఁగులగతి, నిట్టట్టుపడంగ నునిచి ♦ యెంతయు వేడ్కన్. 201

క. వారల నందఱ నేకా, హారముగాఁ గొనఁదలంచి ♦ యయ్యద్రిబిల
ద్వారమున రాయి ద్రోచి మ, హారయమునఁ గొలన నుదక ♦ మాడఁగఁ బోవన్. 202

వ. మునువున్న మనుష్యులు నత్కీరునిం గనుంగొని యిట్లనిరి. 203

ఆ. ఏమి సేయవచ్చు ♦ నింతయు మామీఁదఁ, గరుణ లేక కమల ♦ గర్భుఁ డిపుడు
నిన్నుఁ దెచ్చిపెట్టె ♦ నేఁడింక నందఱఁ, దిను నితండు వీని ♦ తెఱఁగు వినుము. 204

ఉ. నూఱుక త్రావు నీతఁడు క ♦ నుంగొనునంతటిలో మనుష్యులన్
నూఱువురైనఁ గాని తిన ♦ నోటికి నాఁటదటంచుఁ గూర్పఁగా
నూఱువురైరి నేటికి మను ♦ ష్యులు నీవునుఁ గూడ, నింతటన్
నూఱును నిండె నిందఱ, క ♦ నుగ్రహ మీశ్వరుఁ డేమి సేయునో. 205

క. అనవుడు నత్కీరుండును, మనమునఁ దలపోసి దీని ♦ మానుపఁ బురభి
త్తనయుఁడు తారకదమనుఁడు, తనకుం గలుగంగ నింకఁ ♦ దలఁ కేలనుచున్. 206

నత్కీరుని సుబ్రహ్మణ్యస్వామి రక్షించుట.

ఉ. తారకదైత్యభంజనుఁడు ♦ దారుణశక్తిధరుండు పన్నగా
హారహయుండు దీనజన ♦ తామరభూజము షణ్ముఖాట్టహా
సారభటీవిపాటితది ♦ గంతకటాహుఁడు వీనిఁబట్టి సం
హార మొనర్చి యిందఱఁ గృ ♦ పాంబుధియై బ్రతికించుఁ గావుతన్. 207

ఉ. భూతముఁ జంపు చేయగుదు ♦ భోరనఁ దారకు మన్నిగొన్న వి
ఖ్యాతమహాప్రతాపునకు ♦ నద్రిగుహాలయ మేమిదొడ్డు ని
ర్ఘాతమువంటి శక్తిఁగొని ♦ క్రౌంచముఁ జించిన రౌద్రమూర్తికిన్
భీతిఁ దొలంగఁ జేయుటొక ♦ పెద్దయె వారితదేవతార్తికిన్. 208

వ. అని యనేక ప్రకారంబుల బ్రహ్మణ్యోక్తియుక్తంబుగా నిష్టదేవతావరేణ్యుండును
భక్తశరణ్యుండును నగు సుబ్రహ్మణ్యు సన్నుతింప ననుకంపాతరంగితాంతరంగుం

చేతనడిచి బిలద్వారంబునం దోఁచిన రాతిం దిగిచివైచి యందఱు వెడలుండని యనుగ్రహించినం డెందంబుల నానందంబునం బొంగి యిందుశేఖరునందను సందర్శించి వందనంబులు సందడించుచు వారెందేనియుం జనిరి. నక్కీరుండును బునఃప్రణామం బాచరించి నిలుచుటయుం బ్రసన్నతాంకురంబులు ముఖపంకేరుహంబునం బ్రభవింప నీ వీయెడకు రాఁ గతం బేమి? యని యడుగుటయు నిట్లని విన్నవించె. 209

క. ఓశరణాగతవత్సల! కాశవనప్రభవ! దీనకల్పక! యాప
న్నాశకర! దురితగిరిదే, వేశ ననుం గరుణఁ జూడవే సుఖ నగుదున్. 210

ఉ. ఏ నొకతప్పుఁ జేసిన మహేశుఁడు నన్నుఁ శపించెఁ గుష్ఠరో
గానుపమవ్యథం బడుమటంచును దానికి శాపమోక్ష మి
ట్లానతి యిచ్చె నాత్మనిలయంబగు రౌప్యనగంబుఁ జూచినన్
మాను నటంచు నక్కుధరమార్గము దుర్గమ మేమి సేయుదున్. 211

క. ఏలాగున దర్శింతుం, గైలాసం బెపుడుగాని కానన్ ఖేదో
ల్లోలోర్మిరోగజలనిధి, వేల యనుచు విన్నవింప విని గుహుఁడు దయన్. 212

శా. కైలాసం బనెఁ గాని యుత్తరదిశాకైలాస మంచాడఁ డా
కాలగ్రీవుఁడు, నీవు దక్షిణదిశాకైలాసముం జూచినన్
జాలుం గుష్ఠము మాను నంచు మదిలోఁ జర్చించి యాపర్వతం
బాలోకింపఁగ నశ్రమం బగు నుపాయం బాత్మఁ జింతించుచున్. 213

తే. తనమహత్త్వమ్ము డాఁచి నెత్తమ్మికొలని, మహిమ వెలె నుండ నాకవిమండలేంద్రు
నాడు మింపునఁ గైలాసమాడఁబోవు, తీర్థ మెదురైనరీతి సిద్ధించు ననుడు. 214

నక్కీరుఁడు సాయుజ్యము వడయుట.

శా. సేనానీవచనామృతంబు చెవులం జిందంగ డెందంబులో
నానందం బుదయింప నక్కొలనిలో నత్యంతనిష్ఠం గృత
స్నానుండై తలయెత్తఁగా నెదుటఁ గానవచ్చె నాలో నవా
చీనస్థాణునగంబు హేమముఖరీసింధుప్రతీరంబునన్. 215

శా. కుష్ఠవ్యాధియు మానె హేమముఖరీకూలస్థకైలాసమున్
నిష్ఠాధీనమనస్కుఁడై కదిసి తన్నీరంధ్రకల్లోలభూ
యిష్ఠౌఘంబునఁ దీర్థమాడి గిరిజాధీశున్ శివున్ దేవతా
శ్రేష్ఠున్ సంస్తుతి నూఱు పద్యములఁ జేసెన్ ద్రావిడోక్తిం దగన్. 216

క. ఆనూఱుపద్యములకున్, సేనానీజనకుఁ డార్తచింతామణి వి 217

శా. ప్రత్యక్షుం బగుచుం భవద్భవము సాఫల్యంబునుం బొందె సా
హిత్యశ్రీవర! నీకు నింపగు వరం బే నిచ్చెదం వేడు భీ
తిత్యాగం బొనరించినాఁడ నన నత్యుత్కంఠుం డుమాజానికిం
బ్రత్యగ్జ్యోతికి మ్రొక్కి మ్రొక్కి ప్రమదప్రాయాంతరంగంబుతోన్. 218

క. నిటలంబున నంజలిపుట, ఘటనం బొనరించి ప్రమదగద్గదగళ మ
స్ఫుటవర్ణస్తుతి భాషా, ర్భటియును రోమోద్గమంబు పైపైఁ బెఱుఁగన్. 219

వ. ఇట్లని విన్నవించె. 220

క. ఈసంసారము దుఃఖా, వాసానందంబు దీని వర్జింపంగా
నేసుఖము గల్గు దయ న, న్నాసుఖమునఁ గూర్పవే కృతార్థుఁడ నగుదున్. 221

మ. అని ప్రార్థింపఁగ భక్తకల్పక మవిద్యాసూత్రదాత్రంబు జీ
వనఖేదాంబరకర్తరీముఖము కైవల్యార్థదానామృతా
శనరత్నంబు తుషారశైలతనయాజాంపత్యసంపన్న పా
వనగార్హస్థ్యము కాళహస్తిపురదైవం బిచ్చె సాయుజ్యమున్. 222

శా. ఈరీతిన్ శివుఁ డానతీయ విని ధాత్రీశుండు భక్తి న్నమ
స్కారస్తోత్రము లాచరించి పిదపన్ గౌరీశుఁ బూజించి యొ
వ్వారిచ్చో నపవర్గమార్గమునఁ బోవం గాంచి రన్న న్మదిన్
గారుణ్యం బుదయింప నిట్లనియె భక్తప్రీతి భూ తేశుఁడున్. 223

శా. యోగిస్వాంతశకుంతవాగురిక! సర్వోపాధిశూన్యా! జగ
ద్యోగా యోగవిహీన! భూగగనవాయుక్షీరవహ్న్యంతరా
త్మా గణ్యా! గణనీయమూర్తి! పరమార్థాకార! స్వాభావతే
జోగండూషితపద్మజాండభువచక్షుశ్శ్రోత్రపక్షీశ్వరా. 224

క. అష్టాపదగిరిచాపా! యష్టాపదగర్భకేశవార్చితచరణా!
యష్టాపదముఖరిజని, తాష్టాపదకమలవాసనాథీనమనా. 225

పంచచామరము. మునీంద్రమానముద్రికాసముక్తముక్తవాసనా!
సనాతనాత్మ సేవకార్తి సారసావలీఘనా!
ఘనాఘనా! ఘనప్రకాశ కాయజాగ్నిజీవనా!
వనాధినాథ నందనేశ వాగధీశ పావనా! 226

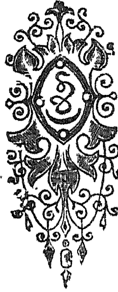
గద్యము. ఇది శ్రీమత్కాళహస్తీశ్వర చరణకమల సేవాపరాయణ సింగమరమా
నారాయణ జక్కయనారాయణతనూభవ భవపరాఙ్ముఖ ధూర్జటికవిప్రణీతంబైన
శ్రీకాళహస్తి మాహాత్మ్యంబునందుఁ
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ రా మా య న మః

218 # శ్రీ కా ళ హ స్తి మా హా త్మ్య ము.

219 ———

220 ## చ తు ర్థా శ్వా స ము.

221 కంద! కందభూషిత,
కాకోదరవర! వరాక ◆ ఖండమతవ్యా
ఖ్యాకోలాహలదూర చి,
222 దాకృతి జితకాల! కాళ◆హస్తీశ శివా. 1

ఆ. అవధరింపు డిట్లు ◆ భవదీయ కథ విన్న, వింతు భక్తజనుల ◆ వీను లలర
మీరు యాదవునకుఁ ◆ గారుణ్యరసపూరి, తేక్షణముల నాన◆తిచ్చినట్లు. 2

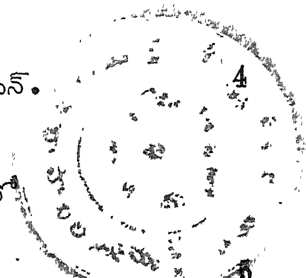
223 ### మధురాపురవర్ణనము.

సీ. రాజులు వీరఘో◆రాజులలో వల, రాజు తౌదురు జయ◆రతికి ననఁగఁ
గొమ్మలగమి కోట◆కొమ్మలెక్కి నిలింప, కుజముకొమ్మల విరుల్ ◆ గోయు ననఁగ
నాగావళికిఁ జంద◆నాగానిలాస్వాద, నాగమనద్వార ◆ మగడి తనఁగ
224 శతకోటిరుచిరత్న◆సౌధకోటిప్రభా, కోటిహేళికిఁ బ్రతి◆కోటి యనఁగఁ

తే. పౌరుషౌన్నత్యనిమ్నతా ◆ భావిభూతిఁ, జొక్కమై ప్రజ సంపదఁ ◆ జొక్కి మెఱయ
225 హరుఁడు చొక్కేశ్వరుండుమీ◆నాక్షి సతియుఁ, గాఁపురంబుండు నమ్మధు◆రాపురంబు

ఉ. శ్రీవనజాక్షికిన్ జనన◆సింధువు తత్పురి, బొమ్మరిండ్లు నా
నావసథంబు, లాత్మసఖు ◆ లంబుజలోచన, లాటపట్లు ధా
త్రీవరమార్గముల్, రథహ◆రిద్విరదాదులు బొమ్మ, లాడుని
226 చ్చావచనావళుల్ నిగమ◆శాస్త్రము లై విలసిల్లు నెప్పుడున్. 4

చ. ధరణికిఁ గంఠభూషణము ◆ తన్నగరంబు, తదీయమస్తకా
భరణము పార్థివాన్వయము ◆ ప్రాణము. దానికి రాజనందనో
త్కరము, తదాత్మరుక్ మదన◆దాహరసప్రదవైశ్యవీథి త

మాణిక్యవల్లియను వారవనిత శివభక్తిపారవశ్యలగు కూఁతుల నిర్వైరం గని పెంచుట.

క. గాణిక్యకలశజలనిధి,మాణిక్యం బగుచు మదన♦మతముల కిరవై
మాణిక్యవల్లి యనఁగా, నేణాక్షి యొకర్తు వన్నె ♦ కెక్కెను బురిలోన్. 6

శా. ఆ వామేక్షణ దైవయోగమున గ♦ర్భాధానముం బొందినన్
వేవిళ్ళయ్యె, నరోచికంబు వొడమెన్ ♦ వెల్లందనం బాస్యరా
జీవవ్యాపకమయ్యె, నోపమి జనిం♦చెం, జూపులుం గుక్షియున్
లావయ్యెన్, విటకోటిసంగసుఖ మ♦ల్పంబయ్యె నాపిమ్మటన్. 7

క. పొద్దులనెల చొచ్చిన న,మ్ముద్దియకు జనించి రపుడు ♦ మోహనమూర్తుల్
ముద్దుమొగంబుల కన్యక, లిద్దఱు శివభక్తి తనువు ♦ లెత్తిన పగిదిన్. 8

క. రాజులకొడుకులు గణికా,రాజకుమారికలఁ గన్న ♦ రాజిల్లు మనో
రాజీవము గావున నా,రాజవదన సమ్మదాంబు♦రాశిం దేలెన్. 9

మ. తలఁ బంకించిన నూనె, పుక్కిట సదా ♦ తాంబూలము, న్నేత్రక
జ్జలమున్, గంధరఁ గట్టుకొన్న వసపూ ♦ సల్, గబ్బిపాలుబ్బుగు
బ్బలు, నేకాంగుళికార్పి తాలకలస ♦ ద్భస్మంబు జిడ్డైనదు
వ్వలువం, జెల్వుగ బిడ్డకాన్పునడిపెన్ ♦ వామాక్షి బాలింతయై. 10

సీ. అలఁదు నలుంగు దే♦హమున వేణ్ణీళ్ళార్చుఁ, దడియొత్తు మెత్తని ♦ ధవళవస్త్ర
మునఁ గాలివ్రేలి మ ♦ న్ననబొట్టు వెట్టుఁ గ,న్గవఁబెట్టుఁ గాటుక ♦ కడుపునకును
బెట్టుఁ బొత్తులమీఁదఁ ♦ బెట్టుఁ జన్నిచ్చు జో,కొట్టు జోలలు పాడు♦నుయ్యెలపఱచుఁ
దలయంటుఁ జిట్టాము♦దమున రక్షార్థంబు, మునిఁడికోలలు మంచ♦మునన మర్చుఁ
తే. వ్రాట నులిగాయఁ గూర్చి పా♦దములఁ గట్టు, నుప్పువేఁపాకు పైఁజల్లు ♦ నిప్పు లతివ
దిప్పియిడు దృష్టిదోషంబు ♦ దీర వీథి, వ్రేము మీఱంగ బిడ్డలఁ ♦ బెంచునపుడు.

చ. కనకపుఁబేరు సోయగము ♦ గల్గినముత్తెపుఁ గ్రొత్త తొట్లలో
నునిచి యనర్ఘరత్నముల ♦ నొప్పగు గుత్తులు మోవిల వ్రేలఁ గ
ట్టిన వెలుఁగంది తెప్పలు స♦డిల్పక తారకయోగమార్గద
ర్శనరతులట్లుఁ గన్గొనఁగ ♦ సాగిరి కన్య లనన్యచిత్తలై. 12

ఉ. కోకిలవాణి పాడుఁ దన ♦ కూరిమిబిడ్డలఁ దొట్లఁబెట్టి క్రొ
క్కోకకళావిలాసముల♦కుం గల యర్థము జోలపాటగా
నా కమనీయశైశవము ♦ నప్పటినుండియు వారధర్మవి
ద్యాకుశలత్వ మాత్మజల ♦ కచ్చుపడన్ వలె నంచు నిచ్చలున్. 13

ం. రతినవధూమదనులు ♦ రంభాకు బేరప్పు,త్రకు లూరశీఘ్రహా♦రపులు మేన

నర్మ్యశృంగులు దాశ♦నలినేక్షణాపరా,శరులు తారాని శాక♦రులు గౌత
మాంగనాదేవేంద్రు ♦ లమరవేశ్యాజయం,తులు ద్రౌపదీపాండ♦వులు పృథాబ్జ

తే. హితులు నడిచిన గతులాత్మ♦సుతలఁ బెంచు, నింటి గోడలఁ వ్రాయించు♦నిందువదన
వనితలకు సరసతకల్మి ♦ వావి వరుస, లేమియును లేమి వారల ♦ కెఱుక పఱుప. 14

క. వనిత చతుర్జాతి వయో,వనజాక్షుల బంధవైభ♦వము భద్రుని ద
త్తుని గూచిమారుఁ బాంచా,లుని వ్రాయించెఁ గృహంబు ♦ లోపలిగోడన్. 15

సీ. కూచిమార మనోజ♦ఘోణికాపుత్రాది,కానీత కామసి♦ద్ధాంతములును
నిరుపమ కలనాద ♦ పరివాదినీ వీణ, లాదిగాఁ గల గాన♦యంత్రములును
గీర పారావత ♦ శారికా సారస, హంసాదులైన వి♦హంగములును
దత్తిల భరత మ♦తంగాంజనేయకా,హళ మత ప్రముఖ లా♦స్యాగమములు

తే. సంతరించె గృహంబులో ♦ జలజనేత్ర, రతులఁ జతురత గానధు ♦ రంధరతలఁ
గంఠరవనిపుణతల నాట్య ♦కౌశలములఁ, జిన్నిపదములఁ బ్రౌఢలఁ♦జేయఁదలఁచి.

తే. పెక్కు తెఱఁగుల నీరీతిఁ♦బెంచి పిసిమి, పంచకరపాట్లఁ బడ్డ నే♦పాటియైనఁ
బణ్యధర్మంబు మదిలోనఁ ♦ బట్టువడక, శైవధర్మంబె ధర్మంబు♦గా విధించి. 17

దాసికూఁతుల చేష్టలు.

ఉ. ఆపసిబిడ్డ లేమిజన♦నాంతరవాసనయో కనుంగవం
జూపు లిగుర్చుచో శివునిఁ ♦ జూడఁ దలంతురు, పల్కనేర్చుచోఁ
దాపసమానసాంబుధిసు♦ధాకరు శంకరు రూపవర్ణనా
లాపములాడఁ బోదురు, క♦ళానిధిశేఖర భక్తియుక్తలై. 18

తే. తోడి వెలయాండ్రబిడ్డల♦తోడఁ గూడి, యాడఁబోదురుగాని పో♦రాడుతల్లి
మనసురాఁ గోరి కన్యకా♦మణులచిత్త, మాడు నర్ధేందుశేఖరు ♦ నంను నెపుడు.

ఉ. కన్యక లెల్లఁ గూడి రతి♦కాముల నోఁచఁగఁ దాము భూమిభృ
త్కన్యక నీశునిం దలఁచి ♦ తత్తదలంకృతు లంబికాశివా
జాన్యఖిలార్చనా విధుల ♦ చందముగా వివరించి లోకసా
మాన్య వివాహగానము లు♦మాగిరిశస్తుతి గాఁగఁ బాడుచున్. 20

చ. కనకశలాకలం దెగడు♦కన్యలు గట్టిన బొమ్మరిల్లు శం
భునిగుడి, బొమ్మ శంకరుఁడు ♦ బోనము గుజ్జెనగూడు, వేడ్కఁజే
సినపను లన్నియుం శివుని♦సేవ యొనర్పఁగఁ బడ్డపాట్లుగా
మనమున నూహసేయుదురు ♦ మానునె తొల్లిటి జన్మవాసనల్. ✓ 21

సా. చదువం బెటినఁ బట్ల దాత్కలఁ గులా♦చారప్రధానోల్లస

స్ఫుదశైవాగమ మేకవారమె పఠింపన్వచ్చుఁ గన్యాద్వయం
బుదయంబైన ముహూర్త మెట్టిదొకొ ధ◆న్యుల్మెచ్చఁగా నిచ్చలున్. 22

సీ. శివపూజనాసక్తిఁ ◆ జిన్నిచన్నులపెక్కు,వయుఁ బ్రీత్యహంబును◆నయముఁ జూప
శైవాగమాంతర◆జ్ఞానంబుఁ దనులతా, ప్రభయు నంతంతకు ◆ నభినవముగఁ
బార్వతీప్రాణేశ◆భక్తియుఁ గూఁకట్లు, వెలసి నానాఁటికి ◆ వృద్ధిఁ బొంద
వారకులాచార◆వాసనాబాల్యంబు, లొకపూఁట కొకపూఁట ◆ కుడిగి పోవ

తే. శాంభవంబైన తేజంబు ◆ శైశవాప,
గమవయోగణ్య లావణ్య ◆ గౌరవంబు
హృదయమున నంగకంబుల ◆ నుదయ మొదవఁ,
జదువఁబోవుదు రిరువురు ◆ మదవతులును. 23

వ. ఆసమయంబున నియమంబున శ్రీకాళహస్తీశ్వరునకుఁ గవితాచమత్కారంబు మీఱ
నత్కీరుండు చెప్పిన నూఱు పద్యంబులు పాఠంబుచేసి నిత్యవ్రతంబుగాఁ బఠించుచుఁ
గఠిన కనకకుచకుంభలు శంభుండే తమకుఁ బరమపురుషుండని యుండఁ బుండ్రేక్షు
కోదండ విద్యారూఢ కాంతామతల్లి యగు తల్లి డగ్గఱ కేతెంచి యిట్లనియె. 24

—— వేశ్యమాత కూఁతులకు వారధర్మ ముపదేశించుట. ——

మ. వెలయాండ్రందఱు సన్నుతించిరి నను ◆ న్వేనోళ్లఁ గాణాచికిఁ
గలిగెఁ దిక్కని మీరు పుట్టినపుడే ◆ గారాము నాకింక ని
ష్ఫలమై పోఁ గులధర్మముల్ వదలఁగా◆ భావ్యంబె యోయక్కలా
ర! లతాంతాస్త్రకళావిధిజ్ఞలగు వా◆రస్త్రీలలో నక్కటా. 25

ఉ. ఎన్నఁడు నేర్తురో నడువ ◆ నెన్నఁడు నేర్తురొ మాటలాడఁగా
నెన్నఁడు నేర్తురో చదువ ◆ నెన్నఁడు నేర్తురొ యాడఁబాడఁగా
నెన్నఁడు నేర్తురో కళల ◆ నింపుదలిర్ప విటాళిఁ గూడఁగాఁ
గన్నియ లంచుఁ బెంచిన సు◆ఖం బిటు సేయఁగ మీకుఁ బాడియే ? 26

´. కళలుఁ బ్రమాణంబులుఁ జూ,పులు జాతులు గతులు బంధ◆ములుఁ బరిరంభం
బులు సత్త్వంబు లవస్థలుఁ, దెలిసి విటులఁ గలిసి కులముఁ◆ దెలుపఁగ వలదే 27

తే. జిహ్వ నాలుక, జలము రా◆జీవదళము, నసుసుఁ గుమ్మరిపురువు దే◆హంబు, గ్రచ్చ
కాయ బూఁకిద, పొరయని◆కరణివిటులఁ,గలిసియునుగలియకుండంగ◆వలయులలన.

స. జిగురునఁబడ్డ రాచిలుక◆ చెల్వున, సంపెఁగపువ్వు తావికిం
దగిలిన మిండతుమ్మెద వి◆ధంబున, దేనియఁ జిక్కినట్టి యీఁ
గ గతి, విటుండు కూరిఁ దన◆ కౌఁగిటి పొంగునఁ జిక్క...

సీ. మణిమంత్రతంత్రము♦ల్మందులు మాయలు, సరసభాషలువృథా♦సంభ్రమములఁ
దెచ్చుకోలేడ్పులు ♦ నిచ్చకంబులు వట్టి, యానలుఁ దక్కులు ♦ నలసగతులు
నలుకలుఁ దరితీపు♦లాసలుఁ బ్రియములు, నగవులు బిగువులు♦నయము భయము
బలిమియుఁ జెలిమియు ♦ బాసలు ననుపులుఁ, దిట్టులుఁ గొట్టులు ♦ దిట్టతనముఁ
తే. జాయవాటులు సన్నలు♦గాయకములు, మెచ్చులునుదచ్చనలుపొర♦పొచ్చెములును
దగవులును వారకాంతావి♦తానములకు, జలజలోచనలార! నై♦సర్గికములు. 30

క. ననుపువిటునిఁ దక్కుచు నా, తనిచెలికానికిఁ బ్రియంబుఁ♦ దగఁజెప్పిన న
వ్వనితపయి న్విఱుగదు మన, మనుమానములేదు ధనము ♦ ననుపుగఁ జేరున్. 31

తే. వేకువలయందు విటునిచే ♦ వీడియంబుఁ, బుచ్చుకొనఁ దగ దింతికిఁ ♦ బుచ్చుకొన్న
నూరనూరంగఁదద్రవం♦బుమియ వలయు, వెలఁదులకు మందుఁ బెట్టెడు♦వేళ గాన. 32

చ. కలహముచూపుచూపు దొలు♦కారుమెఱుంగులు, తర్జనోక్తి గ
ర్జలు కపటాశ్రువృష్టి బలు♦చాయల మేఘము లావిలాసినీ
తిలకము పల్లవావళి మ♦దిం జనియించిన మోహశాలికం
దళములఁ బ్రోది సేయక వృ♦థా వసియించిన నర్థ మబ్బునే. 33

చ. మగల మనోనివాసముల♦ మానిని దృఙ్మదనాస్త్రపావకు
దగులు కొనన్ రగిల్చి చెఱు♦న వ్వనుగందపుఁగొండగాడ్పుచేఁ
బొగ లెగయించి పల్కు నెయి♦వోయుచు మండఁగ మాయకట్టెచే
నెగసనఁ దోఁచి యార్పఁ దగు♦ నించుక యించుక కూర్మి తుంపరన్. 34

సీ. రసికులు మీగాన♦రస మాన వచ్చిరి, పాడరే శివభక్తి♦పాటుగాను
జాణలు మీవిలా♦సముఁ జూడ వచ్చిరి, చూడరే శివభక్తి♦ చూఱ వోను
పల్లవుల్ మీతోడ♦ భాషింప వచ్చిరి, పలుకరే శివభక్తి♦ పాటి పోను
పార్థివుల్ సకలసం♦ పదలీయ వచ్చిరి, పిలువరే శివభక్తి♦ పెంపుచెడను
తే. ధనము గలిగిన జంగమా♦ర్చనమొనర్ప, శివున కఖిలోపచారముల్♦ సేయవచ్చు
వనజముఖులార! నాసరి♦వారిలోన, సిరుల మెఱయుచుఁ దలయెత్తి♦ తిరుగవచ్చు.

వ. అని యిత్తెఱంగున మెఱుంగుఁబోఁడులకు వెలయాండ్ర పోణిమిఁ దెలుపఁ దమతలం
పులకుఁ గొలుపకున్న వారును గన్నతల్లి కిట్లనిరి. 36

వేశ్య లిర్వురును వారధర్మమును రోయుట.

క. శ్రీకాళహస్తిపతిపద, కోకనదారాధనంబె ♦ కులధర్మము త
ల్లోకవ్యాపకచిద్వి, ద్యాకారస్మృతియె కాణ♦యాచి మదంబా. 37

[illegible] జేసి త

మణి, పంచాక్షరి మంత్ర, మౌషధము భస్మం, బాత్మనాథుండు ద
క్షిణకైలాసవిభుండు, భక్తి దమకుం శ్రీ, వాద మింకేటికిన్. 38

సీ. శివు నపేక్షించిన చిత్తంబు చిత్తజాయత్తమై విటులపై నాసపడునె
పరశివ స్తుతికథాభాషలు వినువీను, లానునే కుంటెన లాడుపలుకు
లీశ్వరేశ్వరమూర్తి నీక్షింపఁగోరెడు, చూపన్యరూపంబుఁ జూడఁ జను నె
ముక్తివల్లభు ననురక్తిఁ గూడఁ దలంచు, కాయంబు గూడునె కాముకులను

తే. హరుని భవహరు శ్రీకాళహస్తినిలయు, వినుతి యొనరించు జిహ్వ యొక మనుజతతికిఁ
బ్రియముఁ జెప్పంగఁ బోవునె నయముమీఱ, వారధర్మోపదేశంబు వలదు తల్లి. 39

ఉ. ఒక్కనిఁ దల్పుమూల మఱి యొక్కనిఁ దల్లిగృహంబులోన వే
ఱొక్కని బోటిగేహమున నొక్కనిఁ జెల్లెలియింటిలోన నొం
డొక్కనిఁ జుట్టముంబలె యథోచితచౌర్యరతిప్రసక్తిమై
నొక్కని నొక్కరుం డెఱుఁగకుండ రమింపఁగ నమ్మ నేరమే? 40

ఉ. దారువనీమునీంద్రకులదారభుజంగుఁడు, భక్తబల్వాణ
త్స్మారమణాంగనామణిభుజంగుఁడు, ముక్తివధూభుజంగుఁ, డి
చ్ఛారచితాంగభూషణభుజంగుఁడు, మాకు భుజంగుఁడమ్మ ని
స్సారమనుష్యమాత్రుఁడు భుజంగుఁడు గాఁ డిఁక మాట లేటికిన్. 41

కం. మగువకు శరీర మొసఁగిన, మగఁడు చిదంగనకు మగఁడు మాయాసతికిన్
మగఁడు మగవేల్పులకుఁ దగు, మగఁడు మగఁడుగాక మాకు మనుజుఁడు మగఁడే. 42

ఉ. అమృతము గ్రోలు జిహ్వ చవియంచుఁ దలంచునె తేనె? నింటిలో
నమరమహీరుహం బుదయమైన నరుం డవనీశు వేఁడు నే?
యమిజనభాగ్యరూప మగునాదిమతత్త్వము గాళహస్తిదై
వము భజియించుమానసము వారవధూమదసౌఖ్య మెంచునే? 43

వ. అని తన యుపదేశంబు కర్ణప్రవేశంబుగానీక యున్నఁ గన్నతల్లి చిన్నంబోయి. 44

కూఁతులవిరక్తికై వేశ్యమాత చింతించుట.

మ. ఈకేళీసదనంబు లీమృగమదం బీచంద్ర మీచందనం
బీకాశ్మీరము లీతులాంబరము లీహీరాది రత్నాంకితా
నేకాలంకృతు లీకరండనిచయం బీతూఁగుమంచంబు లే
నీకన్యార్థముగా ఘటించితిని దా రీక్షింప రింకెట్లొకో. 45

ఉ. కన్నులు చిత్తజాతుఁ డొకకాలము నేయని పుష్పబాణముల్
చన్నులు శృంఖలారహితశంబరజిన్మదకుంభికుంభముల్
పన్నని నఖ [illegible]

ఉ. ముట్టనిచిత్తజాతుశర♦ముల్ దెలిగన్నులు, రాజకీరముర్
ముట్టనిపక్వబింబములు ♦ మోవులు, చన్నులు మిండతుమ్మెదల్
ముట్టని పుష్పమంజరులు ♦ మోములు రాహువు దంష్ట్రికాగ్రముల్
ముట్టని చంద్రు, లింతు లులి♦ ముట్టని లింగము లౌట చిత్రమే. 47

మ. పదకంబుల్ లోలనూళ్ళు బాహుపురులున్ ♦ బంగారుఁ డంకంబు లం
గదము ల్ముంగర లుంగరంబులు మణి♦ గ్రైవేయముల్ దెచ్చి యి
చ్చెద మంచున్ నృపనందనుల్ చెలులచేఁ ♦ జెప్పించినం బల్కరీ
సుదతుల్ వారలతోడ నక్కటకటా♦ సామ్మెల్ల వమ్మయ్యెనే. 48

ఉ. ఏ నెఱజాణలైనఁ గమ♦లేక్షణల న్మణిమంత్రతంత్ర వి
ద్యానవచాతురీమహిమ♦నైనను మందులనైన నీశ్వర
జ్ఞానము మాన్పి కామసుఖ♦సక్తులఁ జేసిరయేని యిత్తుఁ గా
సైనను బుచ్చుకోక కమ♦లాస్యల కన్నఁటికంబు వారికిన్. 49

ఈశ్వరుఁడు త్రోవలో వేశ్యలం గాపాడుట.

శా. ఈగీతిం గుమతోక్తులన్ జనని త♦మ్మిాంద్రింప నారాటమున్
బోరాటంబు ఘనంబులైనఁ బరశం♦భుం గాళహస్తీశ్వరున్
జేరంబోవక మానదింక మదిలోఁ ♦ జింతింప నివ్వీట నె
వ్వారిచ్చోటికి నమ్ము నెమ్మిఁ గొనిపో♦వన్ శక్తు లుద్యుక్తులై. 50

క. ఏధన్యులు మము హిమగిరి,జాధవునిం గాళహస్తి♦సర్వేశ్వరునిన్
బోధమయున్ సంసారాం,బోధితరణిఁ గొలువఁ దోడుక♦పోయెద రనుచున్. 51

మ. తలపోయం దమపంచతిన్నియల మీఁ♦దం జంగముల్ వోలెని
చ్చలు దొంగుండెదు కన్నగాండ్రు విని రా♦జద్వారముల్ సొచ్చి కా
వలికాండ్రం గనుఁబ్రామి చొప్పడఁచి తో♦వల్ దప్పిపో నేల యిం
తుల నమ్మించినఁ గాళహస్తి కని వ♦త్తుర్ దక్కఁ దద్ద్రవ్యముల్. 52

మ. అని యకన్యలఁ జేరఁగాఁ బిలిచి యే♦లా తల్లితోఁ బోరఁగాఁ
బనిలే దాతిరు కాళహస్తిపతిఁ జూ♦పన్ మాది భారంబు, మా
వెను వెంటం జనుదెండు, నమ్ముఁడు నిశా♦వేళం బ్రయాణంబు రం
డన భక్తిన్ శరణార్థిఁ జేసి తమసో♦హం బెల్లఁ జెల్లించుచున్. 53

సీ. కుట్టిన చెంగావి♦గుడ్డల మొసికట్టుఁ, బొంకపుఁ దామ్రతా♦టంకములును
వివిధవస్త్రచ్ఛేద♦విరచిత కంథలుఁ, బూత విభూతి త్రి♦పుండ్రకములుఁ
[illegible]

తే. జిగురు డాకేల భసిత భ♦స్త్రికలుఁ దనర, దొంగజంగము లెలయింప♦జంగమాంగ
నావిలాసంబుఁ గైకొని♦నళినముఖులు, కాళహస్తీశు దర్శించు♦కాంక్షఁగదలి. 54

ఉ. ఇద్దఱు కింటిబిడ్డల న♦నేకధనంబుల వారి చేతికిన్
ముద్దియ లిచ్చి యాతపసి♦ముచ్చుల నచ్చి గృహంబు పాడుగా
నద్దమరేయిఁ బోయిరి శి♦వా యని పల్కుచు రెండరామడన్
బ్రొద్దు పొటుక్కనం బొడువ♦భూధరకూటము లెక్కి డిగ్గుచున్. 55

వేశ్య లిర్వురును గాళహస్తికిఁ బయనంబగుట.

తే. తప్పుత్రోవల నీరీతిఁ♦జొప్పు మార్చి, కుంభకోణంబునకు శాత♦కుంభకుంభ
ఘనపయోధరకుంభలు♦గడచి చనిరి, భేశరేఖావతంసుఁ గుం♦భేశుఁ గొలువ.

ఉ. అక్కడనుండి వారు సుఖ♦మైన ప్రయాణమునం జిదంబరున్
మ్రొక్కుల యిక్క తాండవస♦ముద్ధతపాదనిపాతితాంగదున్
వాక్కమలేశమానసని♦వాసభవున్ శివకామసుందరీ
బ్రక్క ననారతంబుఁ బెడఁ♦బాయఁగ నీని జితాంగసంభవున్. 57

క. కలిభంజనదక్షుఁ బతంజలిమౌని వ్యాఘ్రపాద♦సంయమిపూజా
ఫలమూర్తిన్ గనకసభా, నిలయు విలయనటనచటుల♦నిటలోగ్రాక్షున్. 58

క. వచ్చి భజియించి రచ్చో, నుచ్చరదంబుచరచంద్ర♦మోగ్రస్వనమై
యుచ్చావచవీచీపా, టచ్చరహృతవియదసితప♦టలమగు నబ్ధిన్. 59

సీ. దరిఁదన్ని తిరిగెడు♦తరఁగలు చనుదెంచు, తరఁగలు నొండొంటిఁ♦దాఁకు రవము
గుములు గూడుక కంధ♦రము లాకసము డిగ్గి, నీరంబుఁ గ్రోలెడు♦నిబిడరవము
మబ్బునఁ గసరెత్తి♦యుబ్బి యంతంతకుఁ, బొరలంగఁ బడియెడు♦భూరిరవము
ననుదినపూర్వాప♦రాహ్ణ వేళలఁ బోటు, పొడిచి విచ్చిననీటి♦భోరు రవము

తే. దశదిశాభాగములఁ బ్రతి♦ధ్వనులనీన, వలయశైలాది గిరిగుహా♦వాససింహ
శరభశార్దూలహృదయభీ♦కరములగుచుఁ, దనరు నైజంబులుగమించు♦వనధిరాజు.

క. భంగపరస్పరఘట్టన, భంగసముద్భూత బిందు♦పటలంబు మరు
త్తుంగవులకుఁ దానొసఁగు న, భంగుర మౌక్తికవితాన♦భంగిం దనరెన్. 61

క. రత్నము లిభరత్నముఁ దరు, రత్న వధూరత్న ధేను♦రత్నంబులు గ్లౌ
రత్న మమృతరత్నము హరి, రత్నమునుం గలిగి మెఱయు♦రత్నాకరమున్. 62

సీ. తనయందుఁ బవ్వళిం♦చిన నీలవర్ణుని, నీడ నీరం బెల్ల♦నిండె ననఁగఁ
హేళికి నోడి తా♦నెటకుఁ బాఱఁగ లేక, తనయందుఁ దిమిరంబు♦దాఁగె ననఁగఁ
దనయందు బడబాగ్ని♦ఘనతరజ్వాలలు, మండఁగ నుదరంబు♦మాఁడె ననఁగ

తే. నీరదవ్రాత పురుహూత • నీలకజ్జ, లాతసీపుష్ప కస్తూరి•కాళిజాత
సన్నిభచ్ఛాయఁ గనుపట్టు•సాగరేంద్రుఁ, గాంచి రద్దేవు పూర్వభా•గమునవారు

ఉ. అచ్చట బ్రముచ్చులున్ జలరు•హాక్షులునుం బయనంబుఁ జేసి వే
వచ్చిన నొప్పిఁ దీర్చుకొని • వర్ణమయిన్ శివకామసుందరిన్
జిచ్చుఱకంటి కాహుతిగఁ • జిత్తజుఁ జేసిన యొజ్జఁ దాండవం
బిచ్చల నింగి రచ్చ రచి • యించినకర్తకునిన్ భజించుచున్. 64

వ. మూఁడవనాఁ డాపురంబు రేపకడ వెడలి యడవి నడుమ నడచునప్పుడు. 65

దొంగలయత్నంబుల నెల్లఁ బరమశివుఁడు వారించుట.

ఉ. ఇక్కడఁ గూయి చెప్పటకు • నెంతయు దూరపుఁజొప్పు మార్చిపో
నిక్కడ వైపు నట్టడవి • యిక్కడఁ జేరువ నూరు పల్లె లే
దిక్కడ నెవ్వరుం దిరుగ • రిక్కడ నేఁడిదె ప్రొద్దు దోఁచుకో
నిక్కడ వాట మంచు మది • నెంచఁగ వారికి నక్కడక్కడన్. 66

ఉ. రాజును సేనయున్, శబర • రాజుఁ బుళింద భటాళియున్, వణి
గ్రాజును వైశ్యులుం, దపసి • రాజును శిష్యతతిం, గపాలభృ
ద్రాజును జోగిపిండుఁ, బశు•రక్షకరాజును గొల్లవాండ్రునై
రాజధరుండు దోఁచు నుడు•రాజముఖీమణి రక్షణార్థమై. 67

శా. ఊరూర న్విడిదిండ్లఁ జంపుటకు ను•ద్యోగింపఁగా జంగమా
కారం బొప్పఁగ వచ్చి పూజఁగొని శ్రీ•కాళద్విపేశుండు యో
షారత్నంబుల కాత్మవిద్య యుపదే•శం బిచ్చు వ్యాజంబునన్
గారుణ్యంబున వారినిద్ర యుడుగం•గాఁ జేయు నక్తంబులన్. 68

శా. ఆదొంగల్ దెగి యిట్లకృత్యములు సే•యం జూడఁగా దేవతా
చూడారత్నము వారియత్నముల కెం•చ్చోఁ గూడకుండన్ సుఖ
క్రీడం గన్యలఁ గొంచుఁ బోఁ గనిరి భ•క్తిన్ ముందర న్మందర
క్రీడాకృత్తిరుకాళశైలకృదజ • శ్రీభంగశృంగంబులన్.

చ. కనుఁగొని యారణీతటినిఁ • గాంపుము దోఁచి తదీయ సైకతా
వని నభవున్ భజించి యప•వర్గరమావిభు వాలిపూజసే
సిన శివలింగముం గొలిచి • సిద్ధుల కయ్యణిమాదిసిద్ధు లి
చ్చిన వరభైరవున్ దలఁచి • చిత్తములోపలఁ దన్మహత్త్వమున్. 70

వ. తెలియఁగోరి యడుగుటయు నప్పురాణజ్ఞు లగుపౌరు లిట్లనిరి. 71

వాలిపూజించిన శివలింగకథ.

ఉ. ఒక సరోవరం బిచట • నుండఁగఁ దొల్లి తదీయతీరమున్

న్నిక్కపు భక్తిఁ బీఠమున ♦ నిల్పి భజించుచు నుద్వాసింపఁ బో
నక్కడ దేవుఁడుండఁ బ్రియ ♦ మందుచుఁ జేతికి రాక తక్కునన్. 72

ఒకచేతఁ బట్టి తివిసిన, నొకయింతయుఁ గదలకున్న ♦ నొగి మోఁకారిం
చుక బలిమి రెండు చేతులఁ, బెకలింపఁగఁ బూనుటయును ♦ భేదిలకున్నన్. 73

ఉ. గ్రక్కున లేచి వాలమున ♦ గాఢతరంబుగఁ జుట్టి పిక్కలు
క్కెక్కఁగఁ ద్రొక్కి నిల్చి తను ♦ వించుక వంచి కరంబు లూరులన్
నొక్కి ముఖాంబుజంబునఁ ♦ గనుంగవఁ గెంపు జనింపఁ జేవమై
నిక్కఁగఁ గ్రుంగెఁ బాదములు ♦ నేలఁ జలింపదు లింగ మేమియున్. 74

వాలముబిగువున నతఁడి, క్కాలుని దేహంబు తఱులు ♦ వడుటయు భీతిన్
జాలిఁబడి వాలి నేలకు, వ్రాలి ప్రణామంబు లెన్ని ♦ వలసినఁ జేసెన్. 75

చేసి మహేశ్వర నీకేఁ, జేసిన యపరాధ మెద్ది ♦ చిత్తంబున నన్
రోసితివొ భుజబల మెసఁగఁగఁ, దీసిన రావైతి వేది ♦ తెఱఁగిందులకున్? 76

ఒకపూఁటయు నిను దర్శిం, పక యుండఁగ లేని నన్ను ♦ భక్తమరున్నై వ
చికి! నిమిషములో విడిచితి, వకటా నిష్కారణము కృ♦పాంబుధివయ్యున్. 77

నాపాలి మూలధ♦నంబవు నాపాలి, భాగ్యదేవతవు నా♦పాలి నిధివి
నాపాలి దేవర♦త్నమవు నాపాలిక, ల్పకపాదపమవు నా♦పాలి మతివి
నాపాలియిహసాధ ♦ నంబవు నాపాలి, పరసాధకుఁడవు నా♦పాలి గతివి
నాపాలి శుభకార♦ణంబవు నాపాలి, పరమపుణ్యమవు నా♦పాలి సిరివి
దేవ నాపాలి దేవతా ♦ ధేనుమణివి, శూలి! నాపాలితంగేటి♦జున్న వీవ
నన్ను విడనాడఁ గతమెద్ది♦నతనిలింప! యేమి యపరాధ మొనరించి♦తీశయనుడు.

పరశివలింగ మింద్రజుఁ గృ♦పామయదృష్టిని జూచి యేటికిన్
బొరలఁగఁ జిత్త మింకొలని ♦ పొంత వసింపఁగ వేడుకైన సు
స్థిరగతి నిల్చినాఁడ విర♦తి న్నినుఁ బాసిన వాఁడఁ గాను ద
త్పరత భజింపు మెప్పటివి♦ధంబున నీ మదిలోన నుండెదన్. 79

అని తనసజ్జలింగము ద♦యాతిశయంబున నానతిచ్చిన
న్వాని యిచట న్వసింతు నను ♦ వేడుక దీఱు సరోవరంబుఁ బూ
డ్చినఁ దనయంత శంకరుఁడు ♦ చేతికి వచ్చునటంచు గోత్రభి
త్తనయుఁడు నిమ్మహానగము ♦ దానిపయి న్వడిఁ దెచ్చి వైచినన్. 80

దశదిశలఁ దత్సరోవర, విశదపయఃపూర ముబ్బి ♦ వెడలఁగఁ దొడఁగెన్
శశిధరునిదండ దక్షిణ, దిశ నిర్ఝరజలము ధరణిఁ ♦ దేఱుచుఁ బొడమెన్. 81

ఇది తీర్థోత్తమ మిందు నాడిన నరుం ♦ [illegible]

త్రిదశుల్ గూడి చరింతు రిందు నణిమాద్రిప్రాప్తియా భైరవా
స్పద మిక్కొండఁ జరించుచుండు నుమతో సర్వేశ్వరుం డిమ్ములన్. 82

సీ. ఎఱుక లీగిరి మీఁద నిచ్చఁ ద్రిమ్మర నయో, మయసాధనములు హేమంబు లగును
శబరులు మృగములఁ జంపి యిమ్ముల డిగ్గి, వచ్చునాలో సజీవంబు లగును
వ్యాధు లీకొండపై వన్యాశనంబులు, సేవింపఁగాఁ గాయసిద్ధి యగును
జెంచు లీయద్రి నిద్రించి మేల్కొనువేళఁ, దమవధూటులు తల్పతలము లగును

తే. దృశ్యమగువారి కిందు నిధివ్రజంబు, దృశ్యమగుఁ గూడితమతోడఁ దిరుగుజనము
విస్మయముఁ జెప్పనొక్కొక్క వేళ దీని, సానుభూముల మహిమాతిశయవిధంబు.

క. వానవసుతుఁ డాలింగముఁ, బాసి చనఁగ లేక గాసిఁ బడియుం దనుఁ దా
రోసియుఁ బలునిట్టూర్పులు, సేసియు నాఁడెల్ల నుపవసించుచుఁ జనియెన్. 84

మ. ఇది యీ తీర్థమహాత్త్వ మీ మహిమ వాణీశ ద్విజిహ్వేశులుం
దుదిముట్ట న్వినుతింప లేరు నరమాత్రుల్ చెప్పఁగా శక్తులే?
సుదతీ రత్నములార! మీరు పరమేశుం గొల్చి యీప్రొద్దు నె
మ్మది నిచ్చోట వసించి పొండనఁగ రామల్ సంతసం బందుచున్. 85

ఉ. మజ్జన భోజనాదులకు మాపు శయించుటకున్ వధూమణుల్
సజ్జన గేహమొక్కటి విచారము చేసి యొనర్చి వాలిపెన్
సజ్జఁ దొలంగి యచ్చటఁ బ్రసన్నత నిల్చిన లింగమున్ భవా
పజ్జలరాశికుంభజుని భక్తి భజింపఁగఁ బోవునంతటన్. 86

సూర్యాస్తమయాదివర్ణనము.

శా. సాయంకాలరఘుక్షితీశ్వరుఁడు కెంజాయ న్మఖం బొప్పఁగా
డాయ న్వచ్చి తమిస్రతీవ్రతరకాండధ్వస్తపాదంబుగాఁ
జేయం జక్రవధూధరాసుతకు విశ్లేషవ్యథాపాదియై
మాయాహేమమృగంబునాఁ బడియె న మ్మార్తాండుఁ డస్తాద్రిపై 87

క. పంకేరుహప్రతిబింబము, గ్రుంకఁగఁ దిమిరం బజాండగోళము నిండెన్
శంకాతమఃపరంపర, శంకరచిద్రహితమానసంబును బోలెన్. 88

తే. తపనుఁ డుదయింపఁ దద్బింబ దర్శనమున, లోకపాతకపటలంబు లోఁగిపటిచి
యతఁడు గ్రుంకినఁ జనుదెంచె ననఁగఁ బర్వి, యంధకారంబు జగమెల్ల నాక్రమించె

సీ. వామాంగభామినీ శ్యామధామాళియుఁ, గంఠహాలాహలకాళిమంబు
నాకాశకేశపాశాసితచ్ఛాయయుఁ, జూళికాసింధుశైవాలరుచియుఁ
... శేషభూషణఫణామసీమనలువుఁ

తే. భువనలోచను పైనెత్తి ♦ పోవునంధ, కారబృందంబునకుఁ దోడు ♦ గాఁగఁగూర్చి
వెనుక నేతెంచుభూతేశు♦విధముదనరఁ,జంద్రుఁడుదయాద్రిపై నొప్పె♦సాంద్రకాంతి.

చ. తిమిరదినేంద్రజాలములఁ ♦ దెచ్చి యజాండఘటంబునందుఁ బో
సి మరలఁ బచ్చిమాశ యను ♦ చెల్వ వహించిన పద్మరాగకుం
భముగతి సూర్యుఁడుం జనియెఁ ♦ బ్రాక్సతి వెన్నెల వెల్లుఁ జేటి తో
యము వడఁ బోయు హేమకల♦శాకృతిఁ జందురుఁడు నొప్పె నయ్యెడన్. 91

ఉ. కాముకహృద్ధధిం గలఁచు ♦ కవ్వము బువ్వము దేవకోటికిన్,
వ్యోమపథంబు తేనె పెర ♦ కొప్పెడు పర్వము మవ్వముత్పల
శ్రీమతికిన్, జకోరమహి♦షీమధుపాళికిఁ బోచుచనన్నమై
యామవతీశబింబ ముదయా♦యాచల మెక్కెఁ బ్రభాళిపెక్కువన్. 92

ఉ. వెన్నెలగుజ్జు నంజుకొని ♦ వెన్నెలప్రోవు భుజించి, నాలిక
న్వెన్నెలగొజ్జుఁ జాలఁగొని♦వెన్నెల తేటలఁ ద్రావి వేడుకన్
వెన్నెలకాను జుజ్జుకొని♦వీథులయందుఁ జకోరదంపతుల్
మిన్నులుముట్టి వెన్నెలలు♦మేపుచుఁ బిల్లలుఁ దాము నాడఁగన్. 93

క. వాలీశ్వరభైరవులం, బాలికలు భజించి భూత♦పతి నభవుని శ్రీ
కాళద్వీపేశు మదిలోఁ, గీలించుచు విడిదియింటి♦కిం జని పిదపన్. 94

క. ఆజంగములును దారును, భోజన మొనరించి వాలి ♦ పూజించినయా
రాజకళాధరుచరితము, రాజముఖులు చదువుకొనుచు ♦ రాజిల్లంగన్. 95

శా. తారాపోష్ఠులఁ గాలసూతుఁడు వియ♦ద్వారాశి వేఁటాడి ప్రా
ఙ్గారంభం బను బుట్టిఁ బెట్టి నులివా♦యం గుంజి యీఁదాఱఁ జె
న్నారన్ వైచిన జాలమో యనఁగ శో♦భా కించనత్వంబునన్
దారానాయకమండలం బమరె న♦స్తగ్రావకూటంబునన్. 96

ఉ. చీఁకటికానచిచ్చు, భవు♦చేలకుసుంభము, తూర్పుకొండకున్
గూఁకటి రత్న, మబ్జరమ♦కూరిమిపంట, చకోరరాజిపే
రాఁకటిమంట,శోణకిర♦ణావళిగంట,రథాంగకేళికిం
దేఁకువపెంట,మింటఁ జను♦దెంచె దినేంద్రుఁడు కాలఘంటయై. 97

క. అంతట భక్తస్వాంతని,శాంతు నుమాకాంతు హరు ని♦శాంతసపర్యన్
గాంతలు సేవించుచు నా,శాంతంబుల నెండమొలక ♦ లలరఁ బయనమై. 98

దొంగలు విఫలమనోరథులై చనుట.

గాఁడి చెవుల్ పగుల్ప ఘనకాననమధ్యసరస్తటంబునన్
మూఁడవకంటివేల్పుఁ దమముందరఁ బెట్టుక నిశ్చలస్థితిన్. 99

శా. ఆరాధింపఁగ దొంగజంగములు నేఁ డబ్జాస్యలం జంపి భూ
షారత్నాదిధనంబుఁ బుచ్చుకొని యిచ్ఛావృత్తిఁ బోవచ్చుఁ గాం
తారంబుల్ వడి నిర్గమించి యటుగా దా మాపటీసందునన్
జేరంబోదురు కాళహస్తి కనుచుం జింతింపఁగా నంతటన్. 100

శా. అప్పాపాత్ము లరిష్టసాధ్వసము సేయం జెల్లియల్ మెల్లనే
యప్పా! చూడు మటన్నఁ గన్నె నగి యోయమ్మా! పరా కేటికే
చెప్పం జూపఁగ రాని లోకజనకున్ శ్రీకాళహస్తీశు మా
యప్పయ్యన్ భజియింప నేమయిన నేమయ్యె న్మదిం జూడవే. 101

క. నావుడుఁ దదేకనిష్ఠా,పావన భావనసమాధిఁ బరవశు లగుచున్
సేవింపంగా నంతటఁ, బూవుంబోణులకు వేడ్క పుట్టం గరుణన్. 102

సీ. శ్రీకాళహస్తిగారీపతి స్తోత్రముల్, పెట్టిన వెలిబూది పెండెకట్లు
గళములఁ గుఱుబోడ తలల రుద్రాక్షముల్, గండచలత్తామ్రకుండలములు
ధాతురాగాంగవస్త్రమ్ములు గోఁచులు, నెడమముంజేతుల నెసఁగుసజ్జ
లును దీవ్రధావనంబునఁ బుట్టు చెమటలుఁ, జెదరి పువ్వులు గోయు శీఘ్రగతులు

తే. గలుగు ప్రమథులతోడ శ్రీకాళహస్తి,శివుఁడు సనుదెంచెఁ దనుఁబూజ సేయ వలచి
పత్రపుష్పఫలంబులు భక్తిఁ దెచ్చు, ద్రవిళజంగమ వేషంబు లవధరించి. 103

క. ఆకలకలమునఁ జిత్తం, బాకులతం బొంద దొంగ లడవులపాలై
కాకుల తెఱఁగునఁ జని రే,కాకు లగుచు నొకరి నొకరు గానక భీతిన్. 104

ఇద్దఱుస్త్రీలును సాయుజ్యంబు వడయుట.

క. మదనారియు నాపిమ్మట, సుదతులఁ గదియంగఁ బోయి చూపులఁ గరుణం
బొదలఁ గనుంగొని వారల, నిది యే మిచ్చోటనుండ నిటువలె నన్నన్. 105

శా. ఆయయ్యన్ గని మ్రొక్కి ధన్య లగుక న్యల్ దమ్ము నమ్మించి య
మ్మాయాజంగము లిచ్చఁ దెచ్చుటయు నాత్మస్వర్ణభూషాదు ల
న్యాయంబూని హరింపఁ బూనుటయుఁ దా రచ్చోటి కాలోన వి
చ్చేయం గన్గొని దొంగ లేగినదియుం జెప్పం గృపామూర్తియై. 106

క. మాయమ్మలార! కరుణా,తోయనిధిం గాళహస్తితుహినాంశుధరున్
శ్రేయోనిధి నారాధన, సేయం గొనిపోయెదము ప్రచింత యుడుగుఁడీ. 107

తలోదగుల ముందరఁ బెట్టుక నెట్టుకొని జీవులంగొట్టురట్టునకొడి

తలు తనకు నర్చనలొనర్చ నేరు వేఱుపడ సమీరకుమారప్రేరితకుసుమితలతాగళితప్రసూనంబులుఁ బూఁదేనియ సోనలతానంబులు మధుపవితానానూన తానమానంబులు నగురుగుగ్గులు పటీర తరు పరస్పర కషణజనితానలధూపధూమంబులును గభీర నదీతీర సదారాధక నీవార ముష్టింపచ శైవభారతీ పరిచయ ధురీణ కీర శారికా వ్యాహార మంత్రంబులుఁ దృణీకృత గగనమణి దక్షిణరజతగిరి మణిగణ ఘృణి నీరాజనంబులును సరభ సేభ సైరిభ శరభ హరిప్రభృతి మృగ విభు సభా గభీర నినద గిరి దరీభవ ప్రతిరవఘుమఘుమాకార వాద్యంబులును బనసరసాల సాల హింతాల రంభా జంబూ జంబీరకపిత్థ భూరుహ పతత్ఫలోపహారంబులును వలసిన యెడల నిరుగడల నడుమఁ బెడగడలి కుంభసంభవ కుంభినీధర కన్యాంభోరుహాకహ్లారాది సౌరభంబులును గంగోత్తమాంగలింగాంగరాగీకృత గంధసార ఘనసార కుంకుమసంకుమద మృగమదామోదంబును నారామసీమామాకంద మందార కర్ణికార నమేరు దేవదారు మాలూర కేసరకుటజ వకుళ మల్లికాది ప్రసూనవాసనారాశి నీనునం దమయం దుఁ బెనఁగొనఁగొను శీతలవాతపోతంబులును యాతాయాత భూతేశ్వర పథిప్రయాసంబు నపనయించుచుఁ జనుదెంచె. చంచత్పంచాస్యంబును నటన్నీలకంఠంబును విలసితశివంబును నాశ్రితలూతావాతాశమాతంగ కిరాతంబు నై యేవంకఁజూచిన శంకరాకార స్మరణకారణంబై సమున్నత శిలావిలిఖిత ఖతలంబును జతుర్భుజచతుర్ముఖ శతమఖావధి నిర్జరలోచనాగోచరంబును మునిజన భాగధేయంబును ననపాయ సుఖప్రదాయకంబును బురాణవాణీప్రణీతమహిమంబును గణనాతీత ప్రభావంబునై యురులింగసముల్లాసంబు ననుకరించు దక్షిణకైలాసంబు కట్టెదుటం బొడగట్టె నట్టియెడఁ బడంతు లడవి వెడలి యెడపడని సంతోషంబున నొడయనిం గొనియాడిరి. ద్రవిళజంగమపుంగవుండును సంగడిం జనుదెంచు జంగమలింగంబులోడంగూడి ప్రసన్నకాళహస్తి హిమగభస్తిచూడామణి పొంతకు నేతెంచునంత నంతర్ధానం బవధరించిన. 108

ం. తమలోన న్మధురాపురాంగనలు చోద్యం బంది శ్రీకాళహ
స్తిమహాదేవుఁడు జంగమాకృతివిభూతిక్ భృత్యులం గూడి వ
చ్చి మదీయ వ్యథఁ దీర్చి యాత్మనగరీసీమోపకంఠంబుఁ జే
ర్చి మఱుం గొక్కటి పెట్టి పోయె నిఁక నేరీతిం గనుంగొందు మో. 109

చింతింప లేమైతి మంతకాంతకుఁ డని, యెఱుఁగమైతిమి పార్వతీశుఁ డనుచుఁ
దెలియమైతిమి మది దేవదేవుం డని, పట్టమైతిమి ఖండపరశు వనుచుఁ
గానలేమైతిమి గంగాధరుం డని ...

తే. నేరమైతిమి శివుఁ డని♦నిశ్చయింప, మ్రొక్కమైతిమి భవుఁడని♦ మోకరించి
చూడమైతిమి హరుఁడని♦చొక్కి చొక్కి, యింక నెన్నఁడు దరిసింతు♦ మిందుధరుని.

సీ. కట్టుఁగొయ్యకుఁ జేరి ♦ కామధేనువు దప్పెఁ, గానవచ్చిన పెన్ని♦ధాన మడఁగెఁ
గరతలంబుననున్న♦సురమణి పడిపోయెఁ, బండినతపము ని♦ష్ఫలతఁ బొందె
మ్రోల వచ్చిన కల్ప♦సాల ముప్పెనఁ బోయె, వచ్చిన భాగ్యదే♦వత దొలంగెఁ
బ్రాప్తమయ్యును సిద్ధ♦రసము నీరసమయ్యె, దొరకియు వృథయయ్యెఁ♦ బరుసవేది

తే. యేమి సేయుదు మిట్లు వి♦శ్వేశ్వరుండు, కాళహస్తీశ్వరుఁడు భవ♦గహనదహన
దక్షుఁ డపవర్గవిభుఁడు ప్ర♦త్యక్షమయ్యుఁ, దెలియకుండఁగ వెను వెంట♦ మెలఁగిచనియె

తే. ఫలముఁ గొమ్మని ముందఱఁ♦బట్టి యాసఁ, గొలిపి శిశువులఁ జేరంగఁ♦ బిలిచినట్టు
తపసులకు జన్మఫలమైన♦తనమహత్త్వ, మెఱుకపడనీక సర్వేశుఁ♦డేగె నకట. 112

శా. కానీ యాత్మనివాసదక్షిణదిశా♦కైలాసముం జూపఁడే
తా నేఁ డందఱు నద్దురాత్ము లడవిం♦ దాఁగన్ సవాత్సల్యపూ
ర్ణానుక్రోశమనీష శంక నతఁ డే♦లా తేలిపోఁ జూచు న
శ్శైలం జాలవె యీపురిన్ మనకుఁ ద♦న్నర్చించు భాగ్యోన్నతుల్. 113

సీ. ఈమూర్తి కాళహ♦స్తీశలింగాకృతి, యీలీలది కుమార♦కాళహస్తి
యీపాటి కేతకీ♦ద్వీపవతీరూప, మీలాగు నీలాచ♦లేంద్రమహిమ
మీదారి దుర్గాధ♦రాధరాగమగాథ, యీ తెఱంగుది సహ♦స్రేశతీర్థ
మీప్రభావసమగ్ర♦మింద్రతపస్స్థలం, బీరీతి ఘనము మ♦యూరతీర్థ

తే. మిట్టి గతి మోహనక్షేత్ర♦ మెన్ననుచుఁ, జెప్ప విని కొల్వ సంకల్ప♦సిద్ధిగాఁగ
నభవుఁ డిందాఁక మన వెంట♦నరుగుదేఁడె, యిచట సేవింపనీక మోక్ష♦ మేమియరుదు.

మ. శివభక్తాకృతినున్నవారు ప్రమథుల్ ♦ శ్రీకాళహస్తీశుఁడై
శివుఁ డున్నాఁ డిదె జ్ఞానపుష్పకలికా♦చిహ్నంబుతో నున్నదీ
శ విహారాద్రి యమాశ వెండిమలనా ♦ సంజాతమై యున్నదిం
క విచారింపఁగ నేల నేఁడె మనకుం ♦ గైవల్య సౌఖ్యం బగున్. 115

శా. రుద్రాక్షస్రగలంకృతుల్ భసితధా♦రుల్ పంచవర్ణానుగో
న్నిద్రస్వాంతులు శాంతు లంగభవభి♦న్నిత్యార్చనాకృత్యులో
లద్రాఘిష్ఠులు మౌనముద్రితముఖు ♦ ల్వైరాగ్యభాగ్యోదయుల్
భద్రాకారు లటంచుఁ బౌరజనులన్ ♦ భామల్ విలోకించుచున్. 116

సీ. సతత మేమొగలేట ♦ జలకంబు లాడిన, బహుజన్మపాపజం♦బాల మెడలు
నల్ప మేజ్ఞానపు♦ష్పాంబ సేవించినఁ, బరశివజ్ఞాన సం♦పత్తి గలుగు

సుకర మే యాదిమధ్యాంత♦శూన్యమూర్తి, భావనాతీతు యోగీంద్ర♦భాగధేయుఁ
గాలసంహారకర్త శ్రీ♦కాళహస్తి, శివునిఁ బూజింప మోక్షంబు ♦ సిద్ధ మనుచు.

ప్రమదలు కుంభసంభవధ♦రాధరకన్యకఁ దీర్థమాడి సి
క్తములగు వస్త్రముల్ విడిచి ♦ ధౌతపటంబులఁ గట్టి కేశపా
శముఁ దడియొత్తికొంచుఁ గటి♦సంధి నటింపఁగఁ గీలుగంటు లం
దముగ నమర్చి సైకతవి♦తర్దికలం గమలాసనస్థలై. 118

అక్షరుఁ గాళహస్తిగిరి♦జాధిపు మానసవీథి నిల్పి పం
చాక్షర పూత భూతి విహి♦తాంగములన్ ధరియించి భద్రరు
ద్రాక్షవిభూషితావయవ♦లై శివపూజ యొనర్చి కర్మబం
ధక్షయకారణంబు లగు ♦ తద్గుణకీర్తనముల్ పఠించుచున్. 119

ద్రవిళకవిరచితస్తుతిశత, మవిరళగతిఁ జదువుకొనుచు ♦ నన్యవిచార
వ్యవహారదూర లగుచున్, భవభవనద్వారమునకు ♦ భామలు గదియన్. 120

నగవు రాకుండియు ♦ మొగమునెత్తమ్ముల, నగ వంకురించు సో♦యగము నిగుడ
మదము లేకుండియు ♦ నుదితతారుణ్యసం,పదమదం బుదయించు♦నుదుటు దెలుప
మెఱుఁగు పెట్టకయును ♦ మెఱయు నిద్దపుమేని, మెఱుఁగులు తరఁగలై ♦ తుఱఁగలింప
నడపు బిత్తరముగా ♦ నడవనేరకయును, నడవ నొయ్యారంబు ♦ ముడివడంగ

నిర్వికార వికారాత్ముఁ ♦ బార్వతీశుఁ, గలయ నేతెంచెదరు గానఁ ♦ గామినులకుఁ
గలుగకుండునె తద్గుణ♦గౌరవంబు, పతికి సరిగారె హితలైన♦భాగ్యవతులు. 121

భయమను తొల్లికన్ విమల♦భావవసుంధరఁ బెల్లగించి భ
క్తి యనెడు విత్తుఁబెట్టి వ్రత♦ధీనది సమ్మదవారిఁ జల్లఁగా
నయమున నంకురించుచు న♦నల్ గొనలై యెలమిం జెలంగి త
న్మయముగఁ బ్రాఁకె నంచనఁగ ♦ నాతులమై పులకంబు లేర్పడెన్. 122

పులకకళికావితానముఁ, దిలకింపఁగఁ దొరఁగు పువ్వుఁ ♦ దేనియల గతిన్
లలనామణితనులతికా,కలిత ప్రస్వేదవారి♦కణములు పొడమెన్. 123

ఆలతకుఁ గొనలుసాఁగు వి,శాలతకుం బొంత నీరు ♦ చాల దనుగతిన్
బాలాచపలాంచితదృ,ఙ్నీలాంబుద మంబువృష్టి ♦ నిలువక కురిసెన్. 124

ఆవానఁ దడిసి వడఁకెడు,కై వడిఁ గంపంబు వొడమెఁ ♦ గామినులు మహా
దేవుని ముక్తివధూటీ, జీవితనాయకుని సేవ ♦ సేయం గదియన్. 125

తనువు దుర్గతి త్రోవఁ ♦ జనకుండఁ గట్టిన, కట్టుల గతిఁ బెండె♦కట్టు లమర
వెనుకకు నొదిగి యొ♦య్యనజాఱు ఘనతమో, గ్రంథులగతిఁ గీలు♦గంటు లమర

తే. బుండరీకభవాండక♦రండకుహర, బహిరబహిరహారహః స్ఫూర్ణ ♦ భావనాది
కప్రకాశాంగు నిరుపాధి ♦ కపరిభావుఁ, గాళహస్తీశు దర్శింపఁ♦గడియు నపుడు. 126

క. జ్ఞానప్రసూనకళికయుఁ, దానుం గన్యకల జన్మ♦దైన్యం బుడుపన్
బూని యొకదేహమై యెదు, రై నిల్చె శివుండు భాగ్య ♦ మదిపో తలఁపన్. 127

వ. అప్పు డప్పరమదంపతుల శిరోభాగంబుల మిన్నేటి నీటం బొరలుపొరలై పొరలు చుం దెరలు తెరలై యురలం బొడముచుఁ దడఁబడ నెగసి తునుకలైన చినుకులు హత్తిముత్తియపు సేసల విలాసముఁ జూపె. చూపులకుఁ దదనురూపంబులై యెడమ చెఱంగునఁ దెఱఁగొప్పు చున్నకొప్పును నప్పయోదంబున మెఱచి మఱచి పోనెఱుంగని మెఱపు నొఱపు నెఱపు కేతకీదళంబున దళంబగు పరిమళంబునం గూడి జడియుపుప్పొడియు నెలవంకవంకసుధాలవంబులుం జెలువంబులై పొదలె. చదలేటి కదలికలం దలఁకెడు నిజకరంబు తుద లేటి వెడలుపాటి చూపుల వెఱపు తమకు సరియనఁగలపాటి చుట్టఱికంబు వాటించి మానుపు నానుపుఁగొండరాచూలి వాలికచూపు నివాళికలుదనరె. శంకరి నెలవంక నుదటఁ బంకజమిత్రమండలంబు శంకనంకురింపఁజేయుఁ గుంకుమ పంకంబునఁ బెట్టిన వట్రువబొట్టు తనభాగంబున నొక్కభాగం బడంగిన కతంబున సైకత నితంబల కామదురితగహన దహనం బొనర్ప నఱ దెఱచిన చుఱుకుఁగంటి మంటవంటి కెంపున సొంపారె. నీలరోలంబ జాల నీలిమయుఁ బాటల జటాజూట పాటలత్వంబును గలసిమెలసి దివసావసాన సమయ సంశయంబుల హృదయంబుల నుదయంబుగాఁ జేయ భయంబునఁ బ్రియుం బాసి యుభయతనుప్రభావిభాకరతనయానభోనదీ సంభేద సముద్భవ విశద కుముద సముదయంబులలో దాఁగిన జక్కవలీల విమల దుకూలంబులో నున్న యున్నత స్తనకలశంబు దొడఁగిపట్ట నాసపడు కడ కేలుఁదామర యమరె. అభంగురాలిం గనంబున నిజాంగనకుఁ దొరఁగు నానందబాష్ప బిందువులు గనుఁగొని తన తొడవు లగు పాముల నిడుదయూరుపులవలన వెడలు విషానలధూమంబులవలనం గావ లయునని తదాభరణంబులు సడలింపఁ దలంచు శివుని విలోకించి యొనరించు నగవునం దెలుపగు నగజమొగంబును దన మొగంబును నేఱుపఱుప రాని సొబగు నం గనుపట్టె. వామతను సీమంతినీలలామయున్నవ నెన్నడుమున కెనగాక యోడు పడి యున్న యన్నెలవున నడుక మిన్నుం దునకలు సేయవలయు నని యెత్తిన తెఱంగునఁ గెంగేలగండగొడ్డలి వెలిఁగె. అంగజభంగం బొనరించు చూపునం దుదయంబైన చూపును గంఠనాళ కాలకూటకాలిమయుఁ గంఠసరాంతర పురందర నీల నీలిమయును బ్రచండతాండవఖండిత బ్రహ్మాండపాదంబును. యోగీశ్వరో

[illegible] గంబు లయో. జననీజనక

బును బ్రత్యక్షభోగమోక్షప్రదసమయంబునునై యొక్క మహాతేజం బెనరుకట్లఁ గన్నులకు మిఱుమిట్లుగొన నిల్చినం దలంచిన తమతలంపీడేఱెనని వనిత లవనీతలం బున సాష్టాంగ దండప్రణామంబు లాచరించి యెదుట నుదుట ముకుళిత కరపు టంబు లిడుకొని మిన్నకున్నఁ గన్నియల కన్నెఱింగి తన్ను నెడఁబాయక సేవ సేయం గాయంబునం సగం బొసంగె నని దాక్షాయణి సిగ్గుపడ సాయుజ్యం బిచ్చి యంతర్హితుం డయ్యె. అయ్యవసరంబునఁ గమలాస్యల రాక యాలస్యం బగుట యు సొమ్ములయొద్దం దలవాకిట నుండు నింటిబిడ్డ లిద్దఱుం దమలోన 128

వారకన్యలు ముక్తినందిన వార్త నశరీరి ప్రకటించుట.

శా. దేవస్థానములోనికిం జని పురంధ్రీరత్నముల్ రా రదే
మో విశ్వేశ్వరదర్శనానవసరంబో శ్రీమహాదేవ సే
వావాంఛాత్మనొ మమ్ము సొమ్మును బహిర్ద్వారంబునం బెట్టి చే
తోవైకల్యము లేక యింతతడ వెందున్నిల్వ రెట్లో యనన్. 129

ఉ. స్థానమువారు వారి నొకజాడఁ జలింపకయుండఁ జేయుచున్
లోనికిఁ బోయి పంకరుహలోచనలన్ గుడియెల్లఁ జూచియున్
గానక సంభ్రమంబు పెరుఁగ న్వెఱఁగందఁగ సందియంబు వో
నానతియిచ్చెఁ దత్కథనమంతయు నంబరవాణి గ్రక్కునన్. 130

క. వారు విని వారలలనా,పారాభవభక్తిమహిమ భక్తులపై గౌ
రీరమణునకుం గలిగిన,కారుణ్యముఁ దెలియ నలవిగా దనుకొనుచున్. 131

క. గుడి వెడలివచ్చి తనుయు,న్నెడకుం జేటికలఁ బిలిచి యింతుల మమతా
జడధీజడధినిమగ్నత్వ, జెడకుండఁగ శివుఁడు మోక్షసింధువుఁ గలిపెన్. 132

మ. శివగేహంబున జ్ఞానపుష్పకళికాసీమంబు విఘ్నేశభై
రవ నారాయణ వాసవుల్ శబరసమ్రా డ్దక్షిణామూర్తి తాం
డవమూర్తి ప్రియధామముల్ వెదకుచోటం జెప్పె నాకాశవా
ణి వృషాంకుండు సరోజలోచనలకు న్నిశ్శ్రేయసం బిచ్చుటల్. 133

ఉ. ఇందున కింక శంకవల దింతయు సత్యము కాళహస్తి బా
లేందుకళాధరుం గొలువుఁ డిక్కడ మీరు వసించి మోక్షముం
బొందిన వీరి భక్తిఁ గృతపుణ్యు లెఱుంగఁ బ్రతిష్ఠ సేయుఁ డీ
శుం దలఁకెల్ల మాని యనుచుం జని రందఱు వారు నంతటన్. 134

క. తమయేలికసానులపేర, మహేశ్వరలింగముల నిరంతరభక్తిన్
గ్రమమునఁ బ్రతిష్ఠఁ జేసిరి, యమదిక్కైలాసపతిగృహాంగణభూమిన్. 135

భావములోన సందియము ♦ పాటిలె నొక్కటి దీని నానతీ
వే వివరంబుగాఁ గరుణ ♦ వేగమ నీకది విన్నవించెదన్. 136

సీ. సకలవేదామృత♦జలధి గండూషించి, డప్పి నంగేత్రువుల్ ♦ చప్పిచప్పి
నిగమార్థ ధన మాత్మ♦జగతి నిక్షేపించి, న్యాయఫలంబులు ♦ నమలినమలి
ధర్మశాస్త్రమహాపా♦థములు నూఱుకత్రావి,బహుళపురాణకూ♦పములు ద్రవ్వి
యోగార్థసాధన♦ల్లుల్లం బుపాసించి,పరమత గాంగేయ♦మొరసి చూచి

తే. తపము లొనరించి పుణ్యతీ♦ర్థములు దిరిగి,వ్రతములన్నియుఁ జేసిన♦వారు శివుని
నెఱుఁగ రీచెలఁ దీపాము♦నిభము నెఱుకు,లెఱిఁగి పూజించి ముక్తులై ♦ రెట్లనంగ.137

ఉ. జంగమలింగ మంగభవ♦శత్రువు యాదవరాజుచిత్తవీ
థిం గల సంశయం బెడలఁ♦దీర్పఁ దొడంగి చెలంది పాము మా
తంగము చెంచు పుట్టినవి♦ధంబు సదాశివభక్తి తన్మతిం
బొంగిన హేతువుల్ విన న♦పూర్వము లేరికి నంచు నిట్లనున్. 138

—○✧ చెలఁదిపూర్వజన్మమువృత్తాంతము. ✧○—

చ. సకలముఁ బద్మసూతి నిజ♦శక్తి రచింపఁగ విశ్వకర్మపు
త్రకుఁడగు నూర్ణనాభుఁడు మ♦దంబున నాతని ధిక్కరించి సృ
ష్టికిఁ బ్రతిసృష్టి నేర్పున సృ♦జింపఁగఁ గోపమునన్ శపించెఁ గీ
టకత వహింపు మీవు ప్రిక♦టంబగు పేర నటంచు గ్రక్కునన్. 139

క. ఆయూర్ణనాభుఁ డాతురుఁడై యేటికి రాకమాను ♦ నన్యాయవిధిం
జేయఁ దలంచినఁ జనునె య,పాయంబని పద్మజునకుఁ ♦ బ్రణతుం డగుచున్. 140

ఉ. నాయపరాధ మేమియు మ♦నంబున నెన్నక మౌనిమానస
ధ్యేయ కృపావిధేయ తుది ♦ దీనికి నెయ్యది? యేవనంబునం
బోయి వసింతు నేఁ బురువు♦పుట్టువు దీఱెడుదాఁక? నానతీ
వే యని విన్నవింప విని ♦ వేధ విధూతవిరోధచిత్తుఁడై. 141

మ. జగదుత్పత్తి విధిప్రధాన ధిషణా♦సామర్థ్య గర్వంబునం
దగిలెన్ శాపము, ముక్తి గల్గెడు శివుం ♦ దర్శింప, నందాఁకథా
త్రి గజారణ్యమునందు బిల్వవనవీ♦థీవర్తివై యుండు మా
త్మగుణాపాదితచక్రసంక్రమవినో♦దక్రీడ లూతాకృతిన్. 142

ఉ. మున్నచట న్వసిష్ఠునకు♦ ముక్తిసుఖంబు ఘటింప లింగమూ
ర్తి న్నిలిచెన్ శివుం డతని♦తీరు ఫణాకృతినుండు భక్తిసం
... [illegible]

క. శ్రీనామధేయమున గజ,కాననమధ్యమున బిల్వ♦కద్రుమశాఖా
స్థానంబుల నిజగుణపరి,ధానవిధానప్రవీణ♦తం దిరుగు మిలన్. 144

క. ఈజన్మముకంటెను నీ,కాజన్మమె పావనము గ♦జారణ్యములోఁ
దేజోనిధి సర్వేశ్వరుఁ, బూజింపు తదీయపదము♦ పొందం గలుగున్. 145

క. విడువు విచారము నీ విఁక, నడవిఁ జరింపంగఁ గలుగు♦ టలిగి పఱుపుపైఁ
బడినగతి యయ్యెఁ జను మనఁ, దడయక నావిశ్వకర్మ♦తనయుఁడు ప్రీతిన్. 146

శా. లూతాకీటకమై ద్విదంతవనమా♦లూరద్రుశాఖాశిఖా
యాతాయాతవిహారజాతనిజగ♦ర్భావిర్భవత్తంతుచ
క్రాతిప్రీతివసింప నంతటను భ♦క్తాగ్రేసరుం డీశ్వరా
ర్చాతాత్పర్యమునం బ్రసూనఫలప♦త్రవ్రాతముల్ గోయఁగన్. 147

తే. చెలఁది యుండెడు మారేడు♦చెట్టుఁజేరి, దర్పకారాతి పూజావి♦ధానవేళ
తప్పకుండగఁ బోవుఁదా♦త్పర్య మెసఁగ, సంభ్రమంబునఁ దత్పలా♦శములఁ గోయ.

క. ఆకీటము వేణుశలా,కాకల్పితపుష్పపేటి♦కాపుటి మారే
డాకులతోఁగూడఁ బడెఁ, శ్రీకంఠాలోకనంబు♦సేకుఱుకతనన్. 149

ఉ. ఆతఁడు కేతకీతటినియందు ని♦జాంగము దోఁచి తత్పయో
ధౌతసమస్తదేహుఁ గల♦ధౌతమహీధరగేహు నర్చనో
పేతునిఁ జేయఁ బిల్వదళ♦పేటికలోఁ బడియున్న లూతయుఁ
జేతికి వచ్చి శంకరునిఁ♦జేసె విలోకన మంతనుండియున్. 150

వ. నిజజననహేతు రూపంబగు జలజభవుశాపంబుఁ దలంచుకొని యీశ్వరార్చనాజ్ఞానశాశ్వతైశ్వర్యంబవార్యంబగుటయునీకుమున్నెఱింగించిన తెఱంగునదక్షిణకైలాసనివాసుం బూజసేసి సాయుజ్య సామ్రాజ్యంబుఁ గైకొనియె నింకఁ గాళంబు కథఁ జెప్పెద వినుము. 151

కాళంబుపూర్వజన్మము కథ.

సీ. గంధర్వకామినీ♦గానంబు విని తల, లెత్తియాడెడు భుజ♦గేంద్రములును
భుజగఫణారత్న♦ములదీధితులఁ బ్రకా,శించు తమస్సమా♦శ్లిష్టగుహలు
గుహల ప్రతిధ్వనుల్♦ఘుమఘుమయనఁ బాఱు,నిర్మలోదకముల♦ నిర్ఝరములు
నిర్ఝరతటముల♦ నిరుపాధికసమాధి, యోగనిద్రారతి♦నుండుమునులు
తే. మునుల తపములునిర్విఘ్న♦ముగ ఫలింప, భక్తిరక్షించుకొనివచ్చు♦ప్రమథగణముఁ
బ్రమథగణభామినీయుతి♦ పార్వతీవి,లాసములుఁ గల్గి దనరుకై♦లాసనగము. 152

చ. గణపతిహార [illegible]

ఖణిలున అంకెవేయ కెఱుఁ♦గక సమకూడదు చూడ నన్నగా
గణితరుచిప్రసారము జ♦గత్త్రయగాహకమై వెలుంగఁగన్. 153

చ. ఫలములఁ గాచు నద్రిసుత♦పాణిశుకంబు, వృషంబుఁ గాచు శా
డ్వలములఁ, గాచు దంతిముఖ♦వాహన మక్షతరాజిఁ, గాచు జో
గులయిలువేల్పువాజి మదిఁ♦గోరక బోనము, భక్తు లీశ్వరుం
గొలిచిన దాఁకఁ దత్కుధర♦కూటగళత్తటినీతటంబులన్. 154

క. అనవరతఫలితకుసుమిత, వనఫలరసమధునదీప్ర♦వాహంబులు పై
కొని సెలయేఱులఁ గూడఁగ, మునితతి సంభేదశంక ♦ మునుఁగుం బ్రీతిన్. 155

ఉ. పారదరాశి చంచలతఁ ♦ బాసి వసించెనొ, శైలమై సుధా
నీరధి నిల్చెనో, కుముది♦నీపతికాంతి ఘనీభవించెనో
నా రజతాద్రి ముక్తిలల♦నామణి కేళిసుధాంశుకాంతి రా
జీరచితోరుసౌధగతిఁ ♦ జెల్వొసఁగు న్మునిసిద్ధసేవ్యమై. 156

క. శంభుఁ డొకనాఁడు వేడుక, నంభోజభవాండమంది♦రాంతర్వీథీ
శుంభన్నివేశకాంతా, స్తంభం బగుచున్న రజత♦శైలమునందున్. 157

చ. గరుడుఁడు రాజహంసమును ♦ గంధగజంబును మేఁకపోఁతు కా
సరము నరుండు నక్రకుల♦చంద్రుఁడు నిట్టియు గుట్టి మెద్దు ని
ర్జరుఁ విమానముల్ మొదటి♦చావడి ముందర సందడింప శ్రీ
హరి విధి వాసవాదులు ని♦జావసరాశ వసించి యుండఁగన్. 158

సీ. తొంగలి తూల శా♦ర్దూలచర్మముఁ గట్టి, భూతిమైఁ దగ నెఱ♦పూఁతఁ బూసి
క్రొన్నెలవిరి జటా♦కోటీరమునఁ దాల్చి, బ్రహ్మకపాలహా♦రములఁ బూని
యురగేంద్రు శేషు న♦త్తరజందెముగ వేసి, కర్కోటకుని నందె♦గా నొనర్చి
శ్రవములఁ గంబళా♦శ్వతరుల ధరియించి, తుంబురుఁ గరకంక♦ణంబు నేసి
తే. వలయుభూషణవితతిగాఁ♦జిలువకులముఁ, జేయుచోఁ బ్రియవధూమణిఁ♦ బాయునెడరు
తాళఁజాలక పోయి పా♦తాళసీమ, నున్న కాళంబుఁ గోపించి♦ యుగ్రుఁ డపుడు. 159

తే. కొలువునకు వచ్చి నవరత్న♦కోటిఘటిత, పీఠికాసీనుఁడై దైత్య♦భేదికముల
గర్భముఖ్యులు సేవింపఁ♦గాళమనుభు, జంగుఁ బిలిపించి యిట్లని♦శాపమిచ్చె. 160

ఉ. వాసుకి శేషముఖ్యఫణి♦వర్గము నిత్యము సేవసేయ భా
మాసురతప్రసంగసుఖ♦మగ్నుఁడవై ననుఁ గొల్వవైతి వా
[illegible]నంక మేదిని న♦ధోభువనంబున నుండు రాకు కై

క. నాయవివేకంబున ని, ట్లాయెం గైలాసపర్వతారోహణముం
జేయక మిము సేవామతి, డాయక నెట్లుండఁగల దృఢంబగు తాల్మిన్. 162

మ. అని దుఃఖించుచు మ్రొక్కి లేవని ద్విజాహ్వాంబు న్విలోకించి మో
మున మందస్మిత మంకురింప దివిషన్మూర్ధాభిషిక్తుండు తె
మ్మని నావాక్యము దప్పదైన ధరఁ దారాగం బవాచీనమై
తనరు న్నన్ను భజింపు మందు నవరత్నశ్రేణిచే నిత్యమున్. 163

తే. కొంత కాలంబునకు నన్నుఁ గొలువ నొక్క, హస్తి చనుదెంచు దానితో నగు విరోధ
మచట మీకుఁ బరస్పరాహవము గల్గి, చచ్చి మోక్షంబుఁ గాంతురు చను మనంగ.

తారాచలారోహణారంభమునకుఁ బ్ర, త్యూహరూపములు పయోధరములు
శంకరపదపద్మసందర్శనాంతరా, యనిధానములు కటాక్షాంచలములు
అభవ సామీప్య నిత్యానందవిఘ్నహే, తువు లవియోగసంతోషలీల
లంగజవిమతాంగసంగభంగాదికా, రణములు దృఢపరిరంభణములు

తే. గాన నిహపరసౌఖ్యంబు గలుగు టెట్లు, కామినుల వీడనోపని కాముకులకుఁ
బ్రణయినీమృత్యుయోగంబు ప్రాప్తమైన, హరుని చిత్తంబునకు దూరమైతిఁ గాదె.

అనుచు నపారవిచారంబున మునుంగుచు గజకాననంబునకుం జనుదెంచి శివలింగార్చ్చ
నాపరుండై యుండు నవసరంబున. 166

హస్తిపూర్వజన్మకథ

అన్యోన్య సరసభాషామృతాధీనతఁ, బ్రణయరోషావహప్రార్థనముల
బహువిధాలింగనాభంగురక్రీడల, బింబోష్ఠచుంబనాడంబరముల
బంధసంధానవిభ్రమవిశేషంబులఁ, గేళీపరిశ్రమలాలసములఁ
సరభసరతిఘర్మజలహారాంబరములఁ, దాంబూలచర్వణాదానములను

గనకసౌధంబులోపలఁ గలసిమెలసి, సేవసేయు వయస్యలఁ జేరనీక
యేకతంబున గౌరీమహేశులున్న, యవసరంబున మిగుల మదాంధుఁ డగుచు. 167

హస్తి యనంగ నొక్క ప్రమథాగ్రణి వాకిటివారిఁ ద్రోచి చే
తస్తనువృత్తియుం దొరఁగి తద్రతిసమ్మదఖేలనక్రియా
వాస్తువు డగ్గఱం గని భవాని శపించె మదించి వచ్చితే
హస్తివి గమ్మటంచుఁ దను నల్కయు సిగ్గును గప్పఁ బెట్టఁగన్. 168

గజగజవడఁకుచు నాతఁడు, గజచర్మాంబరుని గంధగజగమనపదాం
బుజములకు నెరఁగి భువనై, కజనని! యపరాధి నైతిఁ గావు మటంచున్. 169

వెండియు నధికభయంబున, దండనమస్కృతు లొనరిచి దైన్యంబున నో

ఉ. నావచనంబు దప్పదు మ♦నంబున భీతి వహింపనేల తే
త్రావధియందు ముక్తిసుఖ♦మబ్బు గజాటవిలోన లింగమై
భావజసంహరుండు ఫణి♦భావమున న్వసియించినాఁడు త
త్సేవ యొనర్పు నీకు నొక♦చిల్వకు నర్చన మచ్చరం బగున్. 171

క. నీవాభుజగముచే నీ,చే వాతాశనముఁ జచ్చి♦ శివపదసుఖల
క్ష్మీవరు లయ్యెద రరుగుము, నా వేగమె హస్తి గంధ♦నాగం బగుచున్. 172

శా. మాలూరచ్ఛద నోత్పలాబ్జసితప♦ద్మశ్రేణిభారంబు శుం
డాలగ్నం బొనరించి హస్తి శశిజూ♦టప్రాంతమం దుంచి త
త్కాళన్యస్తమణుల్ పడం దుడిచి కే♦తక్యాపగం గ్రుంకుచుం
గేల న్నీరముఁ దెచ్చి మైదొడసి భ♦క్తిం బూజనల్ సేయఁగన్. 173

క. ఏ మును చెప్పిన తెఱఁగునఁ, బామునకుఁ గరీంద్రమునకుఁ♦ బగయై ఫణిచే
సామజ మహిపతి కరటి,గ్రామణిచేఁ జచ్చి భవము♦ గడతేఱంగన్. 174

క. సామజ మంబర మయ్యెన్, బామును నాభరణమయ్యె♦ ఫణిమదకరులన్
హైమవతీపతికృపచే, నా మొదటివిరోధ ముడిగి♦ యభవత్వమునన్. 175

వ. ఇంకఁ గన్నప్ప తెఱం గెఱింగించెదను వినుము. 176

తిన్ననిపూర్వజన్మవృత్తాంతము.

ఉ. ఈశు జగత్త్రయేశు దివి♦జేశతనూభవుఁ డాత్మ నిల్పి ము
క్త్యాశనుఁడై సమగ్రనియ♦మాతిశయంబున నింద్రకీలశై
లేశుపయిం దపంబు రచి♦యించె విపక్షకులక్షయార్థమై
పాశుపతాస్త్రముం బడయఁ♦ బ్రాగ్వరముఖ్యులు చోద్యమందఁగన్. 177

సీ. జడకొప్పు కేకిపిం♦ఛపుఁద్రాటిచుట్టగా, బిసరుహాహితరేఖ♦ పీఁకెగాఁగ
సెగలు చల్లెడు కన్ను♦ జేగుఱుబొట్టుగా, శ్రుతి ఫణి యౌషధ♦లతికగాఁగ
మెడను బున్కలపేరు♦ మేటితామరలుగాఁ, దోలుదుప్పటి యొడ♦ దోలుగాఁగఁ
జేతిపినాకంబు♦ సెలవింటిబద్దగా, శూల మేర్చిన యంప♦కోల గాఁగఁ

తే. బ్రమథు లెఱుకులు గా నద్రి♦రాజతనయ, శబరిగా నాల్గువేదముల్♦జాగిలములు
గాఁగ మూకాసురునిఁ బంది♦గా నొనర్చి, శబరుఁడై భర్గుఁ డర్జునా♦శ్రమముఁ జొరఁగ.

క. కాకోలాశనకృతమా,యాకోలము సేయఁదొడఁగె♦ నలజడి మునిరా
జీకోలాహల మెసఁగఁగ, నాకోలాంగూలకేతు♦నాశ్రమభూమిన్. 179

దలఁ జనుదెంచి ధూర్జటియుఁ ♦ దా నొక యమ్మున దాని నేసె న
త్తఱి విజయుండు నేసె నొక♦దారుణ బాణమునన్ సముద్ధతిన్. 180

ఇరువురు నేసినబాణము, లిరుబరులును దాఁకి తిరిగె ♦ నిరుదెసలకు న
క్కిరి యిరుమొగముల నట్టువ, తిరుపుఁ గొనెడు క్రమముతో న♦తిత్వరితగతిన్.

ఖండేందుధరుని శరముం, బాండవమధ్యముని శరముఁ ♦ బ్రక్కలు గాఁడన్
రెండుతల లనఁగఁ దిరిగెం, జండగతిం బంది గఱచి ♦ శరములు దివియన్. 182

హరుఁడు నరుండును గిరి బిరుదురుదని కొనియాడి చేర ♦ నరుదేరఁగఁ ద
చ్ఛరముల నదియు న్మ్రొత్తమై, ధరణిపయిం బడియెఁ బర్వ♦తంబును బోలెన్. 183

ఏ మున్నేసితి ననుచుం, దా మున్నేసితి నటంచుఁ ♦ దమలోఁ గిట్టుకై
భీముఁడు భీమానుజుఁడును, భీమాహవకేళి సల్పి ♦ పేర్చిరి కిటికై. 184

సూనశరారియు న్నముచి♦సూదనపుత్రుఁడు దివ్యబాణసం
ధానమున న్మహాహవము ♦ దర్ప మెలర్ప నొనర్ప నొప్పి రిం
తైనఁ గొఱంత లేక తమ♦యందలి తేజము మిన్నుముట్టఁగా
భానుఁడు భానుఁడుం జటుల♦భానుపరంపరఁ బోరుకై వడిన్. 185

చెంచనుచున్ ధనంజయుఁడు ♦ చీరికిఁ గైకొన కేయుచుం బ్రతా
పించి రణం బొనర్పఁ బుర♦భేదికిఁ గోపము పుట్టి వీఁడు న
న్నించుకయేనియుం దెలియఁ ♦ డిత్తఱి నూరకయున్న నీతి గా
దంచు మహేంద్రజాలకుని ♦ యట్లొకమాయ రచింపఁ బూనుచున్. 186

అక్షయతూణమందు నొక♦యంబక మైనను లేకపోవున
ట్లాక్షణమాత్రఁ జేయ మది ♦ నద్భుత మందియు ధీరుఁడై సహ
స్రాక్షసుతుండు మోఁదె విశి♦ఖాసన మత్తఱి నెక్కుడించి ఫా
లాక్షునిమౌళిఁ బాటలజ♦టావళి పీడఁగ శేషుఁ దూడఁగన్. 187

బేడిదమగు నాదెబ్బకు, నోడక విల్లెక్కుడించి ♦ యుగ్రుఁడు వైచెన్
గ్రీడించువేడ్క ననిలోఁ, గ్రీడించుక వెగడుపడఁ బ♦రిస్ఫుట శక్తిన్. 188

కోదండంబుల నిట్టు లొండొరుజటా♦కోటీరముల్ గుత్తివ
క్షోదేశంబుల నంసభాగముల స♦క్రోధంబున న్వేయుచున్
రోధోంతంబున నట్టహాసములు నా♦ర్పుల్ పిక్కటిల్లంగ బా
హాదర్పంబున మల్లసంగరము సే♦యం జొచ్చి రుద్రార్జునుల్. 189

మల్లచఱచికొనుచు ♦ మహి పాదఘటనఁ, దల...

సీ. చెయ్యిచ్చి యొకకొంత♦సేవు నేస్పన బల్మి, యినుమడింపఁగఁ జొర♦నీక మలసి
యొక తెఱంగునఁ జొచ్చి♦యొండొండఁ గానెలు, దొడికిపట్టుక కొంత♦తడవు పోరి
యది మాని కొంతప్రో♦ద్దవనిసూఁదినకాళ్ళ, పెకలించి పడవైవఁ♦బెనఁగిపెనఁగి
మఱికొంతవడి మెడ♦విఱియభుజమ్ములఁ, జిక్కించి యక్కున♦నొక్కి నొక్కి

తే. నడుముల నొడిసి కబళించి♦పుడమిమీఁద, సమముగాఁ వాలిబలపరా♦క్రమము లెసఁగ
హెచ్చుఁగుందేమియును లేక♦యీశ్వరుండు, హరిహయసుతుండు మల్లసం♦గర మొనర్ప

మ. మదమాతంగము సింధురార్భకముతో♦మార్కొంచుఁజెన్నొదు పెం
పుదయింపన్ లయకాలతాండవకరుం♦ డుప్పొంగి గాండీవితోఁ
గదనం బిట్లొనరింప నాతఁడు భుజా♦గర్వంబు మాత్సర్యము
న్వదలం జాలమిఁ జూచి మెచ్చి శివుఁ డం♦తన్ దివ్యతేజంబుతోన్. 192

శా. వైకుంఠద్రుహిణాదిదేవతలుగొ♦ల్వన్ వామసీమావరో
ధాకారుండయి నాగచర్మవసనుం♦డై చంద్రరేఖాధరుం
డై కాకోదరభూషణుం డయి వళీ♦తానంగ భస్మాంగుఁడై
లోకవ్యాపకపాండుదీధితికరా♦ళుండై వృషారూఢుఁడై 193

క. ప్రత్యక్ష మగుచు సకలా, దిత్యులు జయజయ యనంగ♦ దేవేంద్రసుతున్
గాత్యాయనీమనోహరుఁ, డత్యాదరమున నభీష్ట ♦ మడుగు మటన్నన్. 194

శా. ఆనందమ్మునఁ బాండునందనుఁడు సా♦ష్టాంగప్రణామంబు లె
న్నైనం జేసి యెడ ల్వడంకఁగ మదీ♦యాజ్ఞానజాతాపదా
ధానీకంబున కోర్చి శత్రుదహనం♦బార్పం బ్రభా సారథా
రానిర్యత్ప్రళయాభ్రపాశుపతమం♦త్రశ్రేష్ఠ మీవే దయన్. 195

క. ఇదిగాక ముక్తిరమణీ, హృదయేశత్వము వహింప ♦ నీవలయును భ
క్తదురాశాపాశలవిత్ర! దయావీక్షణ! ప్రసన్న♦తామది ననుఁడున్. 196

సీ. పాశుపతాస్త్రోప♦దేశంబు సేసెదఁ, బరులఁ గెల్వుము ప్రతా♦పంబు మీఱ
సాయుజ్య సామ్రాజ్య♦సౌఖ్యమీజన్మంబు, నందు నందవు బంధు♦హరణమునకుఁ
గాంతఁ జేసితి గానఁ ♦ గలియుగంబున మృగ, హంతవై పుట్టి శై♦లాటవులకు
నాఖేటకార్థమై ♦ యరిగి యస్మద్రూప, మగుదివ్యలింగంబు ♦ నచటఁ గాంచి

తే. దేహమోహంబు విడిచి సం♦దేహ ముడిగి, భక్తిభజియించి కామిత♦పదముఁగాంతు
వనుచు సర్వేశ్వరుం డను♦గ్రహముసేయ, ఫల్గునుఁడు తిన్నఁడైపుట్టి♦పడసె ముక్తి.

వ. అని తత్కథావృత్తాంతం బంతయు మాయాజంగమాకారుం డై నజగజ్జననీజనక
[illegible]

ఉ. ఎంతయుఁ జోద్యమంది ధర♦ణీశ్వరుఁ డీశ్వరుఁ బొందఁ గాంచ నేఁ
డెంత కృతార్థురాలిది ని♦జేచ్ఛ విహారము లానతిచ్చె నే
నెంత కృతార్థుఁడన్ జనన♦మెంత కృతార్థతఁ బొందెఁ బట్టనం
బెంత కృతార్థతం బొరసె ♦ నేమని చెప్ప మదీయ భాగ్యముల్. 199

వ. అని యత్యంత సంతోషితస్వాంతుండై. 200

ఉ. అంగన నాదరించి వసు♦ధాధిపుఁ డాక్షణమాత్రలోఁ బుర
ప్రాంగణభూమి సాహిణి ర♦యంబునఁ బల్లనకట్టఁ బట్టసా
రంగజవంబుఁ గల్గినతు♦రంగము నెక్కి కదల్చి కాళహ
స్తిం గదియంగ వచ్చి డిగి ♦ చిద్వనధి న్మొగలేటఁ గ్రుంకుచున్. 201

లయగ్రాహి. మారహరు శైలతన♦యారమణు
నంతకది♦శారజతపర్వతవి♦హారముదితాత్మున్
మేరుధరకార్ముకస♦రోరుహదృగంబకు
ధ♦రారథు సరోజభవ♦సారథిఁ బురారిన్
సారసహితేందుధర♦ణీరసహుతాశన
స♦మీరఖమఖేశ్వరశ♦రీరుఁ బరమేశున్
జేరి భజియించుచుఁ దు♦షారగిరిపుత్రిఁ
బరి♦వారసురలం గొలిచి ♦ కోరిక దలిర్పన్. 202

సీ. దక్షిణకైలాస♦ధరహేమముఖరీన,భోనదీమధ్యమ♦భూమియందుఁ
దిరుకాళహస్తీశుఁ ♦ దిరుగువాఱంగ, జ,లాంతశిలాంతప♦ర్యంతముగను
నేలత్రవ్వించి యం♦న్నెలవుననుండియు,రసవర్గమిళితచూ♦ర్ణంబుతోడ
నిటికల శిలల సం ♦ దీకుండబంధించి,యామీఁద హిమగిరి♦జాఖువాహ

తే. చండగుహాభైరవాదుల♦సదనములును, గోపురావర్ణవర్తన♦కూటములును
భక్తిఁ గట్టించి యమ్మహీ♦పాలవరుఁడు, ధరణి నేలుచునుండె శం♦కరునికరుణ. 203

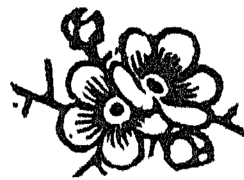
శా. నీవారాగ్రశిఖాంత చిద్రసమయా♦నీవారముష్టింపచా
త్మావాసస్థితదేవ షట్సుమయనా♦థా రూఢభేదప్రతి
ష్ఠావష్టంభవిజృంభితాననని కా♦ర్యద్వాక్యవాటా మహా
దేవా జన్మజరావిపల్లయదశా♦ది క్లేశసంహారకా. 204

క. బంధత్రయనాశక భవ,బంధాదికబంధరాశి♦బంధనవిద్యా
బంధురసమస్తభూత,స్కంధావారేశ భక్త♦కల్పమహీజా. 205

కటీపటీభవద్దిగంత•కాలకూటఘస్మరా
నటత్కృపీటభూశిఖాపి•నద్ధదృగ్జితస్మరా. 206

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కాళహస్తీశ్వర చరణ కమల సేవాపరాయణసింగమరమానా
రాయణ జక్కయనారాయణ తనూభవభవపరాఙ్ముఖ ధూర్జటిప్రణీతం
బైన శ్రీకాళహస్తి మాహాత్మ్యంబను మహా ప్రబంధంబునందు
సర్వంబును జతుర్థాశ్వాసము
సంపూర్ణము.

శ్రీరామార్పణమస్తు.

శ్రీరామాయనమః.

శ్రీ కాళహస్తి మాహాత్మ్యము టీక.

శ్రీకాళహస్తి. శ్రీ=సాలెపురుగు, కాళము=సర్పము, హస్తి=ఏనుఁగు, ఈ మూఁడును ముక్తినందిన స్థలమునకు శ్రీకాళహస్తియని పేరు. ౨. ఆ. 92-93-155 పద్యములం జూచునది.

1. అజుఁడు=బ్రహ్మ, లూత=సాలెపురుగు, వాతాశనము=సర్పము, సామజము=ఏనుఁగు, ఆటవికుఁడు=తిన్నఁడను బోయవాఁడు, రాజీవాక్షీయుగము=(వార) స్త్రీలజంట:—ఈ గ్రంథమున శివుని కృపచే వర్ధిల్లినట్లు చెప్పఁబడినవారి పేర్లన్నియు నిందుఁగలవు. దీనిచేఁ గావ్యార్థము సూచింపఁబడియె. ఇట్లు సూచించుట యుత్తమ కావ్యలక్షణము. ఆర్యా=పార్వతి.

2. కులపాలిక=కులస్త్రీ.—ఇచ్చట హిమవత్పర్వతము భార్యయైన మేనక. ఆమెయొక్క-తను=దేహమను, వల్లికా=తీఁగయందు, జనించిన, ప్రసూన=పుష్పము. ఇది జ్ఞానప్రసూనాంబకు విశేషణము. ప్రథమ పాదమందు జ్ఞానప్రసూనాంబయనెడు పుష్పముజన్మస్థలము, రెండవపాదమందా పుష్పసౌరభము, మూఁడవ పాదమున దానియందలి తేనె, నాలుగవపాదంబున సౌరభముచే నాకర్షింపఁబడి తేనెను గ్రోలుచున్న తుమ్మెదలును గీతియందుఁ బుష్పాదియుఁ జెప్పఁబడెను. సావయవ రూపకాలంకారము.

లోకమునఁ గోపాది దుర్గుణములు లేని ప్రభువులను జల్లని ప్రభువులని చెప్పుట ౛డుక. హిమధరాధర మండలేశ్వరయనుటచేఁ బార్వతీదేవి తండ్రిచల్లని ప్రభువనియు, లపాలికయనుటచే నామె తల్లి శీలసంపన్నయు, తను వల్లికయనుటచే సుకుమారియు ౦దరియు నని స్ఫురించెడి. దీనివలనఁ బార్వతి సత్కులప్రసూతి వర్ణింపబడెను. ఇట్టులే క్కినపాదములందు నూహించునది. చంద్రార్ధజూటకోటి=అర్ధచంద్రునిగల జడముడి వర. శివునకువలెఁ బార్వతికిని విఘ్నేశ్వరునకును, సరస్వతికిని బాలచంద్రరేఖలు కాళియందుఁగలవు.

3. వ్యాకీర్ణస్థితి=భయముచేఁ జెదరిన స్థితియందు.

ఔకారా...వరంబు=భౌ...

4. i. కాసరాసురుఁడు=మహిషాసురుఁడు. వీనిని జంపునపుడు దుర్గాదేవి యతనిఁ బడవైచి మెడఁద్రొక్కి శిరము ఖండింపఁగా నా నెత్తురామె పాదములకుఁ దగిలి స్త్రీలు విలాసముగాఁ బాదములకుఁ బూసికొను లత్తుకవలెఁ బ్రకాశించెనని భావము. ii. ఘర్మవాఃకణరాజి=చెమట నీటిబిందువుల వరుస. స్తనములందుఁ బుట్టిన చెమట బిందువులచాలు దుర్గాదేవి కంఠమున ముత్యముల సరమువలెఁ బ్రకాశించెను. iii. అట్టహాసముచేయఁగా ఆ నవ్వుకాంతి మోమున వ్యాపించి శృంగారవతులు మోమునకుఁ బూసికొనెడి పుప్పొడివలె నుండెను. iv. యుద్ధకాలమున లేచిన ధూళియె యామెకు మేలిముసుఁగు.—వీరశృంగారమూర్తి= యుద్ధవర్ణన మగుటచే వీరరసము, శృంగారము వర్ణించుటచే శృంగారరసము. "హరికి నరికిఁజూడనందంద శృంగార వీరరసము లోలి విస్తరిల్ల" భాగ. అను దాని ననుసంధించునది.

5. సర్గస్థిత్యపహారములు=సృష్టి స్థితి లయములు.

ఈయన యద్వైతియని ౨ ఆ. 131 వ పద్యమువలనఁ దెలియుచున్నను

తే. జగదధీశ్వరుఁడగు మహేశ్వరునియందు,
సకలజగదంతరాత్ముఁడౌ శార్ఙ్గియందు
భేదవిజ్ఞాన మెయ్యెడ లేదు మాకు
నైనఁ దరుణేందుశేఖరునందు భక్తి.

యని భర్తృహరి చెప్పినట్టు పూర్వజన్మవాసన బలమునఁ గేవల శివభక్తుఁడగుటఁ దక్కిన దేవతల ధ్యానింపఁడయ్యెను.

కవులు తామేయే పూర్వగ్రంథములఁ బఠించి భాషాజ్ఞానము సంపాదించుకొనిరో యాగ్రంథముల కర్తలను గ్రంథాదిని గృతజ్ఞతచే స్మరించుట సంప్రదాయము. ఈయన దానిని బాటించినవాఁడు కాఁడు.

షష్ఠ్యంతములు=షష్ఠీవిభక్తి ప్రత్యయములంతమునఁగలవి. యత్కరోషి యదశ్నాసి, యజ్జుహోషి దదాసియత్, యత్తపస్యసి కౌంతేయ తత్కురుష్వమదర్పణ" మ్మని యుండుటచే నార్యులు తాముచేయు కార్యములను భగవంతున కర్పింతురు. అట్లిచ్చునపు డెవ్వనికిత్తురో యతనికి ననివానిపేరు షష్ఠీవిభక్తియందుఁ జెప్పుట యన్నిజాతులవారియందును స్వభావము. ఉత్తరములు వ్రాయునపుడును "మ-రా-రా............వారి సమ్ముఖమునకు" అని వ్రాయుదుము. షష్ఠ్యంతముల యుత్పత్తి కిదే కారణము. షష్ఠ్యంతపద్యములకు సంఖ్యానియ

11. నాదబిందు కళాతీతేశునకు=“నాద మనఁగా కంచుగంటమ్రోఁగునట్లు కలుగు దీర్ఘమైనధ్వని. బిందువనఁగా అనుస్వారమునకుఁ దరువాతఁ గలుగు ధ్వని. కల యనఁగా నాదముయొక్క ఏకదేశము” వీని నతిక్రమించిన వానికి.

17. పారదము=పాదరసము. టంకము=ఉలి. కడంగరీయము=పొల్లు కసవుమేసెడి యెద్దు.

20. తూచా=సంస్కృత సముచ్చయములైన తు-చ. వర్ణనిర్దేశమందు దీర్ఘము. కొంచెమైనను విడువక యని యర్థము.

23. ఇందలి పెద్దపాదములు నాలుగు వరుసగ బ్రాహ్మణ,క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రుల కన్వయింపవలెను. వారి యందఱయందు రాజయోగలక్షణములు చెప్పఁబడి నవి. i. నిత్యములు=సంధ్యావందనాదులు. నైమిత్తికంబులు=వ్రతాదులు. ii.సంగ+రహితబుద్ధియనియు శాంత+నవస్ఫూర్తియనియు రాజయోగపరము. సంగర+హితబుద్ధి, శాంతనవ+స్ఫూర్తి యని క్షత్రియధర్మపరము. శాంతనవుఁ డు=భీష్ముఁడు. వైరి=శత్రువులు-కామక్రోధాదులు. iii. మహార్థ+ప్రభా+అస మానస్థితియని వైశ్యపరము. మహార్థ+ప్రభాసమాన+స్థితియని రాజయోగి పరము. అర్థము=ధనము-నివృత్తి. కోశములు=బొక్కసములు. అన్నమయ ము, ప్రాణమయము, మనోమయము, విజ్ఞానమయము, ఆనంద మయమనెడి పంచకోశములు. iv. రాజయోగులవలెనే కష్టజీవులగు శూద్రులు నెండ-చలి- గాలి లక్ష్యపెట్టరని భావము.

24. కామినీజనులు=స్త్రీలు. కామిని యనుటచే వారస్త్రీలని యిచట గ్రహింపఁదగు. నాదబిందు కళలఁగూర్చి 11 వ పద్యము టీకఁ జూడుఁడు. బంధములు=జాలం ధరము-ఉడ్డీనములోనగు యోగబంధములు. ౧ ఆ 146 ప, టీకఁ జూడుఁడు. శుక వాక్యము=శుకయోగివాక్యము. మోహ+రహితవృత్తి. అనంగరహస్య విచా రము=బహుశాఖలులేక యేకమార్గముననుండు తత్త్వవిచారము. బహు శాఖా హ్యనంతాశ్చ బుద్ధ యోఽవ్యవసాయినామ్. అని భగవ. ఇది యోగిజన పరమైన యర్థము.

౦ధములు=కొక్కోక ప్రసిద్ధములైన రతిబంధములు. కళలు=పాడ్యమి మొదలాయా తిథుల యందాయా యవయవంబులనుండు చంద్రకళలు. నాదము=వీణాది నాదము. శుకవాక్యము చిలుకపలుకులవంటి పలుకులు. మోహర+హిత వృత్తి=మొగ్గరములందు హితమైన వ్యాపారము. అనంగుఁడు=మన్మథుఁడు. ఇది వారస్త్రీపరమైన యర్థము.

25. [illegible]

దురు. పూర్ణాహంకృతి=అహంకారశూన్యత. ఉన్మత్తనవ్యరతిః='బాలోన్మత్త పిశాచవదేవ' యన్నట్టు యోగులు పిచ్చివారివలె నటింతురు. సత్త్వము= సత్త్వగుణము. మృదితపద్మాభ్యున్నతిః=కొట్టఁబడిన సంపద యభివృద్ధిచేత, ఇది యవధూతపరమైన యర్థము. ఏనుఁగుపరమైన యర్థము సులభము.

26. సిబ్బితి=సిగ్గు.

17. మొదలు 23 పద్యములవఱకుఁ బురవర్ణనము. ఇన్నిటియందును గవి యోగవిషయము నుపమించియున్నాఁడు. దీనివలనను గ్రంథమం దచ్చట నచ్చట యోగవిషయమే వ్రాసియుండుటను ధూర్జటి యోగాభ్యాసపరుఁడని చెప్పవచ్చును.

28. శక్తిత్రయము=ప్రభుమంత్రోత్సాహ శక్తులు. జ్ఞానబలక్రియాశక్తులు. రాజశేఖరుఁడు=i. రాజశ్రేష్ఠుఁడు ii. చంద్రమౌళి. శతకిటి=మాయావరాహము. కరటి=ఏనుఁగు. కుధర=కులపర్వతములు.

30. కేజారకంకణము=పంచలోహములంగూర్చి చేసిన కడియము. గోణాము= గోఁచి. (రూ. గోవణము. గోణము). సందిఁగట్టిన=సందిటఁగట్టిన.

33. సామిధేని=సమిధ.

35. ఈ పద్యమున మాటలాడునది జంగము రాలు. వినువాఁడును జంగమువాఁడు. కావున వారు తెలుఁగున మాటలాడినను స్వసంప్రదాయ కర్ణాటకపదము లుపయోగించుట దోషముగాదు. ఆ యుపయోగింపఁబడిన కర్ణాటక పదము లన్నియు నగ్రామ్యములు వ్యాకరణ సమ్మతములు. దీనియందుఁ గవిపాటించిన నియమములన్నియు గమనింపక కొందఱీ కవిపాత్రోచిత భాష యుపయోగించె నని తామన్యభాషా గ్రామ్యాసంప్రదాయ పదము లసంగతముగ ~~నుపయో~~గించుట శోచనీయము.

బిజమాడు=విజయము చేయుము. దేవరు=దేవరవారు, గౌరవార్థంబున బహువచనము. బిడార=విడిది యిల్లు, మూర్తమాడి=కొంచెముసేపు విశ్రమించి, మాడబేకు=చేయవలయును. ఇవి కన్నడపదములు. నడలింగమూర్తి=నడచు లింగమూర్తి. తనివు=తృప్తి. విజితకందర్ప=రూపమున మన్మథుని జయించినవాఁడా. శివుఁడు విజితకందర్పుఁడే కదా.

47. కెంపులు=పండ్లనొక్కులు. రాజు ముందర నిలిచె నంభోజవదన=చంద్రుడున కెదుటనుండు కమలమెట్లు కాంతిఁబాసి యుండునో యట్లే భీతిచే రాజునెదుట నిలిచినదాసి ముఖము వన్నెవాసి యుండెనని గ్రహింపవలయును.

50 [illegible] «బిగువైన పీనకుచభారమ్ము» కారణము.

52. హిండనము=వ్యాప్తి.

59. నమశ్శివాంయ=సంస్కృతపద మనుకరణ రహితముగఁ బ్రయోగింపఁ బడినది. "ఆశ్చర్య సంతాపాద్యర్థంబుల ననుకరణంబులు రామి దోషంబుగాదు. ఉ. అంటితి నమశ్శివాయ పాపాత్మురాలి. జయజయ శంకర. నమోవిశ్వసృజే వినమెన్నఁడు." సులభ వ్యాకరణము.

65. పక్కణము=బోయపల్లె. ఖురళీ=గరడి.

81. అవటము=పల్లము.

83. ఇందు దధలకుఁ బ్రాసము. చూడుము 4 ఆ 189 పద్యము. ఈ ప్రాసము భారత కవులకు సమ్మతము.

88. జీవతా=జీవత్వము.

92. ఉదవసితము=ఇల్లు.

101. నీవార ముష్టింపచులు=ఋషులు.

108. జ్యోతి=ఈ గ్రామము కడపపురమున కేడుమైళ్ల దూరమునఁ బెన్నయొడ్డున నున్నది. సిద్ధవటము జ్యోతికి మూఁడుమైళ్ల దూరముననున్నది.

.16. తాటంకవతి=ముత్తైదువ.

.18. పొందు=యోగ్యమైన స్థలము.

.22. కంచుకము=రవిక. వ్యజనము=విసనకఱ్ఱ.—గంధసారా...న్యము=మలయ పర్వతమునుండివచ్చు గాలియందు క్రీడింపనిచ్చ పుట్టించునది. విక్షిప్త...తలము =చల్లిన నీళ్లనుండి పుట్టు నావిరిగల భూప్రదేశముగలది. అధ్వగా...కంబు= బాటసారుల కాయాసమిచ్చునది. ప్రాణే...కారి=భార్యల కౌఁగిలింతలకు విఘ్నము కలిగించునది. ఘర్మోదకము=చెమటనీరు. అంబరా...తాప=అంత రాళమునందును, భూమియందును, నీటి ప్రవాహమందును సంచరించు స్వభా వముగల జంతువుల యన్యోన్య ప్రదేశములందు సంచరించు కోరిక వర్ధిల్లఁజేయు తీక్ష్ణతాపము. అనఁగా నెండవేఁడిమికిఁ దాళఁజాలక ఆకాశమున సంచరించునవి భూమియందు సంచరించిన సుఖముగ నుండుననియు, భూమి యందుండునవి నీళ్లలోనుండిన సుఖముగ నుండుననియు, నీళ్లలోనుండునవి భూమియందుఁగాని యాకాశమందుఁగాని యుండిన సుఖమనియుఁ దలంచు చుండెనని భావము. ఉష్ణాగమంబు=ఎండకాలము.

24. అహమన్నమ్=ఇది అన్నసూక్తములోని వాక్యము. అత్రాగస కింన్లో [illegible]

125. పంచశిఖ=నాలుగుప్రక్కల నాలుగుమంటలు మీఁద నెండ.

132. పోత్రము=పందిమూతి. బ్రహ్మవిష్ణువులు నేనెక్కుడు నేనెక్కుడని తమలోఁదాము కలహించి శివునియొద్దకుఁబోయి మాలో నెవరెక్కువ తెలుపుమని యడుగఁగా నా శిరస్సుగాని పాదములనుగాని చూచివచ్చిన వారెక్కువ యని యాయన చెప్పెను. అప్పుడు బ్రహ్మ హంసయై శిరముచూడ నెగిరి పోయెను. విష్ణువు వరాహమై పాదములను జూడఁబోయి యెంతకాలము పోయినను నవి గానరామి విసివివచ్చెను. బ్రహ్మహంసమై పోవుచుఁ దన కెదురుగ శివుని శిరమందుండివచ్చు మొగలిరేకుతోఁ దనస్థితి తెలుపఁగా నీవు శిరము చూచితినని చెప్పుము. నేనును సాక్ష్యము పలికెదనని చెప్పెను. ఆ కారణముచే శివుఁడు తనకు మొగలిపూలు పూజార్హములు కావని శపించెను.

135. చదలేఱు = ఆకాశగంగ.

146. మరున్నైచికి=దేవతాధేనువు, కామధేనువు. సిద్ధాసనము, పద్మాసనము, కూర్మాసనములోనైనవి యోగాభ్యాసవేళ యోగులు కూర్చుండు విధములకుఁ బేర్లు. నాడీశోధనము = ప్రాణాయామభేదము. ఆధారబంధము = మూల బంధము. ఉడ్డీనబంధము = నాభియూర్ధ్వాధో భాగములను వీఁపునకుఁ దగులునట్లు లాగుట. జాలంధరము=కంఠమువంచి ఱొమ్మునదగ్గఱ గడ్డము స్థాపించుట. షట్చక్రములు=మూలాధార చక్రము, స్వాధిష్ఠాన చక్రము, మణిపూరకము, అనాహత చక్రము, విశుద్ధ చక్రము, ఆజ్ఞాచక్రము. జ్ఞేయము=దెలియఁదగిన పదార్థము. జ్ఞాత=తెలిసికొనువాఁడు. జ్ఞానము= తెలివి.

147. సువర్ణ.....మణి=మేరు పర్వతము విల్లుగాఁగల శివుని యుతఃపురస్త్రీ= పార్వతి.

153. ప్రతి=ఈ సంస్కృత పదమునకుఁ దెనుఁగునఁ బ్రత్యేక ప్రయోగము గలదు.

156. అవిముక్తము=కాశి.

158. సామజపూజ=ఏనుఁగువలని పూజ. సామజారి=గజాసుర విరోధియైన శివుఁడు. కాళహస్తియందుఁ జచ్చుదోమ, యేనుఁగు, కాముకుఁడును శివత్వమునొందుదురని భావము.

162. గుణ=సత్త్వ రజస్తమోగుణములు. ఇషణములు = దారేషణధనేషణ పుత్రేషణములు, తారకాక్షర=శ్రీరామమంత్రము. "శ్రీరామ రామరామేతి, రమే రామే, మనోరమే, సహస్ర నామతసుల్యం రామనామవరాననే". యని

163. ఇందంతా...హంతా=ఇది యనుభావమును, నేను అను భావమును.

ద్వి తీ యా శ్వా స ము.

1. శ్రీ...ఖని=మలయ పర్వతము గాలి పరంపరయొక్క స్పర్శము మొదలైన విషయములను ఆస్వాదింపని (సుఖస్పర్శాది విషయముల నాసక్తి గలిగింపని వేదాంత) విద్యకు గనియైన వాఁడా! ఈ యాశ్వాసమునఁ జెప్పఁబడు విషయము లిందు సూచింపఁబడినవి. శ్రీఖండాచలేత్యాదిచే బ్రహ్మ విషయము, ముని...శాఖియనుటచే ఋభువు కథయు, శ్రీకాళహస్తియనుటచే శ్రీ, కాళ, హస్తుల చరిత్రము సూచితము.

3. స్వస్తికహస్తులు=భయముచేఁ జేతులు జోడించినవారు. బొటనవ్రేళ్లను వంచి తక్కిన వ్రేళ్లను జాఁచి రెండు మణికట్టులను జేర్చిపట్టిన స్వస్తికహస్తమగును. భయముతో మాటలాడుట, వాదమొనర్చుట, కీర్తించుటయం దీహస్తమభినయింపఁబడును. కింకర్వాణులు=సేవకులు.

6. తులాకోటి ద్వయంబు=రెండందెలు.

18. ఓరంతప్రొద్దు=చాలఁబ్రొద్దు పోవువఱకు.

22. ఉన్న కార్యములు=తక్కిన పనులు. స్వభార్యతో నైనను నిషిద్ధ సమయముల రమించుట పాపమునకు హేతువు. దాని ఫలము దుష్టసంతానము.

25. అలరమ్ములు=పువ్వుబాణములు.

28. చార్వాక మార్గము=ప్రత్యక్షముగ గోచరించునదియే ప్రమాణముగాని తక్కినదేదియుఁ బ్రమాణముగఁ గైకొనని నాస్తికుల మార్గము. వీరికి సర్వము శరీర సౌఖ్యమే.

29. కుల...దూరంబులు చేయుట భ్రష్టులకు యోగులకుఁగూడ సమానమే. సంసారమగ్నులు భ్రష్టులై కులాచారాదులు వదలి నరకమునకుఁ బోదురు. యోగులు జితేంద్రియులై కులాద్యతీతులై సర్వసమదృష్టులై మోక్షము నొందుదురు.

30. కాదంబరి=కల్లు.

41. గగ్గులకాడు=గింజలేని కంకి=నిస్సారము.

49. వేధాండము=బ్రహ్మాండము.

56. జాఱొప్పున=జాఱు నొప్పున నని యుండవలయు. ఉదంతమగు తద్ధర్మార్థవిశేషణమున కచ్యుపరమగునగుచు ...

62. పొలసు=మాంసము. బరికట్టియ=అలుగులేని యీఁటె. కఱుకుట్లు=ఇనుప సలాకయందుఁ గ్రుచ్చి కాల్చిన మాంస ఖండములు. పదను=బూడిద.

68. ఝంఝా=గాలివాన.

69. పిడి యేనుఁగు=ఆఁడేనుఁగు.

94. మర్కటకము=సాలె పురుగు.

101. మీఱిం బోవ=అతిశయింపఁగా

106. ఊర్ణనాభము=సాలె పురుగు.

112. అజ్ఞతా సంతమసము=అజ్ఞానాంధకారము.

120. దృషదావళి=ఱాల సమూహము.

122. రేపాడి=ఉదయము.

128. లోకనయనుండు=సూర్యుఁడు.

130. విపులా వాలము=భూమియను పాది. పలాశాంతర=ఆకుల నడుమ.

131. అబ్దేవుఁడు=విష్ణువు.

134. చిందమృతంబు=చిందున మృతమని యుండవలయును. నుకారాగమము రామి దోషము (చూ. 56 వ ప, టీక).

137. అచ్ఛభల్లము=ఎలుఁగు బంటి.

140. పగ=శత్రువు.

145. మాలూరము=మారేడు.

146. క్రోళ్లు=క్రోవులు.

153. ఈఁదీఁది=ఈఁది + ఈఁది=క్త్వార్థకేకార సంధియామ్రేడితమం దైనను సాధువు గాదు.

158. చిరంటీ=ముత్తైదువ. ఘంటా పథము=విశాలమైన బాట.

159. ఆజవంజవము=సంసారము.

తృతీయాశ్వాసము.

1. శ్రీధర...శోణరాజీవ=విష్ణువు శివుని నర్చింపవలయునని సహస్రకమలములు సేకరించి పూజించు సమయమున నొక కమలము తక్కువ పడెను. దానికి మాఱుగ విష్ణువు తన కంటిచే నర్చించెనని శైవపురాణ కథ. దీనిచే నీయాశ్వాసమునఁ దిన్నఁడు తన కంటినే శివున కర్పించు విషయము సూచితము మనో...వైద్యయనుటచే నత్కీర కథ సూచితము.

3 పొతపినాడు=పొతపి ముఖ్యప్రదేశముగాఁగల దేశము. ఈపొత్తపికెడప మండ

మైళ్లలోనున్నది. ఉడుమూరు=దీని నిప్పుడు ఉడుముల పాడు అని యందురఁట. పక్కణము=బోయపల్లె.

4. స్తబ్ధరోమ విషాణము=పందికొమ్ము. ముక్తకంచుకము=కుబుసము విడిచిన పాము. ఏనుఁగు కుంభస్థలము, మేఘము, పందికోఱ, శంఖము, మత్స్య శిరము, పాఁప పడగ, ముత్తెపుఁజిప్ప, వెదురు వీనియందు ముత్తెములు పుట్టును.

6. పాఱుటాకులు=ఋషులు లోనగువారు వస్త్రములకు మాఱుగాఁగట్టుకొనెడి యొక విధమైన యాకులు.

7. తవిఁదచేలు=రాగిచేలు, వెఱబొమ్మ=పక్షులు బెదరుటకై చేలయందుంచు వికారపు బొమ్మలు.

8. ఆరబములు=పైర్లు.

9. గోవాళ్లు=యౌవన పురుషులు. ఇది నిత్యబహు వచనాంతము. దీని కాధుని కొకఁడేక వచనము గోవాఁడు అని కల్పించుట యవిచార మూలకంబు.

12. కరకరి=రాపిడి - విరోధము. బర్హాంబరము=ఆకుచీర. గసికకోల=మొదలు చెక్కఁబడిన కొయ్య.

16. ఈ పద్యమున ఆఁడు నెమిళ్లకు శబరకాంతల కచముల కుపమానోపమేయములు చెప్పఁబడినవి. ఆఁడు నెమిళ్లకుఁ బెద్ద బించెము లుండవుగాన నీ యుపమాన సారస్యము చింత్యము.

24. గర్భమునందున్న శిశువు జననానంతరము చేయఁబోవు కార్యములిందు సూచింపఁ బడినవి. గర్భిణీస్త్రీకిఁ గలుగు కోరికలు, ఆమెచేయు వింతచేష్టలు గర్భమునం దున్న శిశువు లక్షణము దెలుపునని శాస్త్రప్రసిద్ధము.

32. గుంజా=గురిగింజ.

35. మృగయా=వేఁట, గునుకుంబ్రాలు=ఒక విధమైన గడ్డిగింజలు, ప్రాలు= బియ్యము. కీచక తండులము=వెదురు బియ్యము, కొట్ర=ఎసరు, ఉప్పి= ఆవిరిపోక యుడికించి, ఆవించి=ఆవిరికిఁబెట్టి, కాలింగ భంగములు=నేల గుమ్మడు బద్దలు, గుడా=ద్రాక్ష, గుడ=బెల్లము, గుడపుష్ప=ఇప్పపూవు, సరకట్లు=వీణెమెట్లు, గుమ్మెట=తుడుము.

41. ఉపదంశము=ఊరుఁగాయ.

46. గిద్దులు=ఒక విధమైన డేగలు, విడివేఁట=పక్షులను బక్షులపై విడిచి యాడెడు వేఁట. పాదివేఁట=పెంపుడు పిట్టలను నొకచో నుంచి వాని ధ్వనులచే నాక

55. కచ్ఛడము=గోఁచి, రుండమాల=తెగినతలల దండ.

58. రొక్కారొక్కముల్=పలువిధములైనవి.

65. ఏసుట్టంబులు=ఏచుట్టములు. ఇది త్రికపూర్వ కర్మధారయముగావున చకారమునకు సకారాదేశము. దీనిని గొందఱు గ్రామ్యమని భ్రమింతురు. ఒడిపిళ్లు ఆహార విశేషము.

71. 65 మొదలు 72 వఱకుఁగల పద్యములు బాలవాక్యములవలె ముద్దులొలుకుచు స్వభావసిద్ధముగనున్నవి. ఈ పద్యము పానకములోని పుల్లవలెనున్నది. ఈమాటలుగాని యిందలి భావముగాని బాలునకు సహజముగఁ దోఁపదు.

82. కారాకూరము=(కాదుకూడదని) బలాత్కారము.

87. అద్రిరాజల్లుని=శివుని. అద్రిరాజు నల్లుని యని యుండవలెను. షష్ఠీసమాసంబున నుగాగమురామికిఁ గారణము మృగ్యము.

93. అందియ=ఇది శబ్దపల్లవము.

105. గండూషజీవనము=పుక్కిటినీళ్లు. సేకము=తడుపుట.

129. హాలాహలభక్త=విషాహారము.

144. గ్రైవేయకము=కంఠహారము.

147. కూటమి...సౌఖ్యములు=ఇందుఁబడుఁతుఁ కనఁగా స్వభార్యలకని గ్రహింపవలయుఁ గాకున్న రాజునందుఁ బరస్త్రీసంగమదోష మారోపించిన దోషము కవియందారోపింపవలసియుండును.

149. రేపాడి=ఉదయము. వర్షగర్భము నడవకపోయె=గర్భఋతువులందు వర్షించెననుట. విదియల...దటిగె=విదియనాఁటి చంద్రుని రెండుకొమ్ములు సమముగా నుండిన పదార్థముల వెలలు సమముగా నుండును. కుడిచేతి ప్రక్క కొమ్ము తగ్గిన కొలుచు పదార్థములును-ఎడమచేతి ప్రక్కకొమ్ముతగ్గిన తూనిక వస్తులువును జక్కఁగ ఫలింపక వెలలు హెచ్చగును. కన్యభిన్నింపదయ్యె=సూర్యుఁడు కన్యారాశియందుఁ బ్రవేశించినపుడు చినుకులుపడకుండుట వర్షములులేమి సూచించును

152. మల్లె=ఒకవిధమైన తెగులు.

155. ప్రాసమున లఘ్వలఘు రేఫములకు మైత్రిగలసియున్నది. ఈ కవి రేఫఱకారమైత్రి నంగీకరించినట్టు లితరప్రయోగములు (1 ఆ 53. 2 ఆ. 44. 3 ఆ 71 చూడుఁడు) లేవు గనుక నిందుమాత్రము గలియుటకుఁ బ్రమాదమే కారణము. కఱవు

181. జంబుకేశ్వరమున జలలింగము. అరుణాచలమున నగ్నిలింగము. చిదంబరమున నాకాశలింగము. తిరువాలూరునందుఁ బృథివీలింగము. కాళహస్తియందు వాయులింగము ఇవి పంచలింగములు. కాళహస్తియందు గర్భగృహమందు గాలి వచ్చుటకు మార్గమేమియు లేకున్నను గాలిచేఁ గదలునట్లు దీపము కదలుచునే యుండును.

185. ఉణ్ణాముల=అపీతకుచాంబ. అణ్ణామల=అరుణాచలము, మణ్ణాస = భూమి యాశ, పొన్నాస=బంగారుమీఁది యాశ, పెణ్ణాస=స్త్రీమీఁది యాశ.

187. విక్రమసింహపురి=నెల్లూరు.

210. కాళవనప్రభవ=తెల్లు వనమునందుఁ బుట్టినవాఁడా. దురితగిరిదేవేశ =పాప మను పర్వతమునకు నిందుఁడైనవాఁడా.

225. అష్టాపదగిరి=బంగారుకొండ. అష్టాపదగర్భ=బ్రహ్మ.

చతుర్థాశ్వసము.

5. వైశ్య=వేశ్యాజన సంబంధమైన.

10. పంకించిన=పూసిన.

15. చతుర్జాతి=పద్మిని, చిత్రిణి, శంఖిని, హస్తిని యని స్త్రీలు నాలుగు తెగల వారు గలరు.

16. పరివాదిని=ఏడుతంతెలు గల వీణ. యథాసంఖ్యాలంకారము.

41. దారు...భుజంగుఁడు=దారు కారణ్యమందలి మునీశ్వరులు శివభక్తి శూన్యులై తపస్సు చేయుచుండ శివుఁడు నగ్నజంగమ వేషమునఁబోయి వారి స్త్రీల పాతి వ్రత్యమును జెఱిచెను.

52. తొంగుండెడు=శయనించెడి. దీని శబ్దపల్లవక్రియగా గ్రహించినఁ గ్వార్థ కేత్సంధి దోషము తొలఁగు.

53. తిరు=శ్రీయర్థమిచ్చు ద్రవిడపదము.

54. కుఱుమాపు=కొంచెము మాసిన.

55. అద్దమరేయి=అర్ధరాత్రము.

56. శశిరేఖావతంసు=చంద్రరేఖను దలపువ్వుగాఁగల శివుని.

58. కనకసభ=చిదంబరము.

59. ఉచ్చావచ=అనేక భేదములుగల, పాటచ్చర=దొంగ, వియత్ =ఆకాశము,

62. ఇభరత్నము=ఐరావతము. తరురత్నము=కల్పవృక్షము, వధూరత్నము=

63. హేళి=సూర్యుఁడు.

69. తిరుకాళశైలము=దీనిని రామగిరియందురు.

96. ప్రోష్ఠులు=ఒక విధమైన జింకలు.

108. జీవులం గొట్టురట్టున కొడిగట్టు వేలుపు=యముఁడు.

122. తొల్లిక=పాఱవంటి సాధనము.

127. ఒకదేహమై=అర్ధనారీశ్వరుఁడై.

128. వెడలుపాటి=వెడలుపైన.

132. జడధీజడధి=జడమైన బుద్ధియనెడు సముద్రమునందు.

190. మల్లచఱచు=భుజములు తట్టుకొను.

196. లవిత్రము=కొడవలి.

201. పల్లన=గుఱ్ఱములోనగువాని నెక్కునపుడు క్రింద మెత్తగానుండుటకై కుట్టి మీఁదవేసి కట్టెడు గంత=జీని.

202. మఖేశ్వర=సోమయాజి. ఖ=ఆకాశము. పంచభూతములు-సూర్యచంద్రులు-సోమయాజి-ఇవి శివునకుఁ దనువులుగావున నాయన యష్టమూర్తియని పిలుపఁబడెను.

203. అఖువాహ=విఘ్నేశ్వరుఁడు.

సవరణ.

ప్రథమాశ్వాసము.

పద్యము.	పాదము.	తప్పు.	ఒప్పు.
35	1	బిడారు	బిడార
49	2	లజా	లజ్జా
88	2	జీవిత	జీవతా
98	5	ె	వై

ద్వితీయాశ్వాసము.

25 వ పుట.		ప్రథమాశ్వాసము.	ద్వితీయాశాస్వము.
27 వ పుట.		ప్రథమాశ్వాసము.	ద్వితీయాశ్వాసము.
34	4	బూనర్పు	బూనర్పు
65	1	అంచలు	అంచలఁ
68	1	మహాగ్రీష్మ	మహాగ్రీష్మ
70	4	విడి యేనుఁగు	పిడి యేనుఁగు
71	2	తోడుగ...తోడుగ	దోడుగ...దోడుగ
75	3	న్యస్తాంజలి	న్యస్తాంజలి
128	4	నయనంబ	నయనుండ
130	4	ఫలాశాంతర	పలాశాంతర
137	3	నిధాన	నిదాన

తృతీయాశ్వాసము.

5	3	నుండు	నుండుఁ
157	5	బందు	బందువు
180	3	దీరని	దీఱని
210	1	వతల్స	వత్సల.

చతుర్థాశ్వాసము.

25	3	[illegible]	[illegible]

ప్రథమాశ్వాసము.

19.	2	ప్రతిబింబంబన	ప్రతిబింబంబున
30.	2	ప్రాఁత	వ్రాఁత
47.	1	కొల్పి	ఁగొల్పి
51.	3	ధూమంబు	ధూపంబు
71.	2	గుటిల	గుతిల
,,	4	నిర్ఘాత	నిఖాత
73.	1	పార్జునా	పార్జనా
83.	3	ద్యాధన	ద్యాదన
88.	1	జగ♦చ్చిత్త	జగ♦చ్చిత్ర
94.	2	బుట్టి	బుట్ట
95.	2	ప్రమద	ప్రమథ
116.	2	దక్కె	డక్కె
130.	4	శైత్యము	శీతము
146.	15	రోడ్డీన	రోడ్యాన
153.	1	భవనంబులఁ	భవనంబున

ద్వితీయాశ్వాసము.

7.	4	విధవ్యావృత్తిఁ	వృథావ్యాహృతి
10.	4	రాయడి	రాయిడి
21.	3	సోలఁ	సోలుఁ
49.	3	దేహాస్త్ర	దేహాస్ర
51.	4	గ్రవ్యాదులున్	గ్రవ్యాదులన్
55.	4	గ్రుమ్మ	గ్రమ్మ
62.	8	గుణంబు	గణంబు
96.	2	చెల్వొసఁగు	చెల్వొసఁగి
110.	4	విషాద	విషణ్ణ
112.	4	ఊాలు	రాలు
132.	2	ధర	దర
137.	4	వ్రాత	ప్రోత
150.	2	బడియెఁగట్టి	బడియె నకట
152.	8	సూచక	సూచన
,,	19	చిద్రూపమ్మును	నీచిద్రూపము

15.	3	కురువింద	గురివెంద
20.	2	కంధర	కందర
22.	4	జిత్తేధ	జిత్త్రైధ
32.	3	దుల...తుల్కా	దిలి...తిం గా
35.	4	(జిగురుంబోండ్లు	జేగుఋబొట్లు
47.	1	బడంగాళ్లు	దడకాలు
91.	2	వే	నే
131.	6	చానుతాపంబు	చానతాపంబు
136.	2	యగజ	నగజ
138.	3	వాధిప	వాధిక
149.	5	మునసుఋమదవ్యైన	మునయందు సుఋసుద
194.	3	ల్గొలువంగ	ల్గొలుపంగ
197.	2	కదంబ	కబంధ
198.	1	బుట్టంబు	బుట్టంపు
213.	2	గ్రీవుండు నీవు	గ్రీవుఁ డితండు

చతుర్థాశ్వాసము.

16.	6	నిపుణతల	నిపుణత
,,	4	కాహల	కోహళ
28.	1	గుమ్మరి	గుమ్మర
,,	2	గలిసియును	గలిసియుఁ
33.	2	మేఘములా	మేఘముగా
49.	3	సక్తుల	సక్తల
56.	1	కోణము	ఘోణము
69.	1	దొంగల్	డొంగల్
,,	4	క్రీడా	వ్రీడా
78.	6	చి♦తీశ	ప♦నీశ
97.	1	భవు	భవ
154.	1	వృషంబుఁ	వృషంబు
156.	3	కాంతి	కాంత
157.	2	న్నివేశకాంతాస్త	నివేశితాంతస్తన
196.	2	తామది	తామతి
202.	3	కార్ముక	కార్ముకు